HALL CAINE

INFÖR HÖGRE RÄTT

2.

INFÖR HÖGRE RÄTT

*

ROMAN

AV

HALL CAINE

*

ÖVERSÄTTNING

AV

ERNST LUNDQUIST

*

STOCKHOLM/A.-B. BOHLIN & C:o

Spamersche Buchdruckerei, Leipzig
1921

FJÄRDE BOKEN.

VEDERGÄLLNINGEEN.

TJUGUSJÄTTE KAPITLET.

STORM.

1.

Följande dag stod det i öns tidningar att den nya domaren vid sin hemkomst från Castletown, efter ceremonien då han avlagt sin domared, plötsligt insjuknat. Tjänarna hade hört ett tungt fall och hade funnit sin husbonde ligga sanslös på golvet i biblioteket.

Tidigt på morgonen hade Robbie Creer farit till staden för att hämta doktor Clucas som ordinerat vila, absolut vila.

»Ni måste ligga minst tre dagar till sängs, sir. Och om det blir nödvändigt att skjuta upp domstolssessionen, tror jag sannerligen att vi måste be hans excellens göra det.»

Stowell drog ett djupt andetag och somnade. Då han vaknade var det middag. Han låg till sängs i sin fars sovrum och Fenella satt vid hans sida och höll hans hand i sin. Då han slog upp ögonen lutade hon sig över honom och kysste honom och sade med dämpad röst att han snart skulle bli bättre.

»Det var den där eden. Jag såg nog att du tog det alldeles för allvarligt.»

Hans hjärta var ännu varmt efter omfamningarna i går, men han sökte förgäves besvara hennes kyss. Hon skrattade litet och gjorde narr av hans svimning. Det var ingenting, bara litet yrsel; han skulle vara kry igen om en dag eller två.

»Vill du att jag skall stanna här och vårda dig?»

»Nej, nej. . . . Jag menar, det behöver du inte. . . .»

Han stammade och bleknade, men hon sade småleende:

»Nåja, om du inte vill veta av mig skall Janet ta hand om dig och telegrafera till mig morgon och kväll och säga hur du mår. Vill ni inte göra det, Janet?»

Från någon osedd plats bakom sängomhängena svarade Janet snyftande att det skulle hon göra.

»Och nu önskar jag er en god morgon, sir», sade Fenella och gjorde (efter en ny kyss) en djup nigning för honom där han låg i sängen.

Sedan ljudet av guvernörens vagn dött bort på stigen var Stowell ensam och hade framför sig ett tragiskt problem: vad skulle han ta sig till beträffande rannsakningen med Bessie Collister?

Detta var alltså det mål Fenella hade skrivit om, medan han var i London. Varför hade han ej tänkt på det förr? Han kunde ej påstå att han ej anat det. Om och omigen hade den hemska skuggan av en ohygglig möjlighet dragit igenom hans själ som en svinnande dröm i uppvaknandets ögonblick.

Han hade skjutit den ifrån sig, bannlyst den, resonerat bort den. I sin fullkomliga lycka hade han till och med alldeles glömt den. Men Naturen glömmer ej. Och nu hade hans synd störtat över honom som en lavin störtar då himlen är blå, luften varm och solen skiner.

Han tvivlade ej på Bessies skuld. Men hur var det med hans egen? Om han var skyldig (i andra hand), eftersom han var den första orsaken till flickans brott, hur kunde han då sitta till doms över henne?

Att förhöra sitt eget offer, låtsas väga för och emot, förklara henne skyldig, döma henne — det skulle vara omöjligt, absolut omöjligt, stridande mot alla juridiska traditioner, en kränkning av andan om också ej av bokstaven i hans ed, och det första gången han satt som domare.

Och så ur humanitetssynpunkt . . . hennes skräck, hennes fara. Den stackars flickan i fängelse, höljd av skam, medan han, hennes medbrottsling . . . .

Nej, nej, nej. Det skulle icke allenast vara ett brott mot rättvisan, det skulle vara en synd mot Gud.

Magistratssekreteraren Joshua Scarff kom på eftermiddagen. Han stod vid sängen, betraktade honom genom sina mörka glasögon och sade:

»Det är skada, herr domare. Stor skada. Sådana intressanta mål. Ni har väl velat sätta er in i dem, innan ni presiderar?»

»Joshua», sade Stowell (han andades tungt och talade med svårighet), »gå till domaren Taubman, berätta honom vad som har hänt och säg honom att om han vill göra mig den stora tjänsten att sitta domare i nästa vecka, blir jag honom evigt tacksam.»

Sekreteraren var nästan stum av bedrövelse. »Herr domarens första session. Sådan skada. Så stor skada.»

Men Stowell kände en oändlig lättnad. Gud ske lov att det fanns en annan domare att vända sig till. Han behövde ej bryta sin ed. Hur dålig utgången än blev behövde det ej bli någon konflikt mellan hans enskilda intressen och hans ämbetsplikt.

Trots doktor Clucas' förbud steg Stowell upp följande morgon. Han satt framför brasan i biblioteket då Jane kom in och sade att mrs Collister från Baldromma önskade träffa domaren. Hon hade kommit för att lägga sig ut för dottern — den där flickan som var anklagad för barnamord.

»Jag sa' henne att hon inte borde ha kommit hit och att den gamle domaren aldrig skulle ha tagit emot henne. Men

det är ynkligt att se den stackars människan. Hon är halt till på köpet och har gått hela vägen. Vad skall jag säga till henne?»

Stowell kämpade med sig själv ett ögonblick och sade sedan i brydd ton:

»Låt henne komma in.»

»Det här är mycket orätt av er, mrs Collister (han försökte se bestämd ut och tala strängt), »ni vet nog att det är emot alla regler.»

Darrande och torkande sig i ögonen svarade gumman att hon visste det, men hon hade känt hans far. Det hade inte funnits hans like — nej, inte på hela ön. Om någon lidit oförrätt behövde han bara ta sin tillflykt till honom så fick han skydd. Och om en stackars flicka hade gjort något orätt och kanske brutit mot lagen, var det den store mannen själv som alltid visade henne deltagande.

»Därför tänkte jag att kanske hans son, om han har sin fars hjärtelag . . . och det säger folk att han har . . . kanske inte skulle avvisa en stackars mor då hon är i betryck och inte har någon annan att vända sig till.»

»Sitt ner, mrs Collister.»

Gumman satte sig på stolen som Janet sköt fram åt henne och började sin historia.

»Det är om Bessie.»

Hon hade alltid varit en snäll flicka. Ingen mor hade någonsin haft en bättre dotter. Och om folk sa' att hon varit illa ute förr, så må Gud förlåta dem då deras tid kom, ty det var lögner som de spredo ut om flickan.

»Och om hon är illa ute nu, herr domare, så är det nog inte bara hennes fel.»

Först och främst hennes far. Han hade slagit henne, stängt henne ute mitt i mörka natten och sålunda utsatt henne för frestelsen.

»Så länge livhanken sitter i mig skall jag aldrig kunna glömma den stunden då jag hörde henne gå nedåt vägen.»

Och då flickan kom hem igen och såg klen ut som om hon kunde kola av vilken stund som helst, hade fadern retat henne med att säga att hon kom tillbaka för att äta upp dem och kanske hade med sig ännu en mun att föda.

»Så att om hon har gjort det där förskräckliga som folk säger . . . jag vet inte om hon har gjort det, herr domare, jag vet inte om hon någonsin lämnade sin kammare sedan jag följde henne upp dit, förr än konstapel Cain (Gud förlåte honom!) kom och släpade ner henne. Men om hon har gjort det så är det för att det stackars barnet var ensam mitt i natten och alldeles utom sig och inte visste vad hon gjorde och kanske rädd för vad gubben skulle säga om morgonen.»

Stowell teg. Gumman grät tyst ett ögonblick och sade sedan:

»Ingen vet hur det känns, herr domare, utom den som har gått igenom det.»

Sedan torkade hon sig i ögonen och sade att hon inte kunnat sova en blund i natt, hon hade legat där i sängen och tänkt på Bessie där hon var nu. Och sedan hon läst i »bibliskan» i går kväll om hur Herren hörde Hagars rop efter sin son i öknen, så hade hon tänkt att kanske herr domaren skulle höra henne då hon ropade efter sin dotter.

Stowell kände att hans mänskliga deltagande höll på att ta överhand över hans pliktkänsla som domare, så att han försökte vara sträng mot gumman och sade henne att hon inte hade någon rättighet att komma till honom och att han hade gjort orätt som hört på henne.

»Det är bara en omständighet som gör att jag kunde ta emot er. Jag skall inte sitta domare i er dotters mål.»

Gumman blev förskräckt.

»Menar ni att det inte är ni som skall förhöra Bessie?»

»Nej, det blir troligen domaren Taubman.»

Då brast den gamla i en flod av tårar.

»Å, herre Gud! Och jag som låg på knä på köksgolvet och bad Gud att Han skulle låta er komma tillbaka i tid

från London . . . somliga ä' ju så stränga mot stackars flickor som ha råkat i olycka!»

Åter teg Stowell, och en stund hördes ingenting annat än gummans krampaktiga snyftningar. Till sist kunde han ej längre stå ut med att se den gamla moderns förtvivlan och sade att han skulle göra vad han kunde för henne. Om han inte kunde sitta domare i hennes dotters mål skulle han skriva till domaren Taubman och förklara hennes omständigheter och skildra hennes frestelser.

»Gud välsigne er för det», utbrast gumman. Och sedan sade Janet att hon måste gå, herr domaren var inte frisk.

»Gud give honom hälsa och krafter och ett långt liv!»

Folk hade haft rätt då de sagt henne att han hade sin fars hjärtelag. Hennes hopp hade vaknat, då hon sade i det hon gick:

»Ni ursäktar väl en stackars gumma för att hon gjorde orätt och gick hit.»

»Låt oss inte tala mera om det», sade Stowell. »Gå hem nu och vila er, mor.»

Vid det ordet föll gumman alldeles ihop. Men efter en stund glittrade det till i hennes förgråtna ögon och hon sade:

»Bessie är inte så god som ni, sir, men om hon slipper undan skall hon skriva till er och tacka er.»

»Nej, nej, det får hon inte!» sade Stowell.

»Kom nu, mrs Collister», sade Janet.

Men då gumman kom till dörren vände hon sig om och då hon fick se porträttet av Stowells mor på väggen och tog det för Fenellas sade hon:

»Det sägs att ni skall gifta er snart, herr domare. Herren give er frid och kärlek i ert eget hem, det är bättre än gods och guld, sir.»

Stowell försökte svara, men han kunde endast vifta med handen och vända sig mot fönstret, då gumman lämnade rummet.

Varför inte? Vad kunde det ligga för synd i att ge den lidande dottern tillbaka till den lidande modern, om han kunde göra det utan att träda rättvisan för nära?

Ett ögonblick därefter kom Janet tillbaka och torkade sig i ögonen:

»Å, de mödrarna! De kunna då riktigt ta hjärtat ur bröstet på en, Victor.»

3.

Stowell var i matsalen följande dag då han hörde hästtrav på vägen och sedan en röst som sade ute i hallen:

»Domaren tar nog emot mig, Jane.»

Det var Alick Gell. Hans långa gestalt var mera böjd än vanligt, hans hår var oordnat, hans ögon lyste och han var mycket upprörd.

»Ursäkta mig, käre vän. Du vet varför jag inte har kommit förr. Det är för Bessies skull. Jag är upptagen var minut av att förbereda mig på hennes försvar. Det är ju en förfärlig anklagelse, inte sant? Jag kan ännu inte fatta den. Ibland hör jag mig själv säga mitt i natten: Gud i himlen, det kan inte vara sant!»

Stowell kunde knappast få fram ett ord till svar. Han kom ihåg vad han rått Fenella att be Gell göra. Hade Bessie sagt honom allt?

»Jag har fått Fenellas brev, och naturligtvis åtar jag mig försvaret. Jag har talat med Bessie och allt är klart. Hon är oskyldig och jag skall kämpa för henne så länge jag har en smula andedräkt kvar. Men se här, läs det här», sade han och tog upp en tillskrynklad tidning ur fickan och räckte den till Stowell.

Det var öns tidning, och den innehöll en notis om att den nye domarens sjukdom troligen skulle hindra honom att presidera vid Court of General Gaol Deliverys nästa sammanträde.

»Det är middagsupplagan. Då den kom ut klockan tolv kunde jag inte vänta till eftermiddagståget utan hyrde en häst och red hit i galopp hela vägen. Säg mig nu inte att det är sant.»

Stowell svarade i dämpad ton att det kanske nog måst bli så, och Gell uppgav ett rop av ovilja.

»Gud hjälpe då min stackars flicka! Då blir det Taubman, och mot honom kan hon inte ha den ringaste utsikt.»

Taubman var en grovhuggare, i synnerhet i sådana fall. Vad var det folk sade om honom — att då han såg en flicka på de anklagades bänk var det som när en katt får se en råtta? Det var sant. Han var alltid brutal mot en jury som visade deltagande för flickor som råkat illa ut.

»Den satans gamla stofilen! Han har reumatism i benen, sägs det. Jag önskar att den sutte i strupen och kvävde honom.»

Och så den barbariska gamla strafflagen! Faktiskt avskaffad i alla andra länder, men ännu i gällande kraft på ön Man. Tänka sig bara! Fem år, tio år, femton år — kanske till och med dödsstraff!

»Vi ä' gamla kamrater, Stowell . . . det är inte rätt av mig, det vet jag . . . men för vår gamla vänskaps skull, sitt domare i Bessies mål!»

För Stowell var det som om han stått på brädden av en avgrund. Vid nästa steg öppnade svalget sig för honom. Med den förfärliga hemligheten i sitt hjärta kände han att det var nästan omöjligt att säga ett ord till utan att förråda sig. Han teg ett ögonblick medan Gell stod över honom med vilda ögon, som han aldrig hade sett förr. Slutligen sade han:

»Nekar Bessie?»

»Naturligtvis.»

»Och det står hon fast vid?»

»Utan tvivel. Varför skulle hon inte det? För resten har hon lovat mig det.»

Åter teg Stowell ett ögonblick, sedan sade han:

»Jag kan inte lova att leda förhandlingarna, men om Taubman vill göra det och jag är i stånd att vara närvarande, skall jag laga så att hon blir rättvist behandlad.»

Gell uppgav ett glädjerop.

»Det är allt vad som behövs. Du är dig lik, gosse.»

Han ryckte till sig hatten — som en ny människa.

»Jag måste tillbaka till staden nu. Jag måste anordna vittnesmålen. Olyckligtvis inte för många. Modern är ganska hygglig, men som vittne är hon nog ingenting att skryta med. Styvfadern inkallar jag inte. Han vittnar nog emot henne. Den förbannade gamla skälmen! Jag skulle vilja bryta nacken av honom. Och det kommer jag väl att göra endera dagen. Men Bessie skall klara sig. Efter hon skall bli min hustru måste hon komma ifrån målet utan fläck. Farväl och Gud välsigne dig, gosse lilla! Nej, nej, följ mig inte ut.» (Stowell ämnade göra det). Sköt väl om dig. Goda människor är det ont om. Och så måste du vara kry till rättegångsdagen. Adjö!»

Stowell såg efter honom från fönstret då han red nedåt allén på sin trötta häst och klappade honom på halsen och uppmuntrade honom med glada tillrop.

Nu förstod han varför Bessie hade hållit igen då Gell hade velat gifta sig med henne. Det var historien om Peelfiskarens hustru omigen, med den skillnaden att Bessie (för att undvika faran att bedra sin man) hade gjort av med sitt barn före giftermålet i stället för efter. En sådan vild, dåraktig, vansinnig plan! Men vilket mod! Vilken styrka! Vilken hängivenhet!

Men om kärlekskonspirationen skulle misslyckas tack vare Taubmans forskande blick och Bessies försvar skulle bli ett fiasko och Gell skulle se att hon hade bedragit honom och att han också . . . .

Nej, nej, det fick inte ske! När allt kom omkring var det ju ingen kränkning av rättvisan att rycka ett sådant mål

som detta ur händerna på den kallblodiga rättsskipningen, som skulle ha begått ett större brott än det straffade?

Ännu stående vid fönstret hörde Stowell hovslagen på landsvägen. Gell galopperade hem i hög stämning.

4.

Senare på dagen satt Stowell ensam i biblioteket och läste protokollet över det förberedande förhöret. Han visste med sig att en frestelse lurade på honom — frestelsen att få Bessie frikänd och sålunda hejda den flod av onda följder som säkert skulle uppstå om domaren Taubman ledde rättegången och hon blev dömd. Men han försökte ändå att kämpa emot.

Så litet det var som talade emot henne! De direkta bevisen voro nästan barnsliga. Läkareintyget var nästan det enda viktiga, men så famlande, så inkonsekvent! Fanns det något argument emot Bessie som han icke, om han varit hennes försvarsadvokat, kunnat trasa alldeles sönder? Varför skulle han då inte leda rättegången?

Skyldig? Det var hon kanske, men var det inte i så fall lagens föreskrift att hon skulle bevisas vara det — att en fånge fälles eller frikännes på grund av de inför domstolen framlagda bevisen? Varför skulle han inte åta sig saken?

Plötsligt hörde han oväsen nere i farstun. Någon skrek och domderade med hög röst.

»Jag skall tala med domaren, om jag också måste riva ner hela huset!»

Det var Dan Baldromma. Stowell gick ut i farstun och sade till huspigan som motade inkräktaren i dörren.

»Låt honom komma in, Jane.»

Dan rusade in utan att ta av sig hatten.

»Nå, vad vill ni?» sade Stowell . . . hans röst darrade av vrede.

»Jag vill veta vad man ämnar göra för mig?» sade Dan.

»För er?»

»För min dotter då — min styvdotter, menar jag.»

Då han hade träffat mr Stowell sist, det var på hans kontor i Ramsey — hade han sagt honom att den man som bragt hans dotter i olycka måste gifta sig med henne. Men hade han gjort det? Nej, han hade vägrat — det måste han ha gjort. Och det var därför hon hade gjort det där som folk sade. Men vem kunde uppbära klandret? Han själv? Folk såg snett på honom och sade att han hade utsatt flickan för frestelsen.

Och det var inte det värsta. Han hade väntat sig hederlig behandling angående arrendet, då han blev svärfar till den som skulle komma att ärva gården. Men nu satt flickan i fängelse, och om hon blev dömd skulle talmannen säga upp honom från arrendet.

»Han hotar redan med att ställa mig på bar backe vid Mickelsmässa. Vad säger ni om det, sir? Tänker jag på min egen fördel? Ja, kanske det, men varför skulle jag inte göra det? Var och en är sig själv närmast.»

Stowell ansträngde sig att behärska sin förbittring.

»Nå, varför kommer ni hit?»

Dan körde fram sin tjurskalle som om han ville stångas och sade:

»För att säga till henne att laga hon blir frikänd.»

»Även om hon är skyldig?»

»Pytt, vem frågar efter det, om domstolen frikänner henne? Det finns så många knep. Juristerna ä' väldigt slängda i att vränga lagar, då de ha lust. Ni är domare nu, och bästa vännen till den som har bragt min flicka i olycka är skyldig att rädda henne.»

»Alltså», sade Stowell och andades häftigt, »har ni kommit för att be mig släpa rättvisan i smutsen (Dan fnös av förakt), inte för att rädda flickan utan för att skydda er själv, er och ert trasiga anseende?»

Dan rätade upp sig och skrattade halvt bittert, halvt triumferande.

»Trasiga? Tänk på vad ni säger, mr Stowell. Ni är kanske en stor man på ön nu, men det finns något som är ännu större och det är folket.

Stowell pekade med darrande hand på klockan och sade:

»Se på den där klockan. Om ni inte är ur huset om en minut . . .»

Dans skratt blev hånfullt.

»Jaså, är det på det viset? Är det så rättvisa skipas här på ön, vasa? Och det av sonen till den gamle domaren! Den helige gamle mannen, som de bruka ka . . . .»

Men innan han hunnit säga ut grep Stowell honom i kragen och byxbaken, slungade ut honom genom den öppna dörren och slog igen den efter honom.

Dan, som hade rullat utför vägen som en fet svinkropp ramladner från en kärra, reste sig och gick sina färde i det han hötte med knytnäven åt huset och utöste förbannelser över det med en röst som liknade en hunds tjut.

Janet kom springande från sitt rum, och då hon fick se Stowell, som stod där flämtande och med blixtrande ögon, sade hon:

»Å, herre Gud! Nu blir du sämre!»

»Tvärtom, jag blir bättre — bättre på allt sätt», sade han.

Hans beslut var fattat. Aldrig skulle han åta sig att leda målet mot Bessie. Ingenting kunde förmå honom därtill.

Men Ödet hade icke slutat att leka med honom ännu.

5.

Följande eftermiddag tog Stowell sig en timmes promenad utmed stranden och försökte låta havets dån överrösta bruset i hans hjärna. Då han kom tillbaka till Ballamoar stod guvernörens ekipage utanför. Hade guvernören kommit på besök? Nej, det var Fenella. Hon satt och drack te tillsammans med Janet i biblioteket.

Ehuru hon reste sig och hälsade på honom med sitt vanliga solskensleende såg han att hennes ansikte uttryckte oro

»Jag har farit norrut i tre ärenden», sade hon.

»Såå?»

»Först för att träffa dig naturligtvis, och jag ser att du, trots doktorns föreskrifter, redan har återtagit dina landstrykarvanor.»

»Han ville nödvändigt gå ut», sade Janet.

»Och så för att föra fram ett bud från guvernören.»

»Vilket då?»

»Han har flyttat fram domstolssessionen tre dagar i hopp att du skall kunna presidera då.»

»Ah!»

»Mitt sista ärende var att tala med modern till den stackars flickan som är anklagad för barnamord.»

»Modern?»

»Ja, jag har nyss skilts från henne. Hon påstår ännu att hon ingenting vet. Det är bedrövligt. En okonstlad, ärlig, from gammal gumma som tydligen har haft sina egna sorger. Jag tror inte ett ögonblick att hon skulle vilja ljuga, men det är lätt att se att hon i sitt stilla sinne tror dottern vara skyldig.»

»Skyldig?»

»Ja, men det finns någon som är mera skyldig än flickan — mannen.»

Stowell teg, men han kände att det ryckte i hans ansiktsmuskler.

»Det är därför jag är så angelägen att du skall leda förhandlingarna, om du kan, och inte Taubman. Gamla domare vägra ofta att reda upp biomständigheterna, och så blir kvinnan straffad och mannen går fri.»

»De kunna inte göra annat. Mannen kunna de inte förhöra.»

»Inte om han har varit med om brottet?»

»Varit med?»

»Ja, det är enligt min övertygelse just fallet härvidlag.»

Flickan var kanske skyldig, men hon kunde inte ha

gjort allt vad man beskyllde henne för. Det var fysiskt omöjligt. Någon måste ha hjälpt henne. Och denne någon (den gamla modern kunde man lämna ur räkningen) måste vara den man i vars intresse det låg att rädda sitt usla anseende genom att dölja att flickan hade fött barn.

Stowell hade den största möda att dölja sin förvirring. Han sänkte rösten och sade:

»Det där är en återvändsgränd. Jag har läst protokollet över de förberedande förhören. Jag är övertygad om att det där inte leder till något resultat.»

»Kanske, kanske inte», sade Fenella. »Jag ämnar i alla fall gå den vägen.»

»Hur skall det gå till?» sade Stowell mera med läpparna än med rösten.

»Jag är redan på ett spår . . .»

»Ett spår?»

»Ja. Någon lär ha talat om för modern att den där natten då flickan lämnade sitt hem, utestängd av sin avskyvärde styvfar, gick hon till en viss mrs Quayle, som bor på södra stranden i Ramsey.»

Stowells hjärta bultade och hans läppar skälvde.

»Mrs Quayle?»

»Det måste väl vara hon som städade dina rum, Victor», sade Janet som sysslade med teattiraljen.

»Känner du henne? Jag tror att alla människor känna varandra på den här ön», sade Fenella.

Stowell kände sig som en hycklare då han sade: »Nå?»

»Jag ämnar söka upp den där mrs Quayle på hemvägen. Hon kan nog säga mig hur länge flickan stannade hos henne, vem som tog henne därifrån och vart hon sedan begav sig.»

Stowell böjde ner huvudet och kände sig starkt frestad att lämna rummet, och Fenella fortfor att fara häftigt ut mot den brottslige mannen.

»Naturligtvis skyddar flickan honom. Det gör en kvinna alltid. Det skulle jag göra själv om jag vore i samma be-

lägenhet. Men å, så gärna jag skulle vilja veta vem han är! Även om han inte har tagit någon aktiv del i brottet skulle jag vilja straffa honom — avslöja honom! Du måste sitta domare i det här målet — du måste!»

Då det blev dags för Fenella att gå tog Janet henne med sig upp för att se på de nya tapeterna i det rum som skulle bli hennes boudoir. Stowell stannade kvar i biblioteket, och ljudet av Fenellas steg där uppe genljöd i hans slöa hjärna som ett järnvägståg i en tunnel.

Han hade en känsla av feghet som han aldrig förr erfarit Ett ögonblick ville han berätta Fenella allt för att därigenom göra slut på sin tortyr. Men i nästa ögonblick tänkte han på att det skulle bli början till hennes tortyr och ge hennes kärlek ett oläkligt sår. Och om Bessie blev frikänd, som föreföll möjligt (eftersom bevisen voro så föga övertygande), varför skulle han då yppa den skamliga hemligheten för flera?

Då Fenella kom ner (hon talade om hur vackert hennes rum var och hur stolt hon skulle bli över det) följde han henne ut till vagnen.

»Minns du», viskade hon (ty kusken satt på bocken), »minns du den första gången du följde mig ut här?»

Han nickade och försökte småle.

»Jag var för blyg att räcka dig min hand och du var för blyg att se på mig.»

»Då hon satt i vagnen och dess dörr slogs igen, sade hon:

»Apropå, skulle du inte vilja följa med mig till mrs Quayle, om jag skjutsade dig tillbaka igen?»

»Nej, nej . . . jag menar . . .»

Hon skrattade hjärtligt. »Seså, nu säger du återigen nej till mig. Det skall jag lägga på minnet, sir.»

Sedan vagnen hade försvunnit vid vägkröken gick Stowell upp på sitt rum, stängde dörren efter sig och satte händerna för ansiktet.

Fenella på jakt efter honom! Blint, omedvetet, medan hon tiggde och bad honom och nästan tvingade honom att

sitta domare i målet. Den kvinna han älskade och som älskade honom försökte störta honom i olycka. Skulle detta bli hans straff?

Mrs Quayle? Nej, hon skulle inte säga något. Om hon trodde att det kunde skada hans mors son skulle ingen makt på jorden kunna förmå henne att tala. Men förr eller senare skulle Fenella, på ett eller annat sätt, upptäcka sanningen, och då . . .

»Gud vare mig syndare nådig!» stönade han och dämpade ljudet av sina ord med handen tryckt mot munnen.

Kunde han sitta till doms över Bessie Collister då hela (det av Fenella inspirerade) försvarets kraft inriktades på att brännmärka domaren som den verklige brottslingen? Omöjligt! Men vad kunde han göra?

Slutligen kom han på en idé! Han skulle bege sig till guvernörresidenset, berätta hela sanningen för guvernören och be att bli löst från sin tjänstgöringsplikt. Det skulle bli förfärligt pinsamt, men det kunde ej undvikas.

»Ja, jag skall tala med guvernören i morgon.»

TJUGUSJUNDE KAPITLET.

DOMAREN OCH MÄNNISKAN.

1.

God dag! Nå, det var roligt att se dig frisk igen. Fenella har rest någonstans söderut på ön, men kommer hem till lunchen. En cigarr? Inte? Röker du inte än? Det kan jag inte låta bli.»

»Jag har kommit för att tala om en allvarlig sak», sade Stowell; han kände att hans läppar skälvde.

»Såå?»

Guvernören såg hastigt upp, stoppade sin pipa och slog sig sedan ner för att höra på.

»Ni minns historien jag berättade — om en man som lovat gifta sig med en flicka och sedan blev kär i en annan?»

»Ja.»

Stowell teg ett ögonblick.

»Nå?»

»Det var min egen historia, sir.»

Ny tystnad. Stowell hade väntat ett utrop av förvåning, men guvernören vände fortfarande sitt ansikte mot brasan och det enda ljud som kom ifrån honom var sugningen av pipan mellan hans tänder.

»Ni rådde mig att bryta förbindelsen, och det gjorde jag.»

»Vad blev resultatet?»

»Flickan kände det som en lättnad.»

»Lättnad?»

»Ja, ty hon hade också under tiden förälskat sig i en annan — min vän Gell.»

»En sådan tur!»

»Så föreföll det först. Jag trodde att Försynen hade gripit in för att hjälpa mig. Men Ödet har velat annorlunda.»

»Vad har då hänt?»

»Flickan har begått ett brott. Hon sitter i Castle Rushen och väntar på att undergå rannsakning för barnamord.»

»Flickan Collister?»

»Ja. Och nu är jag domare och egentligen skulle det vara min plikt att hålla förhör med henne.»

Det blev åter tyst en stund; guvernören drog hastiga bloss ur sin pipa.

»Men det är inte allt, sir. I denna fruktansvärda belägenhet är jag utsatt för alla slags frestelser att kränka rättvisan. Först och främst min naturliga önskan att påverka rättegången till flickans förmån — kanske så att hon blir helt och hållet frikänd. Vidare medlidande med hennes stackars mor som har tiggt om skonsamhet. Vidare vänskap för Gell som — har bett mig att sitta domare emedan den gamla strafflagen är sträng och min kollega är hårdhjärtad. Och slutligen har flickans styvfar sökt skrämma mig.»

»Nå?»

»Jag tänker ni inser att det är omöjligt för mig att sitta domare i ett mål, där mina enskilda intressen och min ämbetsplikt råka i konflikt — alldeles omöjligt. Det skulle vara mot all hävd, all rättvisa.»

Guvernören lade bort pipan. Hans ansikte hade blivit kallt och hårt. »Du talar om din kollega — har du företagit någon åtgärd beträffande honom?»

»Ja. Jag har bett honom presidera i stället för mig.»

»Men om han inte kan?»

»Då vill jag be er, sir, skicka efter en annan domare från fastlandet.»

Stowell hade arbetat sig igenom sin uppgift, ehuru med kallsvett i pannan. Då han hade slutat satt guvernören tyst en stund.

Dunkla motiv rörde sig inom honom. I djupet av sin själ (knappast medvetet) frågade han sig själv: »Hur skall allt detta, om jag tillåter det att gå vidare, påverka Fenella? Skall det hindra hennes giftermål, grumla hennes lycka, ödelägga hennes liv?» Men på ytan såg han endast hänsyn till det allmänna bästa. Han var förargad över vad som hänt. Det var en stötesten på hans väg som han skulle ha velat sparka undan.

Han steg upp, lade sin pipa på kaminhyllan, ställde sig med ryggen mot elden, med framskjuten haka och hårt igenknipen mun, och sade med plötsligt eftertryck:

»Hör nu på mig. Jag har alltid vetat att det var din egen historia.»

»Verkligen?»

»Vad jag inte visste var att den lett till svåra följder. Visste du det?»

»Nej.»

»Flickan då?»

»Det är inte troligt.»

»Vet du att hon har dödat sitt barn?»

»Det är inte säkert. Hon förnekar det, och bevisen äro inte särdeles övertygande.»

»Vet du om hon verkligen fått ett barn?»

»Nej . . . det kan jag inte säga. Det förnekar hon också, och läkareattesten är långt ifrån bindande.»

»Vet du, är du säker på, att om hon haft ett barn och dödat det, barnet var ditt?»

Stowell svarade stammande att Bessie varit en oskyldig flicka innan han gjorde hennes bekantskap.

»Vet du något?»

»Nej . . . det kan jag inte säga.»

»Men herre Gud, vad tänker du då på? Då du ingenting vet, ingenting positivt, handlar du och ber mig handla på grund av idel gissningar. Det gör jag inte.»

Stowell drog ett djupt befriande andetag. Det var som om han i flera dagar levat instängd i ett kvavt rum och någon plötsligt hade slagit upp ett fönster. Han stod med nedböjt huvud, då guvernören rörde vid hans axel.

»Min vän, du begår en grym orättvisa mot den stackars flickan.»

Stowell blev överraskad och såg upp.

»Du anser henne skyldig innan hon har undgått rannsakning.»

»Å — !»

»Och du begår en orättvisa mot dig själv också. Även om flickan har begått brottet — jag säger o m — så är d u inte ansvarig för det.»

Stowell började åter stamma: »Jag handlade orätt från början, sir . . . ingenting annat än orätt . . .»

Men guvernören sade skarpt: »Naturligtvis handlade du orätt från början. Men det har ingenting att göra med det orätta hon har begått sedan, om hon är skyldig. Ingen kan väl antaga att du gillade hennes handling, eller hur?»

»Gud bevare mig!»

»Övergav du henne? Utlämnade du henne åt människornas barmhärtighet? Har hon någonsin varit i nöd? Löpte hon någon fara att inte kunna försörja sitt barn, då det kom?»

»Nej . . . det kan jag inte säga . . .»

»Så dåraktigt det då är att anse dig ansvarig för vad hon gjorde då hon tog livet av sitt barn — om hon har gjort det. Nej, flickan påverkades av andra omständigheter och motiv. Och vilka dessa omständigheter och motiv än må vara hade du alls ingenting att göra med dem, så vitt jag kan se.»

Stowells pulsar slogo häftigt. Han försökte säga något om sitt moraliska ansvar, men guvernören avbröt honom åter.

»Ditt moraliska ansvar!» sade han i sarkastisk ton. »Jag vämjes vid det där sentimentala pratet om moraliskt ansvar — mannens ansvar för kvinnans uppförande o. s. v. Den person som begår brottet är brottslingen — det är den enda grundvalen för lag och ordning.»

»Ni anser alltså, sir, att då jag . . .»

»Jag anser», sade guvernören, »att hela saken är bedrövlig, förbannat bedrövlig, men efter du inte bär ansvaret för flickans brott, om hon alls har begått något brott, och inte visste något om det och inte gillar det, bör du göra din skyldighet som domare. Varför skulle du inte göra det? Därför att du har egna intressen härvidlag? Naturligtvis. I ett litet samhälle som detta har en domare nästan alltid egna intressen. Men här har du ju bara att hålla dig till din domareed.»

Stowell mumlade något om att han var rädd, och åter inföll domaren:

»Rädd? Vad är du rädd för? Allmänheten? Förstår du inte att den enda risk du löper härvidlag är inte risken att sitta domare utan att inte sitta domare? Det måste finnas människor som ha sett dig komma hit i dag, och om du inte infinner dig idomstolen på den bestämda dagen, ska de då inte undra varför?»

»Men Gell . . . .»

»Ja visst. Då förbindelsen bröts sade du honom väl ingenting?»

Stowell skakade på huvudet. »Hur skulle jag ha kunnat det?»

»Nej, det är sant. Och nu vill han att du skall presidera, och om du inte gör det, skall han då inte misstänka orsaken?»

»Och så . . . Baldromma . . .»

»Den pratmakaren! Tror du att han skall skräna mot

hur rättvisa skipas här? Bästa sättet att göra sådana människor oskadliga är att inte låtsas om dem.»

»Flickan själv . . . .»

»Ja visst, flickan själv. Men om hon är skyldig och har hållit munnen hittills, kommer hon förmodligen att göra det fortfarande.»

Guvernören gick ett slag i rummet och stannade sedan plötsligt.

»Och så jag själv. Jag antar att jag också förtjänar en viss hänsyn?»

»Ja visst.»

»Fullgör då din ämbetsplikt — det är allt vad jag ber dig om.»

Med en känsla av lättnad reste Stowell sig för att gå. Men han hade olyckligtvis sparat sin pinsammaste invändning till sist.

»Det finns en person till . . . .»

»Vem då?» frågade guvernören och lade ifrån sig pipan som han hade återtagit.

»Jag avskyr att nämna henne i detta sammanhang — Fenella.»

»Fenella? Vad i all världen har Fenella — ?»

Stowell berättade.

Intresserande sig för målet höll Fenella på att spana efter den skyldige mannen för att få honom utskämd och bestraffad — bestraffad genom allmänt klander, om lagen inte kunde komma åt honom.

»Om hon upptäcker honom före sessionen, hur skall jag då kunna sitta domare? Hur det än går skall allting för henne få färg av hennes kännedom om sanningen. Om flickan blir frikänd skall hon tro att jag har hjälpt henne slippa ifrån straff för att rädda mitt samvete eller mildra min andel i hennes brott. Och om hon blir dömd, vilken lycka kan då sedan finnas för någondera av oss?»

Han hade talat med stark rörelse, men guvernören, som hämtat sig från sin överraskning, svarade otåligt:

»Går du inte nu över bron innan du har kommit till ån?»

Stowell svarade icke, och i nästa ögonblick hördes buller av vagnshjul.

»Det är Fenella», sade guvernören och tittade ut genom fönstret. »Säg ingenting till henne om det vi nu talat om. Och hör på (han höll på att tända sin pipa och sög ursinnigt på den, medan Stowell stod med handen på låsvredet), bär dig inte åt som en galning för min flickas skull.»

2.

»Jag har något att säga dig, Victor», sade Fenella.

»Vad då?»

De voro i biblioteket. Hon såg nervös ut, och han kände sig skamsen, förlägen och rädd.

»Jag har upptäckt vem som var den stackars flickans vän.»

Han såg på henne utan att säga något.

»Det blir ett svårt slag för dig — det var Alick Gell.»

»Nej, nej!»

»Det är synd om dig, min älskling. Jag visste att du inte skulle kunna tro det. Men det är sant — bedrövligt sant.»

Mrs Quayle hade sagt mycket litet i går kväll. Ingen hade besökt flickan medan hon bodde i hennes hus och ingen hade kommit och fört bort henne. Själv hade hon följt henne till tåget, och allt vad flickan sagt henne var att hon ämnade sig till en skola i Derby Haven.

»Men det var tillräckligt för mig», sade Fenella. »I morse for jag ner till Derby Haven och hörde att det endast fanns en skola där. Den hålles av två ogifta damer Brown. Enfaldiga gummor, mycket blyga och gammaldags. De blevo alldeles förskräckta då jag kom, och som de hade läst notiserna i tidningarna voro de först rädda att säga någonting. Men sedan jag lovat att de inte på minsta sätt skulle bli in-

blandade i saken fick jag dem till att tala. Mr Alick Gell hade fört flickan till dem. Han hade betalat för henne, och de hade alltid betraktat honom som hennes blivande man. Så att det är säkert, som du hör — upprörande säkert.»

Stowell kunde knappt andas.

»Men min kära Fenella», sade han, »detta är ett misstag, Du drar oriktiga slutsatser . . . .»

Men Fenella skakade på huvudet.

»Ja. Jag visste att din lojalitet mot din vän skulle tvinga dig att säga så. Men vad tror du? Jag har sedan funnit att saken är allmänt känd.»

Under hemfärden hade det i hennes kupé suttit två män — de underligaste företeelser hon någonsin sett i en förstaklassvagn. En av dem befanns vara flickans styvfar och den andre en medlem av folkrepresentanternas hus.

»Caesar Qualtrough?»

»Caesar? Ja, så hette han. De talade om den förestående rannsakningen och tycktes ej fråga efter att jag hörde dem — det ville de kanske. Styvfadern (han talade som om hela målet ställts till för att man ville komma åt h o n o m) klagade över att han ej blivit instämd som vittne från någondera sidan. Men det gjorde det samma, han skulle tränga sig fram till domarebordet och ange den verklige brottslingen — talmannens son. Alltsammans var en intrig. Men den skulle inte lyckas. Han skulle sätta pricken över i. Och sedan talade de om dig.»

»Om mig?»

»De sade att ryktet om att du var för sjuk för att presidera var osant. Du var inte alls sjuk och hade aldrig varit det — det visste styvfadern bäst. Du skolkade bara från din plikt för att rädda din vän på något sätt. Men inte heller den intrigen skulle lyckas, eller också skulle folket få veta hurudana domare de hade på Man. Så att du ser att du måste sitta domare nu — om du orkar. Du kan inte låta dem säga att du har svikit din plikt som domare för

dina personliga intressen. Och det till på köpet vid din första ämbetsutövning.»

Stowell utstod tortyr. Trots guvernörens varning kom det över honom en nästan omotståndlig drift att bekänna, lägga alltsammans i dagen, nu genast och en gång för alla.

»Fenella», började han (han andades stötvis), »vem vet om den felande är Gell? Det kan vara någon annan?»

»Vilken annan skulle det kunna vara?»

Han försökte säga »Det är jag», men tvekade — han kunde ej med ett ord krossa hela den värld han levde i. I nästa ögonblick berömde hon hans trohet som ej tillät honom att tänka något ont om barndomsvännen.

»Men han är inte så finkänslig», sade hon. »Fastän han vet vad han vet ämnar han ändå uppträda som flickans försvarare, och det är ju det samma som att försvara sig själv, inte sant? Det är upprörande!»

Stowells blygsel över sin moraliska feghet nådde nu sin höjd, och han sänkte sitt huvud. Upphettad av sin egen argumentering slog Fenella armarna om hans hals, ömt och smekande, och sade honom att hon mycket väl visste hur svårt det var, det hon nu bad honom göra — att sitta till doms över sin egen vän också, ty det skulle bli följden. Men hon skulle älska honom i evighet om han gjorde det. Det skulle sätta kronan på alla hennes förhoppningar, det skulle bli en seger för alla hennes strävanden om på något sätt (han visste det bäst) en stackars flicka som hade syndat och lidit blev behandlad med skonsamhet och ej lämnades ensam i sin skam, utan finge en deltagare i synden (vem han än var och hur nära han än stod henne) stående vid sin sida.

Det blev tyst ett ögonblick. Stowell var som en människa som trevar sig fram i midnattens mörker. Slutligen tyckte han sig se en ljusglimt. Om han satt domare i detta mål kunde han åtminstone rädda en oskyldig.

»Du åtar dig att presidera, inte sant?»
»Ja.»
Då kysste hon honom.

3.

Men på Ballamoar väntades han av rättens sekreterare. Joshua Scarff hade sökt domaren Taubman i tre dagar, och då han äntligen blev mottagen hade han funnit den store mannen liggande till sängs, rufsig och orakad.

»Vad står på?» röt han. »Presidera i rätten? Gå till den som har skickat er och säg honom att jag ligger här och utstår helvetiska plågor och inte kan stödja på en fot.»

Stowell drog ett djupt andetag. Ödet hade sagt sitt sista ord! Nu var det säkert att han måste sitta till doms över Bessie Collister.

Han började se allting klarare. Hade han ej överdrivit sin egen betydelse i denna historia? Han hade tänkt på sitt åtgörande vid den blivande rannsakningen som om Bessies öde berodde på honom. Men så var det icke. Det berodde på juryn. Antingen hon var skyldig eller icke, hade han ingenting därmed att göra. Därför skulle Bessie i djupare mening alls icke dömas av honom. Varför hade han skrämt upp sig?

Hade då en domare ingen makt, ingen röst, intet inflytande? Jo, Gud ske lov! Det tillhörde domaren att vägleda juryn i juridiska frågor, se till att den hade en riktig uppfattning därav och att dess dom motsvarade de bevisade fakta. Vilken viktig uppgift — i synnerhet i ett mål sådant som detta! En sådan välgärning att inte Taubman kunde presidera!

Han tänkte åter på Bessies belägenhet. Sorglig, i högsta grad sorglig! Men lagen var ingen Jaggernaut avsedd att klämma livet ur en stackars olycklig flicka. Om den tillämpades humant var den snarare hennes helgedom, dit hon kunde ta sin tillflykt. Och den skulle bli humant tillämpad.

Varför inte? Gud i himlen, varför inte? Vad kunde det ligga för orätt i att blanda upp rättvisan med barmhärtighet — ja, till och med vränga lagen litet till fångens förmån? Ingen annan än han själv skulle få veta det. Och om man misstänkte att han gynnade fången skulle man snarare anse att han förtjänade beröm än klander för att han försökte rycka en hjälplös ung varelse ur den gamla grymma strafflagens klor.

Dessutom, var det inte en av de högre domstolstraditionerna att domaren var den anklagades förste rådgivare? Domare hade ej alltid handlat efter den grundsatsen. Några av dem hade i forna dagar drivit sina olyckliga fångar till galgen med skymford. Taubman var ännu sådan. Han ansåg att deltagande för sådana kvinnor som Bessie Collister var sentimental svaghet, att handla barmhärtigt mot dem var att uppmuntra dem och därigenom kränka den allmänna moralen.

»Ja, jag känner minsann Taubman!» sade han till sig själv.

Sedan tänkte han på Gell. Hur det nu än var med Bessie, så var Gell oskyldig och den som lidit mest, näst flickan själv. Skulle han fortfara att lida för en ogrundad misstanke? Gud förbjude det! Det skulle bli hans plikt som domare att tillse att ingen pratmakare inför rätten kom med anklagelser som, sedan de väl blivit kända, kunde klibba sig fast vid en oskyldig människa i hela hennes liv.

Sedan tänkte han på sig själv. Den enda risk han löpte var Bessies förtvivlan. Om Gell blev falskeligen anklagad kunde hon bryta tystnaden och tala om sanningen för att rädda honom. Sådana utsikter! Bessie, Gell, han själv, Fenella! Men nej, det skulle inte ske! Lagen var ingen tumskruv, domssalen var ingen tortyrkammare. Det skulle bli hans plikt som domare att beskydda flickan mot alla slags juridiska utmaningar.

Sist av allt tänkte han, djupt upprörd, på Fenella. Hon hade eggat honom, tvingat honom att lova att leda för-

handlingarna under målet mot Bessie. Men hon hade i sitt stora medlidande endast önskat se till att den stackars flickan skulle bli rättvist dömd. Och det skulle hon också bli! Det skulle bli hans plikt som domare att laga så att hon blev det.

»Ja, herre Gud, och en sådan nåd att Taubman inte befattar sig med målet!»

Mitt upp i sina våldsamma frestelser försökte han hålla sig upprätt och inbilla sig själv att han riktigt fördjupat sig i sin höga uppgift — att han stod i begrepp att bli Rättvisans förkämpe och förste tjänare. Men i djupet av sitt hjärta visste han att under den vilda kamp som försiggått inom honom mellan domaren och människan var det människan som hade segrat.

De följande båda dagarna arbetade han dag och natt i biblioteket, slog upp i auktoriteter och kontrollerade uppgifter. Den tredje dagen begav han sig i sin bil till Castletown. Janet sade honom farväl tidigt på den dimmiga morgonen. Han var mycket blek och hade knappast ätit någon frukost. Hon såg tankfullt efter honom tills han försvann bakom träden. Doft av mylla svävade i luften och råkorna kraxade. Det var som ett eko från det förflutna.

Då han kom till Castle Rushen var det folksamling vid porten och alla hattar togos av för honom, liksom fordom för hans far, då han gick in genom domarenas privata ingång.

Inne på gården, där en trappa leder upp till den för allmänheten tillgängliga delen av rådhuset, var det en annan folksamling, som dock var litet bråkig. Polisen körde undan en högröstad sälle som med hes röst pockade på att få slippa in, fastän det var fullt där inne.

Det var Dan Baldromma.

TJUGUÅTTONDE KAPITLET.

RANNSAKNINGEN.

1.

En dryg timme före domarens ankomst hade det rått ett rörligt liv i Castle Rushen. Inne i domssalen, där ett varmt solsken strömmade ner genom takfönstret, hade Robbie Stephen, öns förste undersökningsdomare, som såg ut som en gammal ruggig vallhund, valt ut kandidater till juryn.

Sjuttiotvå hade inkallats, sex från var och en av de tolv församlingarna, och nu reducerade han antalet till trettiotvå, tolv till juryn och ytterligare tjugu som skulle stå i reserv.

Alla bådo att få slippa, men Robbie Stephen slog dövörat till. Stående uppe på den tomma estraden, pösande av viktighet och med sina sjuttiotvå man hoppackade som får på den ena sidan av rummet, ropade han upp dem efter godtycke och anvisade dem att gå över till andra sidan och där avvakta sessionens början.

»Seså, Willie Kinnish, du är en hygglig karl . . . över med dig!» »Nej, nej, mr Stephen, ni måste ursäkta mig i dag» . . . »Å prat! Ni Manghold'are ha inte tjänstgjort i juryn på sju år.» »Men jag har femtio får som ska på Ramseys torgdag i dag, och vad skall jag betala mitt halvårsarrende med om jag inte är där och säljer dem?»

»Låt hustru din sköta om den saken. Hon är ju din bättre hälvt, inte sant?»

I de kalla korridorerna nere i källarvåningen gingo under tiden gevaldigern och hans biträde omkring och skramlade med nycklarna, öppnade celldörrarna och ropade till fångarna att göra sig i ordning till domstolssessionen.

»Patrick Kelly! Charles Quiggin! Nancy Kegeen! John Covlett! Caesar Crow! Robert Quine! Elizabeth Corteen!»

Då Bessie hörde sitt namn, reste hon sig helt käckt från britsen, och då vaktkvinnan mrs Mylrea kom med hennes kappa och pelsmössa tog hon dem på sig utan att göra sig någon brådska.

»Skynda på, flicka!» sade vaktkvinnan. »Inte vill ni väl låta domaren vänta?»

Bessie skrattade men svarade icke. I nästa ögonblick befann hon sig i den mörka korridoren, sist i en kort procession av fångar, och sedan stod hon jämte sina fängelsekamrater i det bländande solskenet på en liten fyrkantig stenlagd gård omgiven av höga murar och där havets dån trängde in från den fria världen där utanför.

Nu rådde ännu mera liv och rörelse uppe i rådhuset. De trettiotvå jurymännen, som gått in på att låta fånga sig, stodo nedanför juryavbalkningen och talade om väderleken som var starkt befordrande för årsväxten och skulle driva upp priset på den färska potatisen. Poliskonstaplar kommo och gingo; Joshua Scarff lade en grön portfölj jämte papper och skrivsaker framför domarens skarlakansröda karmstol, och en flock advokater kommo skrattande in genom en dörr som ledde till deras rum.

Den siste advokat som kom in var Alick Gell. Han tog plats alldeles framför det tomma båset för de anklagade; han såg blek och utsliten ut och kunde knappt hålla fast papperen som han bar i sin nervösa hand. Litet senare inträdde generalprokuratorn, som skulle föra statens talan, med allvarlig min följd av gamle Hudgeon, som såg sur ut. Och strax före elva (då sessionen skulle börja) förde en

överkonstapel in en dam från domarens rum och lät henne slå sig ned bredvid Gell. Det var Fenella.

Sedan slogos dörrarna till gården upp och allmänheten släpptes in. De rusade upp till domssalen, män och kvinnor om varandra, pratande och skrattande högt. Den stora klockan i kastelltornet slog, och överkonstapeln stod framför estraden och ropade med hög röst:

»Tyst i salen!»

Larmet dog bort och alla som hade suttit reste sig. Sedan kommo rättens medlemmar in och togo plats på domareestraden, guvernören i sin militäruniform, Stowell och registratorn i sina domareperuker och kåpor.

Man anmärkte att den nye domaren såg sjuk och nästan gammal ut. En bölja av sympati slog emot honom från början. Det viskades bland åhörarna att han kommit direkt från sjukbädden och att guvernören envisats att han skulle infinna sig »död eller levande».

»Undersökningsdomare, öppna sessionen!» sade guvernören, och Robbie Stephen som redan intagit sin plats, höjde rösten och läste upp det gamla formuläret:

»Härmed öppnar jag domstolssessionen i hans majestät konungens namm. Jag anhåller att ingen grälar, talar högröstat eller ofredar rätten och att alla svara då deras namn uppropas. Allmänheten göres veterligt att denna domstolssession nu är öppnad, allmänheten göres veterligt att denna domstolssession nu är öppnad, allmänheten göres veterligt att denna domstolssession nu är öppnad.»

Alla visste att det nu var domarens tur att tala, men det gjorde han icke på en stund. Slutligen sade han nästan blott halvhögt:

»För in fångarna.»

Under tystnaden hörde man tramp och hasande steg i trappan. Fångarna kommo upp, men polisen hade svårt att röja väg för dem. Man hörde gevaldigern Tommy Vondys röst ropa: »Ur vägen där!» Det blev en stunds väntan.

En gång hörde man utifrån trappan något nästan otroligt — en kvinnas skratt. Vem kunde hon vara?

Slutligen fördes fångarna in, trängde sig genom den tätt packade folkmassan och stego in i den för dem avsedda avbalkningen, som liknade en lång kyrkbänk framför advokaternas halvcirkel och mittför domareestraden.

De voro sju, en bedrövlig skara, två kvinnor och fem män utan något annat gemensamt än den bleka hyn som åstadkommits av den fuktiga luft de levat i.

Det blev åter tyst. Nu var det dags för domaren att börja förhandlingarna, men ej heller nu talade han strax. Han såg ut som om han kämpat med fysisk svaghet. Blodet rusade upp till hans bleka ansikte och försvann lika fort. »Han är inte disponerad i dag», viskades det.

Men i nästa ögonblick läste domaren upp anklagelseakterna med låg röst och som om han med ansträngning samlat alla sina krafter.

Han tog fångarna i den ordning de stodo framför honom, började med den som stod ytterst till vänster. Det var en mycket ung man, nästan en gosse, med ett ansikte som kunde ha varit hans mors då hon var flicka. Han hette Quiggin, han hade varit banktjänsteman och var anklagad för försnillning. Han erkände sig skyldig och såg ner framför sig som om han väntade att jorden skulle öppna sig under hans fötter.

Den nästa var en stor, tjock medelålders kvinna med röda kinder och många tjocka guldringar på sina knubbiga fingrar. Hennes namn var Kegeen, och hon anklagades för att ha rånat druckna sjömän på en krog som hon höll vid en gränd nere vid södra hamnen. Med en ström av ord nekade hon till allting och beskyllde polisen för utpressning.

Den sista var Bessie Collister, och domaren gjorde tydligen en paus då han kom till henne.

Hon hade trätt in rak i ryggen och satt nu med tillbakakastat huvud. Men då hon såg att hon bland alla fångarna var den som var mest föremål för åhörarnas uppmärksamhet, hade hon fört upp händerna till ett flor som samt omkring hennes pelsmössa och dragit ner det över ansiktet. Observerande detta i sista ögonblicket och antagande att det var orsaken till domarens tystnad sade gevaldigern i en hörbar viskning:

»Dra upp floret, Bessie.»

Hon gjorde det och blottade sitt smala vita ansikte och sina stora ögon. Sedan sade domaren med så låg röst att den knappt skulle ha hörts om där icke rått en så djup tystnad:

»Elizabeth Corteen, stig upp.»

Bessie reste sig utan förlägenhet och riktade sina ögon på domaren. Sedan läste han upp anklagelseakten.

»Ni är anklagad för att omkring den femte april, i Ballaughs socken på ön Man, med berått mod ha dödat ert nyfödda barn av mankön. Vad säger ni, är ni skyldig eller icke?»

Utan tvekan, seende rätt in i domarens ögon och med en röst så klar att den hördes i hela domssalen svarade Bessie:

»Icke skyldig.»

Hennes ton och hållning gjorde intet gott intryck. »Den slinkan!» viskade en av de kvinnliga åhörarna. »Hon i sina omständigheter borde då ha mera skam i sig. Såg ni så ogenerat den fräcka varelsen såg på domaren?»

2.

Icke förr än Stowell intagit sin plats i domarestolen förstod han hur han hade ställt till åt sig.

Då han sagt till att fångarna skulle föras in och Bessie tagit plats i de anklagades bänk med konstapeln bakom sig, greps han av en kvävande blygsel.

Den där kvinnan som såg så mycket äldre ut, med av lidande infallna kinder, kunde det vara den samma? Alla de barriärer han byggt upp för att skydda sin värdighet som domare tycktes ha störtat samman vid första blicken på hennes ansikte. En sådan skurk han hade varit!

Från detta ögonblick hade ett kaos av förvirrade känslor bemäktigat sig honom. Då det blev dags att läsa upp anklagelseakten mot fången hade det känts som om han anklagat sig själv. Och då hon oförfärat såg upp i hans ansikte och förklarade sig icke skyldig, var det som om han själv borde ha förklarat sig skyldig.

Sedan hade han en känsla av att det ej var han utan en annan, främmande person som handlade. Med underlig röst som ej tycktes vara hans egen hörde han sig fråga generalprokuratorn vilket mål han önskade få behandlat först. Prokuratorn svarade: »Mordsaken», och sedan registratorn läst upp jurymännens namn och de intagit sina platser på jurybänkarna, hörde han sig med samma underliga röst förestava dem eden att »fälla en rättvis dom enligt bevisen och öns lagar.»

Då han vände sig om igen var Bessie ensam i fångarnas avplankning så när som på vaktkvinnan som satt vid dess bortre ända. Hon såg fortfarande oförskräckt upp på honom, och framför henne sutto två andra vilkas ögon också voro riktade på hennes ansikte — Alick Gell och Fenella. Vid denna syn greps han av en förfärlig känsla — att dessa tre voro de verkliga domarna i detta mål och att han var fången.

Han hämtade sig ej förr än generalprokuratorn började sitt anförande.

Denne, som vanligen var så godsint, var denna gång mycket sträng. Den tiden var förbi då man kunde med sanning säga att brott voro okända på ön Man. Här som annorstädes voro brott av alla slag blott alltför vanliga, och icke minst vanligt var barnamord.

Det föreliggande fallet var särskilt upprörande. Den anklagade var en ung kvinna som kunde sägas ha ärvt en brottslig läggning. Efter en trotsig ungdom hade hon försvunnit från hemmet utan något synligt skäl, för knappt ett år sedan, och stannat borta (ingen visste var eller i vilket sällskap) till för några veckor sedan. Sedan hade hon blivit sjuk och gått till sängs under omständigheter som blott alltför mycket bestyrkte det antagandet att hon var nära att bli mor. Det var den femte april och två dagar därefter hade liket av ett nyfött barn påträffats på en avlägsen plats, inbyltat och undangömt.

Det skulle bli ådagalagt genom vittnesintyg att barnet fötts levande, att det hade dött av kvävning och att fången (hur otroligt det än kunde förefalla) hade blivit sedd då hon gömde undan det.

»Sådana», sade generalprokuratorn, »äro de närmare omständigheterna i detta bedrövliga fall, och ehuru svaranden förklarar sig icke skyldig, skall det bevis jag nu ämnar framlägga ej lämna något tvivel om att barnet var hennes och att det dött för hennes hand. Därför anhåller jag (både för mänsklighetens skull och för denna ös goda namn och ryktes skull) att juryn måtte mot svaranden avge ett utlåtande som avskräcker de hjärtlösa kvinnor, ovärdiga namnet mor, som för att rädda sig själva undan följderna av sitt dåliga uppförande taga de oskyldiga liv som Gud låtit dem föda till världen.»

Det hade rått en stark spänning i salen under generalprokuratorns anförande, och då det var över hördes ett mot fången fientligt halvhögt mummel.

Då Stowell såg bort till de anklagades bänk fann han att Bessie var alldeles oberörd, men att Fenella framför henne var upphettad och röd i ansiktet och att Gell såg upprörd ut. Stowell kände en strid utkämpas i sitt inre, men så fattade han i blindo ett fast beslut. Han skulle rädda den där flickan — han skulle rädda henne till vad pris som helst

Det första vittnet var konstapeln, en medelålders man med kärv min. Sedan domaren låtit honom avlägga eden, förhörde generalprokuratorn honom.

Hans namn var Cain och han var konstapel i socknen där brottet blivit begånget. På morgonen den sjunde april underrättades han av Will Skillicorne på Baldrommatorpet att man hade påträffat något under Clagh — ny — Dooiney, den dödes sten. Han hade gått dit och funnit liket av ett nyfött barn och hade tagit det med sig till doktor Clucas, som hållit undersökning. Längre fram på dagen hade han mottagit upplysning av Will och hans hustru beträffande svaranden och hade skickat in dem till byns förste poliskommissarie i Douglas. Denne hade befallt honom anställa husundersökning i socknen för att ta reda på om någon annan kvinna kunde vara mor till barnet. Det hade han gjort med det resultatet att svaranden var den enda som var föremål för misstankar. Hon låg då till sängs, men i sinom tid hade han arresterat henne och anklagat henne inför länsmannen, som hade skickat henne att rannsakas inför denna domstol; under tiden hade hon intagits på fängelsets sjukstuga.

Med tydlig nervositet reste Gell sig för att anställa korsförhör med vittnet.

»Hur långt är det från svarandens hem till Clagh-ny-Dooiney?»

»En halv mile kanske.»

»Hurudan är vägen?»

»Svår och knagglig för det mesta.»

Gell satte sig med belåten min och domaren böjde sig fram.

»Konstapel», sade han, »då ni gjorde er husvisitation, gick ni då utom gränsen för er socken?»

»Nej, herr domare.»

»Var går gränsen?»

»Dalen är gränsen — den västra sidan av den.»

»Hur nära den västra gränsen ligga de närmaste husen i nästa socken?»

»Fyra hundra meter kanhända.»

»Hur många hus ligga där?»

»Femton à tjugu.»

»Men fastän ni höll razzia i svarandens hem, som låg en halv mile från Den dödes sten, gjorde ni inga förfrågningar i de femton à tjugu hus som endast lågo fyra hundra meter därifrån?»

»De lågo inte i min socken, herr domare.»

Fenella, som hade lutat sig framåt, återtog sin förra ställning, och Gells bleka ansikte smålog.

Nästa vittne var doktor Clucas. Hans händer darrade och hans rödletta ansikte var svettigt — han var tydligen ett ovilligt vittne.

Ja, då konstapeln kom med liket företog han en besiktning. Användande de vanliga läkaråtgärderna kom han till den slutsatsen att barnet fötts levande och dött av kvävning. Följande morgon hade han blivit kallad till svaranden. Hon led av ytterlig utmattning — en omständighet som motsvarade föreställningen om att hon nyligen fött barn.

Gell samlade krafter, ehuru ännu upprörd, och reste sig åter.

»Hur länge hade barnet levt?»

»Förmodligen en timme eller två.»

»Och hur länge hade det varit dött?»

»Tjugufyra à trettio timmar på sin höjd.»

»Är det er erfarenhet att en kvinna inom tjugufyra à trettio timmar efter sin förlossning kan gå en halv miles svår och knagglig väg bärande en börda?»

»Nej, det vill jag inte påstå, sir.»

Gell satte sig med ett medlidsamt triumferande leende i sitt bleka ansikte, och domaren lutade sig åter fram.

»Herr doktor», sade han, »ni talar om att ni använt de vanliga läkarmetoderna — äro de fullkomligt pålitliga?»

»De äro inte ofelbera, herr domare. Det har förekommit att de varit missvisande.»

»Då kan det där barnet ha andats och ändå inte varit framfött?»

»Ja, det kan det — möjligt är det.»

»Och den olyckliga modern, vem hon än må vara, kan ehuru tydligen skyldig till att ha hemlighållit barnets födelse måhända ej ha gjort sig skyldig till det mycket större brottet att döda det?»

»Så är det . . . det är tänkbart, herr domare.»

Det uppstod en rörelse bland åhörarna då doktorn satte sig. Fenellas ögon lyste och Gells blixtrade av iver.

Nästa vittne var Bridget Skillicorne. Hon var klädd i en stor hatt och en äkta sjal som utsände en stark lavendellukt. Hon var mycket talför och framkallade skratt genom sin breda Man-dialekt, och generalprokuratorn hade svårt för att hålla henne i styr.

Ja, visst kom hon ihåg natten mellan den sjätte och sjunde april, för det var då hon hade en ko sjuk i kolik. Ja, kolik kallas det, men häxeri var det, och hon trodde nog att hon visste vem som hade förhäxat krittret. Hon skickade därför sin gubbe över till Ballawhaine för att han skulle få något medel mot onda ögon. Och medan hon själv satt i fejset och väntade på att mannen skulle komma hem (karlarna va' då förskräckligt långsamma både i huve' och ben) såg hon ett sken från en eld som hade blossat upp i berget. Jag undrar om det lyser på min höstack? tänkte hon och gick ut för att titta. Och tänk, då låg dalen så ljus som mitt på dagen och hon såg en kvinna ligga på knä och stoppa in något under dödsstenen. Vem var det? Flickan Collister naturligtvis. Säkert? Visst var det säkert! Och så snart det blev dager gick hon ner till stenen för att se vad flickan hade lämnat efter sig där. Vad var det då? En barnunge, förstås! Han låg där, fattiga kräk, insvept i en sjal som ett annat vitt bylte.

Gell reste sig med ett tidningsurklipp i handen för att korsförhöra gumman.

»Ni och er man äro arrendatorer under svarandens styvfar, inte sant?»

»Jo, det ä' vi visst det . . . det borde ni väl veta, sir.»

»Ni lära ha sagt till länsmannen att ert förhållande till honom inte är det allra bästa?»

»Allra bästa? Jag exmerar inte att stå i något förhållande alls till en så'n en.»

»Hotade han att köra bort er från torpet vid arrendetidens utgång?»

»Ja, det gjorde han, den fähund.»

»Och ni sa' att ni skulle laga så att han blev bortkörd före er?»

»Det kan väl hända, och det kommer jag nog att göra, för om er far talmannen . . . .»

Generalprokuratorn reste sig oroligt. »Ska de där frågorna antyda att vittnet har ett horn i sidan till svarandens familj och intrigerar för att få henne fälld?»

»Det är just vad jag vill antyda», sade Gell med hög röst.

»Vasa?» skrek Bridget och vände sig mot Gell. »Skäller ni mig för lögnerska? Mig som har känt er se'n ni var en liten lortunge i kolt?»

Domaren lade sig emellan för att lugna gumman och tog sedan själv i tu med henne.

»Bridget», sade han, »hur långt är det från er stuga till Claghny-Dooiney? Är det tre eller fyra hundra meter, tror ni?»

»Det kanske det är. Men det vet herr domaren lika bra som jag.»

»Har ni ännu så god syn att ni kan känna igen en kvinna på så långt håll?»

»Ja, jag ser ganska bra. Och förresten var det lika ljust som mitt på dagen.»

»Hör på. Den här salen är över femton meter lång och från er plats är det knappt tio till vilken punkt som helst i rummet. Tror ni att ni kan känna igen något bekant bland åhörarna?»

»Någon bekant? Känna igen? Varför inte?»

»Ni känner konstapeln Cain?»

»Det gör jag, och jag kände hans mor också. Ganska hygglig karl, men dum som en stock.»

»Han är en av de tre konstaplar som nu stå vid den närmaste ändan av juryns avbalkning. Vilken av dem är han?»

»Vilken? Säger ni vilken, herr domare?» sade Bridget och vred på huvudet. »Den bortresta naturligtvis.»

Det blev allmänt skratt — Bridget hade huggit i sten.

Nästa vittne var Will Skillicorne. Han var klädd i sina kyrkkläder med svarta handskar som voro mycket för stora och felbhatt nästan lika hög som en skorstenspipa. Då han uppmanades att avlägga ed sade han att det stod i bibeln: »Du skall icke svärja», och då han tillfrågades vad han var sade han att han trodde han var »Guds barn.»

Ja, han mindes natten mellan den sjätte och sjunde april, och han var på väg hem från Andreas då han mötte svaranden som kom gående nedåt dalen.

»Hur dags var det?» frågade Gell.

»Två eller tre på morgonen, tror jag.»

»Då var det väl alldeles mörkt?»

»Jag hade min lykta, tror jag.»

»Vad gjorde svaranden då hon gick förbi er?»

»Höll händerna för ögonen av blygsel, tror jag, för hon skämdes väl.»

»Då såg ni inte hennes ansikte?»

»Jo, det tror jag.»

»Tror! Tror! Såg ni det eller inte — ja eller nej?»

»Jag tror att jag såg det, sir.»

»Mr Skillicorne», sade domaren, »ni fäster stor vikt vid er tro.»

Gubben rätade upp sig och svarde i predikoton:

»Det är min frälsningsklippa, sir.»

»Er hustru berättade oss att ert ärende i Andreas var att rådfråga Ballawhaine för er sjuka ko. Är det den kände trollkarlen?»

»Jag . . . jag . . . jag tror det, sir.»

»Och vad gav han er?»

»En . . . halmtuss och några besvärjelseord.»

»Jaså, ni tror på det också . . . på att en halmtuss och några besvärjelseord . . .»

Men domaren fick ej tala ut — ett fnitter som gått genom salen hade nu växt ut till en skrattsalva som han ej försökte tysta ner. »Han har sin egen åsikt om det här målet», sade någon.

Generalprokuratorn, som såg upphettad och brydd ut, uppkallade det sista av sina vittnen. Det var fängelsedoktorn, den unge mannen med det tunna håret och den stridslystna munnen.

Tillfrågad om han kom ihåg svaranden då hon fördes till sjukstugan svarade han: »Ja, mycket väl.» Hade han bildat sig någon åsikt om hennes tillstånd? Ja, att hon hade fött barn för knappt fem dagar sedan. Vad kom honom att tänka det? Först hennes motvilja för att bli undersökt och sedan . . .

»Vägrade hon?»

»Ja, herr domare, och hotade att bruka våld, men så svimmade hon och då . . .»

»Vänta litet!» sade domaren, och med blicken riktad på generalprokuratorn frågade han om länsmannen, då han avlämnade fången, hade föreskrivit att hon skulle undersökas.

Generalprokuratorn skakade hjälplöst på huvudet, varefter domaren med sträng min åter vände sig till vittnet.

»Är ni examinerad läkare?»

»Ja», svarade vittnet och rätade upp sig.

»Då vet ni naturligtvis att om en läkare undersöker en kvinna mot hennes vilja och utan polisens order begår han en förseelse för vilken han kan bli strängt straffad?»

Den stridslystna munnen gapade som ett döende ostron.

»J—a, herr domare.»

»Därför undersökte ni henne inte?»

»N—ej, herr domare.»

»Och ni vet ingenting om hennes tillstånd?»

»Nej.»

»Sitt ner, sir.»

Det blev livligt i salen. Svarandens ansikte var ännu lugnt, men Fenellas glödde och Gells lågade.

»Herr generalprokurator», sade domaren lugnt, »har ni flera vittnen?»

Prokuratorn, som viskat ivrigt till Hudgeon, sade:

»Nej, det var en sköterska som kunde ha avgivit ett betydelsefullt vittnesmål, men som min kollega trodde att doktorns var tillräckligt har han tillåtit henne att lämna ön. Jag har ej mera att anföra, herr domare.»

I hemlighet glad över den vändning saken tagit ämnade Stowell göra slut på rannsakningen, då Gell, berusad av sin framgång, sprang upp och sade:

»Jag skulle kunna uppmana domstolen att genast avskriva målet eftersom det inte finns något att hänskjuta till juryn. Men den ondskefulla och grymma beskyllningen kan komma att följa den anklagade i hela hennes liv, därför föreslår jag med domstolens tillåtelse att jag får begagna min rätt att framställa genmäle och inkalla positiva vittnen på hennes oskuld, så att hon kan lämna domssalen utan någon fläck på sitt anseende.»

»Så enfaldigt!» tänkte Stowell. Men i detta ögonblick slog kastellets klocka ett och guvernören sade:

»Förhandlingarna avbrytas för frukostrasten och återupptas klockan två.»

Då Stowell lämnade sin plats såg han en skymt av inskriptionen på en mässingsplåt som nyligen satts upp på väggen under hans fars porträtt:

»Rättvisan är det heligaste på jorden.»

Han sänkte sitt huvud och kände sig som en förbrytare.

3.

Då förhandlingarna återupptogs, hade generalprokuratorn ej kommit tillbaks, så att Hudgeon uppträdde som allmän åklagare i hans ställe. Han gick anfallsvis till väga från början, men Gell, som synbart morskat upp sig, var ej lätt att handskas med.

Det vittne han först kallade var mrs Collister. Den gamla modern måste hjälpas upp till vittnenas plats. Hennes stackars ansikte var vått av nyss gjutna tårar, och då Stowell förestavade eden vågade han knappt se på henne. Ihågkommande de medgivanden hon gjort till honom på Ballamoar förstod han att hon hade kommit för att vittna falskt i dotterns mål.

Hon avlade ett skyggt, motvilligt och stundom ohörbart vittnesmål. Mer än en gång klagade Hudgeon över att han ej kunde höra, och Gell bad henne i mycket ömsint ton att tala högre.

»Säg, ut, mrs Collister. Ni har ingenting att vara rädd för. Domstolen skall beskydda er», sade han. Men Stowell, som såg vad som låg gömt i den gamlas själ, visste att det var en annan och högre åhörare hon var rädd för.

Med många pauser upprepade hon till svar på Gells frågor den historia hon hade berättat förut — att hennes dotter hade kommit hem sjuk den femte april, att hon hade lagt henne till sängs i hennes kammare och att flickan ej lämnat den förr än konstapel Cain kom för att arrestera henne.

»Ni såg henne dag och natt medan hon var i ert hem?»

»Ja, sir, det sista jag gjorde på kvällen och det första på morgonen.»

»Och ni vet ingenting som strider mot vad hon säger — att hon aldrig har haft något barn och alltså inte har kunnat döda det?»

»Nej, sir, ingenting alls.»

Hon hade svarat med darrande röst, som grep domaren djupt. Ett par gånger hade hon sett upp på honom med bönfallande min, och han hade måst vända bort sina ögon. »Jag skulle handla precis som hon», tänkte han.

»Och nu, mrs Collister», sade Gell, »om ni var här på förmiddagen hörde ni vad generalprokuratorn sade — att er dotter hade haft trotsiga anlag och hade rymt från hemmet utan synbara skäl. Ligger det någon sanning i det?»

»Bessie har alltid varit en snäll flicka, sir. Den där herrn narrades på henne.»

»Är svaranden er mans dotter?»

»Nej, sir», stammade gumman, »hans styvdotter.»

»Är det sant att hennes styvfar alltid har varit hård mot henne?»

Den gamla tvekade och stammade sedan: »Ja, litet hård har han kanske varit.»

»Var inte rädd. Kom ihåg att er dotters frihet, kanske liv, är i fara. Tala om för juryn vad det var som hände den dagen då hon lämnade hemmet.»

Ängsligt och seende sig skyggt omkring i salen, som om hon varit rädd för att någon kunde se eller höra henne, berättade hon nu historien om den första lördagen i augusti.

»Så att er man stängde med flit er flicka ute mitt i natten, fastän han visste att hon inte hade någonstans att ta vägen?»

»Ja, sir.»

»Det är en lögn — en skamlig lögn!» skrek någon långt borta i salen.

»Vem är det?» frågade guvernören, och överkonstapeln (som redan höll på att ta fridstöraren om hand) sade honom att det var vittnets man.

»En aktningsvärd mans goda namn och rykte har svurits bort», skrek Dan. »Låt mig få vittna så skall jag svära på att det är lögn.»

Under det följande tumultet lyfte domaren upp sin hand.

»Domstolen är fridlyst», sade han strängt, »och om någon bråkar här . . . .»

»Låt mig vittna då! Jag är bara en enkel lantbrukare på Man, men jag kan tala sanning lika väl som vissa andra med bredare mun.»

»Håll er skicklig!»

»Ge mig tillfälle att försvara mitt anseende och avslöja de här skamliga intrigerna.»

»Jag varnar er . . . .»

»Det är bättre att ni varnar den som bäst behöver varnas. Han står er för resten ganska nära, herr domare.»

»Var tyst!»

»Varför stiger han inte fram själv i stället för att gömma sig bakom kjolarna på en flicka med en horunge?»

»Sätt in den där karlen i en cell och håll honom kvar där tills sessionen är över!»

»Vad?» skrek Dan.

»För bort honom!» ropade domaren med ännu högre röst, och i nästa ögonblick fördes Dan ut ur salen, knytande näven åt svaranden och överösande henne med förbannelser.

Då det stormiga uppträdet var slut och det blivit tyst igen, satte vittnet, darrande i alla leder, händerna för ansiktet, och Hudgeon reste sig för att korsförhöra henne.

»Er far var visst John Corteen, metodisten?»

»Ja.»

»Han var ju en god människa?»

»Den bästa människa som någonsin trampat Guds gröna jord, sir.»

»Han ansågs vara en strängt sanningsenlig man, eller hur?»

»Ja, den gamle domaren skulle ha nöjt sig med hans utsago utan att be honom avlägga ed.»

»Ni var mycket fästad vid honom, inte sant?»

Gumman torkade sig i ögonen.

»Ja, det är visst och sant, sir.»

»Och nu är han död, och ni kanske ber Gud att få återse honom i ett annat liv?»

»Ja, morgon och kväll, varenda dag i hela mitt liv, alltsedan jag tillslöt den döde mannens ögon.»

Advokaten gav juryn en blick och fortfor sedan, vänd till vittnet:

»Själv är ni ju metodist?»

»Ja.»

»Och som metodist har ni fått lära er att sanningen är helig och att en lögn (hur frestande det än kan vara att säga den) är ett satans påfund och att intet gott kan komma därav?»

Gumman stammade något som knappast hördes, och sedan spände advokaten ögonen i henne och sade i sträng ton:

»Mrs Collister, så sant ni är en kristen och hoppas möta er far en dag, kan ni avlägga ed på att när er dotter kom hem den femte april ni inte genast såg att hon skulle få ett barn?»

Den gamla ryckte till som om hon fått ett slag av en osynlig hand, andades häftigt, försökte tala men tystnade, tillslöt ögonen, vacklade och grep tag om räckverket framför sig.

»Överkonstapel, tag hand om vittnet», ropade domaren.

I nästa ögonblick hjälptes gumman ner från vittnespallen och bars mot dörren; där förstod hon vad hon hade gjort mot sin dotter och brast i en krampaktig gråt, som skar genom tystnaden i domssalen, tills dörren stängdes efter henne.

»I hennes tårar», sade advokaten, »har juryn fått svaret på min fråga. De bevisa att svaranden har fått ett barn och att hennes mor visste det.»

»Om så är, bevisa de också något annat», utropade Gell (han hade sprungit upp och talade med en röst som trängde genom märg och ben), »nämligen att en stor stark karl kan ha hjärta att använda sin stora juristtalang till att krossa en stackars svag kvinna som kämpar för sitt barns liv. I hela sitt liv har han gjort det samma — drivit människor i fängelse och släpat dem till galgen. På det har han skapat sig ett namn och blivit fet och rik. Gud bevare mig för ett sådant liv! Jag är bara en ung jurist och han är en gammal, men jag vill hellre leva i fattigdom och dö på gatan än kränka min människovärdighet och nedsätta mitt yrke genom att använda advokatknep och bödelskonster.»

Det blev en uppståndelse i salen. En av de yngre advokaterna sade: »Herre Gud, vem kunde tro att Alick Gell var en sådan idiot?»

Då oron lade sig, vände Hudgeon sig till rättens ordförande, eldröd i ansiktet:

»Herr domare, jag vädjar till ert beskydd mot sådant förolämpande tal!»

»Efter ni vädjar till mig», sade domaren (vars ansikte också var upphettat), »kan jag endast säga att ni förtjänar vartenda ord.»

Hudgeon försökte säga något, men kunde icke; rösten svek honom. Och då han såg att generalprokuratorn kommit tillbaka (han hade nyss inträtt tillsammans med konstapel Cain som bar ett paket), ryckte han till sig sin portfölj och tog till flykten.

Gells stund var äntligen inne — det stora ögonblick han väntat på så länge. Först hade mrs Collisters tystnad gjort ett djupt intryck på honom, men nu var han icke rädd längre. Han skulle spela ut sitt sista och förnämsta kort — låta svaranden själv vittna för att en gång för alla nedslå den

vidunderliga beskyllningen, som varit avsedd att ödelägga en oskyldig kvinnas liv. Domaren darrade då han såg hur Gell såg sig omkring med ett triumferande leende innan han ropade upp sitt vittne.

Bessie, vars ögon hade lågat av vrede under korsförhöret med modern, gick med stadiga steg från de anklagades bänk upp till vittnenas plats. Till svar på Gells frågor upprepade hon sin utsago inför undersökningsdomaren, endast mera patetiskt och i nästan trotsig ton.

Då generalprokuratorn reste sig för att korsförhöra henne lade man märke till att även han hade en självsäker min, som om han fått veta något nytt sedan i morse.

»Står ni fast vid edra påståenden?» frågade han.

»Ja, visst. Varför skulle jag inte göra det?» sade Bessie.

»Tänk er för innan det blir för sent. Säger ni ännu att ni aldrig haft något barn och att ni följaktligen aldrig tagit livet av det?»

»Ja, visst säger jag det», sade Bessie. »Jag vet inte ens vad ni talar om.»

»Konstapel», sade generalprokuratorn och vände sig till Cain, »öppna ert paket.»

Det viskades bland åhörarna medan konstapeln skar av snörena och öppnade paketet. Domaren ryste, Gells underläpp skälvde och Fenella andades tungt. Endast svaranden var oberörd. Solen (den var nu på väg åt väster) sken ner på henne genom takfönstret. Den belyste med medlidsam klarhet hennes magra vita ansikte med sin självsäkra och föraktfulla blick.

»Vet ni vad detta är?» frågade generalprokuratorn och höll upp ett stycke av en vit sidensjal.

Bessie ryckte till som om hon sett ett spöke. Sedan hämtade hon sig, vände bort ögonen och sade, ihågkommande Gells råd:

»Det vet jag ingenting om.»

»Har ni aldrig sett det förr?»

»Jag vet ingenting om det.»

Generalprokuratorn bredde ut sjalen på bordet framför sig och höll upp ett smalare stycke av samma föremål.

»Känner ni igen det här då?»

Bessie flämtade till och teg ett ögonblick. Sedan sade hon åter stammande:

»Det vet jag ingenting om.»

»Kan ni svära på att det aldrig har tillhört er?»

Ett skrämmande minne dök upp för Bessie. Hon mindes att konstaplarna hade talat om en »trasa», då de höllo undersökning i hennes rum, och inseende att det tjänade ingenting till att neka vidare sade hon:

»Ja, jag kommer ihåg nu. Jag hittade den där slöjan på väg hem och knöt det om min pelsmössa för att hindra den från att blåsa av mig.»

Under den tystnad som uppstod hörde man blott ett flämtande andetag. Gell, som hade rest sig och lutat sig fram, sjönk tillbaka.

»Men om ni fann den på vägen, hur kommer det sig då att den är märkt i ena hörnet med ert namn? Se här — Bessie.»

Bessie teg ett ögonblick. Sedan sade hon:

»Bessie är ju ett vanligt namn.»

»Men hur vill ni förklara att de här båda styckena passa precis ihop?» frågade prokuratorn och lade det smala stycket intill det större.

Bessie blev förbryllad.

»Det kan jag inte förklara. Jag vet ingenting om det», sade hon.

Domaren, som andades med svårighet, frågade generalprokuratorn vad det var han ville antyda med sin förevisning. Denne svarade:

»Det stora stycket, herr domare, är sjalen vari barnliket var insvept, och det smala hittades i den anklagades

rum. Om de sättas samman utgöra de ett övertygande bevis för att hon är skyldig till det hon anklagas för.»

Gell sprang upp. Han hade känt igen sjalen som en present av honom själv på Bessies sista födelsedag, och hans stora tro på flickan störtade samman, men ändå sade han med hes röst:

»Ge henne tid, herr domare. Hon har kanske någon förklaring.»

Domaren nickade bifall, och Gell gick fram till vittnespallen och sade:

»Var lugn och tänk er för. Svara inte överilat. Allting beror på ert svar. Är ni säker på att sjalen inte är er eller att ni inte har förlorat det större stycket? Tänk er noga för, det ber jag er om.»

Försvarsadvokaten gick för långt, men ingen protesterade.

Slutligen utbrast Bessie häftigt och med vilda ögon som ett fångat djur:

»Varför plåga ni mig, allesammans? Är det inte nog att ni ha plågat min mor? Jag vet ingenting om det.»

Gell återtog sin plats. Det blev en djup tystnad. Kastellets stora klocka slog fyra. För domaren kändes det som om varje klockslag träffat hans hjärna. Slutligen sade han:

»Ett nytt faktum har förebragts av allmänna åklagaren, och det är inte mer än rätt att försvarsadvokaten får tid att sätta sig in i detta. Klockan är nu fyra. Förhandlingarna uppskjutas till i morgon. Det tillkommer inte mig att på förhand antyda vad svaranden möjligen kan ha att anföra då rättegången återupptages, men om hon under tiden kan erinra sig något som kan sprida ett nytt ljus över det betydelsefulla faktum som generalprokuratorn nyss har avslöjat, skall ingenting av vad hon i dag sagt i sin upprörda stämning stå hindrande i vägen för vad hon kan ha att säga i morgon.»

Han teg ett ögonblick och tillade sedan, med svårighet hållande sin röst lugn:

»Det händer ibland att en ung kvinna i svarandens belägenhet blandar ihop ett fördöljande med det långt svårare brottet, mord.»

Han gjorde åter en paus och sade sedan:

»Vilka fakta än må vara i detta olycksaliga mål, vill jag säga, i fall jag får vädja till den hemlighetsfulla rösten i kvinnohjärtat, som måste betraktas som heligt, även i sin skam: Säg sanningen, hela sanningen; det är bäst för er och för alla.»

»Förhandlingarna ajourneras till klockan elva i morgon", sade guvernören. »Under tiden får försvarsadvokaten besöka svaranden och ge henne sitt lagstadgade bistånd och sina råd. Gevaldiger, se till att juryn blir ordentligt inlogerad i kastellet och att den inte får meddela sig med utanförstående personer.»

4.

Domarna, advokaterna och åhörarna hade gått och Gell var ensam i domssalen. Han var som en drunknande på ett öde hav, som hakar sig fast vid en omvälvd båt.

Då och då samlade han ihop sina papper och lade in dem i portföljen, sedan tog han fram dem igen och bredde ut dem framför sig. Slutligen reste han sig med förvirrad min och gick utför trappan med tunga steg.

Vid den privata ingången träffade han på Fenella, som väntade på sin far. Hennes ögon voro röda som om hon hade gråtit, men de blixtrade också av harm.

»Går ni ner till henne, som guvernören föreslog?»

»Jag kan inte! Jag vågar inte!» svarade han. Sedan sade han, som om något plötsligt fallit honom in: »Men kan inte ni gå?»

»Vill ni att jag skall tala med henne i ert ställe?»

»Ja, vill ni inte det? Om hon har något att säga, kan hon lättare säga det till en kvinna.»

Fenella såg på honom ett ögonblick.

»Nåja, jag skall gå om ni åtar er följderna.»

»Följderna? För mig? Det är ingenting — ingenting alls. Gå till henne för Guds skull. Jag väntar på er här.»

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

I domarens rum tog guvernören på sig sin kappa. Han var inte riktigt nöjd med sig själv och för att slippa ifrån sina självförebråelser riktade han sin dova förargelse mot Stowell.

»Ja, vi kunna bara gå på. Det finns ingenting annat att göra nu. Otur — förbannad otur!»

Några minuter därefter satt Stowell vid bordet i peruk och kåpa och hörde vapenskrammel utanför (ett kompani av det i staden förlagda regementet utgjorde hedersvakt) och såg genom fönstret guvernörens stora landå rulla över bron nere vid hamnen.

Gell skulle nu vara hos Bessie i cellen. Hon var skyldig. Han måste inse att hon var skyldig. Ett sådant slag! En sådan besvikelse! Hela hans översvinneliga tro på flickan ramlad och slagen i stycken!

Slutligen lade han av domaredräkten och gick utför trappan. Då han öppnade dörren till gården blev han förvånad över att se Gell patrullera av och an med nedböjt huvud mellan spillrorna av några gamla kungliga gravstenar som lågo i gräset.

»Jaså, är det du?» sade Gell och såg upp vid ljudet av Stowells steg. »Du var snäll mot henne. Jag kan inte annat än tacka dig.»

Stowell mumlade ett svar och sade sedan att han hade trott att Gell var hos Bessie.

»Jag vågar inte gå,» sade Gell. »Men Fenella har gått i mitt ställe.»

»Fenella?»

Det gick en rysning genom Stowell. Fenella och Bessie — dessa två och den ohyggliga hemligheten!

»Min stackars flicka!» sade Gell. »Om hon har något att säga — att bekänna — så är det mindre pinsamt att säga det till någon annan. Men naturligtvis har hon ingenting att säga.»

Det var som om Stowell plötsligt förlorat talförmågan. Ja, Bessie skulle erkänna alltsammans för Fenella. Icke allenast barnets födelse utan också namnet på hennes medbrottsling — Fenellas önskan att straffa den skyldige skulle locka ur henne detta. Kanske bekännelsen pågick i detta ögonblick. Och vilket slag för Fenella! All hennes skyhöga tro på honom störtad i grus!

»Nåja, låt oss hoppas . . . .»

»Ja, det är det enda vi kunna göra.»

Sedan skildes de båda männen. Gell återtog sitt patrullerande mellan de döda kungarnas gravar och Stowell gick ut genom domaredörren.

Några av åhörarna uppifrån domssalen väntade för att se domarens avfärd, men han såg knappt deras hälsningar och besvarade dem ej.

TJUGUNIONDE KAPITLET.

DE BÅDA KVINNORNA — DE BÅDA MÄNNEN.

1.

Då Bessie kom tillbaka ner i cellen fick hon ett anfall av hysterisk förbittring.

»De bovarna! De försöka bara få mig fast för att ta livet av mig. Varför göra de inte det då? Varför göra de inte slut på mig? Denna väntan är det värsta av alltsammans.»

Hennes ansikte var blått av raseri, hennes röst lät grov och hes, hennes mun var full av fula och simpla ord — det var hennes dåliga uppfostran som kom upp till ytan.

Slutligen blev hon andfådd och utmattad och brast i gråt. Det lugnade henne och efter en stund frågade hon vad det blivit av hennes mor.

Fenella som var ensam med henne (vaktkvinnan var illamående och hade gått hem) svarade att några välvilliga kvinnor hade fört bort hennes mor och skulle ta hand om henne.

»Och var är . . .»

»Mr Gell? Där uppe. Han skickade mig hit ner för att tala med er.»

»Jag vill inte tala med någon. Alla äro likadana. De vilja bara plåga mig.»

Fenella gjorde henne ömma förebråelser. Kunde hon inte se att domaren själv försökte hjälpa henne? Han hade

uppskjutit rättegången för att ge henne betänketid, och om hon bara kunde förklara det där med sjalen . . .

»Jag ämnar inte förklara någonting. Varför kan ni inte låta mig vara?»

»Ni hörde vad domaren sade, Bessie? Säg sanningen, hela sanningen, det är bäst för er och för alla.»

Sedan blev Bessie lugnare, och Fenella (som föga visste vad hon nu gjorde) sökte övertala flickan att bekänna.

»Jag tror att jag förstår», sade hon. »Ibland älskar en kvinna en man så mycket att hon inte kan neka honom någonting. Tusen sinom tusen kvinnor ha betett sig så. Och inte de sämsta. Men så kommer den mörka stunden då han förklarar att han inte gifter sig med henne — kanske inte kan det — och då försöker hon plåna ut alltsammans. Sådant är ert fall, inte sant?»

»Fråga mig inte. Jag kan inte tala om det», utbrast Bessie.

Fenella gjorde ett nytt försök i ännu vänligare ton.

»Och ibland söker en flicka som har felat skydda någon annan — någon som är lika brottslig som hon själv, kanske brottsligare. Det ha också tusentals kvinnor gjort, allt sedan världens skapelse. Men det borde de inte göra. En dålig man räknar på en kvinnas tystnad. Hon borde erkänna, vem som än blir utskämd. Och det är vad ni nu skall göra, inte sant?»

Men Bessie ropade ännu: »Jag kan inte! Jag kan inte!»

»Var inte rädd», sade Fenella. »Domaren är inte som andra domare. Han hyser ett sådant deltagande för en flicka i er belägenhet att han skall stå på hennes rätt, vem än mannen må vara.»

»Å, varför plågar ni mig?» utbrast Bessie.

»Det är inte min mening», sade Fenella. »Men en flicka måste tänka på sin egen ställning, och det är bara rätt att hon får veta hurudan den är. Om hon anklagas för ett förfärligt brott och det finns obestridliga bevis mot henne, har

lagen makt att straffa henne — kanske ådöma henne det allra förfärligaste straff. Har ni tänkt på det, Bessie?»

Bessie ryste och fattade Fenellas båda händer.

»Men å andra sidan, om hon kan förklara . . om hon kan säga att hennes barn var dödfött och att hon endast höll dess födelse hemlig eller att hon kanske dödade det genom olyckshändelse, då hon var ensam och inte visste vad hon gjorde . . .»

Bessie andades hastigt, och Fenella fullföljde sin fördel, ännu utan en aning om vilket fruktansvärt spel de osynliga makterna drevo med henne.

»Ni kan lita på domaren, Bessie. Han skall bli barmhärtig mot en flicka som har stått ensam med skammen för att rädda sin älskades goda namn och rykte — det är jag säker på att han skall. Och juryn, då den ser att ni inte hade för avsikt att döda ert barn, skall kanske — vem vet? — till och med frikänna er helt och hållet.»

Bessie teg nu, och Fenella såg i cellens halvmörker att flickans stora sorgsna ögon blickade upp till henne.

»Och människorna, som ha haft stränga tankar om er, emedan ni har bedragit dem, skola blidkas då de se att vad ni gjorde, hur orätt och kanske till och med brottsligt det än var, det gjorde ni kanske för någon som ni älskade högre än er själv.»

Plötsligt kastade Bessie sig på knä för Fenella och utropade:

»Nåja, jag skall bekänna. Ja, det är sant. Jag fick ett barn, och jag . . . jag dödade det. Men det var inte min avsikt — det skall Gud veta.»

»Berätta mig allting», sade Fenella. Och gömmande sitt ansikte i Fenellas sköte och hakande sig fast vid henne berättade Bessie nu sin historia, nämnde inga namn, men dolde ingenting och urskuldade ingenting.

Fenella hade sagt »ja» och »ja» och gjort korta, ivriga frågor, och de båda kvinnorna viskade som om de vore rädda

att de mörka väggarna skulle höra dem. Innan Bessie hade slutat, greps Fenella av stor förskräckelse.

»Det är alltså inte mr Gell som tog er upp på sitt rum, då er far hade stängt er ute?»

»Nej, nej! Gud give att det hade varit han!»

»Vem var det då?»

»Fråga mig inte. Det kan jag inte säga er.»

»Vem var det? Säg mig det!»

»Jag kan inte! Jag kan inte!»

»Var det i Ramsey han bodde?»

»Ja.»

»Är han . . . är han någonting för mig?»

Bessie sänkte sitt huvud ännu djupare i Fenellas sköte och svarade icke.

»Är han — ?» sade Fenella, och i sin växande skräck lyfte hon upp Bessies huvud och såg henne forskande i ansiktet som om hon ville tränga ner till djupet av hennes själ.

I nästa ögonblick stod den förfärliga sanningen klar för henne. Flickans medbrottsling, den man som hon hållit jakt på för att straffa honom, skämma ut honom, utsätta honom för världens klander, var Victor Stowell själ!

I den första överraskningen efter upptäckten var det kvinnan inom Fenella som höjde sin röst — den bedragna och förolämpade kvinnan. Den där flickan hade varit hennes företräderska! Den där simpla, ouppfostrade bondjäntan! Ett ögonblick tyckte hon sig se Bessie i Stowells armar. Det var det ansikte han hade älskat! Det var dessa läppar han hade kysst! Och hon hade trott att han endast älskade henne — att han aldrig älskat någon annan än henne!

»Jag är så ledsen. Jag tänkte inte på vad jag gjorde. Gråt inte.»

I nästa ögonblick lågo de i varandras armar gråtande som barn — två stackars skeppsbrutna kvinnor på det oändliga havet av männens outrotliga lustar.

Bessie var den första som hämtade sig. Hon var full av hopp och förväntningar och framtidssyner. Nu då hon hade erkänt allt skulle domaren uppmana juryn att frikänna henne och sedan skulle Alick förlåta henne.

»Han skall förlåta mig, inte sant?»

Hon var som ett barn igen, och Fenella fann en bitter tillfredsställelse i att instämma med henne.

»Jo, jo», svarade hon.

»Då jag kommer härifrån skall jag bli så snäll», sade Bessie. »Jag skall göra honom så lycklig. Vi ska gifta oss genast — genom biskopens licens — och sedan lämna Man och fara till Amerika. Det har han ofta talat om, och det blir bäst. Efter allt detta elände blir det det bästa, eller hur?»

»Jo visst», sade Fenella.

Slutligen kom hon ihåg att Gell väntade på henne. Hon måste gå till honom. Då hon kom ut i korridoren stannade hon, undrande vad hon skulle säga och hur hon skulle säga det. Medan hon stod där hörde hon sång från cellen bakom. Det var Bessie som sjöng.

Under tiden hade Gell kämpat sin egen kamp. Den svarta tanke som störtat över honom i Derby Haven, då han först läste det brev Bessie lämnat efter sig, pinade honom åter. Den gällde Stowell, och för att bli den kvitt måste han väcka minnet av allt gott Stowell hade gjort honom alltsedan han var gosse.

Då han slutligen såg Fenella närma sig forskade han i hennes ansikte efter en glimt av hopp, men hans mod sjönk vid åsynen därav.

»Nå?»

»Hon har bekänt.»

»Har hon fått ett barn?»

»Ja.»

»Var det dödfött?»

»Nej, hon dödade det.»

»Gud i himlen!» sade Gell, och för Fenella lät det som om hans hjärta hade brustit i detta ögonblick.

Hon visste att hon borde säga mera, men hon kunde icke — ingenting var nu av någon vikt utom det förfärliga faktum att han var bedragen.

»Gud i himlen!» sade Gell återigen och vände sig om för att gå.

»Vad ämnar ni göra i morgon?»

»Det vet jag inte än.»

»Vart skall ni ta vägen nu?»

»Till . . . till Ballamoar.»

Åter visste hon att hon borde säga något mera, men hon kunde icke.

Gell gick mot porten och Fenella, själv förkrossad, ville trösta honom.

»Mr Gell», sade hon, »jag har begått en svår orättvisa mot er. Jag ber er om förlåtelse.»

Med handen på låsvredet vände han sitt förvridna ansikte mot henne.

»Det är ingenting . . . ingenting nu», sade han.

Och åter hörde hon: »Gud i himlen!» då porten stängdes efter honom.

»Jaså, är du här nu!»

Det var Janet som hade hört Stowells bil på vägen och ilat ut för att möta honom.

»Du har haft en tröttsam dag, kan jag se», sade hon medan hon serverade honom en kopp te. »Å, de där höga ämbetena! Man får ingenting utan att betala för det, brukade din far säga.»

För att slippa ifrån Janets omsorger och trötta ut sig så att han skulle få sova om natten gick han ner till stranden.

En storm var i annalkande. Måsarna flögo inåt land och deras vita vingar blandade sig med råkornas svarta. Den hotande himlen i söder, det gråa havet i norr, det dystra

kyrktornet på den branta udden, som såg ut som en släckt fyr — allt passade in i hans stämning.

Fenella! Nu visste hon säkert allt. Hur skulle han kunna möta hennes ögon på morgonen?

Gell! Även han måste veta allting nu. Allt vad han hade gjort för att hjälpa sin vän skulle nu se ut som lömska mutor och grymt förräderi!

Det var en osanning att en synd kunde döljas. En ond handling en gång förövad kunde icke göras ogjord, den kunde aldrig gömmas undan. Om man tog sin synd med sig ut till havs och begravde den djupast nere på havsbottnen skulle den en dag drivas upp av stormen, liksom vrakspillrorna kommo, och ligga blottad och naken på stranden.

Himlen mörknade och han vände om. På vägen hem mötte han Robbie Creer, och de måste ropa till varandra för att höras i den ursinniga blåsten. Bonden hade varit vid Nappin (åkrarna bortom udden) och sett rämnor i marken, tre fot djupa. De skulle förlora ett stycke jord innan morgonen.

Under middagen gjorde Janet sitt bästa för att muntra upp Stowell. Det var den behagliga hematmosfären, brasan med sin kåddoft, den snövita bordduken, silverservisen, all den gammaldags elegansen. Men Stowell var tankspridd och hörde knappt på Janets prat. Hon gick därför tidigt upp till sig och sade att hon var övertygad om att han ville vara ensam — det ville hans far alltid då han behandlade ett viktigt mål. Återigen hans far! Hennes hängivenhet för hans far sargade hans själ med ett tveäggat svärd!

Det var sent och regnet hade börjat smattra mot fönsterrutorna då han hörde en ringning på farstuklockan. Efter några ögonblick ringde det åter, högre och uthålligare. Ingen svarade. Hela huset sov kanske.

Sedan kom en ivrig knackning på matsalsfönstret och en röst ropade i mörkret:

»Låt mig få komma in!»

Det var Gell. För första gången i sitt liv kände Stowell rent fysisk rädsla. Men han kom ihåg något som Gell hade sagt på perrongen i Douglas den där dagen då Peelfiskarens mål var före (»Jag skulle ha dödat den andre»), och det gav honom kraft. Vad som helst var bättre än att marteras av en hemlig synd.

»Gå tillbaka till dörren, jag skall öppna den», ropade han genom det stängda fönstret och gick sedan ut i vestibulen.

Hans hjärta klappade häftigt. Han tyckte sig veta vad som nu skulle försiggå. Men då Gell kom in var han icke den man Stowell hade väntat sig — med flammande ögon och lidelsefull röst — utan en stackars bruten, obeslutsam varelse. Hans hår var oordnat, hans steg slappa och hasande, och då han kom in i ljuset famlade han framför sig med händerna som om han ännu ginge i mörkret.

»Jag måste komma och tala om det för dig. Hon är skyldig. Hon har bekänt», sade han.

Sedan sjönk han ner på en stol och brast i gråt. Det var för mycket grymt. Han kunde ha litat på flickans ord mer än på hela världens, och ändå hade hon bedragit honom.

»Sade hon . . . vem som . . .»

»Nej.»

»Inte?»

»Jag frågade inte. Någon samvetslös bonddräng förmodligen — någon rå, brutal sälle. Må fan ta honom, vem han än må vara!»

Stowell kände en oändlig lättnad, men blygdes för sin falskhet.

»Vad bryr jag mig om mannen?» sade Gell. »Det är flickan som har bedragit mig. Och jag är kanske inte heller den förste. Det var kanske inte för intet som hennes styvfar körde bort henne. Den gamle skurken hade nog sina skäl.»

Halvkvävd av sitt eget hyckleri tog Stowell flickan i försvar. Kanske — vem vet? — kanske hon varit mera offer än brottsling.

»Varför sade hon mig inte det då?» sade Gell i klagande ton.

»Vem kan förklara det?» (Stowell hade svårt för att andas och kunde knappast tala.) »Kanske hon ville bespara dig smärta . . . hon visste ju hur fast du trodde på henne och hur kär du var i henne!»

»Om hon ändå hade sagt mig det», sade Gell. »Om hon bara hade varit ärlig mot mig!»

Stowell var nära att göra en fruktansvärd bekännelse. Men han behärskade sig. Om Bessie hade dolt en del av sanningen, vad hade han då för rätt att avslöja den? Efter ett ögonblicks tystnad frågade han Gell vad han ämnade göra på morgonen.

»Råda henne att ändra sina uppgifter och vädja till domstolens skonsamhet.»

»Ja, det är det enda rätta nu», sade Stowell, och Gell reste sig för att gå.

Det var en ohygglig natt. Stormen var våldsammare än vanligt vid denna årstid och regnet smattrade som hagel på fönsterrutorna. Stowell bad Gell tillbringa natten på Ballamoar, men hoppades i hemlighet att han skulle säga nej. Och det gjorde han. Han hade tagit ett rum på Järnvägshotellet — han måste fara med det första morgontåget.

Stowell följde honom till farstudörren och höll den öppen med axeln mot vinden som ven genom hallen och kom lamplågan i trappavsatsen att flamma upp. Ute hörde man löven frasa och grenarna knaka i almarna omkring gräsmattan.

»God natt», sade Gell. Han fällde upp rockkragen och gick ut i mörkret och regnet.

Stowell gick in igen med en känsla av förnedring som han aldrig förr hade erfarit. Å, vad en dold synd gjorde en man

till för en feg usling! Förr eller senare skulle den komma i dagen, och då . . . vad skulle då ske?

Plötsligt kom en ny tanke honom att rycka till. Bessies bekännelse skulle ge rättegången en alldeles ny vändning. Om hon erkände sig skyldig skulle juryn ej längre ha någon uppgift. Antingen skulle den bli hemförlovad eller ålagd att sätta upp förslag till dom. Domen över svaranden skulle bero på domstolen. Det vill säga, Bessies öde skulle bero på honom — på honom ensam!

Först verkade denna tanke förkrossande på honom, men efter en stund gjorde han den reflexionen att det kom på ett ut. Lagen hade det egentliga ansvaret. En domare var endast lagens språkrör. För ett givet brott var det ett givet straff. En domare skapade ej domen över en anklagad — han endast uttalade den.

Efter att sålunda ha intalat sig lugn gick han till sängs. Han låg länge och hörde på stormens många ljud. Mitt i natten väcktes han ur sin oroliga sömn av ett starkt dån på avstånd.

Morgonen kom med klar himmel och havet slumrade i solskenet som ett barn. Men då han for, efter en knapphändig frukost, fann han marken strödd med unga löv, den avbrutna stammen av en gammal alm låg tvärsöver vägen och i gräset lågo flera döda råkor.

Utanför grindarna mötte han Robbie Creer som kom ridande barbacka på en bondhäst. Han hade varit över till Nappin och där sett just vad han väntat. Udden var försvunnen, i stället var där en gob (ett svalg), och havet forsade in mellan två klippor som hade splittrats.

Stowell kom tidigt till Castletown och fann en folksamling vid kastellporten väntande som på en teaterföreställning. Han gick in genom den privata domareingången; då såg han i sin fantasi en syn, som publiken aldrig skulle ha kunnat drömma om. Tänk om svaranden, då hon avlade sin bekännelse, anklagade domaren?

Joshua Scarff väntade vid dörren till domarens rum.

»Jag är rädd att ni inte är riktigt kry i dag, herr domare», sade han.

»Litet huvudvärk, det är alltsammans», sade Stowell.

Men han hade snavat på tröskeln (ett dåligt förebud) och undrade vad som skulle hända innan han kom ut igen.

TRETTIONDE KAPITLET.

DOMEN.

1.

Då domstolen samlats reste Gell sig med dödsblekt ansikte för att göra ett meddelande.

Enligt herr domarens förslag hade den anklagade besökts (ehuru icke av honom) med det resultatet att hon hade erkänt sig ha fött ett barn och varit vållande till dess död.

»Under sådana förhållanden», sade han med dov röst, »har jag vidtagit den enda åtgärd som stod mig öppen — nämligen att råda henne till att återta sina påståenden, och det skall hon med rättens tillåtelse nu göra.»

Under den rörelse som nu uppstod gav rätten sitt samtycke och Bessie kallades fram för att undergå nytt förhör. Men knappast hade hon rest sig på domarens uppmaning förr än hon dignade ner igen, och alla frågor som ställdes till henne besvarade hon blott med snyftningar. Slutligen böjde hon på huvudet, och det tolkades som ett erkännande att hon var skyldig.

Sedan reste Gell sig och sade:

»Svaranden erkänner sig visserligen skyldig till att ha vållat barnets död, men hon säger att hon icke gjorde det avsiktligt. Därför föreslår jag att hon får anföra sina förmildrande omständigheter.»

Rätten samtyckte, men då Bessie fördes upp till vittnesplatsen sjönk hon ihop igen, och man kunde icke få ett ord ur henne.

»Det är endast naturligt», sade Gell, »att hon blygs för att nödgas ta tillbaka vad hon sade i går.»

Domaren lutade sig fram och talande med synbar ansträngning tillsade han flickan att besvara sin advokats frågor. Men Bessie snyftade ännu och sade ingenting.

»Då har domstolen ingenting annat att göra än att avkunna domen», sade generalprokuratorn.

I detta ögonblick, då det tycktes ha uppstått en paus i förhandlingarna, lutade Fenella (som satt nära vittnespallen) sig fram och viskade något till Gell, som reste sig och bad att få göra ett förslag nämligen att — eftersom den anklagade var ur stånd att svara själv en annan person, som visste vad hon hade att säga, skulle bemyndigas att svara i hennes ställe.

Domaren, som anade vad som skulle komma, tycktes flämta till, men samtyckte efter ett ögonblick. Det föreslagna tillvägagåendet, ehuru ovanligt, stred ej mot rättvisans intressen och var ej utan prejudikat, eftersom ett dövstumt vittne alltid vittnar genom ställföreträdare. Om därför generalprokuratorn ej hade något emot det . . .

»Nej, ingenting alls», sade denne.

»I så fall», sade Gell, »anhåller jag att den dam, som mottog den anklagades bikt, talar å hennes vägnar — miss Stanley.»

Det påstods efteråt, då dagens händelser framstodo i skarpt ljus, att då Fenella intog vittnets plats och stod bredvid den anklagade, färdig att avlägga eden, tycktes domaren knappt i stånd att förestava henne de välkända orden.

»Var god och meddela rätten, så mycket som möjligt med hennes egna ord, vad svaranden sade till er», sade Gell.

Det uppstod en djup tystnad. Aldrig förr hade någon varit med om ett sådant egendomligt uppträde. I lugn och fast ton omtalade Fenella Bessies historia, så som Bessie själv hade berättat den — hennes vandring från södra delen

av ön, barnets födelse och dess begravning under Claghny-Dooiney.

Då hon hade slutat och Bessie, kvävande sina snyftningar, hade böjt på huvudet till svar på en fråga från Gell (om hon instämde i vad som sagts å hennes vägnar) reste generalprokuratorn sig.

»Förnekar svaranden», sade han, »att hon, då hon kom hem, berättade sin mor om sitt tillstånd»?

»Ja, hennes mor visste ingenting om det.»

»Förnekar hon att hon, genom att hålla sitt tillstånd hemligt för den som helst borde ha fått veta det, röjer sin avsikt att skaff sitt barn ur vägen med våld?»

»Nej, det förnekar hon inte, men hon säger att då barnet var fött vaknade också modersinstinkten och från det ögonblicket var all tanke på att ta dess liv fjärran från henne.»

»Vill svaranden att rätten skall tro på detta, trots hennes följande beteende att dölja barnets födelse och död och begrava det i hemlighet?»

»Ja, och om en domstol bestående av män ej kan tro på det, skulle en domstol av kvinnor göra det, emedan . . .»

Men generalprokuratorn satte sig hastigt med triumferande min, och Fenella tystnade och blev röd ända upp till de blixtrande ögonen.

Åter blev det tyst i salen, och Gell, som kämpade med sin rörelse reste sig för att fortsätta förhöret.

»Påstår svaranden att hon, då hon dödade sitt barn, gjorde det omedvetet och under förskräckelsens inflytande?»

»Ja, under inflytande av skräcken för styvfadern, som hade behandlat henne brutalt.»

»Anser hon att hon, hur beklaglig hennes handling än må vara, drevs därtill av ursäktliga motiv?»

»Icke allenast av ursäktliga motiv», sade Fenella och flammade upp igen, »utan av ädelt osjälviska motiv.»

»Ädelt osjälviska motiv!» sade generalprokuratorn och reste sig åter. »Vill vittnet vara god och säga vad hon menar med ädelt osjälviska motiv i ett sådant fall som detta?»

»Jag menar», sade Fenella och tvekade ett ögonblick, — hon såg upp på domaren och sade sedan hastigt och lidelsefullt: »Jag menar att denna flicka i sin djupaste nöd sveks av den som borde ha beskyddat henne och icke missbrukat hennes nödställda belägenhet. Jag menar att då hon efteråt förälskade sig i en annan man — en god människa som var villig att göra henne till sin hustru — begick hon brottet uteslutande för att dölja sitt felsteg och rädda sin heder i den älskades ögon. Jag menar också att den verkliga skulden ej så mycket ligger hos den arma varelse som sitter här belastad med vanära, som hos den man som lägrade henne utan att vara kär i henne och sedan lät henne ensam bära följderna av deras synd. Skam över honom! Skam över honom! Må ingen god människa vara vän med honom! Må ingen god kvinna ta honom till man! Må han få uppleva att . . .»

Det våldsamma utbrottet avbröts av ett rop från advokatbänken. Gell hade rest sig med vild blick. Han tycktes vilja tala. Hans mun öppnade dig men sade ingenting, och efter att ha betraktat först Fenella och sedan domaren sjönk han ner på sin plats. Då satte Fenella sig också, som om hon förstått vad hon hade gjort.

Det blev en stunds orolig tystnad, och sedan reste generalprokuratorn sig för sista gången.

»Det är omöjligt», sade han, »att ej bli gripen av vad vi nyss hört, hur oegentligt det än kan förefalla ur domstolssynpunkt. Men domstolen vill ej låta rycka sig med av dessa känslor. Det är den naturliga följden av stora brott att de vålla stora lidanden. Svaranden har erkänt ett stort brott. Hon har ej kunnat lägga fram förmildrande omständigheter. Därför yrkar jag, både till skydd av människoliv och för öns anseendes skull, på lagens strängaste straff.»

Sedan blev det en lång paus endast avbruten av viskningar inom rätten. Man lade märke till att domaren ej deltog däri, utom då han böjde på huvudet när guvernören och registratorn lutade sig fram och talade till honom. Med tydlig ansträngning och med låg röst (så låg att åhörarna måste luta sig fram för att höra honom) började han slutligen sitt tal till juryn.

2.

»Då en anklagad erkänner sig skyldig», sade han, »brukar domstolen genast avkunna domen. Men i föreliggande sorgliga fall har man ansett för riktigt att domaren, för att vägleda juryn vid formulerandet av domen, anger de grunder på vilka rätten har baserat sitt utslag.

»Svaranden har erkänt sig skyldig till att ha tagit livet av sitt nyfödda barn. Hon har bekänt att hon ända tills det föddes hade för avsikt att göra av med det, och domstolen nödgas tyvärr i hennes uppförande se blott alltför många bevis på denna avsikt.

»Men hon har också sagt att hon efter barnets födelse, driven av den vaknade moderskärlekens gudomliga lag och medlidande, ångrade sin avsikt att döda det och att det ljöt döden genom olyckshändelse — en följd av hennes halvt omedvetna tillstånd och hennes skräck. Domstolen skulle gärna godtaga denna förklaring, om den kunde stödjas med bevis. Olyckligtvis kan den icke det. Tvärtom, svarandens senare uppförande pekar på en helt annan slutsats. Därför har domstolen ingenting annat att rätta sig efter än svarandens erkännande att hon ämnade ta livet av barnet och det faktum att hon verkligen gjorde det.»

Domaren gjorde en paus (Gell hade stigit upp och banade sig väg ut ur salen) och fortfor sedan:

»Hur hennes barn dog är en sak mellan Gud och hennes samvete. Det tillkommer varken mig eller kanske någon människa att läsa i ett kvinnohjärta i den mörka stund då

hennes ovälkomna barn födes. Detta mysterium kan endast Guds öga genomtränga. Men jag skulle svika min plikt som domare om jag ej försökte visa att domstolen är fullt medveten av den fysiska svaghet och de frestelser som hota en kvinna i den anklagades belägenhet.»

Under några andlöst spännande ögonblick fick man sedan lyssna till ett tal som ingen av de närvarande någonsin hört maken till utom från Stowells egna läppar den dag då han räddade livet på den djupt olyckliga kvinna som hade dödat sin man.

Det var skillnad mellan ett barn fött inom äktenskapet och ett barn av oäkta börd. Alla kände till det förra alternativet. Den älskade unga hustrun som med jubel i hjärtat iakttar tecknen till den händelse som skall sätta kronan på hennes glädje; de lyckliga månaderna varunder hon omsorgsfullt skyddas mot allt som kan skada; mannens ömma oro; hennes egna ljuva och hemliga förberedelser till den lille främlingens ankomst; gissningarna om dess kön; överläggningarna om dess namn — tills slutligen i sinom tid det i äktenskapet födda barnet kommer som en ängel på soluppgångens skyar ner till en värld som väntar på att ta emot det med öppna armar.

Men det utom äktenskapet födda barnet — hur är det med det? Den stackars modern, kanske bedragen, kanske övergiven, berövad den kärlek hon litade på, framlever månader i skräck för varje anklagande öga, i skräck för den varelse hon bär under sitt hjärta och som kommer för att hölja henne med skam, driva henne från hemmet, göra henne till en förkastad och av kvinnor smädad paria — tills hon slutligen smyger sig bort för att gömma sig på något hemligt ställe, där hon ensam i nattens mörker, halvt vansinnig, trotsar döden för att bringa sitt faderlösa barn in i en värld som ej ville veta av det.

»Vad är det då för underligt i att en kvinna (i synnerhet om hon hittills haft ett oförvitligt anseende) under kropps-

liga plågor och själslig förvirring frestas att undfly den hotande skammen genom att döda det barn som är den oskyldiga anledningen därtill?»

Men antingen det var rätt eller orätt kunde lagen ej ta hänsyn till sådana frestelser. Inför Rättvisans upphöjda syn låg frågan om liv eller död endast i Guds hand. Livet var heligt, och heligare var ej det liv som tändes i ett palats, där statsmän vänta i antichambren, en tronarvinges liv, än det liv som vaknade i en halmtäckt hydda, oäktingens, som skulle springa omkring barfotad på vägarna.

»Det kan tyckas vara en hård lag som ej tar hänsyn till de frestelser en kvinna är utsatt för då naturen av henne utkräver ett straff som den aldrig fordrar av männen. Men vi som sitta här kunna ingenting göra åt den saken. Domarena ha svurit att tillämpa lagen sådan den är, vilka än deras känslor må vara. Därför har domstolen nu intet annat val än att tillråda juryn att gentemot den anklagade uttala ordet skyldig.»

Alla trodde att domaren hade slutat, men efter en kort paus fortfor han med en skälvande röst som trängde till allas hjärtan:

»Men juryn har en rättighet som domaren ej kan utöva — den kan gå förbi lagen. Och om juryn, sedan den åhört förhören i detta mål och har Gud och sitt goda samvete för ögonen, då den formulerar sitt utlåtande kan komma till en för den anklagade gynnsam slutsats, kan den rekommendera henne till kungl. majestäts nåd och därigenom kanske utverka minskning i hennes straff, ja till och med dess fullständiga utplånande. Annars måste rättvisan ha sin gång enligt kungens ställföreträdare herr guvernörens gottfinnande.»

Då domaren tystnade, överlade jurymännen tyst ett ögonblick. Sedan reste sig en av dem och frågade om de fingo dra sig tillbaka till sitt eget rum för att överlägga om det förslag herr domaren gjort dem.

»Beviljas av rätten», sade guvernören, och jurymännen troppade av.

Även domaren och advokaterna gingo ut, och den anklagade (som hakat sig fast vid Fenellas hand) fördes ut. Endast åhörarna sutto kvar. De voro rädda att förlora sina platser under slutscenen.

3.

I ett litet kvavt rum med utsikt till fängelset höll juryn sin överläggning.

»Mina herrar», sade en (han var auktionist och kommissionär), »ni hörde vad domaren sade. Vi kunna inte frikänna henne, men vi kunna rekommendera henne till benådning.»

»Varför skulle vi göra det?» sade en annan, en lång lantbrukare med dåligt rykte beträffande kvinnor. »Hon har dödat sitt barn. Hon skall hängas, säger jag.»

»Men hon sade att det icke var hennes mening och att hon var ifrån sina sinnen av rädsla för styvfadern», sade en tredje, en tjock slaktare som satt gränsle över en stol som knakade under honom.

»Pytt! Det hittade hon på efteråt», sade en fjärde, en liten flintskallig engelsk kryddkrämare.

»Ja, nog vet man hurudan Dan Baldromma är», sade slaktaren, »en hedning som varken tror på Gud eller djävulen.»

»Djävul kan han vara själv», sade kryddkrämaren. »Hans far var bödel.»

»Nej, det var hans farbror», sade slaktaren.

»Nej, hans far. De kallade honom Svarte Dan, och sedan han hängt Patrick Kelly från Kentraugh . . . .»

»Till saken, till saken!» utbrast kommissionären. »Låt oss hålla oss till frågan, mina herrar.»

»Ja, så att vi få komma härifrån», sade kryddkrämaren. »Jag har fått tillökning i familjen, kan jag tala om. Änt-

ligen en son efter fyra döttrar. Min hustru stiger upp i dag, och vi ska ha kalkon till middagen. Frikänn kvinnan, säger jag.»

»Det kan vi inte. Hörde ni inte vad domaren sa'?»

»Låt då hänga den slinkan.»

»Ska vi rekommendera flickan till lindrigare straff, det är frågan», sade kommissionären.

»Varför skulle vi göra det?» sade slaktaren. »Hundratals flickor ha gjort det samma förr, och inte bli de ett dugg förståndigare för det. Varför göra åtskillnad på dem?»

»Om vi visa skonsamhet mot så'na där uppmuntra vi dem bara till att bära sig illa åt», sade lantbrukaren.

Detta ledde till en förvirrad diskussion om vilka som voro värst, männen eller kvinnorna. Lantbrukaren for ut emot kvinnorna, men slaktaren var mera överseende.

»Hör på», sade slaktaren, »det här är inte något som en kvinna kan gå avsides och göra på egen hand. För varje dålig kvinna finns det en dålig karl någonstans.»

»Men en man kan åtminstone inte proppa hela sitt hus fullt med oäkta barn», sade lantbrukaren.

»Nej», sade slaktaren, »men ibland proppar han andras hus fulla.»

»Det där är en pik åt mig, och det tål jag inte», skrek lantbrukaren, och sedan blev det oväsen och man slog näven i bordet.

Mitt under bråket hördes en lugn röst säga:

»Vore det inte bäst att hänskjuta den här saken till Herren, bröder?»

Det var en bonde och predikant norrifrån som (icke alltid till sin ekonomiska fördel) hade gjort det till sin levnadsregel att, antingen det gällde att skörda vetet eller så rovorna, vänta på försynens ledning. I nästa ögonblick låg han på sina knän, och den ene efter den andre av jurymännen, även lantbrukaren, följde hans exempel.

Då de reste sig tycktes de vara av samma åsikt — att eftersom ingen annan än Gud visste varför Bessie hade tagit livet av sitt barn (hon var ju ensam i nattens mörker) var det enda de kunde göra att överlämna henne åt Vår herre.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Under tiden strövade Gell omkring på gården med ojämna och rastlösa steg. Fenellas utbrott hade träffat honom som en blixt i mörkret. Allt hade plötsligt blivit klart — all den dunkla rädsla som hade förföljt honom så länge, misstankarna som han skjutit ifrån sig, de fakta han ej kunnat förstå. En sådan blind dåre han hade varit!

Stowell, hans barndomsvän, som han litat på mera än på sig själv! Det måste ha varit en sammansvärjning för att föra honom bakom ljuset. Både Stowell och Bessie hade deltagit däri — Stowell för att bli av med flickan som han ej längre ville veta av, och Bessie för att dölja sin skam genom att bli gift med honom. Sådana ränker! Kvinnan som han älskat och mannen som han dyrkat! De hade lurat honom, ljugit för honom, kanske skrattat åt honom. Hans liv, hans kärlek, hans tro, allt hade störtat samman i ett ögonblick. Det var för grymt, för infernaliskt!

Luften var kall, fastän solen sken, men Gell tog av sig peruken och bar den i handen, ty det var som om hans huvud brunnit.

Det hat han känt mot Bessie koncentrerade sig efter en stund på Stowell med hundra gånger så stark intensitet. Även om Bessie hade börjat med att bedraga honom, måste hon ha ångrat det sedan och begått sitt brott, stackars flicka, emedan hon (som Fenella hade sagt) hade blivit kär i honom. Men Stowell hade fullföljt sitt bedrägeri ända in i det sista. Han ämnade döma henne till döden. Ja, under alla hans vackra fraser var det lätt att se att han ville döma henne. Men om han gjorde det skulle Gell mörda honom.

»Ja, vid Gud, jag mördar honom», tänkte han.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

I sin mörka cell, utan annan belysning över sitt förtvivlade ansikte än skenet från ljuset bakom gallret, hade Bessie ett nytt hysteriskt anfall och förebrådde Fenella för att hon bedragit henne.

»Ni sade mig att om jag tillstod skulle domaren frikänna mig. Men han ämnar fälla mig. Varför kunde ni inte låta mig vara? Varför kom ni alls hit? Det bad jag er ju inte om?»

»Var lugn», sade Fenella, »så skall jag förklara allting.»

Efter en stund återfick Bessie sin självbehärskning och då bad hon om förlåtelse.

»Jag ber er om ursäkt. Ibland vet jag inte vad jag säger. Så har det varit under hela min bedrövelse. Det var mycket orätt att glömma hur ni förde min talan inför rätten. Ni förlåter mig ju?»

Och ehuru själv i stort behov av tröst sökte nu Fenella lugna och trösta flickan. Rätten kunde bli tvungen att döma henne, som den hade dömt andra flickor för samma brott, men domen skulle inte gå i verkställighet. Det inträffade aldrig nu för tiden.

»Dessutom», sade hon, »skall juryn förorda er benådning, och då skola domarna begagna sig av sin makt att minska straffet.»

Bessies ögon började lysa upp.

»Ni måste verkligen förlåta mig . . . Och Alick, tror ni att Alick också förlåter mig?»

»Ja, då han ser att det ni gjorde har ni gjort av kärlek till honom.»

»Så snäll ni är! Och skola vi kunna lämna Man och far någon annanstans?»

»Kanske . . . längre fram.»

»Å, så snäll ni är! Jag vet inte vad jag har gjort för att ni skall vara så snäll mot mig. Jag trodde inte att någon utom ens egen mor kunde vara så god mot en.»

Hon var åter som ett barn. Hennes ansikte strålade genom tårarna. I sina lidandens självviskhet hade hon ej förut kommit att tänka på att även hennes tröstarinna hade lidit, men nu fick hon en aning om det.

»Om de fråga mig vem han var», viskade hon, »skall jag aldrig säga dem det — aldrig!»

Fenella kände sig djupt förödmjukad. »Då vi komma tillbaka till domssalen», sade hon, »måste ni vara modig, hur det än går.»

»Får jag hålla er i handen?»

Och Fenella, som knappt kunde tala, svarade:

»Ja.»

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

I domarens rum rådde en pinsam tystnad. Registratorn stod i den djupa fönstersmygen och bläddrade i handlingarna i det mål som sedan skulle komma före. Guvernören, som låg utsträckt i skinnstolen framför den tomma spiseln, rökte ivrigt och sökte rättfärdiga sig inför sitt eget samvete. Stowell satt vid ändan av det långa bordet med huvudet stött mot händerna och stirrade framför sig på det röda läskpapperet.

Ingen sade något. Då och då hördes ett klagande skri från måsarna, som vinglade i luften nere vid hamnen, och en gång uppstämde irländska matroser sin sång då de lättade ankar ute på viken.

Den djupa tystnaden stegrade dånet av den storm som brusade genom Stowells själ. Han visste att han stod inför en kris i sitt liv. Hela hans framtid berodde på vad han nu gjorde.

Talet till juryn hade varit en förfärlig prövning, men domens avkunnande var något ännu gräsligare. Att döma Bessie Collister, sedan han varit den första orsaken till hennes brott — kunde han göra det? Det skulle kanske endast bli en dom pro forma (ty kungl. majestät skulle

säkerligen nedsätta straffet), men de förfärliga ord som voro föreskrivna i lagen — skulle de ej fastna i hans strupe?

Och Fenella! Hennes röst genljöd ännu i hans öron: »Skam över honom! Må ingen god man vara hans vän! Må ingen god kvinna ta honom till man!»

»Och vad blir slutet?» frågade han sig själv.

Han hörde dörren öppnas. Röster från domssalen trängde ner till honom från trappan. Han hörde steg på det mattbelagda golvet. Någon talade bredvid honom. Det var Joshua Scarff.

»Juryn är färdig att återvända till salen, herr domare.»

4.

Då Stowell intog sin plats bakom domarebordet och samtalen hade tystnat, såg han ingen annan än tre personer — Bessie i de anklagades avbalkning med Fenella vid sin sida och Alick Gell med förvridet ansikte och peruken litet på sned, på bänken framför dem.

Jurymännen kommo tillbaka. Registratorn ropade upp deras namn och begärde deras utlåtande.

»Ni anse svaranden skyldig, enligt den utredning domstolen åstadkommit?»

»Ja, visst ä' ho skyldig, stackars tös», sade förmannen (det var bonden från nordsidan), »men låt år herre ta hand om'na.»

Det blev ett fnitter över detta egendomliga utslag, men det dog hastigt bort. Sedan sade registratorn:

»Jag antar att det betyder att ni hemställa om skonsamt straff?»

»Ja, ja men», sade förmannen, »för då alla hjärtans hemligheter bli uppenbara, är det nåd vi allihop behöva . . .»

Stowell fick en förnimmelse av att det blivit dödstyst i salen. Han såg Bessie stå på sin plats med den ena handen gripande om skranket och med den andra stödjande sig på Fenella.

Han hörde sig själv fråga om hon hade något att anföra mot att dom avkunnades över henne. Hon svarade ej, men det var ett underligt uttryck av skyggt hopp i hennes ansikte. Han förstod — hon väntade på att han skulle rädda henne i sista ögonblicket.

Vid denna syn kom det över honom en sådan där fruktansvärd impuls som frestar människor uppe på en svindlande höjd att av ren skräck för faran störta sig i avgrunden.

»Anklagade», sade han, »det har sagts om er att ni först föranletts att göra vad ni gjort på grund av handlingssättet hos en person som förblir ostraffad, medan ni måste bära hela tyngden av ert felsteg. Om ni anser att det minskar er skuldbörda att anföra detta som förmildrande omständighet, så säg ut — det är inte för sent än.»

Bessie svarade ej, och Stowell, som kände Fenellas ögon riktade på sig, fortfor:

»Var inte rädd. Om ni tror att det minskar er skuld i domstolens ögon att säga den mannens namn, så säg det.»

Bessie vacklade litet liksom av svindel, såg sig om på Fenella och skakade sedan på huvudet.

Tystnaden i salen avbröts av ett sorl av förvåning. Hade domaren slöat till? Stowell hade en känsla av att någon rörde sig bredvid honom och att guvernören viskade i vredgad ton:

»Fortsätt, för all del!»

Med så låg röst att den knappast hördes i den andlösa tystnaden sade han sedan:

»Elizabeth Corteen, ni har erkänt er skyldig till att ha tagit livet av ert oskyldiga barn, den lilla hjälplösa varelse som ej hade någon annan naturlig beskyddare än den mor som fött honom till världen. Genom denna handling har ni utsatt er för lagens straff, och det tillkommer lagen att straffa er. Men av hänsyn till edra lidanden och ovissheten angående edra motiv har juryn hemställt om skonsamhet, och det skall bli min plikt att se till att deras bön genom

hans excellens guvernören framföres till vederbörande myndighet, i hopp att det mått av benådning som, utom i sällsynta fall, beviljas personer i er belägenhet även måtte utsträckas till er.»

Tårar rullade utför Bessies kinder, men Stowell såg att hon fortfarande blickade upp till honom med samma uttryck i sitt ansikte.

»Emellertid», fortfor han, »och hur detta än må utfalla har domstolen intet annat val än att döma er till det av lagen stadgade straffet. Vi som sitta här måste handla enligt vår ed och vår plikt. Rättvisa» (han pekade med skälvande finger på inskriptionen under faderns porträtt), »är det heligaste på jorden, och även . . . . även om er medbrottsling själv sutte på denna domarestol, skulle hans första plikt vara Rättvisa, ty Rättvisan går framför allt.»

Sedan sänkte han sitt huvud och uttalade hastigt dödsdomen i en dov och ohörbar viskning. Ingenting därav kunde tydligt höras förr än han kom till de sista orden (»Gud vare hennes själ nådig»); då kom ett högt skrik från de anklagades bänk.

Bessie, som hade lutat sig fram och lyssnat uppmärksamt (uttrycket av hopp och förväntan i hennes ansikte övergick till ovilja och skräck) hade vacklat bakåt och skulle ha fallit om ej Fenella tagit emot henne.

»För bort fången», sade guvernören skarpt, och i nästa ögonblick ledde konstaplarna ut den skrikande och gråtande flickan.

Men innan hon gått uppstod en rörelse på advokatbänken. Alick Gell hade rest sig med förvildade ögon och ropade efter henne:

»Lugna dig, Bessie! Jag skulle hellre vilja vara du än din domare!»

Det blev stor uppståndelse i salen. Alla hade rest sig för att se efter fången och Gell som skyndat ut efter henne.

Men knappast hade dörren stängts efter dem förr än man hörde ett annat rop:

»Domaren!»

Även Stowell hade rest sig. Han hade stått och sett efter fången tills hennes sista skrik dött bort i korridoren. Sedan hade han vänt sig om som om han velat lämna estraden, tagit ett steg framåt, vacklat och fallit på knä.

Guvernören reste sig och sträckte sig fram för att hjälpa honom. Men han hämtade sig genast. Hans ansikte var mycket blekt, men han smålog matt som om han velat säga: »Bara litet yrsel», och avböjde all hjälp.

Rätande upp sig drog han sig undan för att låta guvernören gå före och lämnade sedan salen med fast hållning. Man hörde tydligt hans steg då han gick genom den gröna filtdörren som ledde till domarens rum.

Åhörarna växlade blickar liksom förbryllade över vad de hade hört och sett. Ehuru dagens förhandlingar ännu ej voro slut, troppade de flesta av med en förnimmelse av att ha bevittnat ett drama varav de endast fått se en del — som i ett skuggspel.

FEMTE BOKEN.

GOTTGÖRELSEN.

TRETTIOFÖRSTA KAPITLET.

VICTOR! VICTOR! MIN VICTOR!

»Gud i himlen, hur kunde jag veta att saken skulle ta en så olycklig vändning?»

Guvernören var ensam med Stowell i domarens rum vid slutet av sessionens andra dag.

»Vad dig beträffar, så . . . vad har du att förebrå dig? I fråga om rättegången har du inte gjort något orätt eller inkorrekt. Flickan var skyldig. Du dömde henne rättvist. Lagen fordrade att hon skulle bli fälld. Du måste fälla henne. Varför då ta det så tragiskt?»

»Men Fenella?»

»Hon kommer att övervinna det. Naturligtvis. Vilken förståndig kvinna kastar bort ett helt livs lycka för någonting som har hänt innan hon uppträdde på skådeplatsen?»

»Ni hörde vad hon sade?»

»Ja, och jag tyckte det var dumheter. Jag hörde vad du sade också och tyckte det var galenskaper. Gud ske lov att allt är över! Det där gemena målet är utagerat. Låt oss inte längre tänka på det.»

En poliskommissarie kom in och sade att miss Stanley hade lämnat kastellet efter barnamordsmålet och bett honom hälsa fadern att hon for hem med tåget. Guvernören avfärdade kommissarien med rynkade ögonbryn och sade sedan till Stowell i det han beredde sig att gå:

»Det hela var i alla fall olyckligt, det måste jag säga — förbannat olyckligt!»

Stowell satt orörlig i några minuter sedan guvernören gått. Joshua Scarff kom med ett glas konjak.

»Drick det här, herr domare. Det skall stärka edra nerver. Jag såg nog att ni inte var bra då ni kom i morse.»

Stowell hade druckit ur konjaken och satte ifrån sig glaset då poliskommissarien kom tillbaka och sade att han efter barnamordsmålet hade släppt Dan Baldromma lös, men nödgats arrestera en annan.

»Vem då?»

»Mr Gell. Han tycks vara alldeles ifrån sig. Det är väl för att han tappade processen.»

Alltsedan sessionen upplöstes hade han begärt att få träffa domaren och farit ut i hotelser mot honom. För att hindra advokaten att ställa till ofog hade man spärrat in honom.

»Släpp honom genast lös», sade Stowell.

»Innan herr domaren lämnar kastellet?»

»Ögonblickligen.»

Sedan kommissarien gått (med föresats att överträda domarens befallning för att betrygga hans säkerhet) framställde Joshua Scarff Gells uppförande i en helt annan dager. Det var lätt att se att mr Gell hade varit flickans medbrottsling och därför orsaken till hennes brott.

»Så bedrövligt!» sade Joshua i det han hjälpte Stowell av med kåpan. »Men sådana där förbindelser sluta alltid illa.»

Det stod ännu litet folk vid porten väntande på att åse domarens avfärd, och då han kom ut, blek som döden möttes han av en ny bölja av sympati.

»De ha spänt för unghästen för tidigt, det är hela saken», sade någon.

Medan Stowell for över hamnbron i sin bil började han känna sig bättre. Efter den kvava atmosfären i domssalen drev den friska havsluften åter upp blodet till hans hjärna, och han tyckte att han såg allting klarare.

Guvernören hade haft rätt. Han kunde inte ha handlat annorlunda utan att svika sin domareed. Och om det eländiga faktum stod kvar att han aldrig borde ha varit domare i detta mål, var det Fennella själv som mer än någon annan hade tvingat honom in i denna infernaliska belägenhet. Det skulle hon säkert komma ihåg, och borde ej detta tala för honom i hennes hjärta?

En halv mil utanför staden körde han förbi guvernörens stora landå och märkte att han halvt omedvetet styrde kurs till guvernörresidenset i stället för att fara raka vägen hem. Så mycket bättre. Han måste träffa Fenella så fort som möjligt och få sitt öde avgjort.

Hans stämning steg medan bilen rullade vidare. Om han också handlat orätt från början, sorgligt orätt, hade han ju haft många ursäkter. Om Bessie Collister hade berättat henne allt, skullle Fenella veta detta också och förstå honom.

Men det viktigaste av allt var att (bortsett från den första katastrofen) hans kärlek till Fenella hade varit den egentliga orsaken till allt vad som hade hänt. Om han icke älskat Fenella med denna djupa, obetvingliga, outrotliga kärlek som spolat bort allt annat (alla samvetskval, ja kanske all rättskänsla), skulle ingenting bedrövligt ha hänt. Han skulle ha gift sig med den stackars flicka som nu satt i fängelse. Ja, vilka än följderna blivit för honom själv, skulle han ha gift sig med henne innan Gell ånyo trätt in i hennes liv och förvecklingarna börjat. Men sedan Fenella kom tillbaka till ön hade han ej haft en tanke på någon annan kvinna. Det skulle hon säkert förstå? Och om hon gjorde det, hade

ju ingenting annat i världen den ringaste betydelse varken för henne eller för honom.

Medan han körde vidare med rask fart märkte han att vägen till guvernörresidenset gick utmed klipp-platån vid kusten där han farit fram med Fenella samma dag han avlade sin domareed.

Vad var det hon sagt då, medan de i sin glädjes övermått med sin sång överröstade bilens skrammel och havets dån? Att kärleken, vad hon kallade kärlek, aldrig dör och aldrig förändrade sig, och om hon älskade någon och det hände honom något, skulle hon kämpa mot hela världen för honom, även om han hade orätt.

Även om han hade orätt!

Det skulle hon göra nu. Det var han säker på att hon skulle göra. Ja, sedan den första sinnesrörelsen efter den olyckliga upptäckten var övervunnen skulle hon förstå hur han hade lidit och hur han ansträngt sig att göra det rätta, och sedan — sedan skulle allt bli bra.

Så intalade han sig själv styrka och mod, i hopp om Fenellas förlåtelse. Men då han närmade sig guvernörresidenset blev han åter nedslagen. En inre röst sade honom att de ursäkter han radat upp för sig själv endast voro undanflykter — att Fenella nu för första gången skulle se honom sådan han verkligen var och icke sådan hon tänkt sig honom vara.

Och sedan — vad skulle sedan ske?

2.

Så snart rannsakningen var över och Bessie bittert gråtande förts tillbaka till sin cell, hade Fenella lämnat Castle Rushen. Hon blygdes. Ihågkommande sitt vilda utbrott under generalprokuratorns förhör gjorde hon sig bittra självförebråelser. Vad hade hon för rätt att ange Victor Stowell, vad han än hade gjort? Och just hon. Inför sittande rätt.

Och Gell! Om ingen annan hade förstått henne, hade han gjort det. Han var förd bakom ljuset, men tillkom det henne att röja den förfärliga sanningen för honom? Och det offentligt och i ett sådant pinsamt ögonblick?

För att slippa ifrån sina smärtsamma självförebråelser upprepade hon oupphörligt för sig själv, där hon satt på tåget, att Stowell hade bedragit henne. Å, om han endast hade bekänt, åtminstone för henne, trodde hon att hon skulle ha kunnat förlåta honom trots allt. Men nej, han hade hållit allt hemligt ända till det sista och överlåtit åt henne att avslöja honom.

Då hon kom hem ursäktade hon sig för gamla miss Green och gick hastigt upp på sitt rum. Hennes huvud värkte och hennes hjärta var sårat — den unga kvinna hon arbetat för hade befunnits skyldig och blivit dömd. Hon sade till kammarjungfrun att hon var trött och att hon inte ville bli störd om någon frågade efter henne.

Två timmar gingo. I hennes hjärta rasade en förvildad strid mellan vrede och kärlek. Det var som ett vansinne. Hon älskade Stowell; hon hatade honom; hon dyrkade honom; hon föraktade honom. Ett ögonblick påminde hon sig med ett bittert skratt gyckelspelet då han förhörde Bessie Collister; men sedan erinrade hon sig med heta tårar den tragiska scenen då han fällt domen över henne.

Dunkla motiv arbetade i hennes själ på att göra hennes smärta ännu intensivare. Svartsjuk? Hon svartsjuk på den där obildade bondflickan som hade mördat sitt oäkta barn — en sådan dårskap! Nej, hennes avgud var störtad. Hon hade satt honom för högt och nu låg han i spillror.

Hon väntade att Stowell skulle komma till henne så snart sessionen var slut. Om och omigen lyfte hon upp sitt huvud från den tårdränkta kudden för att lyssna efter hans bil nere på vägen. Men då det knackade på hennes dörr och kammarjungfrun anmälde att domaren kommit (hon kunde

ej tänka sig att förbudet mot besökande även kunde tillämpas på honom), var det hennes första impuls att avvisa honom.

»Säg honom att jag mår illa och inte kan ta emot honom», ropade hon från sin säng.

Men i nästa ögonblick var hon uppe och viskade i dörren:

»Bed mr Stowell stiga in i biblioteket och säg honom att jag kommer genast.»

Hennes röst var hes, hennes ansikte upphettat, hennes ögon röda av långvarig gråt. Intet vatten kunde utplåna dessa bevis på hennes sinnesrörelser. Nå, det gjorde det samma. Han skulle få se hur hon lidit för hans skull. Hon skulle gå ner och anklaga honom, ansikte mot ansikte, för hans falskhet och hyckleri och sedan — sedan kasta sig i hans armar.

Men då hon öppnade biblioteksdörren och såg honom stå på spiselmattan med nedböjt huvud och djupt nedslagen min, svek modet henne. Hon vågade ej kasta ännu en blick på hans härjade ansikte; hon sjönk ner på soffan och satte händerna för ansiktet.

Flera minuter gingo och ingen av dem sade något. Man hörde intet annat ljud än hans tunga andedräkt och klockans pickande på spiselhyllan. »Om han inte säger något snart», tänkte hon, »brister jag i gråt och springer min väg.»

Men hon rörde sig ej ur stället, och slutligen kom hans röst, ödmjuk och bruten, och den skar tvärs igenom henne:

»Fenella!»

Hon svarade ej, hon kunde ej, och efter ett ögonblicks tystnad sade han åter:

»Fenella, jag kommer för att be dig förlåta mig.»

Hon skulle helst ha brustit i gråt, men för att hindra det gav hon fritt lopp åt sin vrede.

»Förlåta dig?» sade hon. »Bed hellre den stackars flickan i Castle Rushen om förlåtelse — henne som du nyss dömt för ett brott som är följden av din egen synd.»

Först svarade han icke, sedan sade han med samma ödmjuka, osäkra röst:

»Du har utan tvivel alldeles rätt, men om du visste allt .... att jag inte hade något val ... att det var lagen som ...»

»Å, jag vet ingenting om edra lagar», utbrast hon i det hon sprang upp och gick över rummet, »men de äro orättvisa och barbariska och mot förnuft och humanitet om de låta en flicka bli dömd till döden för ett sådant brott, medan domaren, som var den första orsaken till det, sitter till doms över sitt eget offer.»

»Du har rätt därvidlag också», sade Stowell, »men om du visste hur jag sökte slippa presidera i målet och endast tillät mig att göra det i hopp att se rättvisa skipad och därigenom på sätt och viss gottgöra ...»

»Gottgöra!» utbrast Fenella. »Vad kan det ligga för gottgörelse i något så orättvist? Å, jag hatar dem som inbilla sig kunna gottgöra ett fel genom att begå ett annat.»

Det blev åter tyst ett ögonblick, och sedan sade Stowell:

»Även här har du rätt. Det finns ett slags brott som ej kunna gottgöras. Det förstår jag nu. Men om du visste hur jag har lidit för det och ännu lider ...»

»Lider? Varför skulle du inte lida? Lider inte den där stackars flickan? Har hon inte lidit hela tiden? Och vad du nu än gör för henne skall hon inte fortfara att lida ända till sitt livs sista dag och stund?»

Han sänkte sitt huvud ännu djupare under Fenellas vredes gissel.

»Och det är inte allt», sade hon med bruten röst, i det hon åter satte sig i soffan och torkade sig i ögonen med näsduken. »Den där flickan är kanske inte den enda som lider. Jag ville tänka så gott om dig, vara så stolt över dig. Du skulle bli kvinnornas försvarare, utkämpa deras strider då de vore förorättade och hjälplösa. Och då du blev domare ... å, jag står inte ut att tänka på det. Du har svikit och bedragit mig. Du är inte den man jag tog dig för att vara.»

Solen var i nedgående. En matt stråle träffade hans bleka ansikte och hennes bronsbruna hår.

»Och jag trodde att du älskade mig. Det var så ljuvt att tänka att du älskade mig — endast mig — och aldrig hade älskat något annan. Så har varje kvinna känt, inte sant? Jag har det åtminstone. Andra män äro kanske trolösa, men inte du, inte Victor Stowell. Och ändå bara för ditt tarvliga tycke för den där bondflickan. . . .»

»Fenella!»

»Å, så dåraktig jag har varit», utbrast hon i det hon sprang upp och torkade tårarna ur ögonen. »Förlåta dig? Aldrig så länge den där flickan sitter i fängelse i följd av din synd.»

Stowell kunde ej stå ut längre. Han steg fram, grep Fenella i axlarna, närmade sitt ansikte till hennes och sade:

»Hör på, Fenella. Jag har handlat orätt, det vet jag. Jag vill inte ursäkta eller försvara mig själv, och om inte ditt hjärta talar för mig har jag ingenting att säga. Men jag svär inför Gud att jag har älskat dig av allt mitt hjärta, och om det inte varit för . . .»

»Älskat!» utbrast Fenella och skrattade mitt under sina snyftningar. Och i ett vilt utbrott sade hon:

»Vilket bevis på din kärlek har du givit mig jämfört med det bevis du givit den där flickan? Å, när jag tänker på det kunde jag nästan avundas henne. Ja, jag avundas henne. Fastän hon är förnedrad och utskämd och livdömd och i fängelse avundas jag henne och skulle kunna byta öde med henne i denna stund. Jag skulle ha offrat dig allt i världen hellre än att det skulle varit som det är — vad som helst, min heder, mig själv . . .»

»Fenella!»

»Låt mig gå! Du gör mig vansinnig. Släpp mig! Jag hatar dig. Jag föraktar dig. Du har krossat mitt hjärta. Jag trodde att du var rättskaffens och ärlig, men vad är du annat än en vanlig . . . .»

»Fenella!»

»Usling! Hycklare! Släpp mig!»

Men hon behövde ej slita sig ifrån honom. Hans händer föllo från hennes axlar tunga som bly, och i nästa ögonblick hade hon lämnat rummet.

Han stod en stund kvar på samma ställe där hon lämnat honom med hennes skarpa ord genljudande i sina öron. Hur bittra, orättvisa och grymma de hade varit, bemödade han sig att ursäkta henne, Hon förstod icke bättre. Bessie hade ej sagt henne allt. Hon skulle genast komma tillbaka och be honom om förlåtelse.

Men hon kom icke, och efter en stund (den föreföll som en evighet) lämnade han rummet och huset, krossad, förödmjukad, trampad, släpad i smutsen och sårad i sina ömmaste känslor.

Han dröjde där ute vid bilen och väntade på att bli kallad tillbaka. Det var omöjligt att Fenella kunde låta honom skiljas från henne på det sättet. Han visste var hon var — i guvernörens rökrum, som hade utsikt åt uppkörsvägen. I sista ögonblicket skulle hon knacka på fönstret och ropa: »Stanna!»

Han gick långsamt omkring bilen, fällde ner huven, sysslade med motorn, satte den i gång, drog på sig sina långa körhandskar. Men ännu gjorde hon intet tecken, och slutligen beredde han sig att intaga sin plats vid ratten. Skulle detta bli slutet — slutet på allting?

Under tiden satt Fenella ensam i sin fars rum och hämtade sig från sin stormande vrede. Hon började bli rädd. Hon ville gå tillbaka till Stowell och säga: »Jag var tokig. Jag visste inte vad jag sade. Jag älskar dig så högt.»

Men hennes högmod ville ej tillåta henne att göra detta, och hon väntade på att Stowell skulle göra något. Varför rusade han ej in genom dörren, slog armarna om henne och tvingade henne att förlåta honom?

Hon lyssnade en lång stund, men det hördes intet ljud från nästa rum. Vad hade han för sig? Nu hörde hon honom

komma ut från biblioteket, gå med fasta steg nedåt korridoren till vestibulen, öppna farstudörren och stänga den efter sig.

För han därifrån? På detta sätt? Då skulle han aldrig komma tillbaka. Hon hörde hans steg på sanden, och då hon tittade ut genom fönstret såg hon honom lyfta på sin mjuka hatt för att torka svetten ur pannan och sedan stiga upp i bilen. Kunde det vara möjligt att han avlägsnade sig utan att säga ett ord till?

Trots sin svartsjuka och sin vrede kände hon en oändlig beundran för denne man som, fastän han älskade henne så som hon var säker på att han gjorde, kunde lämna henne sedan hon förolämpat och förödmjukat honom. Hon ville slå upp fönstret och ropa: »Vänta! Jag kommer ut till dig!»

Men nej, hennes stolthet tillät henne ej heller att göra detta, och i nästa ögonblick rullade bilen bort.

Hon såg efter den tills den försvann bakom träden. Sedan gick hon upp till sig. Nedanför trappan mötte hon miss Green, som förfärad över hennes förvridna ansikte utropade:

»Herre Gud, Fenella, vad har hänt?»

Med ett gråtande barns klagande röst svarade Fenella:

»Han har rest. Jag har drivit bort honom.»

Sedan vacklade hon uppför trappan, stängde in sig i sitt rum, kastade sig framstupa på sängen, brast i en flod av tårar och ropade högt till Stowell nu då han ej kunde höra henne längre:

»Victor! Victor! Min Victor!»

TRETTIOANDRA KAPITLET.

HAVETS RÖST.

1.

»Förlåta dig? Aldrig så länge den där flickan sitter i fängelse på grund av din synd!»

Orden genljödo i Stowells hjärna som en förlamande trumvirvel. Han for uppför bergsvägen. Vurstar fulla av engelska turister (som skrattade och sjöngo i kór) mötte honom där. Körsvennerna ropade till honom ibland. Det retade honom tills han förstod att hans bil slingrade av och an på vägen.

Då han kom till toppen, där vägen viker av nedåt dalen, var det slut med allt hans mod. Den storartade utsikten beredde honom ej samma glädje som vanligt. Sedan hans kärlek var förlorad och hans hopp kvävt var världens själ död och himlen var mörk över honom.

Vid bottnen av dalen där den mynnar ut i Curragh träffade han på en grupp barhuvade kvinnor som skockat sig omkring en liten gumma i sidenkappa. Mrs Collister hade kommit tillbaka från Castletown och hennes grannar följde henne hem.

»Lugna er! Det blir nog bra med domen. Och sedan ta de nog i tu med mannen också, så att han får sitt straff.»

Vid korsvägen ställde Dan Baldromma sig framför bilen för att hejda den, och med sin hesa röst överröste han Stowell med en ström av skällsord.

»Ni har spärrat in en hederlig man, domare, men ni kan inte spärra in hans tunga, och hela ön skall få veta hurudan rättvisa man har här på Man.»

Stowell svarade icke. Vilken usling som helst kunde förolämpa honom nu.

Janet väntade honom på Ballamoar med brasa i biblioteket och teet färdigt. Men den ljuva hematmosfären kom honom endast att tänka på den lycka som han varit så nära att nå.

Då Janet såg att något var på tok antog hon sin gladaste min, tog fram två möbeltygsprover, bredde ut dem över stolen och frågade vilketdera Fenella skulle tycka bäst om till sitt rum.

»Jag vet inte. Det kan jag inte säga. Men . . . det gör det samma nu.»

Janet tog proven och gick utan att säga ett ord.

»Förlåta dig? Aldrig så länge den där flickan sitter i fängelse.» De marterande orden följde honom in i hans sängkammare. De störde hans sömn. De ljödo som uggleskrik genom nattens mörker.

Följande dag tilltrodde han sig ej att köra bilen, utan for till Castletown med tåget. Det fanns endast två förstaklassvagnar och bägge voro fulla. Han ämnade stiga upp i en tredjeklasskupé då en röst ropade:

»Hitåt, herr domare. Alltid finns det rum för er.»

Folkrepresentanterna skulle ha sammanträde den dagen och kupén var full av medlemmar norrifrån. Det talades om gårdagens rannsakning, och Stowell förstod att hans sätt att leda förhandlingarna hade gjort ett gynnsamt intryck. Skonsam mot den anklagade! Ja, tills hennes skuld var bevisad, men då rättvis, till och med på vanskapens bekostnad.

Detta förde talet på Gell som flickans medbrottsling.

»Upprörande! Men det är inte första gången har har haft fruntimmershistorier.»

Stowell kände en olidlig blygsel över detta oförtjänta klander av Gell och över sin egen oförtjänta heder, men han kunde ej säga något.

»Det kommer att ta livet av gubben», sade en av folkrepresentanterna. Tåget hade stannat vid en anhaltstation och hans röst ljöd högljudd i den tomma luften.

»Tyst!»

Talmannen satt i nästa kupé.

Då tåget satte sig i gång igen började en liten man med rävfysionomi göra kvicka anspelningar på »Fanny». Det kliade i Stowells fingrar att få gripa den fräcka karlen om strupen och vräka ut honom genom fönstret, men en inre röst viskade: »Vem är du att du skulle uppträda som dygdens försvarare?»

Vid domarebordet den dagen och följande dag hade han svårt för att hålla sina tankar samlade. En gång sade en advokat:

»Kanske herr domaren inte är riktigt bra i dag?»

»Jo visst . . . jag hörde er. Ni sade . . .»

Hans snabba uppfattning var honom en ersättning för hans bristande uppmärksamhet, och då det var dags att göra en sammanfattning av vad som förekommit under sessionen, var han alltid beredd.

Han var överseende mot de anklagade. Alla andra svarande blevo frikända — den tjocka kvinnan av det skälet att hur dålig hennes karaktär än var, voro hennes druckna sjömäns ännu sämre (varför man ej kunde fästa någon vikt vid deras vittnesmål), och ynglingen som förskingrat, på den grund att hans förmän i banken hade gjort sig skyldiga till en nästan brottslig försumlighet och de fyra månader han redan suttit i fängelse voro tillräckliga för att tillfredsställa rättvisans krav.

Ynglingens mor, som stod bland åhörarna, slog armarna om honom och kysste honom då han steg ut ur de anklagades

bås, vände sedan sitt tårdränkta ansikte mot domareestraden och utropade:

»Gud välsigne er, herr domare! Måtte ni leva länge och varje dag i ert liv vara en lyckodag!»

Då Stowell kom hem grep han sig an med att skriva den inlaga till de engelska myndigheterna som skulle åtfölja anbefallningen till milt straff. På två dagar (han hade sin fars bibliotek till hjälpkällor) — visste han mera om de grunder varpå detta kungl. majestäts prerogativ kunde utövas än någon annan på ön någonsin förr hade behövt lära sig, och då han slutat sin uppgift hade han inga onda aningar.

Bessies dödsdom skulle bli förvandlad till fängesestraff. Och sedan (eftersom den arma varelsen hädanefter omöjligen kunde stanna på den puritanska gamla ön) måste han hitta på någon hemlig utväg att skicka bort henne.

»Aldrig så länge den där flickan . . . Men vänta! Vänta bara!»

Som han var på samma gång lagstiftare och domare infann han sig vid Tynwald Courts första session efter hans utnämning. Guvernören förestavade honom eden i ett enskilt rum, tog sedan hans arm och förde honom till salen där sammanträdena ägde rum.

»Vet du av att det är sex dagar sedan du var i guvernörresidenset? Vad skall Fenella tänka om dig?»

»Har hon . . . har hon frågat efter mig»?

»Nej, inte precis det, men ändå . . . sex dagar!»

Stowell satt på en estrad mellan generalprokuratorn och domaren Taubman, som var tillräckligt återställd för att komma linkande på två käppar. Förhandlingarna voro de vanliga på dessa sammankomster: Mans invånare äro sina mödrars barn och tycka om att prata mycket och om mångahanda ämnen.

Han hade svårt för att vara uppmärksam och lurade på ett tillfälle att smyga sig bort; då slutade plötsligt de onödiga

upprepningar som kallas diskussion och guvernören kallade in en poliskonstapel för att gå omkring med ett papper som skulle undertecknas av alla.

Under det allmänna prat som nu uppstod lutade Taubman, en knarrig herre, sig tillbaka på sin stol, stack in tummarna i ärmhålen på sin smutsiga vita väst och vände sig till Stowell:

»Ni skötte er bra i det där målet mot flickan Collister, sir. Men nog var ni bra tolerant. Jag tycker inte synd om sådana där slynor som skena ifrån följderna av sitt dåliga uppförande. Mord är mord, och det finns intet lämpligare straff för det än döden.»

»Men juryn anbefallde flickan till milt straff, och hennes dödsdom kommer att bli upphävd.»

»Såå? Då har ni inte hört nyheten?»

»Vad då?»

»Guvernören har skriftligen protesterat mot anbefallningen.»

»Protesterat?»

»Ja visst. Och som myndigheterna i London sannolikt inte läsa våra protokoll och säkert handla enligt guvernörens råd, kommer flickan att bli hängd.»

Det var som om en osynlig hand slagit Stowell i ansiktet. Så snart han med darrande hand undertecknat papperet viskade han till generalprokuratorn att han mådde illa och tog till flykten.

»Hm», sade Taubman och såg efter honom. »Den där unge mannen kommer att slita ut sig, och det är inte underligt. Hans utnämning till domare är det galnaste jag någonsin hört talas om.»

2.

»Nej, mr Stowell, nej! Ni måste ligga till sängs åtminstone i två dagar. Den här gången envisas jag. Intet arbete,

inga sinnesrörelser, ingenting som anstränger hjärtat. Kom ihåg er far och lyd mitt råd.»

Det var doktor Clucas som, efterskickad av Janet, hade kommit till Ballamoar innan Stowell steg upp om morgonen.

Med tillslutna ögon övertänkte Stowell ställningen. Den var upprörande, förfärlig, outhärdlig. Icke på femtio år hade en kvinna blivit avrättad för ett sådant brott. Han måste hitta på ett sätt att hindra det.

Men efter en stund dök en förfärlig frestelse upp. »Varför kan jag inte låta saken ha sin gång?» tänkte han.

Han hade gjort allt vad man kunde begära av honom. Om kungl. majestät, handlande enligt guvernörens råd, vägrade att utöva sin benådningsrätt, vad hade han då för rätt att blanda sig i den saken?

Det kunde också vara bäst för honom själv att rättvisan fick ha sin gång — åtminstone i längden. Om Bessies dödsstraff förvandlades till fängelse, vad hade han då för borgen för att hon, då hon kom ut ur fängelset, tillät honom att skicka henne ur landet? Hon kunde tvärtom vägra att låta landsförvisa sig, och om hon fann att man skjutit skulden för hennes olycka på Gell, kunde hon röja sanningen för att rentvå honom.

Hur gick det då? Han skulle bli en vanärad man. Hans ställning som domare skulle råka i fara, hans giftermål med Fenella skulle omöjliggöras och hela hans liv ödeläggas. Men om Bessie var borta skulle det ej finnas någon fara längre. Och när allt kom omkring var det då icke han utan lagen som tagit hennes liv.

»Varför kan jag då inte låta saken ha sin gång?» tänkte han.

Han beslöt att göra det, men hans beslut beredde honom ingen tillfredsställelse. Mot kvällen steg han upp och gick ut för att ta sig en promenad på ägorna. Där mötte han Robbie Creer som nyss kommit hem från kvarnen med huvudet fullt av en bedrövlig historia.

Den gällde mrs Collister. Sedan dotterns fällande hade gumman tagit till vana att gå barfotad uppe i dalen, i synnerhet vid midnatt och vanligen i närheten av Clagh-ny-Dooiney. Först hade hon sett en ljuslåga. Sedan hade hon hört ett jämmerligt skrik. Hon var säker på att det var skriket av ett barn, ett dött barn, odöpt och därför namnlöst och av den orsaken dömt till att irra omkring på jorden, emedan det inte kunde få komma in i paradiset. Slutligen hade hon tagit Gud i hågen, gått ut i nattdräkt och ropat i mörkret: »Om du är en gosse kallar jag dig John. Om du är en flicka kallar jag dig Joney.» Sedan hade hon ej hört skriket vidare, och nu visste hon att det hade varit Bessies barn och hade lugnat sig.

Historien om den gamla moderns börjande vansinne låg tungt på Stowells sinne och bidrog mycket till att göra hans beslut vacklande.

Efter ett par dagar tyckte han att det spökade i hans eget hus. Han kunde icke gå in i biblioteket utan att hans mors porträtt följde honom med en bedjande blick. Han kunde icke sitta i matsalen efter middagen utan att komma ihåg sina söndagar som student, då hans far och han sutto i var sitt hörn vid spisen och den store överdomaren talade om de stora brotten, de stora processerna och de stora domarena.

Men svårast hade han det med Janet. Icke ett ord till förklaring hade växlats mellan dem, men ändå var han säker på att hon visste allt. En kväll då han kom in till henne fann han henne sittande med sin stickstrumpa i knät, ett nummer av öns tidning på golvet och stirrande ut över gräsplanen med frånvarande min. Det påminde honom om en annan kväll då han hade sagt henne att ingen flicka på ön råkat i olycka för hans skull eller någonsin skulle komma att göra det.

»Jaså, är det du, Victor?» sade hon i det hon tog sina

tankar till sig och började klappra med sina stickor, men han hade gått och hennes röst följde honom ut ur rummet.

Allt under det han kämpade med sin frestelse att låta lagen ha sin gång, blev Ballamoar outhärdligt för honom. Skyllande på att han i fjorton dagar skulle sitta domare i de norra samhällena beslöt han att slå sig ner i Ramsey och skrev till mrs Quayle att hon skulle göra hans gamla rum i ordning.

Men det var som att komma ur askan i elden. Då han uppe på sitt rum drog ut en byrålåda dök Bessie Collisters porträtt upp som ett spöke ur mörkret. Då han gick ut och promenerade för att trötta ut sig till natten, styrde han ofrivilligt kosan ner till piren där åskan hade slagit ner i fyren. Då han kom tillbaka och stack nyckeln i låset på farstudörren hade han en känsla av att en kvinna stod bakom honom. Då han drog ner rullgardinen i sitt sovrum väckte det avslitna snöret ett aggande minne. Och då han vaknade på morgonen visste han att han endast behövde slå upp ögonen för att se en flickas korpsvarta hår på kudden bredvid sig.

Men mrs Quayles närvaro var den allra värsta plågan. Den beskedliga gamla metodisten sysslade omkring honom vid frukostbordet utan att säga något, men en morgon sade hon då hon knöt hattbanden innan hon gick:

»Herr domare, har ni kommit ihåg att innesluta Bessie Collister i edra böner?»

Han flyttade till Douglas, Fort Anne-hotellet, ett svalt ställe på en platå med utsikt över hamnen. I början förströddes han av livet och rörelsen på hotellet, men efter ett par dagar drogs han åter in i sina egna tankars malström.

Som han hade sin egen lilla salong lånade han juridiska böcker från juristbiblioteket och satt uppe till långt in på nätterna och läste i dem. Han valde avhandlingar om barnamord — de hemska minnena efter den sekellånga kampen mellan människans lagar och Guds lagar. Särskilt läste han

anföranden av brittiska domare (ofta skotska), perukklädda banditer som i sitt avskyvärda puritanska tyranni och sin brutala juridiska hämdlystnad hade drivit stackars kvinnor till galgen i hela sin vanäras nakenhet.

»Sådana djävlar!» utbrast han och sprang upp och önskade att han kunde få trampa på de döda domarenas gravar. Men då viskade samma envisa röst inom honom: »Vänta litet! Vem är du att du skulle predika rättvisa och fördragsamhet?»

Förkrossad och skamfull gick han till sängs i det tysta huset, och då han tänkte på flickan, vars mörka ögon hade förhäxat honom i dalen (den flicka han sedan famnat) sade han:

»Är det möjligt att jag kan stå bredvid och se på hur hon utlämnas åt bödeln?»

Det skrämde honom. I mörkret utmålade han för sig Bessies död och begravning och tänkte på sin framtid som domare, då han skulle nödgas sitta vid domarebordet och presidera vid andra dylika mål — medan Bessie låg där ute på fångarnas kyrkogård.

Efter Ballamoar med sin lantliga stillhet, sitt fågelkvitter och sina dåsigt sjungande vattendrag var Fort Anne ibland en stormig vistelseort med vågbrus i hamnen, havets entoniga dån där ute och måsarnas melankoliska skrik. Han tyckte sig höra Bessies gråt i havets röst — hennes hjärtskärande gråt då hon leddes ut från domssalen sedan han dömt henne till döden.

En natt drömde han att Bessie var död. Han var också död. De stodo sida vid sida inför en fruktansvärd domstol, och hon anklagade honom inför Gud.

»Han lät mig dö! Han tog livet av mig! Han är min mördare!»

Ljudet av hans egen röst väckte honom. En dröm! Det var i dagningen; en storm hade stuckit upp om natten, det

vita havet rullade in över vågbrytaren och sjöfåglarna skriade i dimman.

Nej, vid Gud! Om frågan gällde huruvida Bessie skulle vittna emot honom i detta liv eller i nästa, hyste han ej längre någon tvekan om vilketdera det skulle bli. Inga frestelser längre! Intet hyckleri, ingen ovisshet! Aldrig mera irra omkring som en vilsegången . . . .

Han skulle gå till guvernören. Han skulle be honom återta sin protest mot juryns utlåtande. Och om han vägrade . . . då finge han uppleva något.

Klockan åtta på morgonen gick han längs kajen i det fridfulla solskenet, iakttog det verksamma livet i hamnen och nickade glatt till fiskarna i förbigående. Han var på väg till guvernörresidenset, och hans samvete, med vilket han kämpat så länge, hade rest sig triumferande.

Då inträffade något.

Han gick över stenbron som leder till staden då han fick se guvernörens blåa landå komma rullande åt järnvägsstationen till. Den var öppen. Fenella satt i den.

Stowell var säker på att hon såg honom. Men hon endast rodnade upp till hårfästet och sänkte sitt huvud. I nästa ögonblick for vagnen förbi honom och vek av in på stationsplanen.

Han kände sin strupe sammansnöras, och det skymde för hans ögon. Men så rätade han upp sig och gick beslutsamt vidare.

»Vänta! Vänta bara, så få vi se!»

TRETTIOTREDJE KAPITLET.

EN KVINNAS HJÄRTA.

1.

Under tiden hade Fenella haft att kämpa mot sina egna frestelser. På kvällen efter domstolssessionen tvättade hon sina svullna ögonlock och gick ner till middagen. Hennes far såg forskande på henne ett ögonblick, och så snart de blevo ensamma sade han:

»Var det Stowell jag såg fara i bil uppåt bergsvägen då jag kom hem?»

»Det var det kanske», sade Fenella.

»Varför stannade han inte kvar till middagen?»

»Emedan . . . jag sade till honom att fara.»

»Varför det?

Fenella sväljde för att bli kvitt krampkänslan i strupen och sade: »Jag har misstagit mig på honom. Han är inte den man jag trodde honom vara.»

»Var inte dåraktig nu. Jag förstår vad du menar. Du tänker på hans uppförande som man, inte som domare. Men om alla kvinnor ansågo sig ha rätt att granska sina mäns liv innan de gifta sig, skulle det inte bli många giftermål av.»

Hur cynisk och till och med rå Fenella ansåg faderns moralfilosofi vara, kände hon att den kom hennes självsäkerhet att vackla... Hon hade kanske varit orättvis mot Stowell. Men varför kom han ej och försvarade sig? Hon kunde ej tala med sin far, men om Victor kom och själv berättade sin historia. . . . . .

Victor kom icke. I två dagar kämpade hennes stolthet med hennes kärlek och hon tyckte att hon var den olyckligaste kvinna i världen. För att komma undan sina självförebråelser kom hon på den idén att hämnas på Stowell. Hon skulle ägna sig åt hans offer. Ja, hon skulle göra det till sin plikt att lätta ödet för den stackars varelse som han krossat och övergivit.

Efter en kamp och många blygselns tårar återvände hon till Castle Rushen föga anande vilken skärseld som väntade henne.

Bessie erfor nu ingen bitterhet mot Stowell. Gevaldigern hade sagt henne att domaren ej kunde ha handlat annorlunda. Lagen tvingade honom att döma henne. Men han hade uppmanat juryn att begära strafflindring för henne, och nu höll han på att skriva till kungl. majestät och anhålla om hennes benådning.

»Ja, han är snäll, miss . . . han är verkligen snäll som ingen annan.»

»Och det säger ni, Bessie? Sedan han har svikit er?» sade Fenella.

»Svikit? Det vill jag inte påstå.»

»Men han . . . tog er ju med sig upp på sitt rum.»

»Vad annat kunde han göra, miss? Alla hotell voro stängda och det regnade och jag hade inga pengar.»

»Men . . . sedan han missbrukat er hemlöshet och fattigdom övergav han er ju?»

En hemlighetsfull känsla av sårad fåfänga brottades med Bessies blygsel och hon sade:

»Det gjorde han visst inte. Han ville gifta sig med mig.»

»Gifta sig . . . säger ni — ?»

»Ja, det ville han, och det var därför han satte mig i pension.»

»Men sedan . . . sedan ändrade han tankar och försköt er . . . jag menar, avstod er till en annan?»

»Det gjorde han inte», sade Bessie med ett kast på nacken. »Det var jag som avstod från honom sedan jag kommit underfund med att jag tyckte mera om Alick.»

Flämtande, nästan ur stånd att tala, med upphettade kinder tvingade Fenella sig att fortsätta:

»Visste han då att . . .»

»Nej, miss, och det visste varken jag eller Alick eller någon annan.»

»Och när . . . när var det som ni var . . .»

»Var uppe på hans rum i Ramsey? Den första lördagen i augusti.»

Fenella for hem, lycklig, bedrövad, pinad av blygsel men även skälvande av kärlek. Stowells offer hade åter vänt hennes hjärta till honom.

Det var just därför att han hade älskat henne mer än den där flickan i fängelset som det värsta hade hänt. Det var just därför att hon själv hade övertalat och nästan tvingat honom som han hade suttit domare i målet utan att riktigt veta vad det skulle bringa i dagen.

Hon hade hunnit halvvägs hem då hennes kränkta stolthet reste sig på nytt. Victor hade i alla fall varit trolös mot den kärlek hon väckt hos honom. Om en man älskade en kvinna var det hans plikt att hålla sig ren för hennes skull. Det hade Victor icke gjort, och därför skulle hon aldrig förlåta honom — aldrig!

Guvernörens ekipage hämtade henne vid Douglas' station, och då hon torkat de brännande tårarna ur sina ögon och anlände till guvernörresidenset fann hon en annan vagn stående nedanför trappan.

»Miss Janet Curphey är här och vill träffa er, miss», sade jungfrun.

2.

Alltsedan rannsakningsdagen då Victor kommit hem med blekt ansikte och sagt: »Det gör det samma nu», hade Janet förstått vad som hänt.

Den där flickan Collister hade förfört Victor. Hon hade alltid varit rädd att det skulle så gå alltsedan »tant Kitty» hade viskat till henne över sin disk att Liza Corteens »fräcka jänta» skröt med att mr Stowell hade slagit sig ut för henne i dalen. Och nu hade hon dragit sorg och skam över honom just då livet föreföll så ljust och glatt.

Sedan kom tidningen och berättade om Fenellas utbrott under domstolssessionen. Det var det grymmaste slaget. Hon hade älskat Fenella och alltid tyckt att det skulle bli hennes lyckligaste dag då hon fick bädda hennes brudsäng, men nu då hon tagit parti emot Victor och utpekat honom offentligt kokade Janets blod. Hon skulle fara till guvernörresidenset och läsa lagen för Fenella. Varför skulle hon inte göra det?

Det var en mulen eftermiddag då hon for till Douglas, och medan hon färdades framåt strandvägen gick hon i tankarna igenom de skarpa ord hon skulle säga.

Men då Fenella kom in i salongen, så blek att man knappt kunde känna igen den förr så strålande skönheten, och kysste henne och slog sig ner bredvid henne kunde Janet knappt säga någonting.

Slutligen (sedan miss Green, som druckit te med dem, hade gått) morskade Janet upp sig och sade, icke utan en darrning på rösten:

»Jag kommer för att tala om Victor.»

»Jaså, han har berättat er — ?» sade Fenella.

»Nej, det har han inte, och det behöver inte heller ni göra, för jag vet allt.»

Fenella drog undan sin hand och sänkte sitt huvud.

»Jag påstår inte att han inte har handlat orätt», sade Janet, »men ni tycks anse att han ensam är klandervärd.»

»Nej, jag inser nu att flickan i Castle Rushen . . .»

»Flickan? Jag tänker inte på flickan. Hon är natur-

ligtvis klandervärd. Men finns det ingen annan som också är att klandra?»

»Vem då?»

»Ni själv.»

»Janet!»

»Jag säger sanningen. Det är därför jag har kommit hit.»

»Men allt det där hände innan jag kom tillbaka till ön.»

»Just därför. Om ni inte hade stannat borta så länge skulle det inte alls ha hänt.»

Ur sina ömsinta och vemodiga minnen hämtade Janet nu fram historien om Stowells kärlek till Fenella — hur han hade arbetat för henne och väntat på henne under sina långa studieår.

»Det vet jag bäst. Han kom hem varje lördagseftermiddag, och hans stackars far trodde att han kom för att träffa honom, men jag vet bättre besked. »Några nyheter?» brukade han säga, och jag visste vilka nyheter han ville höra. Då er fotografi kom höll han den under lampan och sade: »Tycker du inte att hon är lik min mor, Janet — bara litet?» Och jag svarade ja, och det betydde att ni var lik den älskligaste kvinna som någonsin funnits på jorden — åtminstone på den här ön.»

Fenella kämpade för att behärska sig.

»Stackars gosse, så han arbetade för er! Jakob arbetade inte trägnare eller väntade inte längre på Rakel. Och vad blev hans belöning? Ni tog anställning vid er löjliga anstalt i sju år och skrev att ni aldrig skulle gifta er. Det hörde jag av Catharine Green, och jag var så ledsen att behöva säga honom det. Han såg på mig med sin mors ögon, och mitt hjärta var nära att brista då jag såg hur han borrade in ansiktet i kudden och grät. Men det var med sin fars ögon han rätade upp sig och sade: »Mor, det skall aldrig hända mer.» Han kallade mig mor, Gud välsigne honom!»

Fenella tryckte näsduken mot munnen.

»Om han sedan begick förvillelser, så var det ju inte att undra på. Unga män ä' unga män, och Vår herre är nog inte sträng mot dem för att de ä' vad Han har gjort dem till. Några tyckas tro, då det händer något galet mellan en ung man och en ung kvinna, att den unga kvinnan är den enda som det är synd om. Jag är kvinna, och jag tänker inte så och då en ung man har utestängts från den kärlek som skulle ha hållit honom uppe och himlen mörknar för honom . . .»

»Men jag älskade honom hela tiden, Janet.»

»Varför kom ni då inte tillbaka i stället för att utsätta honom för de där vackra unga häxorna som tillåta sig vilka friheter som helst med en ung man bara för att få honom till man?»

Fenella slog åter ned ögonen.

»Men det är inte allt. Inte nog med att ni övergav honom så många år, nu måste ni också dra skam och vanära över honom.»

»Janet!»

»Å, jag har läst vad ni sade inför domstolen.»

»Ingen vet ju vem jag . . .»

»Inte det? Nej, kanske inte karlarna — de flesta ä' så dumma. De tro kanske att ni menade någon annan. Men ni kan inte lura kvinnorna lika lätt. Och han visste ju att ni menade honom. Och det just då ni skulle bli hans hustru och ni var den enda kvinna i världen för honom!»

»Jag var så upprörd. Jag tyckte att han inte var den man jag hade tagit honom för.»

»Det var han kanske och kanske inte, men tusentals kvinnor ha förlorat tron på sina män och hakat sig fast vid dem ändå, och de ä' världens salt, påstår jag. Jag är själv bara en gammal flicka, men att stå på sin mans sida, antingen har har rätt eller orätt, det är vad jag kallar en hustrus plikt, om ni vill veta.»

Fenella kunde ej stå emot längre. Hon slog armarna om Janets hals och gömde ansiktet vid hennes bröst.

Det skymde på innan de skildes åt, och då var det dags för Janet att släta ut sitt silvergrå hår och fara hem. Fenella följde henne till vagnen och viskade då hon kysste henne:

»Säg till honom att komma tillbaka till mig.»

Och Janet for hem med strålande ögon.

3.

Dag efter dag väntade Fenella på Victor och tog ej emot någon annan. Varje eftermiddag tog hon på sig en klänning som han tyckt om att se henne bära. Hon satte också upp sitt hår på det sätt han tyckte bäst om. Men han kom icke.

Slutligen beslöt hon att skriva till honom. Att skriva var en förfärlig svårighet. Hennes stolthet kämpade med hennes kärlek, och hon kunde aldrig bli nöjd med sina brev. Det första lydde:

»Kære Victor! Tycker du inte att du har varit borta tillräckligt länge? Kom ihåg dina Man-vänner — särskilt dina älskliga och älskade Man-kvinnor . . . betyda de ingenting för dig?»

Nej, det var för likt en bitter anspelning; därför började hon om:

»Älskling! Trodde du verkligen att jag menade allt vad jag sade den där dagen? Känner du inte kvinnan bättre? Du tror visst att jag är mycket hårdhjärtad och aldrig kan förlåta, men . . .»

Nej, det var också galet.

»Victor! Tycker du inte att jag har blivit tillräckligt straffad? Jag har haft det mycket svårt, men jag älskar dig ännu . . .»

Men hennes darrande stil förrådde den rörelse hon ville dölja. Slutligen, efter en lång dags ensamhet och övergivenhet skrev hon två små rader:

»Vic! Jag är så ensam. Kom till mig.

Din bedrövade Fenella.»

Men alla hennes brev med sina rop och böner revos sönder och kastades på elden.

Varför höll han sig undan? Väntade han att hon skulle bygga hela bron över svalget mellan dem? Till sist trodde hon att han måste vara sjuk. Tanken att han led (kanske för hennes skull) sopade bort hela hennes stolthet, och hon beslöt att fara till honom.

Men just som hon ämnade bege sig till Ballamoar upplyste någon henne om att Stowell bodde på Fort Anne. Det gjorde slut på hennes ödmjukhet. Så nära, och ändå kom han inte till henne! Nåja . . nåja . . .

I två dagar kände hon sig krossad och förödmjukad. Sedan hörde hon att man ständigt såg Stowell i Juristbiblioteket, och det väckte ett minne och gav en förklaring. Hon kom ihåg att hon hade sagt (i det där förvirrade ögonblicket då hon inte visste vad hon sade) att hon aldrig skulle förlåta honom så länge Bessie satt i fängelse.

Det var det! Han sökte lagligt bindande skäl för en fånges befrielse, och då han hade övertygat myndigheterna att detta just var ett fall då man borde visa skonsamhet, skulle han komma till henne och säga: »Bessie Collister är fri! Hindret mellan oss är undanröjt.»

Sedan var hennes hjärta lugnt en hel dag. Ja, hon var nästan lycklig, ty djupast inne i hennes undermedvetna jag låg den tanken att Stowells ansträngningar för Bessie utgjorde ett mått på hans kärlek till henne själv.

Slutligen segrade hennes otålighet och hon blev ivrig att få veta vad som försiggick. Det fanns en person som kunde säga henne det — hennes far.

Då hon kom ner till frukosten den soliga morgonen efter stormnatten såg hon bland breven bredvid guvernörens tallrik ett stort kuvert med påskrift »Civilministeriet». Då hennes far hade öppnat det sade hon liksom händelsevis:

»Något nytt om den stackars flickan i Castle Rushen?»

»Ja, det står här.»

»Hon är naturligtvis benådad?»

»Tvärtom, hennes dödsdom är fastställd.»

»Fastställd?»

»Ja, hon skall dö, och för mig återstår bara att bestämma dagen för avrättningen.»

Solen undanskymdes som av ett åskmoln; Fenella reste sig från sin frukost och flydde till sitt rum. En våg av medlidande tycktes sopa bort alla andra känslor. Hon beslöt att fara till Castle Rushen och varsamt meddela den olyckliga kvinnan denna underrättelse.

Under vägen till järnvägsstationen tänkte hon på Stowell. Han kunde kanske ej ha gjort något för att rädda flickans liv. Det var ofattligt att myndigheterna i London varit likgiltiga för åsikten hos den domare som handhaft hennes mål.

»Nej, han kan inte ha gjort något — ingenting alls.»

Då hennes vagn rullade ner till stationen såg hon Stowell komma från bron med raska steg. Någonting sade henne att han hört nyheten och att han var på väg till guvernörresidenset för att protestera. Men vad tjänade detta till nu? Till intet, mindre än intet!

Hon kastade en blick på hans ansikte innan hon sänkte sitt eget. Det var blekare och magrare än förr, liksom av lidanden och sömnlösa nätter. Hon ville stanna, hon ville fara vidare, hon visste ej vad hon ville.

I nästa ögonblick hade hennes kusk, som ej sett Stowell, utan endast varit upptagen av att hålla in hästarna i backen, kört ner på stationsplanen.

Då hon steg ur vagnen klappade hennes hjärta våldsamt av kärlek och vrede.

»Om den där flickan dör i fängelset, är allt slut mellan oss», tänkte hon.

Men i djupet av hennes hjärta, nästan omedvetet för henne själv, ropade en ännu mera skräckinjagande röst:

»Han älskar mig inte — det kan han inte!»

TRETTIOFJÄRDE KAPITLET.

MÄNNISKAN OCH LAGEN.

1.

Då Stowell kom till guvernörresidenset träffade han guvernören i trädgården, barhuvad och rökande en cigarr, vars aska han tydligen ville hindra att falla av, medan han såg på hur trädgårdsmästaren avhjälpte de skador nattens storm hade anställt i blomsterrabatterna.

»Jaså, kommer du äntligen! Men nu träffar du inte Fenella. Hon har nyss farit till Castletown — för den där flickans skull förmodligen.»

»Jag vet. Jag såg henne. Det är om den saken jag skulle vilja tala.»

»Såå? Var då god och gå här så att jag kan hålla ögonen på trädgårdsmästaren.»

Stowell pinades, men gick av och an på trädgårdsgången vid guvernörens sida medan han i dämpad ton framförde sitt ärende.

»Domaren Taubman sade mig i Tynwald att ni hade protesterat mot juryns hemställan.»

»Nå, än sedan?»

»Jag trodde att ni kanske skulle tillåta mig reda ut situationen ur juridisk synpunkt.»

»Nå?»

»Det är minst femtio år sedan en fånge blivit avrättad på ön för detta brott.»

»Femtio år, verkligen?»

»Taubman tycks anse att en anklagad som avsiktligt gjort slut på ett människoliv nödvändigt måste vara en mördare. Det är oriktigt.»

»Oriktigt?»

»Ja. Både detta och andra civiliserade länders lagar ha fastställt att det är människans förnuft som gör henne ansvarig för handlingen och frånvaron av förnuft upphäver detta hennes ansvar.»

»Har man då någon anledning att tro att den där flickan var otillräknelig?» sade guvernören.

»Alla skäl, sir. Ingen kvinna i hennes belägenhet har någonsin eller kan någonsin ha varit tillräknelig.»

»Inte? . . . Trädgårdsmästare, tror ni inte att de här tulpanerna . . .»

»Det är därför Englands lag», fortfor Stowell, »har upphört att betrakta barnamord som ett brott straffbart med döden. I några främmande länder betraktas det inte alls som brott. En kvinna som dödar sitt barn inom fem dagar efter barnsbörden anses lida av tillfälligt vansinne och är därför ej skyldig till mord. Dessutom . . .»

»Dessutom — vad?»

Stowell andades häftigt och sade sedan:

»Det finns exceptionella omständigheter i detta fall som uppfordra till skonsamhet.»

»Du menar . . .»

»Jag menar», sade Stowell hastigt och med skälvande röst, »att flickan inte hade några sådana dåliga bevekelsegrunder som vanligen leda till mord — snikenhet, lusta, hämndbegär. Hon ville i själva verket ej göra någon människa skada. Det är tvärtom tänkbart att hon menade väl — till och med mot sitt barn — för att rädda det från lidanden i en värld där det inte skulle ha någon far, ingen

familj, ingen som frågade efter det utom dess utskämda och förskjutna mor.»

Guvernören såg på Stowell ett ögonblick och tänkte: »Han är sjuk och försöker lätta sitt samvete.»

Sedan sade han:

»Du har alltså kommit för att be mig . . .»

»Jag har kommit för att be er ta tillbaka er protest mot juryns nådeansökning, så att dödsdomen kan förvandlas till fängelsestraff.»

Guvernören såg åter på Stowells upphettade ansikte och tänkte: »Ja, han är sjuk och förstår inte att jag kämpar för hans eget bästa».

»Gör det, sir», sade Stowell. »Gör det för Guds skull, innan det är för sent och det blir en sådan uppståndelse i hela landet att rättvisans grundvalar här på ön komma i gungning.»

Guvernören rökte fortfarande helt lugnt och betraktade sina blomsterrabatter.

»Trädgårdsmästare, tycker ni inte att den där geranierabatten . . .» började han, men Stowell kunde ej stå ut längre.

»Herre Gud, sir, är det här inte en tillräckligt viktig sak för att förtjäna er uppmärksamhet?»

Guvernören vände sig hastigt emot honom, kastade bort sin halvrökta cigarr och sade:

»Kom med.»

De sade icke ett ord förr än guvernören med en viss majestätisk hållning återvände till boningshuset med Stowell bakom sig, gick in i sitt rum och stängde dörren efter sig. Sedan drog han ut en skrivbordslåda, tog fram ett stort kuvert (det samma som Fenella sett under frukosten), räckte innehållet till Stowell och sade:

»Se på det där.»

Stowell såg med ett ögonkast vad det var och uppgav ett utrop av förvåning.

»Då är det förbi.»

»Ja, det är förbi. Sitt ner nu och hör på mig.»

Men Stowell stod kvar med papperet i sin skälvande hand.

»Du säger att Taubman har berättat dig att jag protesterat mot juryns hemställan. Mycket sant. Som domstolspresident och chef för Mans domarekår har jag sagt ministern att jag inte kunde finna något berättigat i denna nådeansökan.»

Stowell teg.

»Du säger att det är femtio år sedan ett sådant brott straffades med döden. Det är det kanske, men det faktum att lagparagrafen står kvar är ett tillräckligt bevis för att lagen tänker sig fall då den ännu bör tillämpas. Detta var enligt min åsikt ett sådant fall, och jag hade full rätt att säga det.»

Stowell teg fortfarande.

»Du säger att den anklagade kan ha handlat av goda bevekelsegrunder. Jag finner inga goda bevekelsegrunder hos en mor som tar livet av sitt barn. Du talar om hennes skam, men skam är ingen ursäkt för brott. Varför skulle inte en sådan kvinna drabbas av skam? Skam är den rättvisa följden av hennes dåliga uppförande, och att försöka undgå den genom att göra av med sitt barn är ett brott.»

Stowell skalv, men teg alltjämt.

»Medlidande med sådana kvinnor är sentimental svaghet. Ännu värre, det är en fara för den allmänna säkerheten. Ju förr sådana människor förpassas ur världen, desto bättre för det allmänna bästa.»

En stund tego båda. Guvernören betraktade Stowells upprörda ansikte och började tycka synd om honom. »Herre Gud», tänkte han, »varför kan inte karlen inse att det är bäst för honom själv att flickan dör? Så länge hon lever kan den vidriga skandalen bryta ut igen och hans egen andel däri kan komma i dagen. Och Fenella! Hur kan jag låta henne gifta sig med honom då denna fara svävar över hans huvud?»

Stowells fingrar kramade papperet som darrade i hans hand. Slutligen kastade han det på bordet och sade:

»Ers excellens, om ni verkställer denna dom begår ni ett brott — ett vidunderligt justitiemord.»

Guvernören lade in papperet i skrivbordslådan, steg upp och sade i sarkastisk ton:

»Jaså, det är jag som är brottslingen? Jag bär ju ansvaret för den allmänna säkerheten här på ön, och så länge jag är här skall jag se till att den skyddas. Detta slags brott ha blivit alldeles för vanliga på den sista tiden, och endast lagen kan göra slut på dem. Den anklagade i det här fallet har undergått regelrätt rannsakning och är rättvist dömd, och det skall bli min uppgift att se till att hon får utstå straffet för sitt brott.»

Stowells bleka ansikte hade blivit purpurrött och hans underläpp darrade. Där ute gnistrade havet i solsken, en orkester spelade långt borta i promenaden.

»Ers excellens», sade Stowell darrande i alla lemmar, »det kommer att bli en sorg för mig i hela livet att jag motsätter mig er myndighet, men jag måste säga er genast att om ni ger befallning om flickans avrättning blir den aldrig utförd.»

»Vad säger ni?»

»Jag säger att den skall aldrig bli utförd.»

»Varför inte?»

»Emedan jag skall hindra det.»

Guvernören steg upp. Han var röd i ansiktet och knep ihop läpparna.

»Menar ni att ni ämnar handla mot min vilja?»

»Ja.»

Guvernören sköt undan Stowell för att komma åt ringklockan.

»Det behövs inte. Jag går», sade Stowell, och i nästa ögonblick var guvernören ensam i rummet, stum av överraskning och vrede.

Då Stowell gick nedåt korridoren kom han förbi den öppna dörren till biblioteket — det rum där han hade skilts från Fenella. Hade han genom att tvista med hennes far bränt den sista bro på vilken Fenella och han kunde komma tillsammans?

»Gud förlåte mig — jag kunde inte handla annorlunda!»

2.

Fenella fann att den tragiska nyheten hade kommit till Castle Rushen före henne.

Bessie hade först tagit emot den med misstro. Hennes hopp om benådning hade övergått till visshet, och varje morgon då hon steg upp från sin brits hade hon sagt till sig själv: »I dag blir det.»

Då Tommy Vondy kom in i hennes cell, snöt sig upprepade gånger och talade om döden, som förr eller senare skulle drabba alla, såg Bessie förfärad på honom och utbrast: »O, Gud hjälpe mig! Gud hjälpe mig!»

En stund rasade hon som en galning. Alla hade ljugit för henne och bedragit henne, och domaren hade ej gjort något för att rädda henne, emedan han ville röja henne ur vägen.

Men efter en stund kom hon på en idé och blev lugnare. Alick Gell! Om Alick ville fara till London och träffa kungen och säga honom att hon aldrig ämnat döda sitt barn, skulle han förlåta henne. Och sedan skulle Alick komma störtande tillbaka, kanske i sista ögonblicket, vifta med ett papper och ropa: »Håll!»

Hon hade sett sådant i den illustrerade söndagstidningen som hon brukade läsa hemma medan middagsmaten kokade och modern sjöng psalmer i de »urkristnas» kapell och hennes far satt och dåsade över »Moses' misstag.»

Men skulle han göra det? Hon hade bedragit honom två gånger. Och hans systrar hade alltid försökt dra honom ifrån henne.

Plötsligt kom, som ekot av en klocka genom den tjocka havsdimman, minnet av hans utrop då hon fördes ut från domssalen:

»Lugna dig, Bessie! Jag skulle hellre vilja vara du än din domare!»

Ja, han älskade henne ännu, och med den förslagenhet som fängelseluften alstrar tänkte hon ut en plan. Hon skulle skriva ett brev till Alick Gell, där hon inte direkt sade honom vad hon ville att han skulle göra, men ändå tydligt antydde det.

Fenella blev häpen över att se Bessie skenbart försonad med sitt öde. Hon hade väntat sig floder av tårar och bondspråkets grova ord.

»Spännigen var det värsta. Jag skall bli glad då alltsammans är över», sade Bessie.

Det enda som grämde henne var att dö medan Alick hade så ovänliga tankar om henne, och om hon vore tillräckligt stadig på handen skulle hon skriva och be honom om förlåtelse.

»Jag skall skriva åt er», sade Fenella.

»Och vill ni lämna brevet till honom själv, så att inte hans systrar se det?»

»Jag skall försöka.»

Sittande vid celldörren under ljusskenet från gallergluggen skrev Fenella, medan Bessie dikterade från sin brits:

»Kære Alick. Du har väl hört vad de ämna göra med mig. Är det inte rysligt? Jag trodde att du kanske skulle skriva några rader till mig men det är för mycket begärt efter all den sorg och skam jag har dragit över dig.

»Ack, om jag bara hade fått leva för att gottgöra allt mot dig! Vi kunde ha rest till Amerika, som du sade, eller till något annat land. Jag skulle ha varit så snäll, och vi skulle ha blivit så lyckliga, och ingen hade kunnat slå oss i ansiktet med den här historien.

»Vad jag gjorde var mycket orätt, men jag förstår inte vad kungen kan ha för glädje av att ta livet av mig, och mig fattiga stackare har han ju aldrig sett. Jag tänker ännu att om någon ville föra min talan hos honom skulle han förlåta mig och allt skulle bli bra. Men så mycket vill nog ingen göra för mig nu — inte ens du, fastän jag har varit så kär i dig.»

Bessie gjorde en paus.

»Är det allt?» viskade Fenella.

»Nej, inte riktigt», sade Bessie, och så började hon igen.

»Mor var här i förra veckan och lämnade mig din fotografi. Den blev våt i mitt bylte under vägen från Derby Haven, och den är bräckt och smutsig. Men jag kysser den alltjämt, och den är ett sådant sällskap.

»Farväl, Alick! Mina sista tankar skola gå till dig och min sista bön skall bli att Gud måtte välsigna dig. Om jag bara kunde få se dig en minut tror jag att jag skulle bli nöjd. Men om du inte kan komma så skriv och säg att du förlåter mig. Det är bara för min kärlek till dig som jag nu är här, så att tänk det bästa du kan om mig.»

Bessie undertecknade brevet och skrev egenhändigt:

»P. S. Det blir i dag åtta dar till, så att om något skall göras är det ingen tid att förlora.»

Fenella genomskådade flickans undermening, men visste att Gell ingenting kunde göra. Det fanns blott en man på ön som kunde ha räddat Bessie, och det var domaren som lett rannsakningen med henne.

Varför hade han inte gjort det?

Hela vägen hem på tåget gjorde Fenella sig den frågan. Det enda svar hon kunde finna var att Stowell var rädd för att stöta sig med guvernören, som han stod i så stor tacksamhetsskuld till. Men ack om han hade stått emot hennes far i detta mål — kämpat oförfärat emot honom — vad hon då skulle ha älskat honom!

Hon fann guvernörresidenset skräckslaget som om en orkan dragit fram där. Slutligen förklarade miss Green vad som hade hänt. Mr Stowell hade gjort guvernören ett besök och blivit visad på dörren!

Hon hade knappt hunnit in på sitt rum förr än hennes far kom efter.

»Du vet väl att Stowell har varit här?» sade han.

»Ja. Varför kom han?»

»För att hota mig — det var hans ärende. För att hota mig med att om jag försökte verkställa dödsdomen över den där flickan i Castle Rushen skulle han hindra mig.»

Fenella försökte dölja den glädje som vaknade inom henne.

»Vad tror du att han ämnar göra?» frågade hon.

»Vädja till civilministern emot mig, förmodar jag. Det skulle inte förvåna mig om han reste härifrån genast. Och om han gör det och kommer tillbaka med en benådning, är det ett misstroendevotum mot mig, varken mer eller mindre.»

Guvernören gick förbittrad av och an i rummet och stannade plötsligt framför Fenella då han såg att hon smålog.

»Men jag förstår nog vem som är orsaken till hans vansinniga beteende», sade han.

»Vem då?»

»Du! Du har brutit med honom, inte sant? Emedan han hade den oturen att träffa på den där kvinnan för längesedan, ger du honom ansvaret för allt vad hon har gjort sedan. För att tillfredsställa dina löjliga griller vänder han sig emot mig. En sådan förbannad galning! Och du är inte bättre. Jag vet inte vad som går åt kvinnorna i våra dagar. Jag vämjes vid deras feministiska dumheter och deras åsnehannars skriande . . .»

»Men, far . . . »

»Tala inte till mig», sade guvernören och lämnade hastigt rummet med blixtrande ögon.

Victor hade alltså gjort något! Han älskade henne verkligen! Och nu skulle han utsätta sig för stor risk för att rädda den dödsdömda flickans liv.

Några övergående skrupler beträffande hennes plikt mot sin far spolades bort av hennes kärlek till Stowell. När allt kom omkring var han den man hon hade trott honom vara. Gud välsigne och styrke honom!

TRETTIOFEMTE KAPITLET.

GUD SKAPADE MÄNNISKAN AV JORDENS STOFT.

1.

Stowell var redan långt borta.

Då han lämnade guvernörresidenset, darrande av vrede, låg han i krig med Gud och människor. Det låg ett slags självförsvar i den tanken att hur mycket ont han än hade gjort så var hela världen full av uselhet.

Han fann att nyheten om den blivande avrättningen hade spritt sig till Fort Anne innan han kom dit. För att undvika de viskande grupperna i hotellsalarna packade han sin kappsäck och for till Ballamoar med eftermiddagståget.

Ensam i järnvägsvagnen hade han tid att övertänka situationen. Hans besök hos guvernören hade varit ett ömkligt fiasko. Men även om det lyckats, vad skulle följden ha blivit för Bessie Collister? Fängelse i stället för galge. I stället för döden, tre, fem, kanske tio års fängelse. Gud ske lov att han icke hade lyckats!

»Men vad skall jag göra nu?» undrade han.

Vädja till London? Gagnlöst! Regeringen skulle ställa sig på lokalmyndigheternas sida och skulle ej vilja erkänna det ohyggliga missgrepp den begått.

»Vad kan jag då göra?» tänkte han.

Plötsligt förstod han att varje argument han hade använt mot guvernören beträffande Bessies avrättning också kunde tillämpas på hennes kvarhållande i fängelse. Detta var ingen fråga om olika grader av brottslighet — mord eller dråp. Antingen var Bessie skyldig till mord och borde bli avrättad, eller också var hon (som otillräknelig) icke skyldig, och då borde hon försättas i frihet.

»Då är ju den lag, som har dömt henne, ett brott», tänkte han.

Detta förfärade honom. Hela hans medfödda vördnad för lagens rättvisa och majestät uppreste sig.

»Lagen ett brott! Gud i himlen, vad tänker jag på?»

Men varför inte? Varför hade det funnits så många olyckor i världen? Var det på grund av de brott som begåtts *mot* lagen? Nej, huvudsakligast på grund av de brott som begåtts *av* lagen. Ja, det var nyckeln till människornas långa martyrskap under seklerna.

»Om en lag är ett brott måste den bort», tänkte han.

Men hur? Det fanns blott ett enda sätt i ett fritt land — genom parlamentet och en långsam uppfostran av människans moralbegrepp. Men det var en tidsödande procedur, och vad skulle hända under tiden i detta fall? Bessie skulle vara död och begraven! Det fick inte ske! Nej, den lag som dömt Bessie Collister till döden måste upphävas — nu!

»Men vem skall resa sig mot den?»

Han darrade vid denna fråga, men kunde endast finna ett svar. Det dök upp ur djupet av hans själ, och först vågade han ej ens tänka på det. Men slutligen förstod han att efter han hade varit lagens verktyg då Bessie dömdes till döden, var det han som måste befria henne.

Då han kom till denna punkt, blev han förskräckt.

»Vad? En domare bryta mot lagen!»

Han tänkte på sin domareed och på den avsky han skulle ådra sig om han blev ertappad. Han kom ihåg sin fars valspråk: »Rättvisan är det heligaste på jorden.» Nej, nej, det var omöjligt! Hans domareheder förbjöd honom det.

Men medan tåget rullade vidare segrade naturens röst, och han frågade sig själv vad hans domareheder betydde mot den stackars flickans liv?

»Ingenting! Ingenting!»

Bessie Collister fick inte dö! Hon fick inte sitta kvar i fängelset! Hon måste fly! Han måste hjälpa henne att göra det. Men i hemlighet, utan att någon visste det, ej ens flickan själv eller Fenella.

Vid St. John, en föreningsstation mellan den norra och den södra delen av ön, steg öns biskop in i Stowells kupé. Han hade hållit konfirmation i den närliggande kyrkan, och en grupp unga flickor i vita muslinsklänningar hade följt honom till tåget. Medan vagnarna kopplades till stod han i den öppna dörren och sade farväl till dem.

»Gå hem nu, kära barn, och ät och gå till sängs. Hemmet är ändå bäst.»

Men barnen ville ej gå förr än de återigen med sina ljuva unga röster hade stämt upp den psalm de nyss sjungit i kyrkan, »Så är dagen då till ända.» Då lokomotivet blåste och tåget rullade ut från stationen, hade de hunnit till versen:

Trösta var och en som lider,
Herre, i din nåd!
Den som onda planer smider
Hejda i hans dåd!

Stowell vågade ej se på dem. Han tänkte på flickan i Castle Rushen och utmålade för sig själv en liknande scen av oskuldsfull glädje som kunde ha ägt rum endast för några år sedan vid stationen i dalen.

»Ah!» sade biskopen och intog sin plats.

Han var en kortväxt, rörlig, nästan smånätt liten man som talade alltjämt som en evigt sorlande bäck.

»Jag förmodar ni har hört nyheten, herr domare?»

Han tog fram en aftontidning.

»Den stackars unga flickan i Castle Rushen skall nu bli avrättad ändå. Är det inte förfärligt?»

Stowell sänkte sitt huvud.

»Jag trodde verkligen att hon skulle bli frikänd efter ert tal till juryn. Men vem är jag att jag skulle sätta upp min åsikt mot kungens rådgivares? Och tänk på det dåliga exemplet! De här kära barnen till exempel, de äro gamla nog att minnas. Och om den där olyckliga flickan hade sluppit undan, vem vet då vilken verkan . . . .»

Stowell, som allt mer och mer grävde in sig i sin upproriska stämning, hörde knappast på denna ström av banala fraser.

»Och det heliga äktenskapet sedan! Jag säger alltid att varje handling av sinnlig lusta är en synd mot vigselaltaret.»

Tåget gick utmed den västra kusten; solen var i nedgående, de irländska bergen stodo mörkröda mot aftonhimlen.

»Och tänk på den arma varelsen själv! Det är nog bäst för henne också. Gud vet hur djupt hon kunde ha sjunkit.»

Stowell ville fara ut mot biskopen, men en hemlig röst inom honom viskade: »Håll din tunga i styr! Säg ingenting!»

»Jag tycker emellertid synd om den stackars flickan, och senast i går uppbjöd jag mitt inflytande för att få henne intagen på en asyl för fallna kvinnor på fastlandet.»

Tåget stannade vid biskopens station, och efter ett muntert »adjö» hoppade denne som en tätting på perrongen ut till ekipaget som väntade på honom med två rashästar och livréklädd kusk.

Stowell var utom sig.

»Asyl för fallna kvinnor! Skicka några av dina salongsdamer till den asylen! Det heliga äktenskapet! Det finns flera fallna kvinnor inom ditt heliga äktenskap än utom det!»

Vid stationen i dalen steg Stowell ur och där såg han en annan syn — en äldre kvinna i sidenkappa omgiven av en grupp äldre kvinnor i solhuvor.

Det var mrs Collister återigen. I ena handen höll hon sin hagtornskäpp, i den andra ett litet bylte, förmodligen innehållande underkläder.

Stowell förstod. Nyheten om Bessie hade kommit fram, och den förkrossade, nästan slöa gamla modern väntade på tåget till Castletown.

Det blev tyst bland kvinnorna då Stowell steg ur kupén, men då han var på väg till sin dogcart utanför grindarna hörde han en av dem säga:

»Det är synd och skam! Men du är väl hos den stackars tösen till det sista, det skall trösta henne.»

Ett slags stolt trots hade fått makt med Stowell.

»Inte än! Inte än!» tänkte han.

Lagen var orättfärdig, därför var det rätt att uppresa sig mot lagen. Det var mer än rätt — det var ett slags helig plikt.

2.

Från den stunden gick domaren omkring som en brottsling.

Han stannade hemma följande dag för att tänka ut sina planer. Alla hans tankar rörde sig omkring Castle Rushen. Den stora grå bastionsförsedda fästningen — hur skulle han få ut fången därifrån?

Hans första tanke var att använda gevaldigern, som var en enfaldig själ och stod i tacksamhetsskuld till hans familj. Men han övergav den tanken mera av fruktan för den gamle mannens pratsjuka tunga än av några samvetsskrupler.

Det var tisdag, och Bessies avrättning var utsatt till följande måndag, men dagen gick utan att han kom på några bättre tankar.

Tidigt på onsdagsmorgonen dök en idé upp. Det var brukligt att en av domarna höll en årsinspektion över öns fängelser på tider som han själv bestämde. Stowell beslöt att hålla sin inspektion av Castle Rushen nu.

Klockan elva gick han igenom kastellet tillsammans med gevaldigern. Fängelset hade två avdelningar; en för gäldenärer och en för brottslingar, och de gingo igenom bägge. Gevaldigern klagade över murkna dörrar och rostiga lås, och domaren låtsade med en skamsen känsla anteckna detta, medan hans ögon och hans tankar voro på annat håll.

»Det är inte stora utsikter för en fånge att kunna rymma härifrån, mr Vondy.»

»Nej, då. De gamla normanderna förstodo sig på konsten att bygga fängelser. Men det är en cell som ni inte har sett på, herr domare — Bessie Collisters.»

»Henne ska vi låta vara i fred, mr Vondy. Hur är det med henne nu, stackars varelse?»

»Utmärkt! Hon är rent otroligt glad och kry.»

»Då vet hon väl inte av . . .»

»Jo, det gör hon visst det. Men hon tror att mr Gell, advokaten, är i London och utverkar hennes benådning, och hon bara lyssnar och lyssnar efter att han skall komma med den.»

Stowell gick till sängs på onsdagskvällen utan att ha kommit på någon plan till Bessies flykt. Men i gryningen på torsdagen, då världen höll på att vakna ur sin tunga sömn, kom han på en annan idé. Arkeologiska föreningen på ön hade gjort honom till sin vice ordförande då han blev domare, och sedan de gjort grävningar i vissa delar av kastellet utanför fängelseområdet hade de bett honom granska vad som lagts i dagen.

Med nytt hopp for Stowell tillbaka till Castletown.

»Låna mig er lykta och låt mig ströva omkring på egen hand, mr Vondy.»

»Var så god. Herr domaren känner till kastellet lika bra som jag.»

Det påstods att där fanns en underjordisk gång under hamnen, där man kunde rädda sig undan i händelse av belägring. Stowell träffade på den (en motbjudande smutsig

och vattendrypande gång vimlande av råttor), men dess bortre ända var igenmurad.

Det fanns också en unken torncell där en biskop varit inspärrad då han kommit i delo med de civila myndigheterna, och traditionen påstod att han hade predikat genom ett fönster för sina anhängare nere på kajen. Stowell påträffade den också, men fönstret var smalt och försett med galler.

Det löpte vallar omkring murarna, men på en sida hade man därifrån utsikt ner på bakgårdarna till de små hus som lågo intill den stora fästningen, och de andra tre sidorna vette åt salutorget, parlamentstorget och hamnen.

För andra gången begav Stowell sig hem i skymningen med tungt hjärta. Då tiden närmade sig till avrättningen ökades hans oro, och torsdagsnatten drev han omkring och bara tänkte, tänkte. Slutligen påminde han sig något. Han hade en nyckel till domarens privata ingång i kastellet, och fastän dörren alltid var riglad på insidan yppade sig kanske här en möjlighet.

På fredagsmorgonen var han i gevaldigerns rum. Det hade varit kastellets högvakt och innehöll åtskilliga minnen från äldre tider, kartor, planritningar, en sabel, byte från en strid med spanska sjörövare, ett muskedunder som använts av lantvärnsmän på Man, handklovar och ett rep i ett glasskåp, som tjänstgjort då man hängt en manksk brottsling.

»Ni har inte många fångar i kastellet nu, mr Vondy?»

»Nej, herr domaren frigav ju alla utom en vid den sista sessionen.»

»Och ni har inte många att sällskapa med?»

»Nej, bara Willie Shimmin, fångknekten, och han är en fylltratt som alltjämt vill vare ute, och man är aldrig säker på att han kommer igen.»

»Nå, men vaktkvinnan då?»

»Mrs Mylrea? Hon ligger för döden, sir, har inte varit här sedan rättegångsdagen, och om inte miss Stanley vore . .»

»Kommer hon ofta?»

»Nästan varje dag.»

Nu hördes en ringning.

»Där är hon, det kan jag slå vad om», sade gevaldigern, och i det han tog en stor nyckel från nyckeltavlan vände han sig om för att gå.

I de ärenden vari Stowell var stadd var han rädd för att träffa Fenella, ty han visste att hon skulle genomskåda honom.

»Nämn inte att jag är här», sade han och tog hatten som om han ämnade fortsätta sin rond.

Men så snart gevaldigern hade försvunnit gick han hastigt tillbaka till domarens dörr och hade öppnat den och stigit ut och stängt den efter sig innan gevaldigern och Fenella (vilkas röster han hörde) hade kommit ut på gården från portalen.

Det var gjort! Ett ljus hade äntligen gått upp för honom. Nu visste han hur Bessie Collister skulle kunna rymma från Castle Rushen.

Men det var icke nog att Bessie rymde ur fängelset, hon måste också fly från ön, och det var omöjligt att göra detta med den ordinarie postångaren från Douglas till England. Skulle detta bli en annan och ännu större svårighet?

Det var flodtid i hamnen och fiskebåtarna gjorde sig i ordning att ge sig ut till natten. Då Stowell gick nedåt kajen såg han en äldre man i blå kavaj med blanka knappar komma gående med ostadiga steg — hamnmästaren. Han kom på en plötslig tanke. Varför inte med fiskebåt?

Han kom ihåg sin natt på guvernörens yacht, då han legat med sillfiskarna utanför Carlingfordgrunden och hade sett ljusskenet från Dublin. Varför kunde inte en fiskebåt smyga sig bort i mörkret och sätta Bessie i land på Irland?

Det var det rätta! Men det fick inte vara någon Castle-

townbåt, annars skulle den saknas då flottiljen kom tillbaka till hamenn på morgonen. Varför inte en Ramseybåt eller, ännu bättre, en båt från Peel?

Efter middagen om kvällen gick han av och an på terrassen framför boningshuset. Månen lyste mellan bleka skyar, och Snaefells kala hjässa var synlig genom de orörliga töcknen. Han gick till det ställe där han först skilts från Fenella, och han såg för sig denna scen — så långt tillbaka i tiden — och blev varm om hjärtat. Sedan kom minnet av deras sista avsked och de gisslande ord med vilka hon jagat bort honom.

»Men vänta! Vänta bara!» tänkte han.

Han var nöjd med sig själv. Han var säker på att han gjorde rätt. Han trodde till och med att Gud använde honom som verktyg för sin gudomliga rättvisa för att gottgöra världens orättrådighet genom en ädel handling. Det var en sådan där stiltje mellan kretsande stormilar, som förekommer i en människas själ liksom i naturen.

Han var nästan lycklig.

3.

Skyllande på domstolssessionen i Douglas och viktiga förberedelser därtill frukosterade Stowell följande morgon vid tänd lampa och skenet från brasan och begav sig i bil ut till Peel.

Strax efter sex anlände han till det lilla fiskläget som ligger vid sin blåa havsvik med den röda katedralruinen nedanför sig och mot en bakgrund av gröna kullar.

Det lilla samhället var ännu halvsovande. Medelålders kvinnor rensade sill så att blodet dröp om deras tummar; gubbar betade på sina revar; månglarekärror stodo tomma nere vid piren med hästhuvudena i havretornisten; hundra fiskebåtar vid kajen gungade med slappa segel på det ebbande vattnet, och en irländsk kustångare, »Dan O'Connor» eldade på i maskinen utan att göra sig någon brådska.

Men vid pirhuvudet, under katedralens tomma ögon, rådde liv och rörelse. Där gick nattens fiskafänge på auktion. Auktionsroparen, en irländare, stod på en tunna omgiven av fiskmånglare, och till den öppna platsen framför klevo fiskare i högstövlar fram, en i sänder, med sina sillkorgar och ställde ner dem med en duns på de rödaktiga stenhällarna.

»Nu, go' herrar, är det sista tillfället att köpa sill i den här veckan. Vi ä' ett religiöst folk här på Man, och inte en sillstjärt till kan ni få förr än om tisdag.»

Stowell, som hejdat sin bil och stod bakom folkmassan, ryckte till. Hur kunde han ha glömt att Mans fiskebåtar inte gingo ut på lördagen eller söndagen? Skulle detta göra hans plan om intet?

Fiskauktionen fortgick.

»Trettiosex shillings är bjudet! — Tack, mr Flynn! — Är det ingen som bjuder mer?»

»Trettiosex och en dusör åt dig själv om jag får en puss av hustru din!» sade en röst borta i hopen.

Medan man skrattade åt detta grovkorniga skämt såg Stowell på den som talat. Det var skepparen på den irländska kustångaren, en gråsprängd gammal sjöbjörn som spottade tobakssås bakom sin väderbitna hand och hade ordet skälm skrivet i varenda rynka i sitt ansikte.

Stowell gjorde helt om och gick ett slag inåt viken och tillbaka igen. En ny plan hade dykt upp — någonting bättre än en fiskebåt, mycket bättre. Han var nu mera övertygad än någonsin att den Allsmäktige ville använda honom för sina rättvisa syften, efter till och med hans glömska kom honom till hjälp.

Då han kom tillbaka var auktionen slut. Piren var tom och ingen syntes till utom den irländske kaptenen som stod på sitt däck vid kajuttrappan. Stowell såg sig om åt höger och vänster och hälsade på honom.

»Vart styr ni kurs då ni lämnar Peel, kapten?»

»Till Castletown, sir.»

»Och därifrån?»

»Nå'nstans där jag förtjänar den största kovan.»

»Får jag komma ombord? Jag har något att säga er.»

»Stig på.»

Efter att ha sett sig om ännu en gång gick Stowell ombord på ångaren och följde kaptenen ner i hans hytt.

Då han kom upp på däck efter en halvtimme var han röd i ansiktet.

»Då är det uppgjort, kapten?»

»Klappat och klart.»

»Hur dags är det flod om söndag kväll?»

»Klockan elva.»

»Ni seglar genast då passagerarna ha kommit ombord?»

»På fläcken.»

»Men hamnmästaren?»

»Han och jag ä' som bröder.»

»Och fångknekten?»

»Willie Shimmin? Han skall få sig en florshuva på »Mans Vapen.»

»Är ni säker på att ni kan göra det?»

»Stormsäker.»

Stowell steg i bilen och for till Douglas. Domaren hade mutat en skälm, men han var ännu säker på att han gick Guds ärenden.

Nu återstod endast en sak att göra, och under den oroliga nattens långa timmar tänkte han ut det. Det var icke nog med att Bessie Collister lämnade ön. För att hon inte skulle bli eftersatt och förd tillbaka var det nödvändigt att någon följde med henne. Vem skulle det bli? Det fanns blott ett svar på den frågan — Alick Gell.

Skulle Alick göra det? Han måste! Fastän han blivit bedragen skulle han nog förstå att han måste förlåta den kvinna som trotsat döden för hans skull och rädda henne

undan ett orättvist straff. Annars tyckte Stowell att han kunde gripa honom om strupen och kväva honom.

Men skulle Gell förlåta honom också? Det var en annan fråga. Han såg ännu för sig den förbittrade men krossade man som vacklat in på Ballamoar om kvällen efter rättegångens ajournering och hade utropat i sitt raseri: »Må fan ta honom, vem han än må vara!»

»Det gör detsamma! Jag måste underkasta mig risken!» tänkte Stowell.

Han måste sammanföra dessa båda offer. Och en dag, då de lämnat ön och tryggt hamnat i något främmande land, skulle kanske den Allsmäktige betrakta hans handling som ett slags gottgörelse och breda glömskans barmhärtiga slöja över alltsammans. Men ännu i några dagar måste han gå försiktigt till väga så att ingen misstänkte något.

Då han kom till Douglas träffade han på fängelsedirektören, överste Farrell (en man som kröp för alla förmän och var brutal mot alla underordnade), och denne ropade honom an och sade:

»Ville just träffa er, sir. Det handlar om mr Gell. Alltsedan ni dömde hans flicka till döden har han farit ut i hotelser mot er, och vi måste vakta honom noga. Men han tycks vara alldeles ifrån sig och jag har sagt till talmannen att vi kanske måste arrestera honom. Härom kvällen smög han sig ifrån oss, och vi tro att han for till Ballamoar.»

»Nå?»

»Ni måste låta en civilklädd poliskonstapel följa er under de närmaste dagarna.»

Stowell studsade.

»Nej, visst inte. Det är alldeles onödigt», sade han.

»Nåja, som ni vill. Men när en galning stryker omkring och när som helst kan göra ett attentat mot ert liv . . .»

»Var är han nu?»

»Hemma hos sig.»

»God morgon!» sade Stowell, och innan fängelsedirektören hunnit svara hade han gått.

Poliskonstapeln som, för att skydda domaren, stod på post utanför Gells bostad blev förvånad då han några minuter därefter såg domaren själv gå uppför trappan.

Utanför den dörr två trappor upp, där Gells visitkort satt, stannade han och knackade. Dörren öppnades icke, men han hörde hasande steg där inne och knackade igen.

TRETTIOSJÄTTE KAPITLET.

UR DJUPET.

1.

Även Alick Gell hade upplevat åtskilligt.

Efter sin tillfälliga arrestering hade han återvänt till Douglas alldeles från sina sinnen.

I fyra dagar hade allting givit näring åt hans raseri. Som han ej hade någon hushållerska intog han sina måltider på ett närbeläget hotell som besöktes av hans yngre kamrater inom advokatkåren. Han satt ensam i ett hörn och talade ej med någon av dem, men de tycktes alltid tala till honom. Med hög röst berömde de Stowell — hans vältalighet, hans kunskaper, framför allt hans opartiskhet och hur höjd han var över vänskapens krav.

Detta var bitter galla för Gell. Han ville träffa Stowell för att slunga honom hans förräderi i ansiktet. Han visste att polisen vaktade honom, men en dag lyckades han smyga sig undan och for med tåget till Ballamoar.

Det var kväll då han kom dit. Ladugårdskarlen som bodde i portvaktsstugan sade honom att herr domaren var ute i sin bil och kanske ej skulle komma hem förr än sent. För att få tiden att gå strövade Gell omkring på vägar och stigar omkring huset. Det väckte både ljusa och mörka minnen; det värsta av dem var minnet av den dagen då han stammade fram ursäkter för att han älskade Bessie Collister och Stowell sade: »Farväl och Gud välsigne dig, min kære gosse!» En sådan skurk!

Det skymde på. Han hörde fårens sista bräkande, sparvens sista skri (det lät som ett sorgens rop från en fågel som förlorat sin maka) och sedan var det kväll, mörk kväll utan en stjärna, och ännu kom ej Stowell.

Var var han? Gell trodde sig veta det. Han var i guvernörresidenset hos Fenella Stanley. De voro naturligtvis försonade, de kysste och smekte varandra, medan Bessie . . . nej, han vågade ej tänka på detta.

Vad som pinade var tanken på de pengar han tagit emot av Stowell. Det hade varit varken mer eller mindre än priset för Bessies heder. Han kom ihåg Peelfiskaren som hade bränt upp sin båt. Så han önskade att han haft pengarna nu, så att han kunnat stoppa dem i halsen på Stowell!

Det hade regnat och grodorna kväkte, men för övrigt var det tyst. Plötsligt störtes tystnaden över Curraghs av ett svagt dån. Stowells bil närmade sig. Då Gell tittade nedåt den långa raka vägen såg han dess båda vita lyktor klyva mörkret. Och i ett ögonblick vaknade åter helt oförberett hans vilda hämdlystnad.

»Nu, nu», tänkte han och stängde grinden för att få tid på sig.

Men då Stowell steg ur bilen för att öppna den och lyktskenet lyste på hans ansikte, steg en hemlighetsfull våg av rörelse upp ur djupet av Gells själ. Någonting grep honom om strupen och ropade: »Håll! Vad gör du?» och han drog sig tillbaka i mörkret bakom buskarna vid grinden. Han måste ha gjort något buller, ty Stowell ropade:

»Vem är där?»

Men Gell svarade icke, och i nästa ögonblick steg Stowell i bilen igen och for vidare.

Förfärad över den mordinstinkt som plötsligt kommit över honom höll Gell sig sedan inne i flera dagar, gick endast ut om kvällarna med uppfälld rockkrage för att äta och dricka i en tarvlig ölstuga vid hamnen.

Han hade ej tagit emot någon som sökt honom i hans bostad, men en morgon hördes en tveksam knackning och en befallande röst sade:

»Alick, öppna!»

Det var hans far, och en medfödd lydnadsinstinkt drev honom att öppna dörren. Han blev häpen då han såg hur förändrad talmannen var. Hans korpulenta figur hade blivit slankig, kläderna hängde på honom, hans långa skägg var glesare och vitare och hans hjässa kal. Endast hans ögon med sin outsläckliga eld voro de samma som förr.

Den gamle mannen satte sig tungt med käppen mellan knäna och de darrande händerna på dess elfenbenskrycka.

»Jag trodde inte att jag skulle behöva gå hit, men Farrell säger att sedan rannsakningen i Castletown har du inte varit tillräknelig, och om det fortfar måste han spärra in dig.»

»Spärra in — ?»

»Ja, förstår du inte? På dårhuset.»

»Han vet ingenting, far, och inte du heller . . . .»

»Jag vill inte veta något. Om du hade lytt mig för längesedan skulle detta inte ha hänt. Men jag är inte här för att göra dig förebråelser. Jag kommer för att råda dig att göra något för ditt eget bästa — mitt också, ja allas.»

»Vad är det då?»

Gell hade väntat den vanliga stormen, och hans fars rörelse grep honom djupt.

»Lämna ön innan något värre händer. Se här» (talmannen tog upp ett tjockt kuvert ur sin bröstficka), »jag har nyss varit på banken för din räkning. Tusen pund i engelska sedlar, och om det inte räcker har jag mera på banken. Tag dem och res genast — till Amerika, vart som helst.»

Alick studsade och knep ihop munnen. »Det är ett knep för att få mig att överge Bessie», tänkte han.

»Jag kan inte göra det», sade han och sköt undan den gamle mannens darrande hand.

Talmannen fixerade sonen och sade:

»Jag måste säga dig något, Alick. Jag har hört från säker källa att de ämna avrätta flickan.»

»Det kunna de inte. Några av dem skulle gärna vilja, men de kunna inte.»

»De både kunna och vilja.»

»Då skall jag . . . . . mörda . . .»

»Se där! Det är just vad Farrell säger. Snart blir du i stånd till vad som helst. Res, min gosse. Tänk på mig. Jag har behövt fyrtio år för att komma till den ställning jag nu innehar. Jag är varken född till aristokrat eller proletär, men jag har makt över dem allesammans. Det är just en sådan man som bägge sorterna gärna skulle vilja dra ner. Om min son drar vanära över mig måste jag gå ifrån alltihop. Res, min gosse, res.»

»Jag kan inte, far, jag kan inte.»

Den gamle mannen strök sig över sin kala hjässa och sade med låg röst:

»Jag har kanske inte precis varit någon god far, men du har ju din mor. Hur illa det vore för mig, bleve det ännu värre för henne. Hon har bara en son — ett barn, kan man säga — och sedan den där historien i Castletown har hon inte varit utom dörren. Om du inte vill lägga din mor i graven . . .»

Gell tyckte att han kände sitt hjärta brista.

»Men jag kan inte, jag kan inte!»

»Du menar att du vill inte?»

»Nåja, jag vill inte.»

Den gamle mannens röst blev starkare — stormen var annalkande.

»Och det för en kvinna som har mördat sin . . .»

»Kalla henne vad du vill. Jag stannar här tills hon kommer ur fängelset, och då . . . då gifter jag mig med henne.»

»Galning! Förbannade hjärtlösa galning! Gud förlåte mig för att jag har skaffat en sådan galning till världen!»

Den gamle mannen reste sig med svårighet och vacklade mot dörren. Men då han kom dit och stod med handen på låsvredet sade han:

»Hör på, jag skall ge dig ännu ett tillfälle.»

Han tog åter upp det tjocka kuvertet ur bröstfickan och kastade det på Alicks skrivbord.

»Där är pengarna, och i dag är det måndag. Om du inte har lämnat ön i dag åtta dagar till, överlämnar jag inte saken åt Farrell — då låter jag själv sätta dig på dårhus för att hindra dig att dra olycka och skam över oss alla. Idiot! Galning!»

Han skrek som en mås tills han tappade andedräkten och sedan gick han vilt gestikulerande utför trapporna med tunga steg, som om han gått på styltor.

Några minuter därefter gick Gell fram till fönstret med tårar i ögonen och såg då fadern stå på den motsatta trottoaren och titta upp på huset som om han nästan hade lust att gå upp igen. Han tappade käppen och tog upp den med svårighet. Den föll återigen, och en förbigående räckte honom den. Sedan gick han åt järnvägsstationen till och släpade benen efter sig.

2.

Skrämd av vad fadern sagt om fängelsedirektörens avsikt att häkta honom som vansinnig stannade Gell inne helt och hållet.

Detta betydde dagar utan mat. Först drack han mycket vatten, ty han var förfärligt törstig. Sedan gav törsten sig och hans huvud började kännas lätt. Småningom blev han yr i huvudet, och till och med i mörkret dansade allting runt för honom.

Morgonen efter faderns besök hörde han en kvinnas steg i trappan, och en knackning på dörren. Han trodde att det var hans syster Isabella och att hon hade kommit för att okväda honom med sin vassa tunga; därför öppnade han icke.

Följande dag hörde han samma lätta steg. Isabella igen. Nej, hon hade alltid hackat på Bessie, och han ämnade inte ge henne ett tillfälle att göra det omigen.

Utan mat och dryck närmade han sig hastigt gränsen till Vansinnets ökenland med dess grymt sköna hägringar.

Liggande på sin soffamed slutna ögon utmålade han för sig den dag då Bessie skulle bli fri och han skulle fara till Castletown för att hämta henne, och sedan dagen efter då han skulle gifta sig med henne och så dagen efter då de skulle fara till Amerika — Bessie gick utåt hamnpiren med nedböjt huvud, men själv gick han rak i ryggen som om han velat säga: »Här är du nu — var det inte det jag sade?»

Det knackade åter, men han svarade icke. »Nej, miss Isabella! Du skall inte tala illa till mig om en kvinna som älskade mig så högt att hon gick i fängelse för min skull!»

Nu var han långt borta. Han befann sig i den amerikanska västern, på en av detta fria lands högslätter. Han arbetade i sitt yrke. Han var ingen stor jurist, men han kunde tala ur hjärtats djup, och då han försvarade förorättade kvinnor hörde juryn på och domaren likaså.

Han såg dem komma till sig från fjärran och nära — den långa raden av civilisationens avsigkomna eftertrupp. De voro alltid fattiga och kunde ej betala honom. Men vad gjorde det? Hemma, om kvällen, hade han en tallrik soppa, en munter brasa och . . . Bessie!

På lördagsmorgonen vaknade han ur en orolig slummer; solen lyste in i rummet och havet sjöng utanför vågbrytaren. Han var i skjortärmarna, ty han hade kastat sig påklädd på sängen, hans skor voro oknäppta, hans ljusa hår var tovigt, och han hade ej rakat sig på många dagar.

Åter hörde han de lätta stegen i trappan. Men någonting i fraset av klänningen tycktes säga honom att det icke var hans syster. Han lyssnade. Det kom två knackningar, starkare och långvarigare än förut; sedan skramlade locket på hans brevlåda och han hörde något falla på golvet.

Ett brev! Sedan de lätta stegen dött bort i trappan smög han sig på tå över mattan, tog upp brevet och såg på det. Upptill stodo två rader, dels tryckta, dels skrivna:

»Castle Rushens fängelse. N:o 7.»

Gell stirrade på det blå kuvertet och slet sedan upp det med darrande fingrar. Det var det brev som Bessie hade dikterat för Fenella Stanley. Hon skulle dö och bad att han skulle rädda henne. Genom hennes hjärtskärande ord kunde han höra hennes gråt och böner. Brevet var skrivet för fem dagar sedan, och om två dagar skulle hon bli avrättad.

Hur det än varit med Gell förut, men nu var han ej längre vid sina sinnen. Han tänkte på Stowell och förbannade honom. Å, om Gud bara ville ge honom tillfälle att straffa honom!

Sedan kom han ihåg att detta var den dag då domstolen sammanträdde. Sessionen började klockan elva, och nu var hon halv.

Han skulle gå upp i rådstun. Varför inte? Han var advokat, ingen kunde neka honom inträde. Och så snart Stowell intog sin plats vid domarebordet skulle han resa sig och ropa: »Skurk! Stig ner från domaresätet! Emedan du var rik trodde du att du kunde köpa en mans själ och en kvinnas kropp. Men ta tillbaka det här!» Och sedan skulle han slänga sin fars pengar i ansiktet på Stowell.

I detta ögonblick rullade Stowells bil utför gatan.

Gell tog sin kappsäck i hörnet där han slängt den då han kom tillbaka från Castletown, satte på sig advokatkåpan, utan att komma ihåg att han var i skjortärmarna, och peruken, utan att veta att hans hår var rufsigt.

Han raglade av mattighet och tavlorna på väggen dansade runt med yrande fart, men han kämpade för att återfå sin styrka.

Han hörde steg i trappan (en mans denna gång) och sedan en hård knackning på dörren.

»Farrell!» tänkte han. Poliskommissarien kom för att arrestera honom. Men det skulle inte få ske än — inte förr än han stått ansikte mot ansikte med Stowell.

Knackningen upprepades.

»Gå er väg!» ropade han.

Sedan ryckte han upp dörren, och det var Stowell som stod utanför. Han ryggade tillbaka. Stowell steg in i rummet och stängde dörren efter sig.

3.

»Alick!»

»Gå din väg!»

»Jag har något att säga dig.»

»Gå din väg, säger jag!»

»Men jag har något att säga dig.»

»Det är bara en sak du kan säga mig. Är det sant — skall hon dö?»

»Så . . . så är det bestämt.»

»Här har du då!» skrek Gell, i det han kastade sig över Stowell med vanvettigt raseri och klöste honom i ansiktet så att blodet sprack ut.

Det blev en förfärlig tystnad. Gell hade tagit stöd mot ett bokskåp väntande att Stowell skulle slå igen. Men Stowell stod stilla och sade sedan med knäckt röst:

»Det är rätt åt mig.»

Det var för mycket för Gell. Han började stamma osammanhängande, och då han såg blodet rinna utför Stowells kind föll han alldeles ihop. Ur djupet av deras gamla vänskaps tusen minnen svallade en stor våg av ömhet upp över honom, och han sjönk ner på en stol och utbrast:

»Då är det sant — jag är tokig!»

Men om ett ögonblick var han uppe igen och rusade in i nästa rum efter en svamp och ett handfat med vatten.

»Det är ingenting . . . ingenting alls», sade Stowell. »Se, det har redan stannat. Sitt nu ner och hör på.»

Några minuter därefter sutto de bredvid varandra på soffan, Gell snyftande och Stowell talande i lugn ton.

»Alick!»

»Ja?»

»Bessie väntar på dig. Hon tror att du håller på att söka utverka hennes benådning.»

»Jag vet det. Hon har skrivit. Men vad kan jag göra? Ingenting!»

»Om jag kan hjälpa henne att rymma från Castle Rushen, vill du då föra bort henne från ön?»

Gells ögon blixtrade. »Sätt mig bara i tillfälle», sade han.

»Hon kan inte få komma tillbaka. Därför kan du heller aldrig få komma tillbaka.»

»Vad bryr jag mig om det?»

»Du måste avstå från allt — ditt arv, din familj, din . . .»

»Det . . . det kan inte undvikas.»

»Är du säker på att du aldrig kommer att ångra ditt offer?»

»Aldrig! Säg mig bara hur . . .»

»Det skall jag göra.»

Sedan förklarade han sin plan och de bevekelsegrunder som föranlett den. Han hade blivit tvungen att livdöma flickan enligt lagen, men han hade insett att den gamla lagen var brottslig och att det var hans plikt att överträda den.

»Säger du det, Victor — du?»

»Hör på nu.»

En irländsk kustångare skulle ligga i Castletowns hamn söndagsnatten. Den skulle ligga förtöjd framför kastellet, bara femton meter från porten. Klockan elva skulle Stowell öppna domarenas privata dörr och följa Bessie ut. Gell måste vara där och föra henne ombord. Som det var flodtid skulle fartyget avgå genast. Det skulle styra kurs norrut, förbi Ayreudden, så att det såg ut som det ginge till Skotland, men på morgonen då det var ur sikte från land skulle

det styra söderut och landsätta sina passagerare i Queenstown. Atlantångare anlöpte den hamnen två gånger i veckan, och Gell och Bessie måste fara över till New York. Då de kommo dit måste de fara västerut — långt västerut . . .

»Hur kan det gå för sig? Kan du få Bessie ut ur kastellet?»

»Jag har beräknat alla möjligheter», sade Stowell. »Hur det än blir får jag inte misslyckas.»

»En sådan god människa» . . . började Gell, men Stowell sänkte huvudet och fortfor med sin historia.

»Jag har givit den irländske kaptenen hundra pund, och du skall ge honom hundra till då han sätter er i land i Queenstown. Jag skall skaffa dig pengarna.»

»Nej, nej, jag har fullt upp med egna», sade Gell och visade sedelbunten, som hans far givit honom.

»Har din far givit dig det där?»

»Ja, att resa till Amerika på.»

Stowells ansikte lågade av ett slags vidskeplig hänförelse. Mer än någonsin var han nu säker på att han gjorde rätt, att himmelska makter ledde honom. Men han fortfor att vara listig som en brottsling.

»Jag måste träffa dig igen i morgon kväll på något hemligt ställe. Var skall det bli?»

»Varför inte hos misserna Brown i Derby Haven? De hålla munnen. De stå i tacksamhetsskuld till mig.»

»Det är bra. Klockan åtta söndag kväll», sade Stowell och reste sig för att gå.

»En sådan god människa» . . . började Gell åter, men Stowell såg på honom och han tystnade.

Rätten måste vänta på domaren. Då han kom med en plåsterlapp på sin kind berättade han för Joshua Scarff att han råkat stöta ansiktet mot en gasarm och hade måst gå till ett apotek för att få såret behandlat.

Det var ett invecklat mål han hade att handlägga den dagen, men de tjänstgörande advokaterna sade att han aldrig förr varit så kallblodig, klar och behärskad.

»När allt kommer omkring visste nog guvernören vad han gjorde», sade de sins emellan.

På lördagskvällen smög sig Gell efter ett förstulet besök på ölstugan vid hamnen genom bakgatorna till järnvägsstationen och hoppade upp på det sista tåget norrut just som det rullade bort.

Han for hem för att ta avsked av sin mor — icke med ord, ty han hade intet hopp att få tala med henne, men med ögon och hjärta. Om han blott kunde få se henne ett ögonblick innan han lämnade ön!

Det var sent då han kom till vägen som ledde till faderns hus, och kvällen var mörk, ty det var nedan.

Slutligen avtecknade huset sig mot den mörka himlen. Det lyste icke i något fönster — familjen hade gått till sängs. Men Alick var född där, och han trodde att han kunde hitta vägen i blindo.

En stund smög han omkring och försökte urskilja matsalsfönstret, ty han visste att hans mor brukade sitta där inne framför brasan. Han fann det slutligen, men då han tittade in genom en springa i persiennerna såg han endast det svaga skimret av de slocknande glöden.

Medan han smög omkring i mörkret hade han ej dämpat sina steg tillräckligt, och nu började en hund skälla där inne. Det var hans egen hund Mona, och han kom ihåg att då han var gosse hade han köpt henne av en bonde för fem shillings, och då han bar hem henne i sina armar hade hon slickat hans hand.

Hunden hade väckt hela huset, och genom trappfönstret såg han nu sina systrar i farstun, i nattdräkt och papiljotter. De buro ljus i handen och sågo förskräckta ut.

Sedan slogs ett fönster upp och hans far röt ut i mörkret:

»Vem är det?»

Med en rysning vände Alick om och rusade bort, och han gjorde den reflexionen att han jagats bort från sitt barndomshem som en tjuv.

TRETTIOSJUNDE KAPITLET.

FLYKTEN.

1.

Följande dag var söndag. Det var en kylig dag och dim mor drevo in från havet.

På morgonen gick Stowell till kyrkan. På eftermiddagen satt han i biblioteket och läste i många böcker historier om hur fångar rymt ur fängelset. Han fann att vid nästan alla misslyckade försök hade slumpen spelat en roll i sista stunden, och han föresatte sig att förebygga alla hindrande omständigheter.

Inemot kvällen lät han bilen köra fram och sade till Janet att icke sitta uppe och vänta på honom. Hon hade fört fram Fenellas hälsning (»bed honom komma tillbaka till mig»), och hon trodde att hon visste vart han ämnade sig. Han for till guvernörresidenset. Den hederliga gamla själen var innerligt glad.

»Jag låter piazzadörren stå olåst», sade hon då han körde in mellan trädens rörliga skuggor.

Då han kom till Castletown hade dimman blivit tätare. Kastellets massiva torn såg vidunderligt stort och skräckinjagande ut mot den mörka himlen, och mistluren i fyren på Langness dånade taktmässigt och melankoliskt över det i mörker insvepta havet.

Då han kom till en ruin av en villa utmed vägen körde han in där med sin bil och gick sedan in i staden.

Det lilla samhället hade förr varit öns huvudstad och hade ännu kvar många gamla spår därav. Det fanns inga lyktor på gatorna, vilka alltså voro mörka. Det lyste endast i några av husen, ty de mindre barnen lågo redan i sina sängar, och deras föräldrar troppade av till kyrkan eller kapellet.

Kyrkklockorna ringde. Utom ringningen och ljudet av fotgängares steg i mörkret bredvid honom hörde Stowell endast den avlägsna mistluren. Allt gynnade hans planer. »Det är försynens vilja», sade han till sig själv.

Men han märkte att han dämpade sina steg och sökte undandra sig uppmärksamhet. Han gick de minst trafikerade gatorna för att kunna gå fort och ej bli igenkänd, men i en smal gränd som gick utmed kastellet nödgade en bedrövlig syn honom att stanna.

En äldre kvinna, nästan i nattdräkt, barfotad och med sitt långa gråa hår upplöst, låg på knä på stenläggningen och bad.

»O Herre, såsom Du sände Din ängel att hämta Petrus ur fängelset, så sänd honom nu att befria min stackars flicka ur kastellet.»

Vid det svaga ljusskenet från ett fönster såg Stowell vem den stackars kvinnan var. Det var mrs Collister. Mot sin vilja måste han föra henne därifrån.

»Kom, mor», sade han och reste upp henne.

Hon såg honom förskräckt i ansiktet och lät leda bort sig som ett barn. En grupp pojkar och flickor som hade samlats omkring henne sade honom var hon bodde och att hon var till mor kvinnan som skulle bli hängd i morgon.

Folket som hon bodde hos, en man och en kvinna, kom rusande och sade att hon hade legat i sin säng, medan de gingo ut på gården i ett ärende, och då de kommo tillbaka till köket saknade de henne.

Om några ögonblick voro de alla vid den öppna dörren till huset, ett litet stycke nedåt gatan, där det stod en brinnande lampa på bordet.

Då Stowell kände ljusskenet i sitt ansikte sade han godnatt och skyndade bort, men mannen och hans hustru hade sett honom.

»Det måste vara den unge domaren», sade mannen.

»Det var hans far», sade mrs Collister.

»Hans far är ju död», sade hustrun.

»Det var hans far, säger jag», sade mrs Collister och de sade ej emot henne.

Ännu ringde kyrkklockorna, mistluren vrålade och Stowell smög sig med lätta steg genom den lilla stadens mörka gator. Han gick förbi det nya metodistkapellet, där kyrkvaktarens mörka skepnad avtecknade sig mot förstugans kulörta glasrutor, kasärnen där en skiltvakt gick av och an utanför och några soldater i röda uniformer sutto inne i ett kalt rum och rökte och spelade kort. Torget upplystes av ljusen inne i kyrkan, och församlingsbornas mörka gestalter strömmade in genom portalen.

Slutligen kom han ner till kajen där det luktade salt och tjära. »Dan O'Connell» låg nedanför kastellporten med ångan uppe och kaptenen stod vid landgången och rökte.

»Allt väl, kapten?»

Allt väl.»

»Är dimman till hinders?»

»Inte ett dugg.»

»Var är hamnmästaren?»

»I kyrkan med sin hustru, men jag skall äta kväll med honom efter gudstjänsten och dricka om med honom.»

»Och fångknekten?»

»Plakat full på »Mans Vapen', sir.»

Nu hördes dova hammarslag inifrån kastellet. Stowell ryste.

»Ge de sig av i tid?»

»De ska fara med sista tåget.»

»Signalerar ni då ångbåten går?»

»Ja visst.»

Då Stowell for över gångbron bakom kyrkan hörde han församlingen sjunga den första psalmen (»Närmare, Gud, till dig») och trodde sig veta ämnet för predikan. Mistlurens melankoliska dån hördes över havets brus, och blänkfyren glimmade ute på Langness.

En kvart därefter var han i Derby Haven. De flesta husen i den lilla orten voro mörka, men ett fönster var svagt upplyst. Stowell knackade på det och Gell öppnade dörren.

I två timmar sutto de tillsammans i de gamla damernas kvava förmak och samtalade viskande. Stowell gav Gell sina sista instruktioner.

»Du kommer ihåg att kastellet har två ingångar?»

»Ja.»

»Precis klockan elva, just som klockan har slutat slå, ringer du på den stora porten och går sedan omkring till domarenas ingång.»

»Ja.»

»Någon öppnar porten. Det är gevaldigern. Om han ropar, svarar du inte.»

»Nej.»

»Så snart han har stängt den stora porten öppnas den lilla och Bessie föres ut till dig.»

»Jaså?»

»Det är allt. Resten vet du.»

Sedan blev det en kylig tystnad, helt olik den varma i går. Bägge tänkte på det ohyggliga som hade kommit emellan dem och som ingendera vågade antyda. Slutligen tog Gell upp något ur fickan och sade.

»Jag är skyldig dig pengar.»

»Nej, visst inte. Kom ihåg lånevillkoren.»

»Tag det här åtminstone», sade Gell och räckte Stowell ett förseglat kuvert.

Sedan blev det en ny lång tystnad, och sedan sade Gell med tjock röst:

»Då vi ha kommit tillräckligt långt bort skall jag skriva.»

»Nej, nej.»

»Menar du att jag aldrig skall skriva till dig?»

»Aldrig.»

»Men jag vill . . . jag måste . . .»

»Var inte tokig, människa. Förstår du inte att det inte går för sig?»

Det blev en paus.

»Victor», sade Gell, »det är det första ovänliga ord du någonsin har sagt till mig.»

»Det skall bli det sista.»

Tidevattnets plaskande mot strandens stenar, mistlurens entoniga tjut och klockans pickande på kaminhyllan voro de enda ljud de hörde utom deras egna flämtande andetag.

De bägge männen betraktade ömsom urtavlans visare och golvmattans mönster. Några minuter före tio reste Stowell sig och sade:

»Jag måste gå nu.»

»Jag följer med dig ett stycke», sade Gell.

De gingo sida vid sida i dimman tills de kommo till ruinerna av Hango Hill (där Alick för längesedan haft sin dust med stadsborna) och voro helt nära King William's College.

»Det är bäst att du vänder om nu», sade Stowell. »Man får inte se oss tillsammans.»

De stodo ett ögonblick utan att tala. Klockan i skolans torn slog tio. Själva skolan låg mörk. Där låg nu en annan generation gossar och sov.

»Nu måste vi väl säga adjö till varandra», sade Gell.

Stowell svarade icke, men han fattade Gells hand och det blev en lång handtryckning. Sedan skildes de, Stowell gick mot staden och Gell vände om till Derby Haven. De hade gått några steg då Gell stannade och ropade:

»Vic!»

»Vad är det?»

Det blev en paus och sedan sade Gell med tjock röst:

»Ingenting. Adjö!»

Och så skildes de.

Högljutt skratt och en röst med irländsk brytning hördes från ett hus vid hamnen med nedfälld gardin men halvöppen lättruta. Kyrkan var mörk och torget tomt, man hörde blott skiltvaktens taktmässiga steg.

Men då Stowell gick över torget hörde han lätta steg och såg i den tjocka luften en otydlig kvinnogestalt komma från kastellhållet och gå mot hotellet på andra sidan.

Han stod stilla tills hon gått förbi, och då hotelldörren öppnades vid hennes ringning och ljuset inifrån strömmade ut över henne såg han vem hon var.

Det var Fenella. Stowell förstod. Hon hade kommit från den dödsdömdas cell och sov i Castletown den natten för att kunna vara hos henne på morgonen.

»Ja, vänta! Vänta bara!»

Trots sin övertygelse att Försynen stod på hans sida gick han försiktigare än någonsin nedåt kajen.

Det bolmade nu väldigt ur den irländska skorstenen, och på fördäck hördes några svärjande besättningskarlar. För resten var allt stilla.

Stowell såg sig omkring och lyssnade ett ögonblick. Sedan gick han till domarens ingång, ringde och hörde klockan genljuda där inne mot murarna.

»Jaså, är det ni, herr domare? Ni kommer för att hämta miss Stanley? Hon har nyss gått.»

»Jag vet det. Jag såg henne. Är ni ensam, mr Vondy?»

»Ja, alldeles ensam. Det är skamligt — kvällen före en avrättning till på köpet! Willie Shimmin, den fyllkajan, gick sin väg klockan fyra och har inte kommit tillbaka än. Jag kan slå vad om att jag kommer att få vara ensam ända tills fängelsedirektören, poliskommissarien och långa Duggie Taggart komma klockan sex i morgon bittida.»

»Hur är en fånge i kväll, mr Vondy?»

»Förvånande lugn.»

»Väntar hon fortfarande benådning?»

»Ja, det gör hon, stackars tös, och lyssnar efter mr Gells steg. Nu tror hon att han skall komma på morgonen. ‚Någonting säger mig att han kommer i daggryningen', säger hon och därför har hon kunnat somna.»

De hade kommit till vaktrummet, där det brann en brasa och en gammal karmstol av ek (fordom tronstol för kungarna på Man) hade flyttats fram till elden.

»Jaså, hon har somnat? Men jag måste träffa henne. Jag har något att säga henne.»

»Benådningen? Har den kommit?»

»Inte än, men ett telegram kan komma från London vilket ögonblick som helst.»

»Nej, vad säger ni?»

»Ge mig er nyckel och sitt här och ät er kvällsvard (en kastrull puttrade på spishällen), och om ni hör klockan så gå genast till porten.»

»Det skall jag göra, sir.»

Vid ändan av en lång korridor stannade Stowell utanför en cell, på vars dörr det satt ett anslag: »Elizabeth Corteen. Barnamord. Dödsstraff.» Han tittade in genom gallret. I den skumma belysningen såg han fången ligga på träbritsen under den bruna fängelsefilten. Han öppnade tyst dörren och stängde den efter sig.

»Bessie!»

Det hade knappt varit mer än en viskning, men Bessie hörde den genom sömnens töcken. Hon ropade till, sprang upp och sade sedan i halvmörkret med ett hänryckt tonfall:

»Jaså, du är redan här! Jag visste att du skulle komma.»

Men i nästa ögonblick, då hon såg vem den besökande var, stirrade hon på honom med vidöppna ögon och for ut:

»Jaså, det är ni? Vad har ni här att göra? Kommer ni bara för att tala om att jag skall dö i morgon bittida?»

Stowell stod där med nedböjt huvud och kände sig som en anklagad inför domaren. Sedan sade han:

»Ni skall inte dö, Bessie.»

Hon flämtade till och tryckte händerna mot bröstet.

»Menar ni att jag är . . .»

»Ni är benådad och skall ögonblickligen lämna fängelset.»

Bessie stod tyst en lång stund och andades häftigt.

»Är det sant? Riktigt sant?»

»Riktigt sant.»

Det ligger något barnsligt i en plötslig glädje. Bessie sjönk ner på britsen, slog ihop händerna som ett barn och sade:

»Jag förstår nu alltsammans, och det har varit alldeles som jag trodde först. Ni skrev ett brev till kungen och han har benådat mig. Lagen är hård, men kungen är så ömsint. ‚Stackars flicka', tänkte han, ‚det var inte hennes mening att ta livet av barnet, åtminstone inte sedan det blev fött'.»

Hennes ögon, som glittrat, blevo plötsligt allvarliga, hon såg uppåt, knäppte händerna framför ansiktet och började bedja.

»O Gud, jag har inte varit någon bra människa och jag vet inte hur jag skall bedja rätt, men» . . . och sedan kom en ström av ord för heliga att nedskrivas.

Då hon hade slutat sin bön sade hon:

»Men ni har varit snäll, och jag har förolämpat er! Sådan blir man då man har det svårt. Vill ni förlåta mig?»

Hennes ansikte lyste upp och hon fortfor att tala, mera till sig själv än till Stowell.

»Sade ni att jag skulle lämna fängelset genast? Det vill säga tidigt på morgonen? Jag vill gå till mor. Hon bor hos något metodistfolk vid Quay Lane. Stackars mor, hon kan nog inte förstå att det är sant. Vi ska fara hem med första tåget.»

Då hon tänkte på hemmet kände hon en viss skadeglädje över att hon nu triumferade över sina fiender.

»Dan Baldromma måste hålla käften nu. Och de där otäcka Skillicornes ska aldrig mer kunna se folk i synen.

Och konstapel Cain måste skaffa sig ett annat distrikt, och de oförskämda jäntorna som bligade på mig vid Douglas' station — de ska inte bli så morska hädanefter.»

Men kärlek var den leende bakgrunden för hennes tankar.

»Alick får veta det nu, inte sant? Jag skrev till honom, men han har inte svarat. Kanske hans systrar hindrade honom — de ha alltid skällt på mig inför honom. Stackars Alick! Han kommer att förlåta mig — det vet jag att han gör. Det var för Alicks skull jag gjorde det. Och tänk bara! Kanske om söndag, då det är mycket folk ute, ska vi gå utför Parliament Street tillsammans! Jag arm i arm med Alick, och ingen kan säga ett ord emot det nu då kungen har benådat mig!»

Stowell vågade knappt se på flickan. Han kunde ej säga något på en lång stund. Men slutligen tvingade han sig till att säga henne att hon inte skulle fara hem. Ett villkor för hennes benådning var att hon skulle lämna ön.

»Lämna ön?»

»Ja, det ligger en ångare i hamnen, och med den skall ni fara i natt.»

»I natt?»

»Ja, till Irland och därifrån med en annan ångare till New York.»

»Till New York?»

Ja, men Alick följer med er. Jag har nyss skilts från honom. Vi ha arrangerat allting.»

Hon såg forskande in i hans upprörda ansikte, och glädjen i hennes eget försvann.

»Talar ni sanning nu?» sade hon. »Är jag verkligen benådad? Eller vill ni bara hjälpa mig att fly?»

Han låtsades skratta, men det var ett ihåligt skratt.

»En sådan idé! En domare som hjälper en fånge att rymma! Vem skulle tro på något sådant?»

»Nej, folk skulle inte tro på något sådant, inte sant?» sade hon och hennes ögon började åter lysa.

»Klockan elva ringer det vid stora porten», sade Stowell. »Det är Alick som kommer och hämtar er. Då tar jag er hand och för er ner till honom.

»Å, så lyckliga vi ska bli!» sade hon. »Vi ska väl fara långt bort, där ingen vet vad som har hänt här?»

»Ja, men ni måste vara tyst medan vi gå ut och inte säga ett ord till någon.»

»Men mr Vondy — han har varit så snäll — jag kan väl få stanna och tacka honom?»

»Han är inte tillstädes. Jag skall föra fram edra hälsningar.»

»Men mor — om jag skall fara så långt måste jag säga adjö till henne.»

»Nej, tyvärr — ångbåten går genast.»

Hon fixerade honom åter och sade sedan med höjd röst:

»Ni narrar mig, mr Stowell. Jag är inte benådad. Ni hjälper mig att rymma.»

»Tyst!»

Men hon utbrast, fortfarande med hög röst:

»Ljug inte för mig längre. Säg mig sanningen.»

Han tvekade ett ögonblick och sade henne sedan allt. Ja, han hjälpte henne att rymma. Han hade försökt utverka benådning för henne men misslyckats, och därför hade han beslutat att återge henne friheten.

Medan hon lyssnade till hans upprörda röst kom det en egendomlig förnimmelse över henne. I flera dagar hade hon tyckt att hon hatade denne man, och nu vaknade inom henne en varm känsla från gångna tider.

»Men ni då?» sade hon.

»Jag reder mig nog», svarade han.

»Men om något blir känt sedan Alick och jag ha rest . . .»

»Ingenting skall bli känt.»

»Men om det blir det och ni råkar illa ut . . .»

»Bessie», sade Stowell med flämtande andedräkt, »jag handlade mycket illa mot er för ett år sedan . . .»

»Nej, det var lika mycket mitt fel som ert. Jag har bett och bett om förlåtelse, men hellre än att rymma nu och lämna er i sticket . . . nej, jag far inte.»

Det blev ett ögonblicks orolig tystnad, och sedan sade Stowell:

»Alick väntar på er utanför, Bessie. Han är beredd att offra allt i världen för er skull. Ämnar ni krossa hans hjärta i sista ögonblicket?»

»Jag kan ju inte! Jag kan inte! Jag vill inte! Och det skall inte ske. Mr Vondy! Mr Von —»

»Var tyst! Var tyst!»

Hon hade försökt komma till dörren, men han slog armarna om henne, och lade handen över hennes mun för att kväva hennes rop. Då hon ej kunde skrika, stönade hon, och nu försökte han lirka med henne.

»Seså, lita nu på mig! Jag vet vad jag gör. Lugna er och grip er an! Klockan är snart elva. Nu måste ni gå ner till porten. Kom med och var modig!»

Men hennes ögon hade fallit igen, och i den matta belysningen från dörrgluggen såg han att hon svimmat.

»Bessie! Bessie!» viskade han, men hon låg maktlös i hans armar.

Ett ögonblick var han förbryllad. Av alla tillfälligheter som kunde hindra framgången var detta den enda han icke hade beräknat. Men hans intelligens, som arbetade med blixtens snabbhet, såg i nästa ögonblick en ny utväg.

»Ja, det blir bäst», tänkte han, och sedan han lagt ner den sanslösa på britsen skyndade han tillbaka till gevaldigern.

2.

»Mr Vondy! Mr Vondy! Er fånge är sjuk.»

Gevaldigern som hade somnat efter kvällsmaten reste sig med svårighet.

»Å, herre Gud! Och doktorn bor i andra ändan av staden!»

»Bry er inte om doktor. Konjak! Fort!»

»Det finns inte en droppe i hela kastellet.»

»Jo, det finns en butelj i mitt rum. Tag de här (han lämnade honom en nyckelknippa) och gå efter den.»

»Var står den, sir?»

»Det vet jag inte. Det minns jag inte. Sök överallt — i alla lådor, i alla skåp.»

»Ja.»

»Kom inte tillbaka utan den.»

»Nej, då . . .» Och ännu omtöcknad av sömnen tog gevaldigern lyktan från bordet och stultade i väg.

Stowell lyssnade efter den gamle mannens steg tills de hade dött bort.

»Nu får jag mera tid», tänkte han — han hade skickat bort gevaldigern i ett omöjligt ärende.

Klockan fattades fem minuter i elva. Han återvände till cellen, tog Bessie i sina armar och bar ut henne ur fängelset. Först kände han lika litet hennes tyngd som han känt fårets tyngd den där gången uppe i berget.

Men utanför var det mycket mörkt, och för varje osäkert steg blev hans börda tyngre. På den öppna platsen mellan huvudbyggnaden och de yttre murarna låg dimman tjock och han kunde nätt och jämnt se var han satte foten.

På vindbryggan kunde han ej dämpa ljudet av sina steg, men sedan försökte han gå där det växte ogräs mellan stenhällarna på gården så att ingen skulle höra honom. Det enda man hörde var suset i ångarens skorsten, tidevattnets klunkande i hamnen, havets brus ute på redden och mistlurens entoniga läten.

Han styrde kurs mot domarens privata ingång utan annan vägledning än ljusskenet från dörren till domarens rum, som gevaldigern i sin brådska hade lämnat öppen. Då han gick förbi denna dörr hörde han att lådor hastigt drogos ut och skötos igen. Kvinnans tyngd i hans armar var nästan olidlig.

Ett ögonblick såg han de otydliga konturerna av något vitt som snickrarna hade rest mot muren. Han ryste och gick vidare.

Den fuktiga luften var kylig och den väckte Bessie. I början andades hon tungt, och sedan uppgav hon det återkommande medvetandets svaga, oartikulerade ljud som alls icke låta som om de komma från en människas läppar.

»Mr Von — — Mr Von — —»

Som båda armarna voro upptagna måste Stowell trycka flickans mun mot sitt bröst för att kväva hennes rop. De upphörde, och hon svimmade igen.

Hans börda var nu rent av fruktansvärd. Med ett förtvivlat uppbjudande av hela sin muskelstyrka kämpade han sig framåt. Slutligen kom han till domareingången. Den var, som han visste, icke allenast stängd med låset till vilken han hade nyckel i sin västficka, utan också med tre långa riglar. Med den sanslösa flickan i sina armar kunde han nätt och jämt öppna. Till sist lyckades det. Han såg ett blekt ansikte där utanför. Det var Gells.

»Tag henne — hon har svimmat.» Det var allt vad som sades.

Gell tog flämtande Bessie i sina armar och bar henne tvärsöver kajen. Stowell såg efter honom tills han kom till landgången, men sedan dolde dimman honom. Han hörde Gell gå över däcket och sedan med tunga steg klättra utför kajuttrappan.

Stowell stängde domaredörren och riglade den och återvände sedan till fängelset. Han höll sig åter på gräset och ansträngde sig att gå tyst.

Då han kom till vindbryggan såg han sig om och lyssnade. Ännu hörde han lådor dras ut och skjutas igen. Ångarens skorsten spydde fortfarande ut osynlig rök prickad av gnistor från maskinen. Tidevattnet klunkade ännu i hamnen, havet brusade ute på redden och mistluren vrålade på Langness. För resten var allt mörkt och tyst.

Så slog klockan elva i tornet. Vartenda slag träffade den tjocka luften som en stöt av en madrasserad hammare.

3.

Fem minuter gingo.

Stowell hade återvänt till cellen, ordnat de bruna filtarna på britsen så att de i den skumma belysningen sågo ut som en människokropp och satt nu i karmstolen framför elden i vaktrummet. Ännu var ej hans arbete avslutat och han lyssnade efter alla ljud utifrån. Ända tills ångaren hade avgått måste han stanna kvar i kastellet för att vakta gevaldigern. Han var mer än någonsin övertygad om att han gick Guds ärenden, men han betedde sig fortfarande som en brottsling.

Steg nalkades. Gevaldigern inträdde och torkade sig i pannan.»

»Jag kan inte hitta den, herr domare, och jag har sökt överallt.»

»Det gör det samma, mr Vondy. Fången hämtade sig från sitt anfall och sover nu lugnt.»

»Sover hon? Jag skall gå och se på henne.»

»Nej, gör inte det! Jag menar, gå inte in i cellen och stör henne.»

»Nej, det skall jag inte göra, sir», sade gevaldigern som redan var ute i korridoren.

Stowell lyssnade i spänning. Nu kom gevaldigern tillbaka.

»Ja, hon sover ganska tungt. Märkvärdigt att de kunna sova den sista natten. Det är kanske på grund av något som ni har berättat henne. Har telegrammet kommit?»

»Nej, och nu kommer det inte. Klockan elva, sade de. Om det inte hade kommit då, skulle jag inte vänta det.»

»Stackars tös! Det blir en förskräckelse då Duggie Taggart kommer på morgonen. Jag vill inte svära på att det inte är en död kvinna vi då få bära ut ur cellen, sir.»

»Nej, det vill jag inte heller jag svära på.»

Han sökte hitta på någon förevändning att stanna kvar.

»Det blir väldigt kallt att fara hem. Kan ni inte koka mig en kopp kaffe?»

»Gärna, sir», sade gevaldigern. Och medan den gamle mannen rörde om i glöden och satte på kaffepannan, lyckades Stowell (som hela tiden lyssnade efter den irländske kaptenens rotvälska och den halvfulle hamnmästarens grötiga utgjutelser) förmå gevaldigern att berätta om den tiden då han tjänade på Ballamoar.

»Det var för trettio år sedan då jag var kusk på Ballamoar på ‚utländskans' tid — ett obeskrivligt snällt fruntimmer var hon, er mor, sir.»

»Pass på med båtshaken, karlar!» Svängbron höll på att öppnas; ångaren skulle avgå trots tjockan.

»Jag brukade köra för henne om förmiddagarna, och alltid hette det: ‚Tack mr Vondy! En härlig åktur, mr Vondy!' Nobel i varenda tum sir!»

»Loss föröver!» — kaptenen stod på kommandobryggan.

»Vi hade ett ungt irländskt sto på den tiden, sir, och då vi voro på hemvägen en förmiddag under skördetiden, inte mer än en månad innan ni föddes, sir, satte Illiam Christian (han var alltid en dumskalle) sin nya skördemaskin i gång utmed landsvägen just som vi foro förbi, och stoet skenade.»

»Varför halar ni inte in den där ändan i aktern? Vill ni jag skall komma ner och vräka er överbord?» — det susade ej längre i skorstenen, och propellern plaskade.

»Jag var en ganska stark ung karl på den tiden, mr Stowell, och om stoet låg åt så höll jag också i och drog, tills en av tömmarna sprang för mig och jag slungades ner från kuskbocken.»

»Sakta och vackert!» — ångaren gled genom broöppningen.

»Men jag släppte inte taget. Kommer aldrig i fråga! Jag höll fast som en galning, fast jag slängde och for på vägen som en kork i en vattenvirvel.»

»Halv maskin!» — ångaren sköt ut på öppet vatten.

»Till sist fick jag bukt med henne, sir, och då vi kom fram till Ballamoars grindar pustade hon som en blåsbälg och svettades förskräckligt, men lugn var hon som ett lamm.»

»Full fart framåt!»

»Jag var sönderriven och sluskig som en fågelskrämma, och frun var blek som döden, men inte en skråma hade hon, Gud ske lov!»

»All right!»

»Domaren hade hört henne galoppera och han kom rusande utför allén i nattrock och tofflor, darrande som ett asplöv. Och när han såg att lilla frun inte hade tagit någon skada, sa' han: ‚Mr Vondy', sa' han med tårar i ögonen, ‚det här skall jag aldrig glömma, mr Vondy', sa' han.»

»Och det gjorde han inte heller?»

»Nej då. Å, han var en stor man, gamle domaren. Väldigt styv i nacken, men ordhållig som ingen annan. Och när den här platsen blev ledig rekommenderade han mig till den.»

Skärpande sin hörsel till det yttersta väntade Stowell på signalen som skulle underrätta honom att ångaren kommit ett stycke ut.

»Er ställföreträdare här hette ju Crow?»

»Jaha. Enögda Crow kallade vi honom. Han var båtsman på »Victory», och då hans kapten Nelson fick slag nere i kajutan tog han emot honom i sina armar. »Skall jag dö, Crow?» sa' Nelson. ‚Det är bäst att fråga doktorn om det, sir', sa Crow.»

Nu hördes en lång gäll signal på avstånd. Stowell sprang upp och skrattade — ångaren var i säkerhet.

»Han var en äkta manskman, ser ni. Ville inte säga mer än han kunde stå för.»

Sedan slog han gevaldigern på axeln och sade:

»Jaså, ni har varit här i trettio år, gamle vän?»

»Så ungefär.»

»Men ni skulle inte få stanna här i trettio timmar till, om jag talade om för guvernören vad ni har gjort i kväll.»

»Hur så? Vad har jag gjort?»

»Lämnat en dödsdömd fånge utan uppsikt och utan att komma ihåg att stänga in henne och ta nycklarna» — och han kastade cellnycklarna på bordet.

»Ja, herre Gud, det tänkte jag inte på. Men det var ni själv, sir, som skickade bort mig, och ni skvallrar nog inte.»

»Nej, gamle vän. Men hör på. Ingen på ön vet att jag har försökt få er fånge benådad, och nu då det inte lyckades är det bäst att ingen får veta det. Ni säger väl inte för någon att jag har varit här i kväll?»

»Inte ett ord, sir. Men ni har gjort ert bästa för den stackars tösen, och Vår herre skall belöna er.»

Icke förr än Stowell lämnat kastellet kom han att tänka på att vad som än hände på morgonen skulle gevaldigern säkert bli avskedad.

»Jag måste hitta på någon ersättning åt honom», tänkte han.

4.

Kajen var öde och platsen där kustångaren legat var tom, men i sin feberaktiga iver gick Stowell ut till pirens ända för att övertyga sig att fartyget var borta.

Dimman hade nu lättat litet, mistluren blåste ej längre och ute på det mörka havet kunde han nätt och jämnt urskilja den ännu mörkare ångarens skrov som höll på att sticka ut ur viken. Längre bort såg han Langness' blänkfyr som sköt ut röda strålar över himlen som andedräkten från ett eldgap. Nattluften var ännu kall, men han var svettig i pannan.

Nu skulle Bessie vakna till sans. »Var är jag?» skulle hon säga. Och sedan skulle hon höra maskinens dunk och vattnets skvalpande och se Alick vid sin sida.

Ett ögonblick förlorade han fartygets akterlykta ur sikte (det drev tjocka över havet) och hans oro blev pinsam, men den dök upp bortom fyren och då lugnade han sig igen. Ja, ångaren hade nordlig kurs.

Han återvände till staden. I den glesnande dimman såg allting fruktansvärt stort och skräckinjagande ut. Han gick långsamt för att ej dra uppmärksamheten till sig. Då han gick genom de smala gatorna voro nästan alla hus mörka. Det lyste endast i ett par tre fönster, och från ett av dem som stod halvöppet hörde han ett sjukt barns skrik.

Men i en slingrande gränd nedanför kastellet var hela nedervåningen i ett hus upplyst, och han hörde sorl av många röster. Han kände igen att det var det hus där han hade lämnat mrs Collister, och han förstod vad som stod på. Hennes fromma vänner höllo bön vid hennes säng i köket för att trösta henne. En man bad och många kvinnor ropade svar i korus.

»Fräls synderskan, o Herre!» (Halleluja!) »I natt är hon i fängelse, men visa henne att himlens gyllene portar alltid stå öppna!» (Halleluja!) »Kom ihåg Din tjänarinna, hennes mor!» (Ack ja, kom ihåg henne!) »Hennes själ vandrar över vreda böljor!» (Ja, det gör den, Herre!) »Räck ut Din hand som Du gjorde till Petrus och låt henne icke sjunka!»

Utanför staden kände Stowell sig frestad att springa. Han fann sin bil där han hade lämnat den och sköt ut den på vägen. Medan han tände sin lykta tyckte han att han hörde buller från kastellet. Var rymningen upptäckt? Han lyssnade efter några tecken till oro, men hörde ingenting.

Kastellklockan slog tolv. Tjockan var nu nästan borta, och då han vände sig om såg han den dystra och skräckinjagande fästningen resa sig över den sovande staden. Några stjärnor tindrade över den.

Allt var lugnt. Den dödsdömda hade kommit undan från Castle Rushen. Ingenting förrådde att han själv varit där.

Med en sista blick tillbaka satte han bilen i rörelse och den rullade bort med honom.

TRETTIOÅTTONDE KAPITLET.

SYNDEN BEGRAVEN.

1.

Nära tre timmar därefter var Stowell vid Point of Ayre, där öns huvud speglar sig i havet. Lämnande bilen där landsvägen slutade gick han över den gräsbevuxna slätten till det ställe där den höga, vita, brungördlade fyren avtecknar sig mot havet och himlen. Fyrvaktaren, som just hade släckt sin lampa då han såg domaren komma, gick ner för att möta honom.

»Får jag gå upp i lamphuset, fyrvaktare? Jag har alltid velat se solen gå upp härifrån.»

»Med nöje, herr domare», sade fyrvaktaren och gick före uppför spiraltrappan, genom fyrrummet med sina slipade glasväggar ut på det med järnräcke försedda galleriet.

En dryg halvtimme gick Stowell fram och tillbaka här. Det kändes som om han stått i fören på ett stort skepp mot vars sidor havet bröt sig i vitt skum. Långt nere i djupet dånade vågorna; sjöfåglar skriade i luften; himlen i öster rodnade; dagen gick fram över vattnet och sopade nattens släpande manteltrasor framför sig, och havet sjöng sin morgonpsalm.

Skärpande sin blick såg han slutligen i söder vad han kommit dit för att se — en ångare med röd och svart skorsten. Hejdad av tjockan under de mörka timmarna sköt den nu full fart.

Det kändes smärtsamt att tänka på att det var den sista skymten han såg av de två som voro ombord, men det låg också en oändlig glädje i den tanken. De voro förenade, lyckliga, trygga, och han hade utplånat sin synd mot dem.

Han iakttog fartyget där det gick. Det krängde litet då det mötte motströmmen vid udden. Men nu var det ute i Kanalen, nu styrde det kurs mot Gallowayudden, nu försvann det i nordens töcken och tycktes glida bort till en annan planet.

Halv fyra satt Stowell åter i sin bil. Nu kunde han fara hem med lugnare hjärta och tryggare samvete. Det var en vacker morgon. Solen hade gått upp. Den sände sina sneda strålar över hans axlar då han for fram på den gräsbevuxna vägen utmed nordvästkusten och havet sjöng och dansade bredvid honom över den gula sandbottnen. Lammen bräkte på fälten och lärkorna jublade högt i sky.

En sådan lättnad! En sådan glädje! Hans bil rusade framåt — förbi Lhen, Nappin, Jurbys gamla kyrka med sitt fyrkantiga torn på klippbranten — den flög fortare än han själv visste, allt fortare och fortare, som ett bevingat väsen, så att själva vägen tycktes rusa emot honom med svindlande fart och häckar, träd och sovande bondgårdar voro stadda på flykt, och slutligen stannade den vid Ballamoars grindar.

Åter hemma!

Då han saktade farten och körde uppför allén ropade råkorna i de höga almarna och sångfåglarna sjöngo i buskarna. Så tyst som möjligt satte han in bilen i garaget och smög sig in i huset.

Rullgardinerna voro nedfällda och i rummen bredde sig en matt gul dager, liksom solsken bakom slutna ögonlock. Farfars klocka ute i trappavsatsen slog fyra. Endast fyra timmar sedan han lämnade Castletown!

Pigorna voro ännu icke i rörelse, och han gick uppför trappan på tå i hopp att komma obemärkt upp på sitt rum,

men då han gick förbi Janets dörr ropade hon på honom.

»Är det du, Victor?»

Han svarade: »Ja.»

»Så sent du kommer hem!»

»Väck mig inte på morgonen.»

I sitt sovrum fick han en förnimmelse av att de välbekanta föremålen sågo underliga ut — eller var det för att han kom tillbaka till dem som en annan människa? Han klädde hastigt av sig, gick till sängs och andades djupt. Allt var över. Bessie Collister var borta. Det var nästan omöjligt att man kunde spåra upp henne och föra henne tillbaka. Ett ohyggligt justitiemord hade förekommits. Honom hade det förunnats att hindra det. Och nu skulle han riktigt vila ut och sova utan drömmar.

Men under det dunkla halvt medvetna tillståndet innan sömnen kommer dök ett annat varmare och mera hemligt motiv upp för honom. Fenella! »Bed honom komma tillbaka till mig!» Nej, inte förr än han hade utplånat sitt felsteg. Men nu kunde han gå till henne! Han hade brutit ner bommen mellan dem. Han hade begravt sin synd i havet.

Gud vare tack! Gud vare tack!

Och sedan sova, sova djupt, och vakna till den nya svindlande lycksaliga dagen.

SJÄTTE BOKEN.

BOTGÖRINGEN.

TRETTIONIONDE KAPITLET.

FÖLJDERNA AV EN LÖGN.

1.

Då Fenella tidigt på morgonen vaknade på hotellet hörde hon utanför sitt fönster ett buller som påminde om en grund flods porlande över kiselstenar. Hon visste vad det var. Det var trampet av folket som kom i stora skaror för att stå utanför kastellets murar och följa visarnas långsamma gång, tills den svarta flaggan hissades på tornet och tillkännagav att Döden hade kommit och gått.

Då hon på slaget sex gick över salutorget på väg till kastellet var folkmassan i häftig rörelse, sprang av och ropade till varandra i ivrig ton.

»Är det sant?»

»Så påstås det.»

»Å, herre Gud —!»

Kastellporten var öppen och folket hade trängt sig in ända till vindbryggan. Fängelsedirektören kom hastigt ut och sade till dem att packa sig av.

»Ut med er! Ha ni kommit hit för att se en teaterpjäs? Och röka ni pipa till på köpet!»

Men utan att vänta för att se till att hans befallning åtlyddes rusade han bort och ropade till någon att han skulle gå och väcka upp dem på telegrafbyrån.

Gården var, då Fenella kom, mindre full med folk, men ändå rådde där stor uppståndelse. En rödögd man, som såg ut som om han nyss vaknat ur ett rus, gick av och an på måfå Det var Shimmin, fångknekten, men då Fenella frågade honom vad som hade hänt stirrade han slött och svarade icke. En mycket lång karl, med klädesmössa neddragen över öronen och med en nattsäck i handen, stod bredvid galgen. Det måste vara »långa Duggie Taggart», och då Fenella, rysande vid åsynen av mannen, gjorde honom samma fråga, ryckte han på axlarna och vände sig bort. Nedanför vindbryggan voro länsmannen och gevaldigern inbegripna i en häftig tvist.

»Jag vet ingenting, säger jag.»

»Då är ni en dumskalle och en idiot!»

Slutligen kommo två äldre män, fängelseprästen och doktorn, ner från domarenas trappa, och då fick Fenella veta hela sanningen, som hon delvis gissat. Den livdömda kvinnan hade rymt om natten. Det skulle ej bli någon avrättning den dagen.

Fylld av stridiga känslor erfor Fenella dock en oändlig lättnad. Hennes första tanke gällde Bessies mor, och hon vände om för att meddela henne nyheten.

Det lilla huset vid Quay Lane hade ännu sin dörr stängd, men genom köksfönstret, vars övre ruta stod halvöppen, hördes en psalm sjungen av trötta och hesa röster:

»Jesus, Du som älskar mig,
Låt mig fly intill Din barm.»

Fenella fick ej genast svar på sin knackning, men slutligen öppnades dörren av mannen i huset, i fiskaretröja och ännu sjungande.

Det lilla låga köket var fullt av folk, och den kvava luften där inne antydde att de hade hållit på med sina böner hela natten.

På en tältsäng vid den motsatta väggen låg mrs Collister i nattmössa, varunder långa testar av hennes gråa hår tittade fram, och vaggade med huvudet i takt efter melodien, medan hon med sina magra fingrar fumlade med en metodist-psalmbok som låg uppslagen framför henne på täcket.

Fenella som hyste ett varmt deltagande för den gamla modern i hennes sorg, trängde sig fram till sängfoten, men mrs Collister blev förskräckt då hon fick se henne, ty hon trodde att hon kom med sorgliga nyheter.

»Ha de narrat mig?» utbrast hon. »Klockan sju, sade de. Är det redan över?»

»Var lugn», sade Fenella, och sedan förde hon fram sitt ärende. Bessie hade flytt från Castle Rushen. Hon skulle inte dö i dag.

Det uppstod ett ögonblicks slö tystnad i rummet. Den gamla hade svårt för att fatta vad Fenella hade sagt. Med vattniga ögon såg hon sig omkring som för att be människorna hjälpa henne att förstå. Slutligen utropade en av dem:

»Ära vare Gud! Det är svaret på våra böner.»

Och sedan tycktes sanningen sänka sig över den stackars förvirrade hjärnan som en helande fläkt från himlen. Hon sträckte ut sina smala armar, fattade Fenellas händer och sade:

»Jag vet vem du är. Du är guvernörens dotter. Är det sant som du säger mig?»

»Ja visst.»

»Är min Bessie fri från fängelset?»

»Ja, och ingen vet vad som har blivit av henne.»

Den gamla uppgav ett vilt glädjerop.

»Liza! Liza Killy, vill du tro mig nu? Sa' jag dig inte att det var den gamla domaren själv som Herren har sänt för att befria mitt barn ur fängelset?»

En våg av nytt liv tycktes komma över henne; hon kastade av sig täcket, vältrade sig ur sängen och föll på knä för att bedja. Men hennes bön överröstades av hennes trosbröder vilka nu uppstämde en tacksägelsepsalm.

Fenella gick, och mannen och hustrun i huset följde henne till dörren.

»Vad var det hon sade om domaren?»

De berättade henne vad som hade hänt föregående natt — hur gumman hade sprungit ut på gatan och domaren fört henne tillbaka.

»Ä' ni säkra på att det var domaren?»

»Ja, så trodde vi då, men hon påstod hårdnackat att det var hans far som är död och begraven, och nu veta vi inte vilkendera det var.»

Sångarna sjöngo i triumferande ton:

»Förunderliga äro Herrans vägar,
Då sina underverk han gör.»

Fenella återvände till hotellet. Torget var fullt av folk som strömmade ut där från alla gator och gränder. Då hon kom in i sitt rum stängde hon dörren, drog ner rullgardinen, satte sig på sängen, betäckte ögonen med handen och försökte tänka ut vad som hade hänt.

Larmet utanför var som havets brus, och som havets brus var oron i hennes hjärna och hjärta.

Kunde det vara möjligt att Victor Stowell hade hjälpt Bessie Collister att rymma? Hon kom ihåg vad han hade sagt till hennes far — att om något försök gjordes att verkställa dödsdomen skulle han hindra det. Hon kom ihåg vad hon hade sagt till honom — att det aldrig kunde bli något mellan dem så länge den där flickan satt i fängelse. Han hade varit i Castletown föregående kväll, och han var den enda man på ön som kunde ha tillträde till kastellet utan order från guvernören eller fängelsedirektören.

Men att en domare hjälpte en fånge att rymma! Vad skulle slutet bli på detta? Varför hade han gjort detta

otroliga, riskerat allting! Var det endast emedan han icke kunde låta den där olyckliga flickan, som redan hade utstått så mycket för hans skull, bli hängd? Eller var det kanske emedan hon själv hade sagt . . .

Plötsligt kände hon sin kärlek till Stowell flamma upp. Om hon kommit hans hemlighet på spåren, skulle hon beskydda den.

»Men vad kan jag göra?» undrade hon.

Ett ögonblick tänkte hon på att gå tillbaka till Quay Lane och förmana de beskedliga människorna där att ej säga något mera om domaren. Men nej, det kunde väcka misstankar. De trodde att Bessie flytt med högre makters tillhjälp, att rymningen var ett svar på deras böner — det kunde de gärna få tro.

Klockan sju satt hon på tåget till Douglas och telegrafstolparna flögo förbi. Hon måste veta vad guvernören tog sig till. Men vad än hennes far gjorde, var hennes eget handlingssätt klart.

Hon måste stå på Victors sida nu, vad som än hände.

2.

Guvernörresidenset sov i den tidiga majmorgonens svala solsken. Trädgårdsmästaren sysslade långt bort på gräsplanen då han såg en vagn hastigt köra fram till stora trappan. Två herrar stego ur, och innan han hunnit lämna av sin krattas grästuss i skottkärran hade de ringt tre gånger på farstudörren.

Inne i huset var ingen annan uppe än gamle John, nattvakten, som höll på att dra upp gardinerna och öppna fönstren. Han hörde klockan och trodde att postbäraren kom med ett rekommenderat brev. Han hasade sig ut i vestibulen i sina tofflor, då klockan ringde om och omigen.

»Jaja, jag kommer», brummade han, men hans röst blev vördnadsfullare då han öppnade dörren och såg vilka de besökande voro.

»Framför vår ursäkt till hans excellens och säg honom att generalprokuratorn och fängelsedirektören önska träffa honom genast i ett angeläget ärende.»

De bägge herrarna stego in i rökrummet, som ännu var mörkt med neddragna gardiner och luktade av den föregående kvällens tobaksrök.»

Några minuter därefter kom guvernören in klädd i nattrock över sin pyjamas och barfotad i de klacklösa tofflorna. Och så berättade generalprokuratorn att den unga kvinnan som skulle ha blivit avrättad på morgonen hade rymt.

»Nej, herre Gud — ?»

»Det är endast alltför sant. Direktör Farrell har haft expresstelegram från poliskommissarien i Castletown.»

»När skedde det?»

»I natt. Gevaldigern säger att han stängde hennes dörr klockan elva, och då han öppnade cellen klockan fem var fången försvunnen.»

»Var är gevaldigern?»

»Ännu i kastellet», sade fängelsedirektören, »men jag har sagt till polisen att genast skicka hit honom.»

Guvernören reste sig från stolen, där han dignat ner, och gick av och an.

»Ett sådant slag för rättvisans handhavare — en fånge som rymmer om natten före avrättningen!» sade generalprokuratorn.

»Och ett sådant argument för de laglösa elementen!» sade direktören.

»Herre Gud, det måtte jag väl veta! Låt mig tänka! Låt mig tänka!»

Guvernören öppnade en av persiennerna och fick se en ångbåt som låg vid piren med rykande svart och röd skorsten.

»Om hon rymde för några timmar sedan», sade han, »kan hon ännu inte ha lämnat ön. Har ni givit order att man skall hålla ögonen på morgonbåtens passagerare?»

»Inte ännu, sir.»

»Gör det genast då. Om det slår fel så telegrafera till polisen i alla orter. Herre Gud, på denna lilleput-ö måste man väl kunna få tag i en förrymd fånge även om hon ligger gömd som en padda under en sten.»

»Vi skola leta under alla stenar.»

»En kvinna! Nästan en flickunge! Om inte gevaldigern eller hans folk med flit ha öppnat dörrarna för henne, måste hon ha haft hjälp.»

»Det är just vad jag säger, ers excellens.»

»Har ni någon aning om vem som har hjälpt henne?»

»Nej . . . det vill säga . . .»

»Var är unga Gell, advokaten?»

»I sin bostad vid Athol-street . . . förmodar jag . . .»

»Ta reda på det. Kom tillbaka klockan fyra i eftermiddag och ta då med er gevaldigern, den fårskallen. Och hör på (herrarna stodo i begrepp att gå) försök att hålla tyst med den här löjliga historien. Om den kommer i de engelska tidningarne, skrattar hela England åt oss.»

Guvernören stod åter vid fönstret och såg generalprokuratorns ekipage rulla nedåt allén; då fick han se en åkardroska med Fenella i köra fram till trappan.

Det väckte en ny idéförbindelse. Han kom ihåg Stowells hotelse: »Om du ger befallning om den där flickans avrättning skall den aldrig bli verkställd, ty jag skall hindra det.» För tre dagar sedan trodde han att detta betydde att domaren skulle vädja till Högsta domstolen, mot hans utlåtande. Men Stowell hade ej gjort detta, han var icke så dum, han kom ihåg sin egen ömtåliga ställning. Guvernören hade därför slagit denna tanke ifrån sig, och hans vrede mot den gamle vännens son hade lagt sig. Men nu erinrade han sig hotelsen och gav den ny betydelse. Kunde det vara möjligt? Något så oerhört?

Så snart Fenella kom in i huset lät han kalla in henne i sitt rum och stängde dörren efter henne.

»Kommer du från Castletown?»

»Ja, far.»

»Då vet du vad som har hänt?»

»Ja.»

»Kan du sprida något ljus över det?»

»Jag?»

»Jag menar . . . har du träffat Stowell sedan vi talade om honom sist?»

»Nej.»

»Inte heller hört något från honom?»

»Nej.»

»Anser du det sannolikt att . . . men det är omöjligt. Ingen ansvarig människa med sitt förnuft i behåll kunde göra något sådant. Det måste vara den andre.»

»Den andre?»

»Unga Gell naturligtvis. Han är den ende man på ön som kunde vilja att den där flickan kom undan — den enda som kunde vara nog galen att hjälpa henne med det.»

Fenella gick in till sig och kände sig lugn. Hon tyckte stor synd om Gell, men i sin självviska, allt annat överröstande kärlek till Stowell beredde den tanken henne en hemlig glädje att misstankarna hade vänts ifrån den verklige brottslingen.

Så till vida var Victor trygg. Men vad skulle han själv göra? Vad hade han nu för sig?

3.

Klockan var nästan tolv då Stowell vaknade på Ballamoar. Hans sovrum (förr hans fars) vette åt söder och solstrimmor från gardinspringorna sköto tvärsöver sängen där han låg med huvudet på armen.

Hans långa sömn hade låtit hans hjärna undergå ett renande andligt bad, och då hans kropp vaknade, vaknade också hans medvetande. Den föregående nattens händelser forsade över honom som en flod och nu förstod han för första gången vad han hade gjort.

För att hindra lagen från att begå ett brott hade han begått ett brott mot lagen! Han, domaren, som svurit att hävda rättvisan, hade med flit svikit den! Hade man någonsin hört talas om något så oerhört?

Efter en stund hörde han, genom det bedövande bruset i sin hjärna, dämpade röster i rummet inunder, och sedan hördes de ännu tydligare då de talande (det var Janet och Joshua Scarff) kommo ut ur huset och stodo på sandgången utanför.

»Nej, väck inte herr domaren, miss Curphey. Han har inte varit kry på den sista tiden, och sömn skadar ingen. Dessutom får han tids nog höra den obehagliga nyheten.»

»Ja, det har ni rätt i, mr Scarff.»

»Det blir ett förfärligt slag för honom — i synnerhet om mina misstankar mot en viss person visa sig vara grundade. Men så går det — den ena oriktiga handlingen leder till den andra. Skada! Stor skada!»

Det var känt! Stowell tyckte att sängen under honom knakade som under en jordstöt.

En halvtimme därefter satt han där nere och åt frukost. En lång stund försökte Janet meddela honom nyheten. Slutligen kom den. Den unga kvinnan som skulla ha blivit avrättad i dag hade rymt. Joshua Scarff hade hört det av polisen i Ramsey — det hade telegraferats över hela ön.

För syns skull uppgav Stowell ett utrop av överraskning, föraktade sig själv för att han gjort det och tyckte att det rostade brödet i hans mun ville kväva honom.

»Det är omöjligt att inte vara glad över att den stackars brottsliga varelsen har sluppit galgen», sade Janet, »men Joshua tror att det inte är slut med det.»

»Och vad säger han?»

»Han säger att hon måste ha haft en medbrottsling, och när den mannen upptäckes går det illa för dem båda.»

»Och vem . . . vem tror Joshua . . .»

»Alick Gell. Han tycks ha fått skenet emot sig under rättegången, stackars gosse!»

I stället för att fara till staden den dagen, som han ämnat, strövade Stowell omkring i det väglösa Curragh. Han försökte vara ensam med pilbuskarnas melankoliska sus och måsarnas dystra skri. Men hans oro att få veta vad som pågick drev honom hem. Då han ej fick veta något där gick han till byn efter ett nummer av öns tidning. Han hittade på förevändningar att tala med alla han mötte på vägen, ehuru om andra ämnen, alltid om andra ämnen.

Vid dörren till en liten speceriaffär, där den blandade lukten av många kryddor trängde ut till honom, stannade han och ropade:

»Hur står det till med reumatismen i dag, tant Kitty?»

»Tack, bättre, herr domare, en liten smula bättre i dag. Men jag är så ledsen över de dåliga nyheter ni nog själv har hört, sir. Ni kommer nog att ta illa vid er, ty ni och den unge mannen ä' ju som bröder. Det kommer att ta livet av hans mor — och hon är ju så högfärdig. Hon tyckte att sonen var den bästa människa i världen, och i hela sitt liv har hon grälat om honom med hans far.»

På vägen hem mötte han konstapel Cain, som såg dryg och viktig ut.

»Jag spanar efter de båda rymmarna», sade han med sin korta astmatiska röst, »och fängelsedirektören säger att jag måste finna dem om de också ligga gömda som en padda under en sten.»

Återigen Gell! Nyheten om rymningen hade flugit över ön snabbt som en rovfågel — överallt hörde han dess vingar flaxa. Och på frågan vem som kunde ha hjälpt den unga kvinnan rymma från ett sådant ställe som Castle Rushen var det bara ett svar — Gell.

I skymningen infann sig Joshua Scarff på Ballamoar på vägen hem från staden. Det hade gått som han hade väntat — misstankarna hade fastnat på mr Gell, och guvernören

hade befallt att man skulle hålla razzia på ön efter honom.

»Men alla tycka synd om herr domaren. Hans vän! Hans barndomsvän! Synd! Stor synd!»

Gell! Alick Gell! Åter tyckte Stowell att marken gungade under honom. Var hade han haft sina tankar efter han inte hade tänkt på detta förut — att han, då han hjälpte Gell att komma i väg med Bessie Collister, hade utpekat honom som den skyldige, icke allenast skyldig till rymningen utan också till den tidigare och skamligare synden att vara flickans älskare?

Han hade trott att han begravt sin synd i havet — hade han endast flyttat över bördan på Gell?

Han kom ihåg Alicks tacksamhet då han gav sig i väg det oförtjänta berömmet som hade sargat hans hjärta, och sedan tänkte han på att Gell (i ett fjärran land) skulle få höra vilket dåligt rykte han lämnat efter sig.

Vad skulle Alick tänka om honom då? Att vad han gjort det hade han icke gjort av vänskap utan för att skydda sig själv — för att avvända misstanken från sig själv, avlägsna det enda vittnet mot honom och sålunda bygga upp sin framtid på en oskyldig människas svärtade rykte?

»Måste jag låta denna lögn spridas utan att säga ett ord däremot?»

Och Fenella sedan! Han hade tänkt sig gå till henne och säga: »Nu då flickan ej längre sitter i fängelse är muren riven mellan oss.» Han hade tänkt att han skulle bli gift med henne och sedan stiga allt högre och högre i sitt folks aktning, med denna präktiga kvinna vid sin sida.

Men nu?

Fenella skulle genomskåda honom! Det var omöjligt att hon kunde leva länge tillsammans med en man som bar på en så frätande hemlighet utan att upptäcka det förr eller senare. Och då hon hade gjort detta, vad skulle hon då tänka om honom? Att han var en förrädare mot sin vän och mot lagen! En domare som hade brutit sin ed! En ogär-

ningsman, en som icke upprättade de förfördelade då han satt till doms över andra, utan som själv var en brottsling! En man av heder för världen, en hycklare i sitt eget hem, en stödjepelare för folket, en lögnare i hans egen hustrus ögon!

»Nej, Gud förbjude det! Jag kan inte låta den där lögnen gå vidare! Jag kan inte låta nagla fast mig vid livslång förställning!»

Han ville emellertid vänta för att se vad guvernören skulle göra. Det dugde inte att handla förhastat.

FYRTIONDE KAPITLET.

ETT ROP FRÅN ETT KVINNOHJÄRTA.

1.

Klockan fyra samma dag hade generalprokuratorn och fängelsedirektören återkommit till guvernörresidenset och sutto på var sin sida om guvernören, och framför dem stod gevaldigern. Fenella stod vid fönstret och tycktes se ut i trädgården, men hon lyssnade uppmärksamt.

»Seså», sade guvernören, »berätta oss nu vad ni vet om den här saken.»

Gevaldigern visste ingenting. Han bytte oupphörligt om fot, torkade sig i pannan med en kulört näsduk och bedyrade att han absolut ingenting visste.

»Sedan miss Stanley lämnade kastellet strax efter tio låste jag cellen om den stackars tösen . . .»

»Menar ni fången?»

»Vem annars?»

»Säg fången då.»

»Ja, jag låste in fången i hennes cell strax efter tio i går kväll, och då jag kom tillbaka klockan fem i morse för att ge henne litet frukost . . .»

»Frukost? Var var vaktkvinnan?»

»Mrs Mylrea? Hjärtattack efter sista rannsakningsdagen. Hon lär ha dött i natt, sir.»

»Var var er fångknekt då?»

»Willie Shimmin? Han gick ut på ett par timmars permission på söndags eftermiddagen och kom inte hem till natten.»

»Ni var alltså ensam i kastellet natten före en avrättning?»

»Alldeles ensam, sir.»

»Överste Farrell!» sade guvernören och vände sig häftigt mot fängelsedirektören.

Denne blev förlägen, men hade många ursäkter. Han hade icke vetat av detta, och om den där dumskallen endast hade anmält . . .

»Ja, ja, nog om detta nu. Låt oss höra fakta», sade guvernören. Han vände sig åter till gevaldigern och sade:

»Kom någon till kastellet i natt sedan miss Stanley hade gått?»

»Nej, sir.»

»Och edra nycklar? Lämnade ni dem ifrån er?»

»Aldrig, sir.»

»Vad gjorde ni sedan ni hade låst in fången i cellen?»

»Gick tillbaka till vaktrummet och satt framför elden.»

»Och somnade förmodligen?»

»Jag erkänner att jag lurade till ett litet tag.»

»Var voro edra nycklar medan ni sov?»

»På bordet bredvid mig.»

»Och var voro de då ni vaknade?»

»På samma ställe, ers excellens.»

»Voro kastellets portar stängda i natt?»

»Ja visst.»

»Och voro de stängda i morse?»

»Ja, sir.»

Generalprokuratorn som suttit framåtlutad lade sig tillbaka i stolen.

»Märkvärdigt!» sade han. »Hela saken förefaller övernaturlig.»

»Nonsens!» sade guvernören. »Vondy, ni känner mr Gell, advokaten?»

»Jag beklagar att . . .»

»Beklaga inte — känner ni honom?»

»Ja.»

»När såg ni honom sist?»

»På rättegångsdagen, då han var utom sig, stackars karl, och vi måste stänga in honom för att han hotade domaren.»

»Kom han aldrig till kastellet för att hälsa på fången?»

»Aldrig.»

»Kan ni svära på att han inte var där i natt?»

»Ja, det kan jag — inför Gud Allsmäktig.»

»Om cellen var låst hela natten och kastellportarna voro låsta, hur vill ni då förklara fångens rymning?»

Gevaldigern strök sig fundersamt över pannan och sade sedan:

»Bommar och lås äro ett intet för Herran, sir.»

Guvernören fnös.

»Vill ni därmed säga att medan ni sov framför spisen i vaktrummet kom en ängel från himlen och förde bort er fånge tvärsigenom kastellväggarna?»

»Nåja . . . på den frågan kan jag inte svara nej. Vi läsa ju om liknande fall i bibeln.»

»Fenella», utbrast guvernören, »släpp ut den här galningen och låt honom ge sig i väg!»

Då Fenella lämnat rummet, åtföljd av gevaldigern, vände guvernören sig till fängelsedirektören.

»Kvinnan var inte på morgonbåten?»

»Nej.»

»Och Gell?»

»Polisen bröt upp dörren till hans rum vid Athol-street och fann att han var borta.»

»Ah! Har man spårat honom på annat håll?»

»Ja, han sov på järnvägshotellet i Ballaugh lördagsnatten och for med första tåget till St. John på söndagsmorgonen.»

»Intet annat nytt?»

»Smeden i Ballasalla tror att han såg honom på söndagskvällen gå i dimman åt Derby Haven till.»

»Såå. Gick någon fiskebåt ut från Castletown i natt?»

»Båtarna här på Man gå inte ut om söndagen.»

»Någon kofferdifarare då?»

»Det vet jag inte.»

»Tag reda på det genast. Om polisen inte finner rymmarna på ön måste vi skicka ett efterlysningscirkulär till fastlandet.»

»Jag skall sätta upp ett.»

»Har ni de erforderliga fotografierna?»

»En av flickan, som vi hittade i den unge mannens rum. Också en av den unge mannen, som vi funno i flickans cell, men den är inte till stor nytta, ty den ser ut som om den hade legat i vatten.»

»Gör det samma. Domaren har nog en fotografi. Jag skall skriva och be honom möta oss här klockan elva om onsdag morgon. Han kan hjälpa till med personbeskrivningen och samtidigt utfärda häktningsordern.»

2.

Under tiden hade Fenella fört gevaldigern med sig in i salongen och stängt dörren.

»Mr Vondy», sade hon med låg röst, »ni kan lita på mig. Ingenting som ni säger här i rummet skall någonsin komma vidare. Kom ingen till Castle Rushen i går kväll sedan jag hade gått?»

Den gamle mannen sökte förgäves möta de stora fuktiga ögon som riktades på honom; slutligen sänkte han sina egna och sade:

»Det tjänar till ingenting, miss . . . jag får ingen ro i natt förr än jag har talat om sanningen för någon. Och det kan inte göra någon skada att jag talar om det för er, efter ni ju snart skall gifta er med honom. Ja, det är sant, miss, det kom en person.»

»Var det domaren?»

»Ja», sade gevaldigern, och sedan berättade han vad som tilldragit sig.

Fenella blev förvirrad och het. Ögonblickligen förstod hon hur allt hade gått till. Victor hade narrat gevaldigern. Visste gubben det? Med nedslagna ögon sade hon:

»Det där sade ni inte då guvernören förhörde er. Hade ni några särskilda skäl att förtiga det?»

»Ja. Domaren tog löfte av mig att inte säga något.»

Sedan kom den andra och ännu mera graverande berättelsen om hur Stowell satt skräck i gevaldigern för att tvinga honom att hålla hans besök hemligt.

Fenella tyckte att hon ville sjunka genom golvet av blygsel. Men hon sade:

»Ni har ju känt domaren i hela hans liv?»

»Ja», sade gevaldigern och rätade upp sig i hela sin längd, »jag är också från Ballamoar.»

»Då håller ni det löfte ni gav honom?»

»Det kan ni lita på, miss.»

»Men om något skulle hända er på grund av rymningen . . .»

»Fadern skaffade mig platsen i kastellet, och sonen skall inte låta dem köra bort mig.»

»Men om han skulle bli överröstad av guvernören och inte kunna hjälpa er . . .»

»Då står och faller jag med honom. Hur är det det heter? Ballamoar ger sig inte.»

Fenella fick tårar i ögonen.

»Mr Vondy», sade hon, »han har inte varit frisk den sista tiden, och han vet kanske inte alltid vad han säger. Om ni någonsin kommer under fund med att vad han sade er inte var sant . . . inte var hela sanningen, menar jag . . .»

»Nåja, det har jag själv tänkt sedan klockan fem i morse. Men det gör det samma, miss. Säg honom att Tommy Vondy står vid sitt ord.»

Gevaldigern hade gått och Fenella satt med händerna för ögonen då hon hörde röster i korridoren och steg som styrde kurs mot vestibulen.

»Ni har rätt, ers excellens (det var generalprokuratorn som talade) lagens majestät här på ön har fått en knuff, och de oroliga elementen hålla redan på att ställa till ofog.»

»Vilka då?»

»Folkrepresentanten Qualtrough och Baldromma.»

»Det måste genast kvävas», sade guvernören i sträng ton. »Blir det bråk så skicka efter soldater från Castletown till hjälp för polisen.»

»Skall ske, ers excellens.»

»Och hör på, Farrell. Avskeda den dumma gevaldigern. Anställ någon annan i hans ställe och ge honom fullmakt att själv skaffa sig fångknektar. Snart får han kanske sitt fängelse fullt.»

Ytterdörren stängdes och i nästa ögonblick kom guvernören in i salongen.

»Fenella», sade han, »vet du händelsevis om Stowell har någon fotografi av unga Gell, advokaten?»

Fenella svarade ja, innan hon hann tänka sig för. Fotografien var tagen i Amerika och stod på kaminhyllan i biblioteket på Ballamoar.

»Varför frågar du det?»

»Emedan jag vill att han skall ta den med sig då han kommer hit om onsdag för att utfärda ordern.»

»Vilken order?»

»Arresteringsordern mot Gell för att han hjälpt flickan Collister att rymma.»

»Men, far, de äro vänner — barndomsvänner.»

»Än sedan? Stowell är domare, och du hörde ju eden som han svor. ‚Utan fruktan eller hänsyn till vänskap, kärlek eller vinning‘, Hans plikt som domare är att skipa rättvisa, och så länge jag är här skall jag se till att han gör det.»

3.

Under den återstående delen av dagen och hela den följande var Fenella ett rov för den pinsammaste oro. Skulle Victor utfärda arresteringsordern mot en oskyldig människa då han själv var den skyldige?

Hur kunde han vägra? Det var hans plikt att utfärda häktningsordern — vad skulle han kunna uppge för ursäkt för att han icke gjorde det? Och vilken frestelse att låta saken ha sin gång! Han hade visserligen hjälpt en fånge på flykt och därigenom brutit mot sin domareed, men hur lätt kunde han icke övertyga sig själv att det endast hade skett för att rädda den stackars flickan undan den orättvisa strafflagen!

Men om Victor utfärdade arresteringsordern mot Gell skulle han vara för alltid förlorad. Hur högt han än steg skulle han sjunka, sjunka, till hans själv gått under.

»Det kan inte få ske! Det skall inte ske!»

Hon ville ila till Ballamoar och säga: »Gör det inte! Om du har handlat orätt så erkänn det och tag följderna!»

Vad frågade hon nu efter deras osämja? Det var ej längre Bessie Collisters liv utan Victor Stowells som var i fara.

Men nej, hon kunde ej tvinga honom att handla. Han måste handla av egen fri vilja. I syndens mörka dal måste den brottsliga själen vandra allena.

»Men är det intet jag kan göra för honom?» frågade hon sig själv.

Jo, det var en sak, en enda sak. Hon kunde bedja. Flera timmar natten innan Stowell skulle komma till guvernörresidenset låg hon på knä i sin säng och bad för honom.

»Gud, hjälp honom! Hjälp honom! Hjälp honom att stå emot denna svåra frestelse!»

Slutligen fick hon frid. Någonstädes ute i nattens döda mörker tyckte hon sig höra ett svar på sina böner.

»Han kommer att göra det rätta, vad det än skall kosta honom», tänkte hon, och då det dagades föll hon i sömn.

Men då hon vaknade på morgonen tyckte hon att hennes hjärta ville brista. Om Stowell bekände och underkastade sig följderna, som hon hade bett, skulle han vara förlorad för henne för alltid. Han måste avsäga sig sitt domareämbete, gå i landsflykt från ön, bli en biltog och hemlös människa.

»Skall det bli slutet på allting mellan oss? Efter all denna väntan?»

Hennes ögon voro fulla av tårar då hon såg sig i spegeln», men ändå strålade de som stjärnor. Hon greps av ett oändligt medlidande med Stowell. Och av en oändlig tro på honom. Han måste bli den olyckligaste människa i världen, men nu var han hennes, och ingenting kunde skilja dem åt.

Då hon gick ner till frukosten mötte hon miss Green i trappan. Den gamla damen berättade om upprorsrörelserna i går kväll. Så främmande allt detta lät! Hon hörde knappt på.

Då hon träffade kammarjungfrun i korridoren sade hon: »Domaren kommer hit i dag, Catherine. Säg honom att jag önskar träffa honom innan han går till guvernören.»

I frukostrummet höll hennes far på att läsa ett korrektur. Överst stod Mans vapen och orden: »Ön Mans poliskammare« och därunder var rum lämnat för en fotografi.

»Nå, det där är onödigt, nu», tänkte Fenella. »Alldeles onödigt.»

FYRTIOFÖRSTA KAPITLET.

I SKUGGORNAS DAL.

1.

»Herre Gud, vad gör det? En lögn är endast farlig då den gör skada!»

Då Stowell vaknade den andra dagen efter rymningen såg han sin situation på det sättet. Vad var det för skada skedd, om Gell misstänktes? Han hade rest med den kvinna han älskade. Han var lycklig. Vad frågade Alick efter det dåliga rykte han lämnat efter sig?

»Vari består då skadan?» tänkte han.

Han skulle låta saken ha sin gång — ja, naturligtvis. Men han måste övertyga sig om att flyktingarna kommit undan.

Ihågkommande att han hade sett Atlantångarnas turlista på järnvägsstationen gick han dit. Ja, mycket riktigt, en stor Atlantångare skulle avgå från Queenstown klockan tolv i dag. Nu var klockan halv ett. Gell och Bessie skulle nu vara ute på öppna havet, ånga förbi Kinsale där Manbåtarna lågo och fiskade makrill.

»Vari består skadan?»

Men just som han lämnade stationen med en känsla av trygghet, till och med av triumf, stannade ett tåg från Douglas utmed perrongen. Konduktören ropade något till stationsinspektoren, och nu såg Stowell en folksamling utanför en förstaklassvagn.

Någon hjälptes ur. Det var talmannen. Han var alldeles hjälplös. Mellan två medlemmar av folkrepresentationen

halvt leddes, halvt bars han till en dogcart som väntade på honom utanför.

Hans mun gapade, benen släpade efter honom, och hans stora händer skakade av en senil darrning. Han talade ej, men under vägen ut såg han upp och Stowell kände att hans röda ögon slungade ut en förbannelse över honom.

Då dogcarten rullat bort med talmannen, utsträckt som en död häst, — den ene av folkrepresentanterna följde honom hem — kom den andre fram till Stowell och gick nedåt vägen med honom.

»Jaså, herr domaren har inte hört vad som har hänt?»

»Nej, vad då?»

Folkrepresentanterna hade haft möte på förmiddagen. Debatten hade gällt en ny arrendelag — en lätt maskerad form av konfiskation. Talmannen hade opponerat sig häftigt och sagt att man hade rättighet att behålla vad man hade förvärvat sig och lämna det i arv åt sina barn. Då hade Qualtrough (en bråkmakare som inte ägde någonting) pikat honom för den olyckliga händelsen i går. Varför ville han lämna sin jord i arv till sonen, som nyss rymt med flickan han förfört?

Ett förfärligt uppträde hade blivit följden. Talmannen hade haft ett av sina anfall av ursinne. Hans hals svällde så att den blev nästan lika bred som hans ansikte. »Sitt ner, sir!» hade han ropat till Qualtrough, men denne vägrade att lyda. Överväldigad av sina fienders skrän och sina vänners tystnad hade talmannen begärt sitt avsked. Efter han inte kunde skaffa respekt för talmanssysslan hade han ingen annan utväg än att lämna den.

Det hade varit en ömklig syn. Ingen av dem som voro fäder hadeku nnat åse den med torra ögon. Den gamle mannen darrade som ett asplöv och benen tycktes ej vilja bära honom.

»Det sägs att fädernas missgärning straffas på barnen,

men kanske det är tvärtom. Jag håller på att bli döv och blind. Sanden i mitt livs timglas rinner ut . . .»

Han vacklade och de trodde att han skulle falla framstupa, men sekreteraren tog emot honom i sina armar och sedan utsågos två av dem att följa honom hem.

»Ledsamt att säga det till herr domaren som är hans vän», sade folkrepresentanten då de skildes vid korsvägen, »men den där unga herrn har ett drygt ansvar.»

Lögnen hade alltså gjort skada! Var det syndens hemlighet, att den måste gå vidare och vidare, från följd till följd, djup som havet och ogenomtränglig som natten?

Då Stowell kom hem till Ballamoar var Janet mycket upprörd. Mrs Collister hade skickat bud och frågat om Robbie kunde få fara till Ramsey och hämta doktor Clucas. Doktorn hade kommit och farit igen. Talmannen hade fått slag. Det var andra gången. Den tredje skulle säkert bli ödesdiger.

Hela den dagen frös Stowell av skräck. Om talmannen dog, skulle Alick Gell då komma tillbaka och överta sitt arv? I så fall skulle han få höra från alla håll att han hade tagit livet av sin far genom den sorg han dragit över honom.

Och sedan? Skulle han erkänna hela sanningen under trycket av denna förfärliga frestelse och sålunda störta Stowell i fördärvet?

»Sådana galenskaper jag pratar», tänkte Stowell.

Gell kunde aldrig komma tillbaka, eftersom Bessie ej kunde göra det. Vem skulle då få veta att det var osanning att Gell hade tagit livet av far?

Plötsligt kom den tanken: »Jag skall veta det.»

Det träffade honom som en blixt. Hur skulle han kunna gifta sig med Fenella då han bar på en sådan tanke? Den skulle följa honom natt och dag. Han skulle kunna förråda den i sömnen. »Mördare! Det var jag som dödade den gamle mannen genom att låta lögnen gå vidare.»

Feberaktig och ur stånd att hålla sig inne gick han ut för

att gå av och an på sandgången framför huset. Den friska luften livade upp honom och han återfick herraväldet över sig själv.

»Om talmannen dör är det Guds vilja», tänkte han.

Han skulle alls icke bära ansvaret därför. Ej heller Gell. Om ryktet anklagade sonen för att ha dödat fadern skulle det vara en lögn, en fördömd lögn smidd av Ödet, den store lögnaren.

Gell var icke i någon fara — t. ex. faran för att bli häktad. Det skulle vara en annan sak. Men Gell var icke i någon fara — ingen alls.

»Begrav därför historien! Begrav den och låt allt ha sin gång!» sade han till sig själv.

Kvällen kom. Den var klar och vacker. Stowell gick av och an på vägen med fasta steg. Han tyckte sig se Gell och Bessie Collister på den stora ångaren som plöjde sig väg över den mörknande oceanen till det fria land »där molnen gå högre.»

Han såg också Fenella — hur han skulle gå upp till guvernörsresidenset i morgon bittida. »Bed honom komma tillbaka till mig», hade hon sagt till Janet, och nu skulle han gå. Så lycklig han skulle bli!

»Visst har jag rätt till lycka efter allt vad jag har gått igenom.»

Han berusade sig med tanken på den härliga stunden för en man och en kvinna som älska varandra — de första ögonblicken av försoning efter en tvist.

Natten var inne. Det var mycket mörkt. Fåglarna hade tystnat och endast de späda majlöven susade i mörkret över hans huvud som änglars viskningar. Plötsligt sköt den röda ljusstrålen från en lykta upp från grinden och gjorde skuggorna bakom allélträden mörkare.

»God kväll, herr domare. Ett brev till er, sir.»

Det var Killip, postbudet.

»Tack, mr Killip», sade Stowell och tog brevet. Han kunde ej se det i mörkret, men då han kände på det stora kuvertet fick han onda aningar.

»Jag förmodar ni har hört nyheten, sir?»

»Vilken nyhet?»

»Om Tommy Vondy. Han har blivit utsparkad från kastellet för att han lät flickan rymma. Den dumskallen! Han är min kusin, och han är sjuttiosju år, men han har alltid varit en idiot.»

»Godnatt, mr Killip.»

»Godnatt, herr domare.»

Då Stowell kom in i vestibylen såg han på brevet vid skenet från lampan. Det var från guvernören. Han gick in i biblioteket och öppnade det.

2.

»Käre Stowell. Du har naturligtvis hört vad som har hänt. Den förrymda fången måste infångas och behandlas enligt lagen. Och inte allenast hon utan också hennes medbrottsling. Du vet vem han är — unga Gell. Bevisen mot honom äro överväldigande. Vi ha spårat honom nästan till kastellets port på söndagskvällen och ha också hört att en kustångare avgick från Castletown sent på kvällen. Det kan knappt vara tvivel underkastat att rymmarna ha farit med den. Vi måste ta reda på vart den har gått och föra passagerarna tillbaka.

»Kom hit i morgon förmiddag och utfärda den nödvändiga arresteringsordern och hjälp oss med det »signalement» som kan behövas för Gells identifiering. Jag vet att det är en viss risk med att ta upp det här fördömda målet igen. Jag hade hoppats begrava det en gång för alla då jag beslöt mig för att låta den brottsliga kvinnan sluta i galgen. Men lag och ordning måste upprätthållas, och ju förr vi kunna tysta munnen på folket som säger att vi förvränga rättvisan

för att skona talmannens son och domarens vän, desto bättre för alla.

»Var här klockan elva. Vi (generalprokuratorn och fängelsedirektören) skola vänta på dig. Herre Gud, har du inte hållit dig borta tillräckligt länge? Om det råder ett spänt förhållande mellan dig och Fenella så gör upp saken genast. Din

John S. Stanley
Guvernör.

P. S. Fenella säger att du har en fotografi av Gell tagen i Amerika för några år sedan. Det är förmodligen den enda på ön och alltså oumbärlig vid detta tillfälle. Tag den med dig — glöm inte det.»

Stowell var slagen med häpnad. Alick Gell var i fara, och hela situationen var alldeles förändrad.

Då han såg upp efter att ha läst guvernörens brev fick han se Gells fotografi på kaminhyllan. Han blev utom sig, ryckte till sig porträttet och kastade det på elden.

»Nej, vid Gud!» sade han högt. Och om Farrell bad honom om Gells signalement skulle han ta honom om strupen och kväva honom.

Men arresteringsordern? Vilken fredsdomare som helst kunde utfärda den, men om guvernören bad honom göra det var denna begäran det samma som en befallning. Om han gjorde det, vad skulle då resultatet bli? Bessie skulle bli förd tillbaka och avrättad. Ja, ännu värre, Gell skulle bli arresterad och förhörd — kanske av honom och på grund av hans häktningsorder!

»Nej, nej, nej! Det skulle vara ett brott — ett uselt, fegt, skamligt, avskyvärt brott!»

Ådrorna i hans panna svällde då han tänkte på förhöret. Det skulle bli ännu förfärligare än det förra. Att sitta till doms över en oskyldig människa och själv vara skyldig —

ingen av de perukklädda barbarer vilkas namn fläckade domarekårens annaler hade någonsin gjort något så förfärligt.

»Aldrig», tänkte han. »Aldrig i tiden!»

Men fanns det något annat alternativ? Efter middagen (han hade försökt äta för att bevara skenet inför Janet) satte han sig framför elden och försökte reda ut härvan. Han hade suttit där länge i pinsamma tankar och brasan hade brunnit ner, då det kom ett slags vemodigt lugn över honom och han tyckte sig se vad han hade att göra.

Han skulle stiga upp tidigt på morgonen, gå till guvernörresidenset innan de andra kommit, tala med guvernören ensam och säga till honom i hemlighet:

»Jag kan inte utfärda häktningsorder mot Alick Gell för att han hjälpt flickan att rymma, ty det var jag som gjorde det.»

Vad skulle då inträffa? Guvernören (han var visserligen hård men rättvis) skulle säga:

»Under sådana omständigheter kan du inte längre vara domare på ön.»

Men det skulle bli allt. Av hänsyn till sin dotter och kanske till den man som skulle bli hans dotters make skulle guvernören ej gå längre. Han skulle kanske för syns skull offentliggöra tillkännagivandet från polisen, men aldrig skicka det till andra delar av landet.

Det skulle ej bli någon skandal. Allmänheten skulle ingenting få veta. De hade hört att den nye domaren hade varit sjuk och skulle nu få höra att hans hälsa var allvarligt undergrävd och att han måste avsäga sig sitt ämbete. Det skulle bli en månads prat och sedan skulle tiden svepa in hela denna olycksaliga historia i den barmhärtiga slöja varunder den döljer så många av våra missgärningar.

Och Fenella? Han skulle även tala om det för Fenella. Det skulle bli ett slag för henne, men nu stod hon på hans sida. Hon skulle förstå att han endast sökt hindra ett

justitiemord och lyckliggöra två olyckliga varelser som, om inte han varit, skulle ha gått under. Sedan skulle Fenella och han gifta sig och lämna ön, kanske fara till Schweiz och leva hela sitt återstående liv där.

»Ja, det blir bra», tänkte han.

Det var en bitter tröst — den påminde om kirurgens kniv som visserligen tar bort en människas sjukdom men också tappar av litet av hennes livsblod.

Han tänkte på sin far, hur stolt den gamle domaren hade varit över sitt domarevälde och hur angelägen att hans son skulle efterträda honom — det var hjärtskärande. Han tänkte på Fenella, vilka storverk de hade planerat att göra då han blev domare, och nu hade alla deras förhoppningar fallit till stoft och aska — det var förvivlat.

Var det nödvändigt? Oundvikligt? Att bli vräkt undan från livets solskensvägar, i sorg och evig skam; att bli som ett förlist skepp som ligger på havsbottnen och kränger för undervattensströmmarna och stönar som en förtappad själ, liksom de andra vraken i havets djup?

Han hade ju ej anstiftat någon skada. Men ändå måste han handla som han nu tänkte. Det fanns ingen hjälp.

Det var sent. Husets invånare sovo. Brasan hade brunnit ner. Han frös och gick upp för att lägga sig. Innan han lämnade biblioteket satte han sig vid skrivbordet under moderns porträtt och skrev:

»Var god och väck mig klockan sex. Jag måste fara med det första tåget till Douglas.»

Detta lade han på bordet ute i farstun, tände sitt ljus och släckte lampan. Då hörde han vagnsbuller i allén och sedan en stark ringning på vestibyldörren.

Vem kunde komma så sent? Med ljuset i handen gick han och öppnade dörren.

Det var Joshua Scarff.

FYRTIOANDRA KAPITLET.

»OCH HAN DREV UT MANNEN . . .«

1.

»Beklagar att jag stör så sent, men jag måste komma och tala om vad som har hänt.»

»Vad är det, Joshua?»

»Det har varit ett förfärligt upplopp i Douglas i kväll — man har slagit ut butikfönster, plundrat de förmögnas hus och begått alla slags våldsamheter.»

»Av vad anledning?»

»Ni vet hur pöbeln resonerer, herr domare. De påstå att lag och rätt inte längre finns till här på ön. Om man är rik får man allt vad vill. Om man är fattig får man ingenting. En brottslig man och en brottslig kvinna ha fått rymma. Varför? Emedan mannen hör till en av de »fina» familjerna och är domarens vän.»

»Vem säger det?»

»Qualtrough och Dan Baldromma.»

»Baldromma? Om hans styvdotter har kommit undan har han ju ingenting att klaga över.»

»Nej, men det är inte det värsta.»

»Vad är det då?»

»Guvernören har telegraferat till fastlandet efter soldater. De komma över med den första ångbåten på morgonen. Det är ett förfärligt missgrepp, sir.»

Svettdroppar rullade ner från Joshuas kala hjässa.

»Det blir blodsutgjutelse, och det tåla inte Mans invånare. De ha varit sina egna herrar i tusen år. Guvernören kan inte behandla dem som indiska kulis.»

»Vad skulle man ha gjort då?»

»Det är för att tala om det som jag nu kommer hit. Jag hade gått till sängs, men jag kunde inte sova, så att jag lät Willie Dawson skjutsa mig hit. Folket har kanske orätt i sina påståenden, men det enda sättet att lugna dem är att bevisa det.»

»På vad sätt?»

»Den skyldige måste anmäla sig frivilligt.»

»Anmäla sig frivilligt?»

Joshua tog av sig sina mörka glasögon och torkade imman av dem.

»Jag trodde att herr domaren visste var han finns. Han kan inte vara långt bort.»

»Nå?»

»Man borde säga till honom att överlämna sig i rättvisans händer, för att rädda ön från stora olyckor. Och om han inte vill det, måste man ge tillkänna var han döljer sig.»

»Ge till känna — ?»

»Det blir förfärligt pinsamt, det vet jag nog. Er vän! Er barndomsvän! Synd! Stor synd!»

Stowell sade ingenting på en lång stund. Sedan sade han med en röst som Joshua aldrig förr hade hört:

»Gå hem och gå till sängs, Joshua. Jag skall se till vad som kan göras.»

Joshua hade gått, dörren hade stängts efter honom och vagnsbullret dog bort i allén, men Stowell stod kvar i vestibulen med ljuset i sin hand och stel som en staty. Slutligen återvände han till matsalen, ställde ljusstaken på bordet och satte sig åter framför den kallnande härden.

Allt var förbi! Den plan han gjort upp var omöjlig. Det kunde ej bli tal om att ta avsked i tysthet och smyga sig bort från ön.

Han hade gjort skada. Han hade skadat Rättvisan. Om Rättvisan störtade, vad stod då upprätt? Den man som skriver lagar med egen hand är en brottsling och som brottsling måste han straffas.

Straffas? Skulle han då ange sig själv? Bekänna offentligt?

Han hörde sig själv stå och erkänna att han hade hjälpt en fånge rymma. Han hörde hela den ömkliga historien om sitt förhållande till den stackars flickan läggas fram för sittande rätt . . . hur han hade förhört och livdömt henne. Han hörde skränet från folket, som hittills hade älskat och hyllat honom.

»Finns det någon annan utväg?» frågade han sig själv.

Han såg sig i fängelse, i fångdräkt, i cellen, på britsen. Till på köpet såg han en annan domare intaga hans plats vid domarebordet medan han själv låg där nere i häktet.

Han tänkte på sin far och sin släkt — i fyra hundra år hade den funnits på Ballamoar och ännu ingen fläck på namnet. Han tänkte på Fenella, den skam han skulle dra över henne. Om han också var skyldig och förtjänade straff, vad hade han för rättighet att straffa Fenella?

Klockan slog ett. En uggla skrek ute i planteringarna. Han steg upp och gick av och an i rummet. Självbevarelseinstinkten vaknade hos honom.

»Herre Gud, vad är det jag går och tänker på?» undrade han.

Vad hade han gjort för att förtjäna allt detta? Han hade brutit mot en orättfärdig lag som ej hade någon rätt att finnas till, men måste han därför ange sig själv, gå i fängelse, fläcka sin fars namn, krossa Fenellas hjärta och göra sig själv till skottavla för varenda förbigående hån och gyckel?

»Vilket vanvett! Rena, rama vanvettet!»

Han tänkte på de tusentals »stora» män under alla århundraden som hade överträtt dåliga lagar och ändå levat och dött i ärans glans. Varför skulle han lida för att ha gjort det

samma? Varför han och icke de andra? Han skrattade, förbittrad över sin egen svaghet, men i nästa ögonblick tycktes en gäckande röst inom honom ropa:

»Gå på bara! Utfärda häktningsordern! Låt den stackars flickan som litade på dig bli förd tillbaka och avrättad. Låt din vän, som älskat dig, bli arresterad och förhörd och satt i fängelse för det brott som du har begått. Fortsätt med ditt hyckleri. Låt hela samhället dränkas i anarki till följd av din synd. Men kom ihåg att då du kommer ut ur allt detta är du en djävul och din själ är fördömd.»

Det skrämde honom och han slog sig åter ner vid den kalla härden. Om en stund kände han något vått falla på sina händer. Han hörde en mjuk, smekande röst som bad:

»Victor, mitt älskade hjärta! Stå emot denna stora frestelse så får du frid. Gör det rätta, och hur djupt du än sjunker i människornas ögon skall du kunna se din Gud i ansiktet.»

Det var Fenellas röst, det var han säker på. Över bergen och i nattens mörker talade hennes ljuva röst till honom.

Ljuset hade brunnit ner i pipan, men nu gick ett nytt ljus upp för honom. I mer än ett år hade han varit slav och släpat syndens kedja efter sig. För varje steg han tog på det ondas väg hade hans kedja blivit längre. Han måste spränga den och bli fri.

»Ja, jag skall gå till guvernörresidenset på morgonen», tänkte han, »bekänna allt och underkasta mig straffet.»

Det var inte mer än rätt. Och då den grymma tanken dök upp att nästa gång han befann sig i domssalen skulle han sitta på de anklagades bänk och vara säker på att bli fälld — sade han till sig själv att även detta var rätt — även domaren måste bli dömd.

2.

Trevande sig upp i mörkret kom han in i sitt sovrum och stängde dörren efter sig. Där flammade en brasa, chäs-

longen var framdragen framför den, en lampa brann på byrån på ena sidan därom och på den andra stod den högryggade karmstolen där hans far brukade kläda av sig innan han gick till sängs. Han förvånade sig över att brasan var nytänd, men då han hörde steg i nästa rum förstod han.

»Stackars Janet!» tänkte han.

Hans tankar brusade i hans hjärna som vågor i en djup grotta. Han var övertygad om att han aldrig skulle överleva den tortyr som förestod honom. Då människor uthärdade många år i fängelse var det emedan de hoppades att de goda dagarna skulle komma igen. Han hade intet sådant hopp; därför satt han vid sitt skrivbord och började ordna sina papper som om han ämnade sig ut på en lång resa.

Sedan skrev han ett brev till generalprokuratorn:

»Då detta brev kommer er till handa vet ni anledningen därtill. Jag inser att jag ej är i den ställningen att jag kan upprätta ett testamente, men (i brist på mera lagligt dokument) hoppas jag att myndigheterna skola kunna betrakta mitt brev som ett uttryck av min sista vilja.

»Jag önskar att Janet Curphey skall bli passande försörjd så länge hon lever. Hon har varit en mor för mig i hela mitt liv, den enda mor jag någonsin känt.

»Jag önskar att mrs Collister på Baldromma skall erhålla ett sådant underhåll att hon blir oberoende av sin mans tyranni.

»Jag önskar att Thomas Vondy, f. d. gevaldiger i Castle Rushen, blir tagen om hand på det sätt ni anser bäst.

»Slutligen, om jag ej kommer hem med livet, önskar jag att allt övrigt som finns i min ägo vid min död skall överlämnas till Fenella Stanley som ett bevis på min stora kärlek och hängivenhet.

»Jag tror att detta är allt.»

Sedan han undertecknat, förseglat och rekommenderat brevet lade han det i sin bröstficka. Sedan tog han ut en låda ur skrivbordet och bar den till soffan för att bränna upp dess innehåll.

Det första han råkade på var brevet som Alick Gell hade givit honom i Derby Haven. Det bar påskriften: »Öppnas sedan vi rest», och det befanns vara ett memorandum till hans fars homme d' affaires; han lämnade ön utan avsikt att någonsin komma tillbaka, och i händelse ett arv tillföll honom bad han att sju hundra pund, som lånats honom vid olika tillfällen, skulle betalas till domaren Victor Stowell — »den bäste vän en man någonsin haft.»

Stowell tvekade ett ögonblick, och papperet darrade i hans hand; sedan kastade han det på elden.

Det fanns andra sådana papper (reverser o. d.) som delade samma öde. På lådans botten fann han en skinninbunden bok. Det var »Isobels dagbok». Han hade beslutat att även förstöra den. Som faderns helgedom vill han ej låta andra ögon se in i den.

Men som han ej själv sett den sedan den natten då hans far dog kunde han ej motstå frestelsen att ögna igenom den ännu en gång innan han överlämnade den åt lågorna. Den föll upp vid den sida där det stod:

»När slutet är gott är allting gott, Isobel. Din son kan reda sig utan mig nu. Han behöver ej sin far längre. Med denna präktiga kvinna vid sin sida kommer han att stiga allt högre och högre. De skola gifta sig och fortsätta Ballamoars traditioner. Det är min innerligaste önskan att de skola göra detta.»

Hans pulsar flögo. Ack, dessa grusade och döda förhoppningar! Han föll på ett knä framför brasan, lade boken på det andra och rev ut blad efter blad och brände det; det kändes som om han bränt upp sin högra hand. Han var rädd för tårar och hade sällan givit dem fritt lopp, men han grät som en förtvivlad kvinna innan det sista bladet blivit förtärt.

Sedan tog han Fenellas brev ur sin plånbok och ämnade även bränna upp dem. De spredo en svag parfym, gåvo honom en förnimmelse av värme, en känsla av hennes när-

varo. De flesta voro betydelselösa biljetter, överenskommelser om utflykter, ritter, fiske, skridskoåkning, alla med en nyans av hennes skälmaktiga munterhet (»klockan åtta på morgonen — om du är vaken då?»); han hade gömt varenda papperslapp med hennes stil. Men ett var det brev hon skrev till honom då han var i London, och med vemodig ömhet höll han det under lampan för att läsa om det.

»Då jag tänker på det liv som så säkert ligger framför dig och att jag skall uppleva det vid din sida, helt och hållet ett med dig, delande samma förhoppningar, syften och önskningar, njutande av samma solsken och uthärdande samma stormar, ser jag för mig en lycka som kommer mig att gråta av glädje.»

Hans hjärta gick i vågor som ett upprört hav, och för att betvinga sin rörelse kastade han hastigt brevet på elden. Men innan det hunnit bli svett ryckte han det åter till sig och ämnade stoppa det i sin ficka, men så kom han att tänka på att snart skulle det falla i andras händer, det och allt annat som han bar på sig. Sedan vände han sig bort och lade det på elden, och det kändes som om han bränt upp sitt eget hjärta.

Därefter kastade han sig ner på soffan och tänkte på Fenella. Deras kärleks glada stunder döko, en i sänder, upp i hans minne. De tycktes ringa i hans öron med fjärran klockors melankoliska ljud. Det var en njutning.

Plötsligt flammade hans trots upp. Då han sagt till sig själv där nere att han, då han gjorde det stora offret att avgå från sitt ämbete, på samma gång måste avstå från Fenella, hade han inte förstått vad det betydde. Det betydde att aldrig mera så länge han levde skulle en kvinna spela någon roll i hans liv, eftersom Fenella var oåtkomlig för honom.

Vid den tanken greps han av skräck. Han var människa — skulle han under den återstående delen av sitt liv, om han överlevde fängelsetiden, vara avstängd från sina medmänniskor, isolerad, ensam?

Hellre dö än leva ett sådant liv!

Sedan kom han på en överraskande idé — varför inte? Ett brev till guvernören vari han rentvådde Gell, och så skulle allt vara slut. Ingen arrestering! Ingen rannsakning! Varför inte?

Ute var det mörk natt. Icke en fläkt rörde sig. I tystnaden hörde han havets brus mot stenarna nere vid stranden. Det måste vara flodtid.

»Varför inte? Varför inte?»

Det gick runt i hans huvud. Han tänkte på en båt som låg i vassen på sandbanken vid stranden. Alick och han hade ofta varit ute i den och fiskat. Den var tung, men han var stark — han kunde skjuta ut den i vattnet.

Han såg sig själv ro långt ut till havs, förbi udden, där Golfströmmen under sin långa färd runt halva världen gled förbi ön på väg till Island. Och sedan, då det dagades i öster, såg han sig själv borra båten i sank och gå till botten med den.

Ingen skulle få veta det. Båten skulle ligga på havsbottnen tills den föll i spillror, och han — han skulle driva norrut genom de vida farvattnen tills han flöt i land nedanför jöklarna, där ingen skulle kunna säga vem han var eller varifrån han kom.

Ingen skandal! Ingen uppståndelse! Ingenting simpelt sensationellt! Endast ett hjärtstyng för Fenella och sedan dödens mörker över allting.

Han tyckte att lampan brann dåligt och sträckte ut handen för att skruva upp den. Då fick han en känsla av att det fanns någon inne i rummet. Han vände sig om. Allt var tyst.

»Är någon där?» frågade han högt.

Det kom intet svar. Skräcken att förolyckas för evigt om han dog som självmördare började brottas i hans själ med skräcken för att bli avspärrad från de levande som

leva i frid med Gud. Han ryste och försökte resa sig; då hade han åter den där känslan av att någon var inne i rummet.

»Vem är det?»

I nästa ögonblick, då han såg upp, tyckte han att han såg fadern sitta i karmstolen där han så många gånger hade sett honom sitta. Det högtidliga ansiktet var sig likt som då han såg det sista gången i detta rum, utom att de melankoliska ögonen nu voro öppna.

»Jag är sjuk», tänkte han, och han tillslöt ögonen och lade handen över dem.

Men då han öppnade sina ögon igen var hans far ännu där och såg på honom ömt och medlidsamt. Det svartnade för hans syn och han föll framstupa mot soffans kuddar.

Sedan hörde han fadern tala till honom, milt, ömt, men bestämt, alldeles som han brukade tala då han levde.

»Min son! Min käre son! Jag vet vad du tänker göra, och jag varnar dig för att göra det. Ingen människa kan springa ifrån följderna av sina överträdelser. Om hon flyr från dem i detta livet, måste hon möta dem i det nästa, och då blir det hundra gånger förfärligare att bli förvisad från levande Guds ansikte!»

»Far!»

Stowell försökte skrika högt men kunde icke. Hans fars röst dog bort, och sedan hade han en syn. En rad av förkrossade människor stodo inför en fruktansvärd domstol. Han visste vilka de voro — de orättfärdiga domare som hade förvrängt lagen. All den prakt de iklätt sig på jorden var borta, och de stodo där i sin nakenhets blygd och ropade:

»Nåd! Nåd! Nåd!»

Stowell tyckte att han föll genom en svart, omätlig rymd. Sedan föll blindhet över hans själs ögon och han visste ingenting mera.

FYRTIOTREDJE KAPITLET.

GRYNING.

1.

»Victor! Victor!»

Det var Janets röst utanför dörren.

»Nå?»

»Klockan är sex. Skulle du inte fara till staden med det första tåget?»

»Jo visst. Jag kommer strax ner.»

Stowell hade svårt för att återfå medvetandet. Han låg på soffan och såg sig omkring. Där var karmstolen — den var tom. Men lampan på skrivbordet brann ännu. Han måste ha sovit, ty han kände sig uppfriskad och till och med stark.

Han sprang upp, blåste ut lampan och drog upp gardinerna. Det var en vacker morgon, lugn som himlen och ljudlös som daggen. Över de höga trädens toppar badade Snaefalls kala hjässa i solsken.

Han var som en annan människa. Livet hade nu inga fasor för honom. Det var som om en förbannelse släppt sitt tag i honom under natten. Inga syner! Inga spöken! Han visste vad han hade att göra och han skulle göra det. Han hade en känsla av oändlig frihet. Han kände sig som en slav som har sprängt den kedja han släpat efter sig i åratal. Han var åter en fri man.

Han kastade av sig rock och väst och tvättade sig — öste det kalla vattnet över huvud, ansikte och hals som om han

dykt ner i en av gölarna i dalen — och gick sedan ner med stadiga steg.

Frukosten var ej riktigt färdig, så att han gick ut över piazzan till bakgården. Där rådde liv och rörelse. Skällande hundar drevo bölande kor ut till betesmarkerna, och ladugårdspigorna buro skummande mjölkstävor över till mejeriet.

Han hälsade på alla han mötte. »God morgon, Betty!» »God morgon, Mary!» Flickorna smålogo och sågo stolta ut, men de sade efteråt, att den unga herrns röst lät som om han sagt farväl till dem.

Omedvetet gick han runt likt en som ser sig omkring för sista gången innan han ger sig ut på en lång resa. Han gick in i stallet, och Molly, hans unga kastanjebruna sto, vände på huvudet och gnäggade åt honom. Han gick in i den tomma ladugården, och fyra unga kalvar i en kätte slickade med sina långa fuktiga tungor hans hand då han sträckte ner den till dem.

Under vägen tillbaka till huset mötte han Robbie Creer som ivrigt talade om en annan historia om mrs Collister på Baldromma. Det hade hastigt gått utför med henne, stackars kvinna. De hade satt in henne på dårhuset. Läkarna sade att det var obotligt. Hon sade alltjämt att den gamle domaren hade stigit upp från de döda för att ta ut hennes Bessie ur fängelset.

»Ett sådant vackert slut», sade Stowell. »Hon tror att hennes dotter är i himlen, och då är hon ju alltid lycklig.»

»Ja, det kan ju hända, det», sade Robbie och såg förbryllad ut, och då han kom in för att äta sin morgongröt sade han till sin hustru:

»Det är då högst besynnerligt att säga så, då människan sitter på dårhuset.»

Stowell åt med god matlust (Janet trakterade honom med kaffe och ägg och varma tekakor) och sedan körde unga Robbie fram dogcarten. Janet hjälpte honom på med hans lätta överrock och följde honom till dörren.

Där stannade han och drog på sig körhandskarna och tänkte på hur ledsen den kära gamla varelsen skulle bli då hon fick veta om kvällen vad han hade gjort den dagen. Till sist slog han armarna om henne, kysste henne och sade med bruten röst:

»Farväl, mor! Gud välsigne dig!»

Sedan sprang han upp i vagnen och ryckte till sig tömmarna, och så bar det i väg med honom och det unga ystra stoet.

Då han närmade sig vägkröken där huset skymdes bort av träden vände han sig om och såg på det — ett sådant hem att förlora!

Janet, som ännu stod i dörren och glättade sitt silverhår, trodde att han hade vänt sig om för att se på henne, och hon viftade med handen till honom. Ingen hade sagt ett ord till henne, och ändå visste hon att han led på grund av något förfärligt orätt som han begått. Hon trodde också att hon visste vad det var, och hon hade gråtit bittra tårar över det. Men nu hade han intet fel i hennes ögon.

Hennes gosse! Hennes allt sedan han var barn och sprang i kolt och lekte ute på gräsplanen! Himlen välsigne honom! Han var den bästa människa Gud hade skapat.

2.

Tåget till staden var överfullt. Folket norrifrån, som hört talas om gårdagens händelser, foro dit för att själva se »vad de där galningarna i Douglas' togo sig för.»

Trots konduktörens vördnadsfulla invändningar steg Stowell upp i en öppen tredjeklassvagn. Där hade varit ett surr som i en bikupa, men sedan man hälsat blev det tyst då han kommit in.

En kontorist som satt mittemot honom räckte honom en två dagar gammal engelsk tidning med en artikel om rymningen från Castle Rushen. Händelsen var en skam för öns förvaltning, och om inte guvernören kunde avge

en tillfredsställande förklaring var det bäst att det blev slut på Mans självstyrelse så fort som möjligt.

Ett par av passagerarna försökte få Stowell att uttala sig om artikeln, men han sade litet eller intet. Sedan gåvo några svartrockar (förmögna bönder) samtalet en annan vändning.

»Men i alla fall», sade en, »ursäktar det där inte sådana tilltag som de ha för sig i Douglas!» »Nej», sade en annan, »det är inte rättvisa agitatorerna vilja ha, utan tillfälle att plundra.» »Mycket sant», sade en tredje, »det är jorden de vilja åt, och om inte guvernören snart gör någonting, få vi inte behålla ett enda tunnland.» »Kläm till dem bara», sade en tjock bonde. »Så'na karlar som Qualtrough och Baldromma borde dränkas.»

Åter försökte passagerarna dra in Stowell i samtalet, och då de märkte att de inte kunde få honom att tala till dem talade de till honom.

»Vad göra öns pampar som inte säga till folket att de störta sig själva i fördärvet?»

»Då en man är klok — ovanligt klok — och har lätt för att tala, borde han visa de okunniga kräken den väg de ha att gå.»

»Ja», sade en liten vinkelpredikant, »då en man har fått gåvor är det hans plikt mot Vår herre att använda dem.»

»Men han måste vara en rättskaffens man», sade den tjocke bonden, själv rakryggad som en mast, som t. ex. några som vi hade på Ballamoar i den gamla goda tiden.»

Sedan blev det tyst ett ögonblick, och en gubbe vid det motsatta fönstret viskade:

»Låt honom vara i fred, han vet nog vad klockan är slagen.»

Då tåget kom till Douglas steg Stowell av med dyster min. Man lade märke till att han inte hade tagit någon i hand — det hade hans far gjort med alla.

»Han är i alla fall sin fars son», sade gubben vid fönstret.

Stowell tog spårvagnen nedanför Prospect Hill, som ligger

vid stadens utkant. Det var ännu oroligt i Douglas och föraren hade all möda att lotsa vagnen fram utan missöden på de myllrande gatorna.

En kordong av soldater från Castletown omgav rådhuset, och en larmande skara (däribland kvinnor och barn) gjorde spektakel av dem från gatan och ropade upp till fönstren, inbillande sig att guvernören var där uppe.

Butikerna buro spår av gårdagens excesser; många hade förskruvade luckor och andra hade barrikaderat fönstren med bräder.

Stowell steg ur spårvagnen vid ändpunkten och gick den återstående delen av vägen till fots. Uppe på kullen där vägen viker av till guvernörens hus träffade han på ett folkmöte. På en kärra utan häst, dekorerad med flaggor, stod en grovlemmad krabat med borstigt grått hår (Qualtrough) och höll tal med dundrande stämma, medan Dan Baldromma satt bredvid honom på vagnssätet och såg ut som en martyr.

»Här är en man som har varit arresterad för sina grundsatser. Sådan är rättvisan på ön Man. Och så skulle pamparna på ön gärna vilja göra med en hel hoper av er. Men, mina herrar och damer, deras ruttna gamla skuta har tagit in väldigt med vatten och kommer snart att sjunka.»

Då Stowell kom till guvernörens grinder stannade han andfådd; han var icke så stark som han hade trott. Från detta ställe kunde han se en lång sträcka av kusten och de otydliga konturerna av de engelska kullarna på andra sidan sundet. En ångare styrde kurs inåt viken. Den kanske förde med sig det engelska kavalleri som guvernören hade skickat efter.

Livet är kärt då döden står utanför dörren. Stowell hade trott att han stod fast i sitt beslut, men i detta sista ögonblick kände han sig modfälld. Måste han gå vidare? Med flit störta sig själv? Då ingen yttre makt tvingade honom?

Världen var stor — varför kunde han icke lämna alla dessa spillror bakom sig och börja ett nytt liv i ett annat land?

Det svaga ögonblicket gick över och han gick in. Halvvägs i allén där träden glesnade och guvernörresidensets långa vita fasad blev synlig, sänkte han sitt huvud. Han tänkte på den sista gången han hade varit där och erinrade sig åter de gisslande ord varmed Fenella drivit bort honom. Men det låg styrka i den tanken att han stod i begrepp att spränga de bojor han släpat efter sig så länge och på samma gång rädda sitt folk.

Då kammarjungfrun öppnade dörren frågade han efter guvernören.

»Ja, herr domare», sade flickan, »men miss Fenella önskar träffa er först.»

Hans hjärta klappade häftigt då han steg in.

FYRTIOFJÄRDE KAPITLET.

»GUD GAV MANNEN HERRAVÄLDE...»

1.

Tre gånger under frukosten den morgonen hade Fenella sett någon komma uppför allén. Den förste som kom var borgmästaren i Castletown som kom ridande i skarpt trav. Då han visades in i frukostrummet med klingande sporrar anmälde han för guvernören att en folkmassa samlat sig omkring rådhuset och var mycket hotfull.

»Läs upp upprorslagen och gör sedan vad som erfordras för att skydda liv och egendom», sade guvernören.

Den andre var poliskommissarien som kom hastigt åkande i en hyrvagn. Då han kom in i rummet med tunga steg, sade han att ångaren från England var i sikte och soldaterna skulle landstiga inom en halvtimme.

»Om gatorna då ännu äro fulla av larmande folkmassor», sade guvernören, »så säg till kavalleriet att göra schock.»

Den sista som kom uppför allén var en ensam man, som gick långsamt och stannade då och då som om krafterna svikit honom.

Fenella kände igen honom, reste sig hastigt från bordet och gick in i salongen.

Då Stowell fördes in till henne blev hon förskräckt över förändringen i hans utseende. Han såg tio år äldre ut. Hans mörka hår hade blivit vitt vid tinningarna och hans ögon lyste med underlig glans.

»Så han måste ha lidit», tänkte hon och greps av en nästan omotståndlig drift att slå armarna om honom och trösta honom.

Han såg på henne och betogs av samma tanke och samma drift. Men de voro rädda för varandra, och med sin kärleks hav brusande mellan sig stodo de ett stycke ifrån varandra och darrade. Bemödande sig att ej se varandra i ansiktet började de slutligen tala.

»Fenella!»

»Victor!»

»Du vet varför jag har blivit efterskickad?»

»Ja, och det är därför jag vill tala med dig innan du träffar min far. Det är saker som du måste få veta.»

»Såå?»

»Mr Vondy, gevaldigern i Castle Rushen, var här i förgår och förhördes av guvernören, generalprokuratorn och fängelsedirektören.»

»Sade han något?»

»Inte till dem.»

»Till dig kanske?»

»Ja. Jag tog in honom hit. Han berättade mig vad som hade hänt sedan jag lämnat kastellet.»

»Du vet då?»

Hon sänkte huvudet och svarade: »Ja.»

»Jag måste göra det, Fenella — jag tyckte att jag måste göra det.»

Ett ögonblick gick.

»Han bad mig säga dig att han skulle hålla sitt löfte till dig, vad som än hände.»

»Sade han det?»

»Ja.»

En kramp i Stowells strupe tycktes vilja kväva honom.

»Jag gjorde orätt, Fenella, förfärligt orätt, men det är en sak jag vill be dig om.»

»Vad är det, Victor?»

»Att inte döma mig förr än du vet vad jag kommer hit i dag för att göra.»

Fenella trodde, djupt upprörd, att hon anade vad han menade.

»Ämnar du ta avsked, Victor?»

»Ja, men det är inte allt.»

»Vad är det då?» Hon tänkte att han kanske ämnade gå i landsflykt.-

»Jag talar kanske med dig för sista gången, Fenella. Därför är jag glad åt att du har givit mig detta tillfälle att träffa dig.»

Hon darrade, trodde att han tänkte på självmord och sade med kvävd röst:

»Du menar väl inte att du ämnar ta ditt . . . nej, nej, det är omöjligt. Tänk på din far.»

Stowell teg ett ögonblick. Sedan sade han:

»Jag såg honom i natt, Fenella.»

»Vem?»

»Min far. Jag tänkte på det som en utväg från alla dessa onda gärningar; då kom han för att varna mig.»

»Vad han måste ha lidit», tänkte Fenella.

»Men du tror kanske att det bara var en synvilla?»

»Nej. Om våra käras andar inte få gå igen och tala till oss i frestelsens stund . . .»

»Men min far var inte den ende som talade till mig i natt, Fenella.»

»Vem mera?»

»Du. Jag hörde dig lika tydligt som jag hör dig nu.»

Fenellas bröst gick i vågor. »När var det?» frågade hon.

»Mitt i natten. Men då låg du kanske och sov.»

»Nej . . . . jag somnade inte förr än efter daggryningen. Mitt i natten . . . (Hon andades hörbart) bad jag.»

Han såg upp på henne med sina tunga ögon.

»Bad du för mig, Fenella?»

Hon slog ned ögonen och svarade: »Ja.»

Ett ögonblick gick, och sedan sade han med låg röst:

»Vad bad du om för mig?»

»Att du skulle få kraft att göra vad som är rätt, vad det än kostar dig.»

Han grep hennes händer.

»Visste du vad det betydde, Fenella — vad det än kostade mig?»

»Ja», sade hon och såg upp, »och till sist fick jag svar.»

»Vilket svar?»

»Att om du gjorde det och försonade din skuld skulle du, hur djupt du än sjunkit i människornas ögon, se Guds ansikte.»

Stowell flämtade till, släppte hennes händer och stod mållös en stund. Sedan sade han:

»Tror du att jag skall göra det?»

»Det är jag säker på. Jag fick ett tecken från Gud.»

»Tror du på Gud, Fenella?»

»Ja. Och du . . . gör du inte det?»

»Det gjorde min far. Han föll på knä vid sin säng varje kväll och morgon som ett litet barn.»

Hon förstod att han icke tillämpade detta på sig själv, och ett oändligt svall av kärlek och medlidande med den skuldbelastade mannen bestormade hennes hjärta.

»Victor», sade hon och fick tårar i ögonen, »du måste söka förlåta mig. Jag har inte varit vad jag borde ha varit för dig — det inser jag nu. Vad du än hade gjort borde jag ha hakat mig fast vid dig, inte drivit dig ifrån mig och låtit dig gå från synd till synd, tvivlande på Guds nåd och barmhärtighet. Låt mig göra det nu. Vi tillhöra varandra, Victor. Det kan aldrig finnas någon annan för någondera av oss så länge vi leva. Låt oss gå tillsammans.»

Hon hade fattat hans händer. Bägges händer skälvde.

»Jag önskar att du kunde det, Fenella. Men det är för sent nu. Jag har gått för långt för att du skall kunna följa mig. Dit jag går nu måste jag gå ensam.»

»Säg inte så.»

»Vänta tills jag har talat med din far.»

I detta ögonblick kom husjungfrun in och sade att guvernören, som hört att domaren kommit, önskade träffa honom genast.

Stowell vände sig om för att gå då Fenella lade sin hand på hans axel och viskade:

»Victor, vad som än tilldrar sig inne hos far, så lova mig att du aldrig gör det där.»

»Men om guvernören . . .»

»Tänk inte på guvernören nu. Lova mig — !»

Det blev ett ögonblicks tystnad, och sedan sade han: »Jag lovar», och lämnade rummet med nedböjt huvud.

Då Fenella blev ensam sökte hon förgäves lugna sig. Farhågan att Stowell kunde ta livet av sig (i följd av den offentliga förödmjukelse guvernören kunde fordra av honom) gjorde henne våldsamt upprörd.

Ur stånd att uthärda sin oro kunde hon icke motstå frestelsen att lyssna vid dörren till faderns rum. Hon hörde de båda rösterna där inne — Stowells ödmjukt bedjande och faderns häftigt pockande. Slutligen hörde hon sitt eget namn nämnas, och då kunde hon ej behärska sig längre.

Hon öppnade ljudlöst dörren och steg in. De båda männen stodo ansikte mot ansikte och betraktade varandra med lågande ögon.

2.

»Kom in, Stowell. Det gläder mig att du kommer tidigt. Jag ville tala med dig innan de andra komma. Sitt ner.»

Även guvernören var häftigt upprörd. Han gick av och an i rummet. Hans vanligen med militärisk noggrannhet tillslätade hår var i oordning, som om han fört händerna genom det, och hans ännu rykande pipa låg bortglömd på bordet.

»Kommer du med tåget?»

»Ja.»

»Då såg du soldaterna. Jag måste göra det. Jag kunde inte låta pöbeln bemäktiga sig ön. Det kan bli manspillan, men den kortaste vägen är den skonsammaste, det är min erfarenhet. Sitt ner. Varför sätter du dig inte?»

Men guvernören fortfor att gå och Stowell fortfor att stå.

»Det påstås att det här upploppet är följden av rymningen från Castle Rushen. Naturligtvis bara en undskyllan, men det gör det samma. Om vi skola rättfärdiga vår rättsskipning i de engelska myndigheternas ögon måste vi föra tillbaka rymmarna. Mannen — i synnerhet den brottslige mannen — måste i fängelse. Generalprokuratorn och översten komma om en stund. Då kan du hjälpa dem med det signalement de måste ha — ingen kan göra det bättre — och sedan utfärda arresteringsordern.»

Stowell, som hakade sig fast vid ryggstödet på stolen, bakom vilken han stod med stirrande blick, sade med darrande röst:

»Jag beklagar, ers excellens, men det kan jag inte göra.»

»Vad kan du inte göra?»

»Jag kan inte utfärda arresteringsorder mot Alick Gell för att han hjälpt fången rymma, emedan . . .»

»Nå?»

Stowell sväljde och fortfor:

»Emedan det var jag som gjorde det.»

Guvernören stannade tvärt och sade:

»Vad går åt dig? Är du sjuk?»

Stowell, som hade hämtat sig, sade:

»Nej, jag är inte sjuk.»

»Då måste du vara tokig — spritt tokig. Det är omöjligt. Du kan inte ha gjort något sådant.»

»Jag är inte tokig heller. Vad jag säger är sanning — dagens sanning.»

Och utan att urskulda eller förmildra något berättade

Stowell för guvernören vad han hade gjort och hur han hade gjort det.

»Jag använde min offentliga ställning till att hjälpa fången att fly, och jag överenskom med hennes följeslagare om hennes flykt till ett främmande land.»

Guvernören hörde på i andlös spänning.

»Men varför gjorde du . . . var det emedan jag vägrade ge mitt förord till . . .»

»Nej, jag gjorde det emedan jag insåg att den lag som tillät er att verkställa flickans avrättning var ett brott och att en högre lag ålade mig att göra det om intet.»

»Ett brott? Herre Gud, om det också var det? Vad hade du med det att göra?»

»Jag hade förhört och dömt henne. Dessutom hade jag mina personliga skäl att önska att fången skulle undgå straff.»

»Men för tusan, människa, då du gjorde allt detta för flickan, förstod du då inte vad du gjorde mot dig själv?»

»Inte då. Men nu förstår jag att då jag hindrade lagen från att begå ett brott begick jag en överträdelse mot lagen och kan ej längre vara domare. Det är därför jag är här nu, sir — inte för att utfärda häktningsordern, utan för att avsäga mig mitt domarämbete.»

»Avsäga dig domarämbetet?»

»Ja, men det är inte allt — för att be er ge order om min häktning.»

Guvernören, som varit halvt bedövad, återfick äntligen jamvikten.

»Din häktning? Gud i himlen, vad säger du? En domare i fängelse? Vem har någonsin hört talas om det?»

»Jag är skyldig till ett brott mot Rättvisan», började Stowell, men guvernören avbröt honom.

»Strunt! Det frågar jag inte efter för ögonblicket. Inte heller fäster jag mig vid om lagen som dömde fången till döden var ett brott eller icke. Vad jag har att hålla mig

till är den nuvarande situationen. Du säger att du vill jag skall ge order om din häktning, inte sant?»

»Ja, ni sade själv att den skyldige borde sättas i fängelse.»

»Men Herre Gud, människa, kan du inte se skillnaden? Gell är privatperson och du är domare, den domare som förhörde och dömde fången. Hur går det med domarekåren på ön om en domare blir dömd och fängslad?»

Stowell försökte säga något, med guvernören avbröt honom åter.

»Å, jag vet vad du vill säga — du vill tala om ditt samvete. Men vad betyder ditt samvete för mig mot ämbetets heder och hela samhällets välfärd?»

»Domareämbetets heder kan inte byggas på en lögn, sir», sade Stowell. »Det skulle vara en himmelskriande lögn om jag fortfor att vara domare, och det enda sättet att rädda ön är att säga sanningen, vad den än . . .»

»Prata inga förbannade dumheter.»

Stowell rätade upp sig.

»Vill ni då att jag skall utfärda häktningsordern mot Alick Gell nu då ni vet att jag är den skyldige?»

Guvernören studsade litet, men slog sedan knytnäven i bordet och sade:

»Jag vet ingenting om den saken och vill inte veta något. Jag tror att du är galen — och det har du blivit genom de obehag du har haft på den sista tiden. Ingen kan ta den tron ur mig.»

Sedan blev det tyst i flera minuter. Därpå kastade guvernören sig ned på sin stol och sade i mjukare ton:

»Hör på mig, Stowell. Jag förstår dig till en del. Men även om du har gjort det där otroliga och är övertygad att du gjorde det av goda skäl, så varför kan du inte tiga med det?»

»Det har jag tänkt på, sir», sade Stowell med en darrning på rösten. »Jag har utkämpat alltsammans med mig själv. Tro mig, jag skulle ha velat offra allt i världen för att slippa

komma hit i detta ärende. Men det skulle bli omöjligt för mig att leva som domare på grundvalen av denna lögn. Min verksamhet kan inte bli ett gyckelspel. Jag kan inte låta en annan lida för vad jag har gjort.»

Guvernören sprang upp.

»Du talar om att andra få lida för vad du har gjort — har du glömt hur många andra som måste lida om jag låter dig göra vad du vill göra nu? Tänk på din ö — din fäderneö — vill du dra vanära över den? Tänk på ditt yrke — vill du belasta det med skam? Tänk på din far som älskade dig så som aldrig en far har älskat sin son. Vi satte upp hans porträtt i domssalen häromdagen — vill du ta ner det igen? Och tänk på mig — jag antar att jag löpte en viss risk då jag gav dig mitt förord till ditt ämbete.»

Stowell försökte tala, men guvernören hejdade honom med en åtbörd.

»Å, du behöver inte tacka mig. Jag kanske inte handlade alldeles oegennyttigt. Jag ville kanske ha någon vid min sida nu då jag håller på att åldras — en man sådan som din far, i stånd att bekämpa alla dessa banditer som försöka fördärva allting. Och då du kom hit, du som jag hade känt sedan du var pojke, min gamle väns son som skulle bli m i n son en dag . . .»

Förbryllad av den rörelse som kom över honom avbröt guvernören sig, gick ett slag i rummet och sade:

»Men vad behöver jag tala om mig själv? Fenella — har du glömt Fenella?»

Det var i detta ögonblick som Fenella inträdde i rummet. Ingendera av de båda männen såg henne. Hon stannade tyst vid dörren.

»Om jag gör som du vill, befaller att du skall häktas, vad blir då den första fråga domstolen ställer till dig — — varför hjälpte ni fången att fly? Då sprids hela den usla historien om ditt förhållande till flickan Collister. Och vad blir resultatet? Fenellas namn blir till åtlöje. Det blir allmänt tal

bland alla skvallerkäringar på ön att hon var numro två efter din . . . frilla.»

Stowells vrede lågade upp ett ögonblick, men sedan ville tårarna kväva honom. Efter en kort tystnad sade han:

»Jag kan aldrig vara er nog tacksam, sir, för vad ni har gjort för mig. Vad Fenella beträffar vågar jag knappt säga ett ord. Tanken på hennes lidande är den bittraste delen av mitt eget. Jag skulle leva hela mitt återstående liv på knä om jag kunde göra ogjort det onda jag har gjort henne. Men jag kan inte dra ner henne till mig. Jag kan inte fortsätta mitt liv som domare sedan det har blivit så ohyggligt fläckat och be henne dela det med mig. Låt mig få komma i fängelse . . .»

Stowell kunde ej säga mera för snyftningar. Fenella kvävde gråten och smög sig ut ur rummet.

Guvernören var tydligen rörd, mot sin vilja.

»Hör på, min gosse», sade han. »Jag skall säga dig vad jag skall göra. Det är kanske att gå längre än samhällets väl kräver, men för att hindra ännu värre saker tar jag den risken. Jag skall inhibera arresteringsordern och tysta ner denna eländiga skandal på ett villkor — att du ingenting säger, tar permission på grund av hälsoskäl, reser utrikes och aldrig kommer tillbaka.»

Stowell skakade på huvudet.

»Varför inte? Herre Gud, varför inte? De skyldiga äro borta. Din hemlighet kommer aldrig i dagen. Ingen känner till den utom vi själva. Varför skulle du inte då resa?»

»Jag vågar inte», sade Stowell.

»Vågar inte?»

»Jag har begått ett brott. Om jag inte pliktar för det i detta livet måste jag göra det sedan. Därför ber jag om mitt straff nu.»

Guvernören betvingade sin rörelse.

»Du vill således avsäga dig ditt ämbete och be mig ge befallning om din arrestering? Nåväl, det gör jag inte. Jag

är den enda myndighet till vilken du kan lämna in din avsägelse, och jag vägrar att ta emot den och sända in den till ministern. Vad du vill göra skulle undergräva lagens bestånd och regeringens myndighet. Det skulle förödmjuka mig och skövla min dotters lycka. Därför vägrar jag inte allenast att ta emot ditt avsked, jag förbjuder det.»

Stowell tvekade ett ögonblick och sade sedan:

»I så fall, ers excellens, tvingar ni mig att ange mig själv.»

»Ange? Du menar . . . inför domstolen?»

»Ja, det är min plikt, och jag tvingas att göra det.»

Guvernörens vrede stegrades till raseri. Han sade i sarkastisk ton:

»Det är bra! Det är bra! Jag kan inte hindra dig. Ange dig själv inför sittande rätt, om du är så oklok, så vansinnig. Men märk väl: om du tvingas att göra din plikt, tvingas jag också att göra min. Sedan du har avlagt offentlig bikt och domstolarna ha expedierat dig, skall jag i alla fall utfärda häktningsordern. Du säger att rymmarna ha farit till ett främmande land, men intet främmande land skall vägra att utlämna en dömd mörderska. Kvinnan skall bli förd tillbaka och avrättad enligt den dom du har avkunnat över henne. Ja, än mer, din vän, din medbrottsling, skall också bli förd tillbaka och få umgälla sitt brott. Därför blir din offentliga bikt till ingen nytta. Det blir en tom fars som ödelägger tre liv vilka annars kunde ha räddats.»

Stowell darrade och bleknade.

»Jag besvär er att inte göra detta, sir.»

»Jag gör det! Jag tar Gud till vittne att jag gör det. Välj nu vilkendera som skall verkställas — din plan eller min.»

Stowell flämtade och smålog sedan — men vilket småleende!

»Ers excellens», sade han, »för er egen skull besvär jag er att inte göra det.»

»Min skull?» sade guvernören och stannade hastigt — han hade åter gått av och an i rummet med långa steg.

»Ja, er», sade Stowell. »Den ena av dessa två människor var mitt offer, den andra var endast ett verktyg för min vilja. Jag ensam är skyldig, och om jag inte kan underkasta mig mitt straff utan att dra sådana följder över de oskyldiga måste jag underkasta mig något annat.»

»Vad då?»

»Döden. Då skall inför Guds ögon brottet mot lagen vara ert brott, och jag skall inte leva för att bevittna det.»

Det blev en andlös tystnad, Guvernören var förstummad. Stowell gick mot dörren och sade med låg röst:

»Gud förlåte er, sir. Mig ser ni aldrig mera.»

I detta ögonblick kom jungfrun in och anmälde generalprokuratorn och fängelsedirektören vilka kommo in genast efter henne.

»Se Victor, hur står det till?» sade prokuratorn. »Ers excellens, vi ha arresteringsordern med oss.»

»Och här», sade direktören med en inställsam bugning för Stowell, »är domaren, beredd att utfärda den.»

Ingen sade något, och direktören tog fram ett papper ur ett långt kuvert och började läsa upp det:

»Mottagaren av denna order anmanas att ofördröjligen arrestera Alexander Gell . . .»

»Det är bra. Ge mig den», sade guvernören.

Då han fått arresteringsordern rev han sönder den och kastade den på elden. De båda herrarna stirrade.

»Ers excellens . . . vad . . . vad . . .»

»Den här förbannade historien får inte fortgå längre. Låt mig slippa höra mera om den.»

Sedan tycktes guvernörens krafter alldeles lämna honom i sticket. Han sjönk ned på en stol framför elden och stirrade på det flammande papperet.

Stowell stod med handen på låsvredet.

»Jag tackar er för vad ni har gjort, sir», sade han, »och önskar till Gud att saken kunde vara slut med det. Men det kan den inte . . . det kan den inte.»

Han gick ut. De båda herrarna fixerade varandra. Det var som om det gått upp ett ljus för dem, och utan att säga ett ord vidare lämnade de rummet.

Då Stowell gick genom korridoren sträcktes en hand ut genom salongsdörren, fattade om hans arm och drog in honom. Det var Fenella. Hon var utom sig. Hon slog armarna om honom och kysste honom lidelsefullt.

»Victor», sade hon, »gör vad ditt hjärta bjuder dig. Tänk inte på mig längre. Jag står vid din sida i liv och död. Om du måste gå i fängelse följer jag dig, och om . . .»

Ur stånd att säga mera slet hon sig ifrån honom och försvann i ett inre rum.

Farstudörren slogs hårt igen efter Stowell, och då han gick utför allén med fasta steg bar han sitt huvud högt och hans ansikte flammade av extas.

SJUNDE BOKEN.

UPPRÄTTELSEN.

FYRTIOFEMTE KAPITLET.

KORSETS VÄG.

1.

Det hade varit vilda uppträden i Douglas sedan poliskommissarien gjorde sitt besök i guvernörresidenset. Stenar hade kastats och fönster slagits ut. Slutligen hade borgmästaren, ej utan personlig risk, läst upprorslagen från rådhusets trappa.

Resultatet blev motsatsen av vad guvernören väntade. Den lilla polisstyrkan hade gjort schock på pöbeln med sina battonger, men hade snart blivit övermannad. Sedan hade soldaterna från Castletown, en liten styrka på åttio man, försökt skrämma folkmassan med sina gevär, men dubbelt så många muskelstarka fiskare hade avväpnat dem. Sedan hade folket myllrat genom gatorna i rusig triumf.

Klockan tio var trängseln tätast utanför stadshuset som låg mitt på Prospect Hills branta sluttning. Polisen och soldaterna hade svårt att vakta ingångarna. Planen framför var packad med människor av båda könen och alla åldrar. De krälade omkring som daggmaskar på en uppvänd jordkoka. Man hörde höga rop och hånfulla skratt.

»Ned med guvernören!»

»Säg honom att ångbåten avgår till England klockan nio i morgon bittida.»

Plötsligt spred sig den nyheten med vindens hastighet genom folkmassan att beridna soldater från England nyss landsatts vid hamnen och redo uppför huvudgatorna, jagande alla framför sig.

Det blev en dov oro som steg till skräck. Nu syntes kavalleriet nedanför kullen. Ryttarna svängde sabelbaljorna för att skingra massan. Folket skrek och skingrades förfärade åt alla håll. I ett ögonblick var den öppna platsen framför rådhuset tom.

Tom så när som på en liten varelse. Det var ett barn, en liten fyraårig flicka, som hakat sig fast vid sin mors kjol och släppt taget under rusningen.

Kavalleriet kom nu i galopp uppför kullen, och alla sågo den lillas fara.

»Rädda barnet!» ropade några, och mer än en sprang fram några steg och sedan tillbaka igen, ty hästarna tycktes vara alldeles inpå dem. Modern skrek och försökte rusa ut på planen, men kvinnor höllo henne.

En man, som ingen kände igen i början, banade sig i detta ögonblick väg genom massan med starka armar och störtade fram mot barnet.

»Kom tillbaka, ni blir dödad!» ropade några — men de andra höllo andan.

Nu försvann mannen mitt ibland ryttarna. Under den villervalla som nu uppstod såg man en av hästarna stegra sig och göra ett kast åt sidan, som om en stark hand givit honom ett slag på mulen.

Innan folkmassan fått klart för sig vad som hänt hade kavalleriet galopperat förbi med klapprande hovar och klingande stål och den breda öppna platsen var åter tom.

Så när som på mannen. Han var barhuvad, hans hand blödde och skörtet på hans vida överrock var sönderslitet

som om det råkat bli sargat av en sabel. Men i sina armar höll han barnet oskadat.

Nu såg folket vem han var. Det var domaren, och de trängdes omkring honom. Han lämnade den lilla till modern som hade ett ännu mindre barn vid bröstet och var för andlös av skräck för att kunna tacka honom.

Han försökte gömma sig undan i massan, men de följde honom — utför backen till Athol-street där rådhuset låg — en ström av människor, mest kvinnor och barn, med fuktiga ögon och gapande mun, och de ropade till varandra:

»Domaren! Gud välsigne honom!»

De trodde att han ämnade sig till rådstun för att presidera som domare, men då han kom till stora ingången gick han förbi den, vek av in på en sidogata, stannade vid en liten svart dörr och knackade.

Dörren öppnades av en poliskonstapel utan kask. Domaren steg in och porten stängdes efter honom.

Det var Douglas' fängelse.

2.

Överamtmannen i Douglas höll rannsakning i dag. Salen var nästan tom. Icke mer än sex sju personer sutto på de för allmänheten avsedda bänkarna. Tre unga tidningsreferenter gäspade över sina anteckningsböcker innanför sin avbalkning invid väggen. På bisittarnas platser syntes endast två advokater i peruk och kåpa.

Några barhuvade poliskonstaplar stodo nära domareestraden och sekreteraren satt nedanför den. För resten endast överamtmannen, en äldre man med rödlett ansikte och välvillig min.

Han expedierade några obetydliga mål, huvudsakligast småstölder och fylleri. Det var skumt och rösterna ekade i det tomma rummet. Men då och då hördes dämpat larm från gatorna — hästtrav, hånfulla tillrop från folkmassan,

en officers högröstade kommandoord och sedan ett tramp av fötter smattrande som slagregn mot stenläggningen.

Bakom jurylogen som var tom ledde en dörr till fängelset inunder. Det sista målet var före, då denna dörr öppnades och överpoliskommissarien inträdde följd av Stowell och en konstapel. Kommissarien slog sig ned i advokaternas bås, Stowell och konstapeln satte sig på allmänhetens bänkar.

Då överamtmannen, som hyste stor vördnad för all högre myndighet, såg domaren inträda skickade han en konstapel till honom och bad honom ta plats på domareestraden, men Stowell skakade på huvudet.

Målet gällde en bonde som beskylldes för att ha åkt bicykel på landsvägen utan tänd lykta. Han invände att lyktan varit tänd då han lämnade staden, men hade släckts av blåsten. Därpå blev det ett långvarigt meningsutbyte mellan avvokaterna, men slutligen avdömdes målet.

»Fem shillings plikt och rättegångskostnaderna», sade överamtmannen och sedan frågade han sekreteraren om det var det sista målet för dagen. Denne svarade ja och amtmannen sköt tillbaka sin stol, då överkommissarien reste sig med viktig min.

»Herr överamtman, jag har en viktig anmälan att göra.»

Han vinkade till poliskonstapeln nere i salen; denne öppnade dörren till de anklagades bänk och Stowell steg in.

»Jag anklagar domaren Victor Stowell enligt hans egen bekännelse för att i söndags natt mellan tio och tolv ha hjälpt en till döden dömd fånge att rymma ur fängelset.»

Överamtmannen tycktes alldeles tappa koncepterna och anklagelsen måste upprepas.

»Vad! Å, herre Gud! Enligt hans egen bekännelse, säger ni? Är domaren sjuk? Vilket motiv skulle väl kunna . . .»

»Jag skall framlägga klara och fullständiga bevis vid nästa domstolssession, och då skola även motiven klarläggas.»

»Ja, herre Gud, om det är alldeles oundvikligt, så . . . då är det min smärtsamma skyldighet att ställa herr domaren till laga ansvar. Men jag föreslår att han genast rådfrågar en läkare. Emellertid (han vände sig till referenterna som nu ivrigt skrevo i sina anteckningsböcker) anhåller jag att pressens representanter ännu inte offentliggöra något om denna pinsamma händelse.»

Alltsammans var över på några minuter. Dörren bakom jurylogen öppnades igen och Stowell och poliskonstapeln försvunno.

Inom mindre än en halvtimme var nyheten ute över hela staden. Extrablad av tidningarna skickades ut i ursinnig hast, och tidningspojkarna ropade ut på gatorna:

Domaren Victor Stowell häktad.

Nyheten träffade allmänheten som ett åskslag. Den slappade dess intresse för soldaterna.

3.

Som en blixt från klar himmel slog nyheten också ner i guvernörresidenset. Guvernören, som hade tänkt mindre på uppploppet än på Stowells sista ord, blev alldeles utom sig:

»Den galningen! Den satans galningen! Och det sedan jag hade givit honom en sådan chance!»

Med beslutsamma steg gick han ut i biblioteket, där Fenella höll på att skriva brev, och meddelade henne ny heten med ett slags brutal glädje. Först fylldes hennes ögon av tårar, men sedan strålade hennes ansikte upp av ett stolt leende.

»Du gjorde rätt, Fenella, när allt kommer omkring. Nu inser jag att du måste slå upp med honom», sade guvernören.

»Tvärtom», sade Fenella. »Nu måste jag ställa mig på hans sida.»

»Vad i all världen menar du?»

»Jag menar att Victor har rättfärdigat sig.»

»Rättfärdigat sig?»

»Ja. Det enda jag var rädd för var att han skulle ta livet av sig för att slippa vanära. Men nu då han har gjort sitt val har jag också gjort mitt.»

»Ditt?»

»Jag kan inte driva ut honom ur mitt hjärta för att han har varit nog modig att möta följderna av sitt brott.»

»Men herre Gud, flicka, förstår du inte att han blir stämd inför domstol och att hela den eländiga historien om flickan Collister då kommer ut?»

»Det är jag beredd på.»

»Fenella», sade guvernören blek av vrede, »om du vore min son i stället för min dotter, vet du vad jag då skulle göra med dig?»

»Förvisa mig från ditt hem, menar du? Det behövs inte — jag går själv.»

»Fenella! Fenella!» ropade guvernören, men Fenella hade lämnat rummet.

Guvernören återvände till sitt rökrum. En halvtimme drev han omkring där, sparkade bort saker som kommo i vägen för honom, ringde på sina tjänare och snäste dem. Vad hade Fenella för sig? Kunde det vara möjligt att hon tog honom på orden? Ur stånd att behärska sig längre skickade han efter miss Green. Av henne fick han ingenting veta, hon bara jämrade sig.

»Å, herre Gud, vi leva på världens yttersta tid!»

Slutligen gick han med myndig min upp till Fenellas sängkammare och fann henne liggande på knä framför en öppen koffert där hon lade ner sina kläder.

»Fenella», sade han, »detta är galenskaper. Det kan inte få ske.»

»Jag är rädd att det måste ske, far.»

»Hör på, flicka, då man är ond menar man inte alltid det man säger. Jag menade aldrig att du skulle ge dig av.»

»Det är bäst att jag gör det.»

Guvernören utkämpade en hård strid med sitt högmod och sade:

»Gör mig inte löjlig inför hela ön. Jag handlade kanske inte klokt i förhållande till Stowell och det råd jag gav honom, det inser jag nu. Men i så fall var det kanske därför att jag tänkte mindre på moralen än på dig. Om du vore far skulle du förstå det. Men du kan inte vilja överge mig. Du är mitt enda barn. Jag är din far, kom ihåg det. Och vad är den där mannen för dig?»

Fenella såg upp och sade:

»Det står att en man skall överge fader och moder och bliva när sin hustru, och det samma gäller väl också en hustru gentemot hennes man. Victor är min man eller skall snart bli det!»

»Herre Gud, vad säger du, flicka?»

»Jag har lovat bli hans, och jag ämnar hålla mitt löfte.»

»Men han är fånge, och myndigheterna tillåta inte . . .»

»I så fall skall jag vänta tills han ej längre är fånge, och då . . . då skall jag gifta mig med honom.»

»Det skall aldrig ske. Åtminstone inte på den här ön. Ingen präst här viger dig vid honom mot min vilja.»

»Då blir jag hans ändå.»

»Vad?»

»Ja. Jag är till och med beredd på det offret.»

»Du är tokig. Ni ä' tokiga båda två — spritt galna.»

Guvernören återvände ännu en gång till sitt rökrum. Om en stund hörde han en åkardroska rulla fram till ytterttrappan och sedan släpade gamle John en koffert nedåt korridoren. Ett ögonblick därefter, då han tittade ut genom fönstret, såg han Fenella stiga upp i vagnen klädd i sin blåa och vita dräkt från Asylen (den samma som hon burit då han med så mycken stolthet skjutsade henne upp från hamnen i sin stora landå).

Då sprängde hans harm och sinnesrörelse alla gränser. Han ryckte upp dörren för att kontramendera Fenellas

befallningar och visa bort åkardroskan. Men innan han hunnit göra det hörde han vagnsdörren slås igen och droskan rulla därifrån.

Miss Green kom tillbaka in med näsduken för ögonen och sade:

»Hon grät som om hennes hjärta ville brista, stackars min älskling!»

Guvernören gick långsamt tillbaka till sitt rum. Den despotiske mannen, som aldrig förr vetat vad det ville säga att ha tårar i ögonen, var alldeles förkrossad. Han hade förlorat sin dotter, hädanefter skulle han bli barnlös, han skulle tillbringa sitt återstående liv allena. Men om en stund tänkte han på att Stowell var den som tagit Fenella ifrån honom, och hans vrede vaknade på nytt.

»Jaså, han vill ha straff? Nå, då skall han få det, och det genast ändå.»

Två timmar därefter var Fenella i Castle Rushen och sökte upp den nye gevaldigern och hans hustru.

»Jag hör att ni behöva en vaktkvinna, och jag kommer för att erbjuda mig», sade hon.

Den nye gevaldigern blev förlägen, stammade något om grovsysslor, men Fenella bemötte alla invändningar.

»Jag är utexaminerad sjuksköterska och är van att sköta folk — får jag platsen?»

»Nåja . . . om inte guvernören . . . kanske tills vidare då.»

»Nej, på allvar», sade Fenella.

Om några minuter var hon installerad i sitt rum — ett stort, mörkt rum som liknade en cell, med djup fönsternisch, en liten kokosmatta, ett bord, en stol, ett tvättställ och en järnsäng.

För två hundra år sedan hade det varit toalettrum för den största av hennes kvinnliga förfäder. Charlotte de la Tremouille, grevinna av Derby, då hon i sin mans frånvaro försvarade fästningen i vecktal mot Cromwells trupper.

Nu bodde där åter en Stanleyättling.

FYRTIOSJÄTTE KAPITLET.

SEGER GENOM NEDERLAG.

1.

Litet senare förhördes Stowell vid en extrasession av General Gaol Delivery-domstolen i Douglas.

»Detta bedrövliga mål har skadat öns anseende i England», sade guvernören till generalprokuratorn. Ju förr det kunde avslutas, desto bättre.

En halvtimme innan förhandlingarna började var domssalen full med folk. Överraskningen hade efterträtts av harm mot Stowell. Genom att sammanställa vissa omständigheter (t. ex. Fenellas utbrott inför domstolen och Gells hotelser mot domaren) hade folket kommit till ett resultat som närmade sig sanningen. De läppar som för några dagar sedan hade hälsat Stowell med utrop av tillgivenhet voro nu redo att uttala förbannelser över honom.

Den skurken! Den förrädaren! Stackars unge Gell! Och den där flickan var inte så dålig som de trott henne vara.

Stowells fiender hade krånat sig helt belåtna. »Vad var det jag sa'?» sade advokaten Hudgeon. Och Qualtrough upprepade vad han hade sagt i folkrepresentanternas rökrum — om man bara gav den skälmen ett rep skulle han hänga sig själv.

Nästan alla hans vänner hade övergivit honom. De vackra saker de sagt voro glömda. Allt ont de kunde erinra sig levde upp igen, ända till hans ystra ungdomsdagar och hans

avskedande från King William-skolan som gosse. Det var ingenting med honom. Det var förvånande vad folk kunde ha sett hos honom och att guvernören givit honom sitt förord till domareämbetet.

Pressen hade tegat av fruktan för böter, men kyrkorna hade under söndagen genljudit av banala predikningar över texten: »Synden straffar sig själv.»

Då det blev dags för rätten att intaga sina platser i domssalen var luften mättad med onda lidelser och dåliga utdunstningar.

Taubman satt till doms. Ehuru plågad av reumatism hade han släpat sig ur sängen, emedan han vädrat ett tillfälle att ställa sig in hos guvernören.

Guvernören presiderade som det var hans skyldighet, men man lade märke till att han aldrig såg upp utom då han intog sin plats, och då såg han sig omkring på de gapande åhörarna med en min som tycktes vilja säga: »Ett sådant pack!»

Det blev ett kort förhör och allt utom regelrätt. Taubman var känd för sin okunnighet om lagen. Stowell hade i en av sin ungdoms skämtdikter kallat honom »Gubben Nöd», emedan »nöden har ingen lag.» Han hade länge varit avundsjuk på Stowells popularitet och särskilt för att han så hastigt svingat sig upp till ett ämbete som han själv fått vänta på i fyrtio år. Nu hade han äntligen fått övertaget.

Då målet ropades upp fördes Stowell in av två poliskonstaplar och satte sig på de anklagades bänk. Han var mycket blek och hans ögonlock voro tunga som av återhållna tårar. Det var nästan som om han i ett slag blivit gammal. Men lidandet ger en viss upphöjd prägel, och det sades efteråt att han aldrig förr sett så imponerande och nobel ut.

Men det sågo åskådarna ej nu. Hans lugn föreföll dem som förhärdelse. Han tycktes ej se de ovänliga blickar de kastade på honom. Den sista gången de hade sett honom

i domssalen satt han vid domarebordet, nu på de anklagades bänk, och de skulle ha tyckt bättre om att han visat sig slagen av förfäran över det öde som säkert väntade honom. Men utom en gång då han vände sig långsamt runt för att se på dem och deras mummel plötsligt tystnade då de fingo se hans ansikte, tycktes han dem ha glömt sin skymfliga belägenhet.

Taubman läste med skrällande röst upp anklagelseakten och anmanade den anklagade att svara.

»Nå, vad säger ni, är ni skyldig eller inte skyldig?»

»Skyldig», sade Stowell med klar röst, och så blev det tyst en stund.

»Hade ni några medbrottslingar?»

»Nej.»

»Hm. Och vad hade ni för motiv att begå detta brott?»

Åter blev det ett ögonblicks fientlig tystnad, och sedan sade Stowell mycket långsamt:

»Jag hade förfört fången och var därför den första orsaken till hennes brott.»

Det gick ett sus genom åhörarskaran. Märkvärdigt att inte den där karlen föll ner död av blygsel!

»Och vad har ni för anledning att avlägga denna bekännelse?»

»Jag kunde inte låta en oskyldig lida för mitt brott.»

»Var det ert enda skäl?»

Tystnaden blev andlös. Efter en paus sade Stowell med låg röst:

»Det är en fråga som jag ämnar besvara inför en högre domstol.»

»Såå?» sade Taubman försmädligt, och nu gick det ett fnitter genom församlingen.

Generalprokuratorn reste sig för att göra en resumé av målet. Han var blek och såg upprörd ut, hans tunna hår var i oordning och den vita halsduken satt på sned.

Endast en gång förut sedan han lämnade guvernörre-

sidenset hade han varit utomhus — för att besöka Stowell på polisstationen och ta emot det brev man funnit i hans ficka. Även han hade tvingat sig att vara närvarande vid rannsakningen, ty han var rädd för att överlämna allmänna åklagarens roll gentemot den gamle vännens son till den advokat som guvernören säkerligen annars skulle ha gett detta uppdrag — Hudgeon som satt bredvid honom.

Hans tal behagade varken rätten eller åhörarna. Den gav intryck av att ta parti för den anklagade. Och det gavs ögonblick då generalprokuratorn tycktes glömma att han var där som åklagare.

Talande med darrande röst och utan att kasta en blick bort till de anklagades bänk sade han att det kunde förefalla otroligt att någon i svarandens ställning kunde vara skyldig till det brott för vilket han var anklagad. Men klarheten i hans bikt och dess överensstämmelse med kända fakta gjorde det otänkbart att han hade ljugit. Det kunde ej vara något tvivel om att han var skyldig, och under sådana omständigheter måste han dömas enligt lag.

»Men», tillade den gamle mannen och mötte åhörarnas skadeglada blickar med fuktiga ögon, »staten begär rättvisa, icke hämd.»

Domstolen borde komma ihåg att fången hade avlagt frivillig bekännelse, att ingen skulle ha vetat om hans brott om han inte själv hade erkänt det, och inför den sublima synen av en man, som gjorde den enda bot som stod i hans makt gentemot Rättvisan som han kränkt, borde domaremakten känna sig rörd och gripen.

Ett mummel av missnöje gick genom salen.

Domstolen skulle vidare komma ihåg att den anklagade av samvetsömhet hade yppat den hemlighet som frestat honom till hans brott. Om han varit en usling kunde han ha förtegat den, men han hade givit sanningen försteget framför frihet, anseende — och kanske liv.

»Å —!»

Även skulle domstolen komma ihåg att fången hade utlämnat sig till rättvisan emedan en annan var i fara att bli arresterad, och det skulle vara omänskligt att icke röras vid åsynen av en man som överlämnar sig i lagens händer för att icke en oskyldig skulle lida i hans ställe.

Slutligen skulle domstolen komma ihåg fångens ungdom, hans omisskännliga begåvning, hans lysande framtidslöften, hans höga ställning och det vördade minnet av hans far, och om den på grund av denna hänsyn beslöt sig för att endast ådöma ett nominellt straff, skulle staten anse sig ha fått sina krav uppfyllda.

»Å —!»

»Men vilket straff domstolen än finner för gott att ådöma den anklagade», sade generalprokuratorn, »är det ett intet mot det straff han har ådömt sig själv. Aldrig har en man på denna ö störtat ner från en så hög ställning, och sällan kan någon så ha fått lida för sina synder sedan den dag då förlåten i Templet rämnade och mörker bredde sig över landet.»

Det var omöjligt för åhörarna att ej gripas av vördnad vid de djärva ord varmed den gamle prokuratorn avslutade sitt tal, men Taubman i sin bottenlösa ondska var ej den som lät röra sig.

»Hm», sade han, »allt det där betyder väl att en människa kan vara skyldig och oskyldig på samma gång.»

Då gick det ett nytt fnitter genom salen.

Nu skulle domen fällas. Taubman lutade sig fram, lade ihop sina knotiga händer och sade:

»Victor Stowell, stig upp.»

Stowell reste sig och stod med ögonen stadigt riktade på domaren.

»Har ni något att anföra som kan hindra att dom avkunnas över er?»

»Nej, ingenting.»

Det behövs ingen skicklighet för att såra den försvars-

lösa, och under de följande minuterna tycktes Taubman frossa i utövningen av sin makt.

»Anklagade», sade han, »ni har erkänt ert brott att ha hjälpt en kvinnlig fånge på flykten, vilken ni först förfört och sedan övergivit.»

»Hör!»

»Det har sagts om er (egendomligt nog av den statens tjänare som det ålåg att anklaga er) att er bikt var frivillig. Det var den visst inte. Den gjordes då lagens hand var över er, då häktningsorder mot en oskyldig höll på att utfärdas och ni stod inför den säkra vissheten att bli avslöjad och straffad.»

»Hör!»

»Det har också sagts att erkännandet av er privata synd vittnar om samvetsömhet. Men den borde ni hellre ha visat då ni satt till doms över ert eget offer — ett överlagt brott som förmodligen är utan motstycke i hela brottmålshistorien.

»Slutligen har det yrkats att er höga ställning och edra familjeförbindelser borde mildra ert straff. Tvärtom, de borde skärpa det, ty de bevisa er bristande ansvarskänsla och särskilt er otacksamhet mot rättens president, hans excellens (här bugade Taubman sig för guvernören) vars ynnest ni så illa har lönat.»

»Hör!»

»Ert brott är klart. Det finns icke den ringaste förmildrande omständighet. Ni har vanhedrat ert namn, ert ämbete och er ö. Därför kan domstolen endast ge uttryck åt sin ovilja över ert oerhörda brott genom att döma er till lagens strängaste straff, två års fängelse i Castle Rushen.»

Knappast hade de sista orden uttalats förr än åhörarna uppstämde dånande bifallsrop. Varken domaren eller polisen gjorde något försök att tysta ner dem. Sedan reste guvernören sig hastigt och lämnade salen, och Taubman samlade ihop sina papper, sina glasögon och sina båda käppar och linkade efter honom.

Larmet fortfor. Det följde Stowell då han steg ut från de anklagades bänk och med långsamma steg gick genom dörren som ledde till fängelset. Han hörde ännu det dämpade ljudet därav då han gick utför trapporna, och då han kom till cellen blandade det sig med de ännu vildare ropen ute på gatorna, där en skränande skara hade väntat på domen. Pöbeln tycktes vara hänryckt. Några kvinnor från de sämre kvarteren nere vid hamnen dansade på gatorna.

Under tiden befann Taubman sig i påklädningsrummet tillsammans med guvernören och lyckönskade sig till sin karikatyr på rättvisa. Han lyfte peruken från sitt stubbiga gråa hår och sade:

»Jag skulle tro att jag gav den gunstig herrn kvitto för hans dåliga beteende mot ers excellens. Inte sant?»

Då talade guvernören för första gången på den dagen.

»Må så vara», sade han, »men ni är i alla fall inte värdig att upplösa hans skoremmar.»

2.

Tidigt följande morgon flyttades Stowell till Castle Rushen.

Det gick ett rykte (förmodligen utspritt av polisen) att han skulle fara med sjutåget, därför var järnvägsstationen vid halvsjutiden fullpackad av en larmande folkmassa. Men tio minuter före sju körde fängelseomnibusen, dragen av två hästar, fram till rådhusets bakport och Stowell sattes upp i den.

»Seså, stig upp fort», sade poliskommissarien (all hans forna vördnadsfulla ton var borta), och sedan rullade vagnen bort med Stowell, som satt i det inre fönsterlösa rummet, medan kommissarien och överkonstapeln sutto i det yttre med gallergluggen.

Vagnen körde över svängbron vid hamnen och sedan uppför backen tills den kom till bergsvägen och hade staden bakom sig insvept i morgondimma och öppna havet fram-

för. Det hade blåst om natten, och nu lågade solen på den disiga himlen som det röda skenet från en öppen ugnslucka.

Stowell hade ännu ej tänkt på vilken väg han färdades. Känslan av exaltation, av att fullgöra en av himlen anvisad plikt, som stärkt honom under rannsakningen, var nu borta. Intigheten i hans förflutna liv och framtidens hopplöshet hade hos honom framkallat en känsla av att redan vara en död man. Två år innanför Castle Rushens murar, medan solen sken och blommorna slogo ut och fåglarna sjöngo utanför och världen gick sin gilla gång utan honom — hur kunde han uthärda det?

Slutligen, då han kände sig både fysiskt och andligt nära att kvävas, knackade han tyst på dörren och frågade, då den öppnades, om den kunde få stå öppen några ögonblick så att han kunde få litet luft.

»Visst inte», sade kommissarien och slog igen dörren.

Han hade sett en skymt av landskapet utanför och visste var de voro — på platån över vilken han kört med Fenella efter avläggandet av domareeden i Castletown.

Minnet av den dagen kändes som ett dolkstyng. Han kände Fenella vid sin sida, han såg hennes strålande ögon, han hörde hennes malmrika kontraalt då de sjöngo tillsammans och överröstade havsbruset där nere och havsfåglarnas rop över deras huvuden.

»Kärlek heter drottningen för oss två.
Salve Regina! Salve Regina!»

Vilka minnen! Vilken saknad! Nu först visste han hur nödvändig Fenella varit för honom — nu först då han förlorat henne. Han kände sig död — död, men ändå dömd att minnas sin forna tillvaro.

Halvannan timme gick. Stowell satt hopkrupen i den kvava luften inne i vagnen och hörde pisksmällarna utanför. Han kände till varenda bit av vägen. Då vagnen svängde i en vägkrök eller hästarna saktade farten nedanför en backe

vaknade minnet av någon episod under hans åktur med Fenella och han visste hur långt det ännu var kvar av vägen.

Slutligen voro de i Castletown. Det hörde han på hästhovarnas ihåliga dån då de travade över bron vid hamnen — bron varifrån Fenella hade sett sig om och viftat åt folkmassan vid kastellporten, som uppgivit bedövande rop: »Länge leve den nye domaren!»

Han stönade högt, borrade in naglarna i handloven, bad om sinnesstyrka och beredde sig på det martyrskap han visste att han hade framför sig.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

En annan folkmassa hade samlats utanför kastellporten den morgonen.

Genom telegram från Douglas visste man att Stowell fördes dit landvägen, så att halva Castletowns befolkning hade kommit ner till hamnen för att se en skymt av den dömde innan han murades in i sin levande grav.

Det var två slags människor. Den större och bullersammare sorten var ohyfsade pojkar och ynglingar, för vilka domarens rannsakning endast givit anledning till lättfärdigt skämt om Bessie Collister.

En av dem, med små grisögon och gapande fiskmun, var klädd i slaktarförkläde och hade en kniv i ett bälte omkring livet. Det var John Qualtrough (son till Caesar), den unge busen som i sina pojkår fått skallen kluven av det käpprapp som var tillämnat Alick Gell.

Kastellmuren var låg vid porten, och från en kamrats axlar klättrade Qualtrough upp och satte sig på kreneleringarna. Från denna upphöjda plats fördrev han väntetiden med att anföra en kör av sina nedanför stående kamrater och använde sin kniv till taktpinne. Han valde den råaste av de gamla mankska folkvisorna, och under skallande skratt underströk han de tvetydiga orden genom att upprepa dem många gånger:

»Jag dyrt kan svära på att jag ingen fästman har,

För mödomskransen vill jag än en tid ha kvar,
Ja, mödomskransen vill jag än en tid ha kvar.»

Den andra sorten, som företrädesvis bestod av buttra och stränga kvinnor, sysselsatte sig mest med allvarligt tal om Fenella. Den präktiga unga fröken! Det var upprörande så Stowell hade behandlat henne — nästan värre än den andra flickan.

»Det påstås att hon inte var med vid rättegången i Douglas i går.»

»Det är väl inte underligt, stackars människa! Det skulle inte förvåna mig om hon aldrig mera visade sig offentligt.»

»Det är inte tu tal om det, han har skämt ut oss alla så att det är en riktig skam att bo på Man.»

Plötsligt hördes över sorlet ett vilt skrik från kreneleringarna:

»Här är han!»

Fängelsevagnen rullade över bron, och då den stannade utanför porten mottogs den med ilskna tjut.

Stowell hörde det. I vagnens mörker tyckte han att folkmassans oväsen lät som när tidevattnet dånande löper till storms mot en sovande stad mitt i natten. Vagnen tvärstannade och han hörde konstapeln ropa:

»Ur vägen där! Ge rum!»

Sedan strömmade dagsljuset in och poliskommissariens röst sade befallande:

»Stig ur! Skynda på!»

I nästa ögonblick stod han på marken omringad av en folkhop med hesa röster och ilsket förvridna ansikten. Han hörde fräcka skrattsalvor och skoningslösa skymford. Armar höjdes liksom för att slå honom. Han trängdes och knuffades av polisen in genom den öppna porten och inåt gången till vindbryggan.

Den ännu ej lugnade folkmassan sökte tränga sig förbi gevaldigern och hans fångknekt liksom för att lyncha honom. Men de hejdades av en oväntad syn. En ung kvinna i en

sjuksköterskas dräkt störtade med flammande ögon och utsträckta armar ut genom porten för att visa dem tillbaka.

De kände genast igen henne, men det var icke endast detta som kuvade dem. I en modig handling ligger något som tränger ända in i märg och ben på en larmande folkmassa. De drogo sig undan och larmet dog bort.

Med en röst som darrade av vrede och förakt försökte Fenella tala till dem.

»Ni . . . ni . . . ni . . .» började hon, men kunde ej få fram mera; hon vände om och slog igen den järnbeslagna porten mitt för ansiktet på folkmassan.

De bröto hastigt upp och lomade bort, kuvade och skamsna.

Inom två minuter voro nästan alla borta. Den öppna platsen utanför kastellporten var tom så när som på två gummor med svarta hucklen som torkade sig i ögonen med förklädena.

»Såg du, Bella?»

»Visst såg jag.»

»Jag tror för min del att det var den där flickan som dom säger att han har burit sig så illa åt emot.»

»Nåja, om inte en kvinna vill stå på mannens bästa, vad han än har gjort, så är det inte mycket med henne.»

FYRTIOSJUNDE KAPITLET.

UPPRÄTTELSEN.

1.

Tre dagar därefter for Fenella till biskopsgården i en landå förspänd med två hästar.

Ön hade börjat hämta sig efter sitt anfall av moralisk förbittring. Sympatierna höllo på att övergå till Stowell. Det tragiska i hans häpnadsväckande fall hade gjort intryck på folket. Taubman hade haft orätt. Ingen skulle ha vetat något om Stowells skuld om han inte hade röjt den själv. Det måste vara något stort hos en man som så där kunde ta på sig sitt kors. Och den där härliga unga kvinnan som kunde ha bott kvar i guvernörresidenset och som nu i stället höll till i Castle Rushen . . . . .

Då Fenella i sin sjuksköterskedräkt åkte genom staden nego några kvinnor för henne och de flesta män togo av sig hatten. Hon besvarade ingens hälsning.

»Jaså, det är så de ämna gottgöra vad de gjorde mot Victor! Nej, så lätt går det inte . . .»

Två timmar därefter var hon i biskopspalatset — ett delvis gammalt delvis nytt hus som slumrade i skuggan av höga träd, omgivet av flammande rhododendron.

Den svartklädde biskopen tog emot henne i ett rum i den äldre delen av palatset. Det hade varit arbetsrum för den mest beryktade av hans företrädare, den fanatiska fromme mannen som hade befallt att Kate Kinrade för sin själs frälsning skulle släpas efter en båt. Minnen av den döde

biskopen syntes på väggarna och på bordet — hans porträtt, hans bibel, hans korta, tofsprydda krokstav och hans hornbågade glasögon.

Den nuvarande biskopen var blid och pratsam. Han gratulerade Fenella till att se så rask ut efter så mycken oro.

»En sådan olycka! Jag kan nästan säga en sådan tragedi! Så vår ö skall komma att sakna honom!»

Han instämde med generalprokuratorn. Stowells handling hade varit en självuppoffring. Då en man hade syndat mot Gud och överträtt de världsliga lagarna, föregick han med ett stort exempel genom att underkasta sig myndigheterna.

»Gud förbjude att jag skulle ursäkta hans brott, men redan hans självförsakelse har haft en god verkan över hela ön. Uppploppet är över. Soldaterna skickas tillbaka, och vad uppviglarna beträffar hör ingen på dem längre. Senast i morse har den där Baldromma . . .»

Fenella, som otåligt hamrat med sin fot på mattan, kom slutligen fram med sitt ärende.

»Herr biskop, har ni hört att jag tagit anställning som vaktkvinna i kastellet?»

»Ja. Det är så vackert av er att vara vid den stackars mannens sida medan han sitter i fängelse och se till att han har det bra materiellt.»

»Men mer än så måste göras för honom, om hans själ skall hållas vid liv», sade Fenella.

»Verkligen? Om ni tror att det är något som jag kan göra?»

»Det är det, sir. Som ni vet skulle mr Stowell och jag ha gift oss.»

»Jag vet det. Skulle inte giftermålet ha ägt rum snart i kapellet här på biskopsgården?»

»Jag önskar att det skall äga rum nu. Men det måste bli i Castle Rushens kapell i stället.»

»Ni menar . . . fängelsekapellet?»

»Ja.»

Biskopen teg ett ögonblick. Sedan han hämtat sig från sin överraskning steg han upp, gick och ställde sig på kaminmattan med ryggen mot elden och sade, som om han talat till en församling:

»Vackert och ädelt, kära miss Stanley. Att vara redo att bli hustru till den störtade mannen just då hela världen hyssjar åt honom, att dag för dag inge honom hoppet om en stor upprättelse, då han återupptar manligt arbete och återvinner allt vad han har förlorat och mera — ja det är vackert och nobelt.»

»Ni är alltså villig att viga oss, sir?» sade Fenella.

Biskopen tvekade och frågade sedan hur guvernören ställde sig till hennes plan.

»Han ogillar den helt och hållet och säger att ingen präst på ön kan viga oss utan att ådra sig hans misshag.»

»Ah!»

»Men jag har alltid förstått det så att biskopen är absolut självhärskare på sitt område och följaktligen oberoende av guvernören.»

»Sant! Det är sant! Men . . .»

Vältalighetens ström hade plötsligt sinat.

»Nå?»

»Mr Stowell är fånge. Varför gifta er då ni inte kunna leva tillsammans? Varför inte vänta tills han blir fri?»

»Emedan han kan vara död av förtvivlan innan den tiden kommer», sade Fenella, »och då kommer den upprättelse ni talar om aldrig att äga rum. Hans hjärta är bristfärdigt. Han behöver något att leva för nu. Han behöver mig.»

Hennes ögon hade fyllts av tårar och biskopen måste vända sig bort. Slutligen stammade han fram med pinsam ansträngning att han var mycket ledsen, men som han måste leva i sämja med guvernören . . .

Fenella sprang upp.

»Herr biskop», sade hon, »prästen i Castletown är en fattig man med fem små barn och hans utkomst beror på

guvernören. Men om jag kan finna någon annan präst som är villig att förrätta ceremonien, vill ni då tillåta honom att göra det?»

»»J—a, det vill säga, om ni säger honom vad ni har sagt till mig och han är beredd att åta sig risken.»

Om två minuter satt Fenella åter i sin landå och for hem till Ballamoar på Curraghvägarna med sin friska, varma doft av myr.

Janet kom utspringande för att ta emot henne, och så omfamnade de varandra och gräto. Men till Fenellas förvåning hade Janets ansikte ett uttryck av glädje, och då hon kom in fick hon förklaringar. En härskara av pigor huserade i alla rum med skurborstar, hinkar och kvastar.

»Vad har ni för er, Janet?»

»Gör i ordning tills min gosse kommer hem.»

»Men kära vän, vet ni då inte . . .»

»Visst vet jag. Men tror ni att de kunna hålla en Ballamoar där så länge? Det kunna de inte. Han kommer snart ut, och då ska de där ynkliga Man-borna som ha varit så högröstade vara de första som ge sig ut för att möta honom.»

Det skulle ha varit grymt att motsäga henne, därför berättade Fenella om avsikten med sin utfärd, talade om faderns hotelser och biskopens undanflykter.

»Så att nu söker jag en präst som är nog modig att viga oss», sade hon.

De voro i matsalen, och genom glasdörren till piazzan sågo de uppe i berget, ett litet stycke från kyrkan, ett ensamt hus utan ett träd eller buske i närheten; det såg ut som om hundra vintrars regn och stormar hade gått fram däröver. Det var Jurbys pastorsboställe, där pastor Cowley bodde. Janet pekade på det och sade:

»Har ni varit där?»

Vid denna fråga erinrade Fenella sig en historia som hennes far berättat henne om något storartat som Victor hade gjort innan hon kom tillbaka till ön, för att rädda Jur-

bys berusade pastor i sockenbornas ögon. I nästa minut satt hon åter i vagnen.

»Farväl, barn, och Gud vare med er!» sade Janet vid vagnsdörren. »Och glöm inte att säga min gosse att mor skall elda i domarens rum åt honom varenda kväll så länge hon lever.»

Prästgården såg ännu ödsligare ut på nära håll än på avstånd. Havsfåglar skriade i luften ovanför och marken vibrerade av vågornas taktmässiga dån mot klipporna där nere. I den lilla trädgårdstäppan växte ogräs och havets salta andedräkt hade belagt fönsterglaset med en grå hinna som liknade en dödsmask.

Dörren öppnades av en skygg äldre kvinna, pastorns hustru, som var sin egen tjänarinna och såg ut som om livet prässat all stolthet ur henne.

»Var god och stig in, miss», sade hon. Och då hon stängt dörren inifrån och bett Fenella stiga in i studerkammaren ropade hon nedanför trappan:

»John, en ung dam som söker dig.»

Det lilla mörka rummet var som en symbol av pastorns liv. Allt var blekt och utnött — böcker i slitna band på sviktande hyllor utmed väggarna; en trådsliten matta framför spisen; en handfull kol på härden; en länstol med tageltygsöverdrag och nedsjunken i sitsen som om resårerna brustit; ett bord lastat med papper och bestrött med tobaksflagor som tycktes ha tappats av en darrande hand, och framför spegeln, vars folium tycktes vara bortnött, två föremål på kaminhyllan — ett dricksglas som tydligen hade innehållit någon bornerande vätska och en fotografi i sorgflorsklädd ram föreställande en ung man i sjömansdräkt med lungsotsprägel i ögonen och på kinderna.

Efter ett ögonblick hördes ostadiga steg i trappan och pastorn kom in klädd i urblekt kalott och mycket fläckig nattrock.

Fenella berättade honom sin historia så som hon talat om den för biskopen och sade sedan:

»Och nu kommer jag för att fråga om ni vill åta er risken att viga oss.»

Den gamle prästen som hört noga på tycktes ivrig att svara, men någonting hejdade honom, han såg tvärsöver rummet bort till hustrun, som skyggt stod kvar vid dörren, och sade:

»Vad säger du, Sarah?»

Den gamla svarade ej strax, pastorn pekade på fotografien som stod på kaminhyllan och sade:

»Om det hade gällt John James?»

»Gör vad du anser bäst, John.»

»Då gör jag det! Visst gör jag det! Vad frågar jag efter vad guvernören kan göra mot mig? Präst är präst — det kan han inte ta ifrån mig.»

Det var just det tillfälle han hade väntat på. Victor Stowell hade gjort något för honom, och innan han dog ville han göra något för Victor Stowell.

»Ja, jag gör det! Jag ger honom en präktig hustru, och det är det bästa en man kan få här i världen. Jag har ju lyst för er också. Ni vet väl att jag har lyst för er de tre sista söndagarna, eftersom Victor Stowell är ett av mina sockenbarn?»

Trots sin rörelse lyckades Fenella säga:

»Då kanske ni vill följa med mig till Castletown nu och förrätta vigseln i morgon?»

»Ja, varför inte?» sade pastorn, och så gick han upp (den gången med stadiga steg) för att ta på sig prästdräkten och lägga ner mässkjortan i en nattsäck.

Medan taket gungade under hans raska steg där uppe, stodo de båda kvinnorna tillsammans i studerkammaren, den unga och den gamla, ansikte mot ansikte.

»Det är mycket snällt av er, mrs Cowley, att underkasta er risken jämte er man», sade Fenella.

»Måste inte vi kvinnor alltid göra detta?» sade mrs Cowley.

Oförmögen att säga mera slog Fenella armarna om den skygga gamla varelsen, vars eget liv lidit skeppsbrott på samma gång som mannens, och kysste henne.

2.

Stowell hade suttit fyra dagar i fängelse, och hans modlöshet hade stegrats till förtvivlan. Känslan att vara levande begraven var förkrossande. Till och med då han fick gå ner på gården för att motionera sig och de vita fåglarna seglade fram över den blåa himlen hade han en förnimmelse av att befinna sig i en grav utan tak.

Men han klemade ej med sig. Han hade rätt till vissa lättnader, men han begärde inga sådana. De satte honom i ett överrum, som en gång varit kastellets vapensal, men han sade:

»Sätt in mig i den cell som var Bessie Collisters.»

Han kunde fortfarande ha burit sina egna kläder, men sade:

»Ge mig samma kläder som alla andra fångars» — av grovt ylletyg, ulligt och ofärgat som om det kommit direkt från fårets rygg.

Tystnaden var förfärlig. Den första natten var lugn, och det enda ljud som nådde fram till honom genom de tjocka murarna var vågornas entoniga dån mot stranden som låg där tom och ödslig under den mörka himlen.

Följande morgon hörde han måsarnas skrik och förstod att båtarna hade kommit hem från sitt nattfiske och att fåglarna slogos om avskrädet som kastats överbord. Litet senare hörde han dämpade hammarslag på avstånd — de diktade däcket på en nytt fartyg i slipen på andra sidan viken. Livet fortgick som vanligt, men här låg han i tystnaden som i en grav.

»Bli inte människor vansinniga ibland på ett sådant här ställe?» frågade han gevaldigern.

Den andra natten var havet oroligt, men över vågornas dån hörde han en hes röst utanför. Det var Dan Baldromma, som irrade omkring kastellet som en ond ande och ropade upp sitt fientliga budskap till vartenda fönster, ty han visste icke var Stowells cell var.

»Talmannen har dött i dag. Så går det för storkaxarna som roffa åt sig folkets pengar. Men i liksvepningen finns det ingen ficka, herr domare . . . i liksvepningen finns det ingen ficka.»

Den tredje dagens morgon fick Stowell ett brev från London med underrättelse att regeringen hade givit honom avsked och ej längre behövde hans tjänster. Det kändes som ett slag i huvudet. Det var en förödmjukande degradering, som då en officer berövas sina ordnar inför de soldater som ha tjänat under honom.

Men det pinsammaste var att tänka på Fenella. Som om han plötsligt blivit blind genomgick han i minnet sitt förflutna livs scener. Han satt på sin brits med huvudet stött mot händerna och ögonen slutna och lät alla deras kärleks större episoder dra förbi, från den där gången i dalen då han slagit armarna om henne och burit henne över ån, ända till avskedet i guvernörresidensets vestibyl, sedan hon hade lovat gifta sig med honom och han lagt armen om hennes liv och tryckt sina läppar mot hennes.

Hur han än bar sig åt kunde han ej stå emot dessa vemodiga minnens berusning. Men ännu grymmare voro hans framtidsdrömmar, — de döda drömmarna om deras äktenskapliga liv då hon skulle bli helt och hållet hans, både med sin sköna kropp och sin sköna själ. Ingenting i världen kunde ha varit så härligt som att känna hennes bara armar om sin hals, ingenting så hänförande som att känna hennes hjärta klappa då han sade henne hur högt han älskade henne. Men då han slog upp ögonen och såg cellens kala väggar, kändes det som om en djävul från helvetet hade marterat honom.

Skulle detta bli hans största straff — att förlusten av

Fenella alltid skulle förfölja honom? Skulle han aldrig få fred nu, sedan han för alltid förlorat allt hopp om henne?

»Hellre dö», tänkte han. »Tusen gången hellre.»

Flera gånger om dagen hade gevaldigern kommit in för att tala med honom. Fängelset var nästan fullt av fångar nu, sedan många av upprors männen blivit arresterade (»Inte anförarna, de äro alltid för slipade») så att hans fångknektar och vaktkvinna hade fullt upp att göra.

Det väckte ett minne hos Stowell: han hade sett en skymt av en kvinna i sjuksköterskedräkt, som hade rusat förbi honom då han fördes igenom den hotfulla folkmassan utanför kastellporten, och han frågade vem hon var.

»Det är vår vaktkvinna», sade gevaldigern.

»Jaså», mrs Mylrea är bättre?»

»Nej, hon är död. Vi ha en annan nu.»

»Vem är hon?»

Gevaldigern tvekade och sade sedan: »Vet ni inte det, domare?»

Stowell såg hastigt upp och minnet av Fenellas sista ord (»Om du måste gå i fängelse följer jag dig») dök upp.

»Är det . . . är det . . . hon?» stammade han.

»Ja.»

Den kvällen då Stowells kvällsmat bars in skickade han ut den orörd. Men morgonen hälsades av hans sömnlösa ögon med glädje, ty nu hade han fått klart för sig vad han skulle göra.

En blek stråle av solreflex från kastellets östra vägg lyste uppe vid taket av hans cell, och han hörde barnens röster då de lekte på stranden.

Han begärde ljus och skrivsaker och satte sig till att skriva ett brev.

»Min älskade Fenella. De ha berättat mig vad du har gjort och jag uthärder inte att tänka på det. Då det blev nödvändigt att göra vad jag gjorde visste jag att jag måste avstå från dig, och sedan jag gjorde det har jag lidit så som

kanske få människor ha lidit före mig. Men om du stannar här får jag aldrig en timmes sömn om natten eller vila om dagen. Jag skall förstå att jag, då jag överlämnade mig åt rättvisan, inte utförde någon modig handling, som jag kanske trodde, utan en feg, ty jag vräkte halva bördan av mina synder på dig som är oskyldig till dem. Den tanken skulle krossa mitt hjärta.»

Han gjorde en paus. Havet bröt sig sjungande mot stranden och de lekande barnen skrattade.

»Fenella, i detta sista ögonblick måste jag säga dig något. Allt sedan jag lärde mig älska dig har det varit mitt hjärtas innerligaste önskan att jag med Guds hjälp skulle kunna göra ditt liv lyckligt — att vad som än hände mig, skulle du i denna värld så full av moln och skuggor leva i skolskenet. Och nu då du följer mig hit, till detta fängelse, denna grav . . . det är för mycket. Jag kan inte uthärda det.

»Återvänd hem, älskade. Farväl och Gud välsigne dig! Låt mig inte ångra den impuls som förde mig hit. Om den var riktig och sann måste jag bära mitt straff ensam. Unna mig den trösten att tänka att åtminstone ditt yttre liv fortgår som om jag aldrig slagit det i spillror. Vi ha haft många lyckliga stunder tillsammans, men de äro förbi. Livet är för alltid avslutat för mig. Du kan inte göra något för mig nu. Det var vackert gjort av dig att komma hit, och jag tycker att jag skulle kunna offra mitt hjärtblod för att ännu en gång få se ditt kära ansikte, men . . .»

Så långt hade han skrivit då nyckeln rasslade i låset på hans celldörr. Dörren öppnades och gevaldigerns lykta sände in en ljusstråle. Instinktlikt och utan att se upp lade Stowell läskpapperet över brevet. Då han lyfte upp huvudet stod lyktan på bordet, men gevaldigern hade gått och någon annan stod framför honom.

Det var Fenella. Hon var brudklädd med tillbakakastad slöja och var skönare än i hans lycksaligaste drömmar. I början trodde han att det var en synvilla alstrad av hans

trötta hjärnas tankar, och han reste sig skälvande från sin stol och viskade:

»Fenella!»

Även hon darrade, men hon antog en modig och till och med litet skälmaktig min.

»Ja, det är Fenella. Hon har kommit, som hon ju sade att hon skulle.»

»Men varför kommer du?»

»Varför? Vet du inte vad det är för dag, Victor? Det skulle ha varit vår bröllopsdag. Och det skall det också bli.»

»Menar du det verkligen?»

»Se på mig. Tror du att jag skulle ha pyntat mig så här för ingenting?»

»Men förstår du inte att det är omöjligt?»

»Omöjligt? Du vill då inte ha mig längre? Du lovade att gifta dig med mig — ämnar du nu bryta ditt löfte?»

Hon skrattade, men med en ansträngning att ej brista i gråt. Stowells röst blev dov och sviktande.

»Far hem till din far, Fenella. Det är din enda plats.»

»Men min far har visat bort mig, så att om du också visar mig på dörren har jag intet tak över huvudet.»

»Är det sant?»

Hon försökte åter skratta på sitt gamla muntra sätt.

»Ja . . . nästan.»

»Du kan inte leva på ett sådant ställe som detta, Fenella.»

»Varför inte? Jag har en drottnings rum, och det som dugde åt henne måtte väl vara gott nog åt mig.»

»Men du glömmer att jag är fånge, och om guvernören förbjuder . . . .»

»Det gör han inte. Han vet det, och han har inte gjort några invändningar.»

»Men det finns inte en präst på ön som skulle vilja viga en sådan man som jag vid en sådan kvinna som du.»

»Jo, det finns en, och honom har jag tagit med mig.»

»Vem . . .»

»Någon som du gjorde en tjänst för längesedan och som nu vill göra dig en tjänst igen — mig, menar jag. Stig in, pastor Cowley.»

Stowell såg nu att dörren var öppen och att pastor Cowley stod där ute i mörkret. Den gamle prästen steg vid Fenellas kallelse in i cellen, nykter som en domare, men med ansiktet mera härjat av sinnesrörelse än av dryckenskap, ty han hade hört alltsammans.

»Pastor Cowley», sade Stowell, »säg henne att det är omöjligt.»

Den gamle mannen sväljde och svarade:

»Ingenting tycks vara omöjligt för kärleken, min son.»

»Men säg henne att ingen god kvinna kan leva ett helt liv med en så vanärad man som jag.»

Åter klarade pastorn strupen.

»Jag vet en som har gjort det i fyrtio år, sir.»

Stowell lade sig framstupa över bordet med huvudet vilande på armarna. Pastor Cowley, som ej kunde stå ut med mera, smög ut ur cellen och stängde dörren efter sig.

Fenella och Stowell voro allena. Hon visste att hennes sista tillfälle var för handen. Hon måste erövra honom nu eller förlora honom för alltid. Det var urtidsmannen och urtidskvinnan, fastän den sekellånga ställningen var omkastad, och med kvinnlighetens hela styrka ämnade hon vinna honom. Hon gick närmare och sade med smekande röst:

»Du stöter mig väl inte ifrån dig, Victor?»

»Jag skall alltid älska dig, Fenella», sade Stowell ännu med dolt ansikte. »Jag skall älska dig som en ängel.»

»Men förlåt mig, älskade, jag är bara en kvinna, och jag vill hellre bli älskad som en kvinna.»

Han lyfte upp huvudet och såg på henne. Hennes ögon strålade, hennes läppar skälvde, aldrig förr hade hon förefallit honom så skön. Då han kände sig bli svag reste han sig och vände sig bort.

»Jag skulle aldrig förlåta mig själv, Fenella, om jag lät dig göra denna uppoffring.»

»Vilken uppoffring? Allt vad jag önskar mig i världen finns inom dessa väggar.»

»Fresta mig inte, Fenella. Gå, det ber jag dig.»

»Jag tillhör dig, Victor, och du tillhör mig. Vill du ta ifrån mig den ende man i världen som är min?»

Hans hjärta slog våldsamt.

»Gå, säger jag dig. Jag kan inte längre lita på mig själv.»

Men ju mera han bad henne gå, desto mera lyste hennes ögon av triumf.

»Om jag skall gå härifrån, måste du bära mig ut,» sade hon, »alldeles som du bar mig över ån i dalen.»

Han flämtade till och brast ut i en ström av ord.

»Varför kommer du så här? Är det endast för att plåga mig med tanken på vad som kunde ha varit? Har jag inte redan gjort dig tillräckligt ont? Om jag gör detta onda också skall jag hata mig själv. Och slutet blir att jag kommer att hata dig också. Jag hatar dig redan nu. Gå! För Guds skull, gå!»

Fenella tog med flammande ögon ännu ett steg närmare.

»Victor», sade hon, »du älskar mig. Det vet du att du gör. Du har aldrig älskat någon annan kvinna i världen — aldrig ett enda ögonblick.»

Han såg åter på henne. Hennes armar öppnades mot honom, hennes barm hävde sig, hennes läppar skälvde. Han kunde ej kämpa emot längre.

»Fenella!»

»Victor!»

Hon hade segrat. De lågo i varandras armar.

3.

En halvtimme därefter vigdes de i fängelsekapellet. Det lilla rummet var ganska kalt. Inga blommor, inga flaggor, inga mattor, inga kuddar. Endast två bänkrader utan ryggar och plakaten på det vitmenade väggarne — »För män» på den ena sidan och »För kvinnor» på den andra.

Bordet som tjänstgjorde som altare var betäckt av en köksduk, varpå det endast stod ett enkelt mässingskrusifix och ett par tända ljus i köksstakar.

Pastor Cowley i mässkjorta stod framför det med sin nötta handbok i de darrande händerna. De två som skulle sammanvigas knäböjde framför honom — den syndbesudlade mannen och ättlingen av de gamla kungarna på Man, som bar ett namn som återfanns i fem hundra år av Englands historia. Gevaldigern och hans hustru stodo någonstädes i skymundan. Icke ett ljud hördes utom pastorns darrande röst där inne och havets dån utanför.

»Jag ålägger er att, som I skolen svara på Domens fruktansvärda dag då alla hjärtans hemligheter skola uppenbaras, nu erkänna om I veten något hinder för eder förening i lagligt äktenskap.»

Stowell uppgav ett kvävt ljud till protest. Fenella grep hans hand och höll den fast.

»Victor Christian, vill du hava denna kvinna till din äkta maka?»

Det blev en paus, och pastor Cowley lutade sig ner till Stowell och viskade:

»Säg ja, min son.»

Så kom en långsam, halvkvävd viskning:

»Ja.»

»Fenella Charlotte de la Tremouille, vill du hava denne man till din äkta make?»

Med klar och fast röst svarade Fenella:

»Ja.»

* * *

Allt var över. Pastorn, gevaldigern och hans hustru hade gått. Stowell och Fenella voro ensamma i fängelsekapellet, lidelsefullt slutna i varandras armar. Köksljusen höllo på att brinna ut, men det lilla mörka rummet liksom strålade i bländande glans. Luften susade som av änglavingar.

I sin oändliga lycka tyckte de att alla livets sorger voro utplånade. Två år? Det skulle bli som två månader, två veckor, två dagar — det skulle bli som en lustvandring i solsken.

»Nu måste vi hålla tillsammans, älskade.»

»Ja, tills döden skiljer oss åt.»

Deras hjärtan svällde av tacksamhet. Kärleken hade berövat lidandet dess udd — kärleken, frälsaren, återlösaren. Till kropp och själ voro de liksom en enda tacksägelsehymn.

De talade om framtiden.

»Vill du lämna ön, då tiden är inne, älskade?»

»Nej, aldrig.»

Där han syndat skulle han också försona.

»Så storartat! Så härligt!»

Hon grät litet, fastän hon var så lycklig och han måste trösta henne. Hur underligt är ej kvinnohjärtat! Nu hade de bytt plats igen, nu var det hon som var den svaga — eller låtsades vara det för att låta honom känna hur stark han var, han som man, och att hon måste se upp till honom i hela sitt liv för att få ledning och beskydd.

»Skall du älska mig alltid, Victor?»

»Ja, så sant Gud . . .»

»Tyst! Det vet jag. Men som jag bara är kvinna måste jag höra det varje kväll och varje morgon.»

Han förberedde henne på vilka strider de ännu skulle ha att utkämpa även då tiden var inne att lämna detta ställe och återvända ut i världen — och hur många som skulle se snett på dem för hans synds skull. Men hon opponerade sig och målade ut för honom hur det skulle bli då han kom ut från fängelset.

En sådan scen det skulle bli! Hans folk, hans älskade landsmän och landsmanninnor, som voro goda i själ och hjärta, skulle samlas utanför kastellporten för att ta emot honom. Tusental, tiotusental av dem skulle följa med honom över bergsvägen till Ballamoar. Ekipage, bilar, dogcarter, bond-

kärror, fiskare i sydväster och matroser i sjömansmössor — en procession över bergen som ingen på ön hade sett maken till. Hela befolkningen skulle följa honom hem.

»Å, jag ser alltsammans, Victor. Då tiden är inne för dig att träda ut genom kastellets port blir det som att gå från död till liv, från nattens mörker in i soluppgångens glans.»

Han log ett vemodigt leende och skakade på huvudet.

»Jag har mycket att gå igenom än. Du också, Fenella.»

Men hon visste mycket väl att segern var vunnen, att hans själs upprättelse redan hade börjat, att han skulle resa sig igen på samma ställe där han gjort ett så sorgligt fall, att inför hans klarnande ögon strålade som en stjärna synen av ett långt större och ädlare liv än det som låg i spillror bakom honom, och att hon, hon själv, alltid skulle stå vid hans sida.

AVSLUTNING.

Sent på hösten samma år som Victor Stowell fick sin dom seglade fiskeflottiljen från Ramsey och Douglas söderut till sina fiskevatten, och då de passerade Castletown hade solen gått ner bakom Castle Rushen och dess massiva torn reste sig svart mot den rodnande himlen.

De föllo på knä på däck alldeles som i forna dagar sedan de satt sina nät till natten för att tacka Gud och be på sitt mankska språk till St. Bridget och St. Patrick att låta dem komma oskadda hem på morgonen med full last av »levande och dött.»

Men det var icke havets skörd de tänkte på nu. Det var på de två som sutto inspärrade bakom den bistra fästningens murar — mannen som frivilligt gjort det stora offret för sin synd och kvinnan som i sin upphöjda kärlek framlevde strafftiden vid hans sida.

I mina tidigare mannaår hörde jag gamla metodistiska fiskare säga att då de reste sig från sin knäböjande ställning och skuggade ögonen med den valkiga handen och tittade tillbaka på kastellet, tyckte de sig ibland se ett gyllne kors sväva över det på himlen.

Det var kanske endast manksk vidskepelse, men det tycktes ge lyftning åt deras enkla själar, ty det påminde dem om en historia som (mycket avlägset) liknade den sublima som de varje söndag berättade varandra i sina små lantliga kapell — historien om Honom som »avsade sig världen och gav sitt liv . . . nederstigen till dödsriket, på tredje dagen igen uppstånden ifrån de döda, uppstigen till himlen och sittande på Allsmäktig Gud Faders högra hand» . . . .